

Qaasuitsup Kommunia

**- Aningaasaqarnermut imminut nammattumut
ikaarsaarneq**

Novemberi 2009

Qaasuitsup Kommunia

**- Aningaasaqarnermut imminut nam-
mattumut ikaarsaarneq**

Greenland Venture A/S

Novemberi 2009

Siulequt

Unammiugassat Qaasuitsup Kommuniata ukiuni aggersuni naapittarumaagai nalunaarusiami uani sammineqarput.

Inuiaqatigiit kalaallit namminersornermut tamarmiusumut naleqqussarneranni kommunip sunniuteqarnera qanoq allanngoriartorumaarpa? Nunap tamarmi aningaasaqarnerup imminut nammattup anguneqarnissaa ta qulakkeerneqarnissaanut kommuni qanoq iliuuseqarsinnaava? Qanorlu iliorluni anguniagaq taanna qularnaarneqarsinnaava tamatumunnga peqatigitillugu innuttaasut ataasiakkaat atugarissaarnerata illersorlugulu ineriartortittuarnissaa isumaginiaatigalugu?

Apeqqutit tamakkuupput nalunaarusiap uuma akiniarsarisassaasa ilaat.

Nalunaarusiaq ilisimasanik sukumiisunik kisitsisinik pisortat nalunaarsuiffiiniittunik tunngaveqarluni saqummiussuivoq. Greenland Venture A/S-ip Grønlands Statistikki (Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik) paasissutissat nalunaarusiami atorineqartut saqummiunniarneqarneranni suleqatigiilluarsimaneq pillugu qujarusuppoq.

Greenland Venture A/S-ip aamma qutsavigerusuppaa Qaasuitsup Kommunia ineriartortitsineranut tunngatillugu suliassamik ingerlatsivik imineqarsimammat. Ukiuni aggersuni suleqatigiinnerup ingerlaqqinnissaa qilanaaraarput.

Jørgen Wæver Johansen

Adm. direktør

Greenland Venture A/S

Imai

SIULEQUT	5
IMAI	6
FIGURIT ALLATTORSIMAFFIAT	8
TABELIT ALLATTORSIMAFFIAT	9
NUNAP ASSINGISA ALLATTORSIMAFFIAT	11
1 AALLAQQAAT	13
1.1 SULIASSAP SUUNERATA NASSUIARNEQARNERA	15
1.2 SAMMISAT PINGAARNERIT NASSUIARNEQARNERAT	16
1.3 SAMMISANIK KILLILERSUINEQ	17
1.4 SIUUSINNERUSUKKUT MISISSUISARSIMANERIT NAQITALLU	17
1.5 PAASISSUTISSAT ILUSAAT	17
1.6 NALUNAARUSIAP ILUSAA	19
2 ANINGAASAQARNEQ IMMINUT NAMMATTOQ ANGUJUMALLUGU SUNA	
PISARIAQARPA?	21
2.1 AALLAQQAAT	21
2.2 ANINGAASAQARNIKKUT AALLAAVIUSQ	22
2.3 KOMMUNIP BUDGETTIA	23
2.3.1 Aningaasaqarnerup agguataarsimanera	23
2.3.2 Atoruminarsakkamik immikkoortiterlugit	25
2.4 ANINGAASAQARNEQ IMMINUT NAMMATTOQ PILERSISSAGAANNI MAKKUA PIUMASAQAATAAPPUT ...	27
2.5 INUIAQATIGIIT ANINGAASAQARNERATA ALLANNGORTINNERANI PERIAASIUSARTUT	30
3 NUNAP PISSUSAATA INNUTTAASULLU KATITIGAAENERATA	
AAQQISSUUTEQQINNISSAANIK PIUMASAQ	37
3.1 QITIUSQ AVAMMULLU SINAA	38
3.2 INNUTTAASUT ANGISSUSII QANORLU KATITIGAAENERAT	44
3.3 INOQARFINNI INERIARTORNEQ	47

3.3.1 Inoqarfinni ataasiakkaani inoqassutsikkut allannngoriartorneq	48
3.4 ARNAT, ANGUTIT UTOQQASSUTSIKKULLU PISSUTSIT	54
3.5 INNUTTAASUT ALLAMUT NUTTARNERAT	56
3.6 INOQUTIGIIKKUUTAAT	59
3.7 PILERSUISUSSAANERUP ALLANNGORIARTORNERA	64
3.8 SULISUSSAT ALLANNGORIARTORNERAT	67
3.9 SULISINNAASUT PIKKORISSUSIAT	74
4 NAJUKKAMI ISERTITAT AMERLANERULERNISSAANNIK PISARIAQARTITSINEQ.....	78
4.1 INOQUTIGIIT ANINGAASAQARNERAT	83
4.2 ÆKVIVALENSINDKOMSTI	84
4.3 ISERTITAQARFIUSARTUT	90
4.3.1 Qaasuitsup kommuniani isertitaqarfiusartut inoqutigiinnut agguaqatigiissillugit	91
4.3.2 Ikiuutitut aningaasaliissutit nunap ilaani sumiinnermut qanoq sunniuteqarpat?	93
4.3.3 Ikiuutitigut isertitat inoqutigiinnik inoqatigeeriaatsinillu assigiinngitsunik qanoq eqquippat?	96
4.3.4 Ikiuutitigut isertitat inoqutigiillu isertitaasa qanoq ataqatigiinnerat	100
5 INUUSSUTISSARSIUTIT INERIARTORTINNEQARNISSAANNIK PISARIAQARTITSINEQ... 102	
5.1 SAMMISAQARFINNI PINGAARNERNI INERIARTORNEQ	106
5.2 INGERLATSIVEQARFIUSUNI INERIARTORNEQ	111
5.2.1 Ingerlatsiviit sammisaqarfinnut assigiinngitsunut agguarlugit	114
5.3 INGERLATSIVINNI ATAASIAKKAANI ALLIARTORNEQ KINGUARIARTORNERLU	115
SULIFFISSAQARTITSINERUP INERIARTORTINNISSAANNIK PIARIAQARTITSINEQ	125
5.4 SULIFFILLIT AMERLASSUSIAT	127
5.5 SULISUT AMERLASSUSIAT	131
5.6 SULIFFEQANNGINNEQ	135
5.7 SULISINNAAJUNNAARSITAANEQ	140
6 KOMMUNIT SULIFFISSAQARTITSINERANNIK NALEQQUSSAANISSAMIK PISARIAQARTITSINEQ.....	145
6.1 AVANNAANI KOMMUNIMI SULISUT	146
6.2 SIORNATIGUT KOMMUNISIMASUNI KOMMUNIP SULISITSINERA	148
6.3 INOQARFINNI KOMMUNIT SULIAQARTITSINERAT	150
6.4 SULISUT ISUMAQTIGIISUTEQARFINNUT IMMIKKOORTITERLUGIT	152

6.5 KOMMUNIMI SULISUT ARNANUT, ANGUTINUT UTOQQAASSUTSINULLU AGGUATAARNERAT	154
6.6 SULISUT SULIAQARFINNUT ASSIGIINNGITSUNUT AGGUATAARNERAT	156
7 EQIKKAANEQ.....	159
7.1 INERIARTORTITSISSAGAANNI PERIAASIUSARTUT PINGAARNERIT	159
7.2 ANINGAASAQARNIKKUT IMMINUT NAMMANNERUP INERIARTORTINNEQARNERA	160
7.3 ANINGAASAQARNERUP ALLANNGORTITERNEQARNERA	163
7.4 NUNAP PISSUSIATA MALILLUGU AAQQISSUUSAAANERMIK QANORLU INOQARNERANIK NUTAAMIK AAQQISSUUSINISSAMIK PIUMASAQ	166
7.5 NAJUKKAMI AKISSARSIAT ANNERULERNISSAANNIK PISARIAQARTITSINEQ	174
7.6 INOQUTIGIIT ANINGAASAQARNERAT	176
7.7 INUUSUTISSARSITUUTIGUT INERIARTORTITSINISSAMIK PISARIAQARTITSINEQ	180
7.8 SULIFFISSAQARNERUP INERIARTORTINNEQARNISSAANIK PISARIAQARTITSINEQ.....	188
7.9 KOMMUNIMI SULIASSAQARTITSINERUP NALEQQUSSARNEQARNISSAANIK PISARIAQARTITSINEQ.....	194
8 NAQITAT PAASISSUTISSALLU ATORNEQARTUT.....	199

Figurit allattorsimaffiat

FIGUR 1. AVANNAANI, KOMMUNISIMASUNI INOQARNERUP 1980-2009-MUT ALLANNGORIARTORSIMANERA	46
FIGUR 2. INOQASSUTSIP UKIUNI 1980-2009-MUT ALLANNGORIARTORNERA	48
FIGUR 3. INOQARFINNIK ULLUMIKKUT PISSUSIAT INUTTUSSUTSIMIKKULLU ALLANNGORIARTORNERAT TUNNGAVIGALUGU IMMIKKOORTITERINEQ	50
FIGUR 4. INOQARFINNIK ULLUMIKKUT PISSUSIAT INUTTUSSUTSIMIKKULLU ALLANNGORIARTORNERAT TUNNGAVIGALUGU IMMIKKOORTITERINEQ, QAASUTSUP KOMMUNIA	51
FIGUR 5. BEFOLKNINGSPYRAMIDI, QAASUTSUP KOMMUNIA, 1. JANUAR 2009	55
FIGUR 6. INNUTTAASUT NIKERARNERAT, AVANNAANI, 2007	57
FIGUR 7. PILERSUISUSSAANEQ, AVANNAANI NUNAMILU TAMARMI, 1980-2009	65
FIGUR 8. UTOQQAASSUTSINI ALLANNGORIARTORNEQ, AVANNA, 1980-2009, INDEKS 1980 = 100,0 ...	66
FIGUR 9. AVANNAANI SULISINNAASUT, 1980-2009, 15-62-INUT UKIULLIT.....	68
FIGUR 10. SULISINNAASUT ALLANNGORIARTORNERAT, 1980-2009, NUNAMI TAMARMI AVANNAANILU ...	69
FIGUR 11. SULISINNAASUT INOQARFINNUT AGGUATAARNERAT, AVANNAANI.....	70
FIGUR 12. SULISINNAASUNI ARNAT AKUUNERAT, INOQARFINNUT AGGUATAARLUGU, 1980-2009	74
FIGUR 13. INOQUTIGIIT ANGISSUSIAT AGGUAQATIGIISITAMILLU AKILERAARUTAASUSSAMIK ISERTITAT TUNNGAVIGALUGIT AGGUATAARNERAT, 2007	84

FIGUR 14. INOQARFIIT ASSIGIINNGITSUT AGGUAQATIGIISITAMIK ÆKVIVALENSINDKOMSTIMUT IMMIKKOORTILLUGIT, AVANNAANI, 2007.....	88
FIGUR 15. AKISSARSIAT AKILERNEQARTUT ALLANNGORIARTORNERAT, AVANNAANI, 2000-2007.....	107
FIGUR 16. INUUSSUTISSARSIUTINI PINGAARNERNI PINGASUNI AKISSARSIAT AKILERNEQARTUT, 2000-2007	108
FIGUR 17. 2006-IMIIT 2007-IMUT ALLANNGORIARTORNEQ.....	121
FIGUR 18. SAMMISAQARFIIT ANGUTINUT ARNANULLU AVISSIMANERAT, SULISUT 2007	132
FIGUR 19. AVANNAANI INUIT SULIFFEQANNGITSUT AGGUAQATIGIISITAT QAAMMATIKKUUTAARTUMIK, 1999-2008	136
FIGUR 20. UKIUNI QULINI UKIUP ILAA SULIFFISSAALEQISARNEQ, AVANNAANI 1999-2008.....	139
FIGUR 21. AVANNAANI KOMMUNIMI SULISUT AMERLASSUSIAT, 2004-2009	146
FIGUR 22. KOMMUNIMI SULISUT INOQARFINNUT AGGUARLUGIT, 2004-2009	151

Tabelit allattorsimaffiat

TABEL 1. QAASUITSUP KOMMUNIA, INGERLATSINIKKUT ANINGAASALIISUTITIGULLU ANINGAASARTUUTAI PIVIUSORPALAARTUMIK IMMIKKOORTITERLUGIT, 2009-MUT BUDGETTI	24
TABEL 2. QAASUITSUP KOMMUNIATA ANINGAASARTUUTAI ATORUMINARSAKKAMIK IMMIKKOORTITERLUGIT, BUDGET 2009.....	25
TABEL 3. QAASUITSUP KOMMUNIA, ISERTITAT, BUDGETTI 2009	28
TABEL 4. AVATAANIIT TAPISSUTITIGUT TOQQAANNARTUMIK TOQQAANNANNGITSUMILLU ISERTITAT, BUDGETTI 2009	29
TABEL 5. INOQARFIIT UNGASSUSII KM, QAASUITSUP KOMMUNIA	41
TABEL 6. INOQASSUTSIP ALLANNGORIARTORNERA, NUNA TAMAKKERLUGU AVANNAANILU, 1930-2009 ...	45
TABEL 7. INOQARFINNI INUTTUSSUSEQ, 1. JANUAR 2009	49
TABEL 8. KOMMUNIT AKORNANNI NUUTTARNERIT, 2007	58
TABEL 9. INOQUTIGIINNI INUIT AMERLASSUSIAT, ILLUSISIMARIAATSIT, AVANNAANI, 1. JANUAR 2007	59
TABEL 10. INOQARFINNI INOQUTIGIIT AMERLASSUSIAT INOQUTIGIILLU AGGUAQATIGIISILLUGU ANGISSUSIAT, 2007.	62
TABEL 11. QAASUITSUP KOMMUNIANI INOQUTIGIINNI INUIT AMERLASSUSIAT, 1. JANUAR 2007	63
TABEL 12. INOQUTIGIINNI SULISINNAASUTUT UTOQQAASSUSILLIT AMERLASSUSIAT, AVANNAANI, 1. JANUAR 2007.	63
TABEL 13. INOQUTIGIINNI SULISINNAASUTUT UTOQQAASSUSILLIT AMERLASSUSIAT, INOQARFINNI, AVANNAANI, 1. JANUAR 2007	64
TABEL 14. UTOQQAASSUTSIKKUT INOQARFINNI AGGUATAARSIMANEQ, AVANNAANI 1. JANUAR 2007 – INUIT AMERLASSUSIAT	71

TABEL 15. UTOQQAASSUTSIKKUT AGGUATAARSIMANEQ, INOQARFINNI SULISINNAASUT, AVANNAANI, 1. JANUAR 2007 – UTOQQAASSUTSIT PCT.-INNGORLUGIT.	72
TABEL 16. 20-62-INUT UKIULLIT ILINNIARSIMANIKKUT UTOQQAASSUTSIKKULLU AGGUATAARLUGIT, 2007.	75
TABEL 17. 20-62-INUT UKIULLIT ILINNIARSIMANERAT ARNANUT ANGUTINULLU IMMIKKOORTILLUGU, 2007	76
TABEL 18. 20-62-INUT UKIULLIT SUMI INUNNGORSIMANERANNUT ILINNIARSIMASUSIANNULLU AGGUATAARLUGIT, 2007	77
TABEL 19. ISERTITAT AKILERAARUTAASUSSAT INUNNUT ATAASIAKKAANUT INOQARFINNULLU ASSIGIINNGITSUNUT IMMIKKOORTILLUGIT	79
TABEL 20. INOQARFINNI ASSIGIINNGITSUNI AKILERAARUTAASUSSAMIK ISERTITAT, AVANNAANI, 2007.....	82
TABEL 21. INOQUTIGIIT INOQARFINNUT ASSIGIINNGITSUNI ÆKVIVALENSINDKOMSTIAT, AVANNAANI, 2007	87
TABEL 22. AVANNAANI ÆKVIVALENSINDKOMSTI, INOQUTIGIIT, INOQARFIIT, 2007	89
TABEL 23. IKIUUTITUT ANINGAASALIISUTIT, AVANNAANI, ANINGAASAT AAMMA AGGUAQATIGIISILLUGU INOQUTIGIIT ATAATSIT PISSARSIAAT, 2007	93
TABEL 24. IKIUUTIT ASSIGIINNGITSUT INOQARFINNUT AGGUATAARNERAT, AVANNAANI, 2007	94
TABEL 25. IKIUUTITUT ISERTITAT INOQARFINNUT AGGUATAARLUGIT, 2007	95
TABEL 26. IKIUUTITUT ISERTITAT INOQUTIGIIT ILAANNUT AKILIKKAT, AVANNAANI, 2007.....	97
TABEL 27. IKIUUTITUT ISERTITAT INOQUTIGIIT ILAANNUT AKILIKKAT, AVANNAANI, 2007, PCT.-INNGORLUGIT	99
TABEL 28. IKIUUTITUT ISERTITAT DECIL-INUT ÆKVIVALENSINDKOMST TUNNGAVIGALUGU AGGUAKKAT, 2007	100
TABEL 29. SAMMISAQARFIKKUUTAARTUMIK AKISSARSIAAT AKILIKKAT UKIOQ 2000.IMI 2007-IMILU AAMMALU ANNERTUSERIAAT PCT.-INNGORLUGU	110
TABEL 30. INGERLATSIVIIT AKISSARSIAAT AKILERSIMASAASA ANGISSUSIAT TUNNGAVIGALUGU IMMIKKOORTITERNERAT, 2007	114
TABEL 31. INGERLATSIVIIT ANGISSUSII QANORLU SIVISUTIGISUMIK ATASIMANERAT, AVANNAANI	117
TABEL 32. INGERLATSIVIIT SAMMISAAT QANORLU SIVISUTIGISUMIK ATASIMANERAT TUNNGAVIGALUGU AGGUATAARLUGIT, AVANNAANI.....	118
TABEL 33. INGERLATSIVIIT ALLIARTORTUT, ANGISSUSIINUT IMMIKKOORTITERLUGIT, PIFFISSAMI 2005-2007	119
TABEL 34. INGERLATSIVIIT SAMMISANUT AGGUATAARLUGIT, PIFFISSAMI 2005-2007	120
TABEL 35. 2007-IMI SAMMISAQARFINNI ASSIGIINNGITSUNI SULISUT	129
TABEL 36. SULISUT SAMMISANUT ANINGAASALLU ANGISSUSIINUT IMMIKKOORTILLUGIT.....	130
TABEL 37. SAMMISAQARFINNI SULISUT, UTOQQAASSUTSINUT IMMIKKOORTITAT, 2007	131
TABEL 38. SULISUT AMERLASSUSIAT NAJUKKAP SUUNERANUT IMMIKKOORTITAQ, 2007	133
TABEL 39. INUUSSUTISSARSUTINI PINGAARNERNI SULISUT AMERLASSUSIAT INOQARFINNUT AGGUATAARLUGU, 2007	134

TABEL 40. SAMMISANI SULISUT AMERLASSUSIAT, SUMI INUNNGORSIMANERANNUT IMMIKKOORTILLUGIT, 2007	137
TABEL 41. UKIUP ILAATIGUT SULIFFISSAALEQINEQ, INUIT SULIFFISSAALEQISUT, 1999-2008.....	138
TABEL 42. AVANNAANI SORAARNERUSSUTEQALIAARTUT AMERLASSUSIAT, ANGUTINUT ARNANUT UTOQQAASSUTSIMULLU IMMIKKOORTILLUGIT, 2007	140
TABEL 43. SORAARNERUSSUTEQALIAARSIMASUT UTOQQAASSUTSINUT SUMILU NAJUGAQARNERMUT AGGUATAARLUGIT, 2007	141
TABEL 44. SORAARNERUSSUTEQALIAARSIMASUT SUMIIFFINNUT IMMIKKOORTILLUGIT, 2007.....	142
TABEL 45. INOQUTIGIIT SORAARNERUSSUTEQALIAARSIMASORTALLIT, INOQARFINNUT IMMIKKOORTILLUGIT, 2007	144
TABEL 46. QAASUITSUP KOMMUNIANI SULISUT QANOQ SIVISUTIGISUMIK SULISIMANERAT, 3. KVARTAL 2009	147
TABEL 47. AVANNAANI KOMMUNIMI SULISUT, UKIUMUT SULININNGORLUGU, 2004-2008	148
TABEL 48. KOMMUNUSIMASUNI SULISUT, 2004-2008	149
TABEL 49. KOMMUNIMI SULISUT INNUTTAASUNUT 100-INUT AGGUARLUGIT, 1. KVARTAL 2008	149
TABEL 50. KOMMUNUSIMAGALUARTUNI SULISUNUT AKISSARSJARITITAT, 2008	150
TABEL 51. KOMMUNIMI SULISUT INOQARFINNUT AGGUATAARLUGIT, 2004-2009.....	152
TABEL 52. SULISUT AMERLASSUSIAT UKIUMULLU SULIAQ, AKISSARSJAT SUUNERANNUT IMMIKKOORTILLUGU, 2004-2008.....	153
TABEL 53. KOMMUNIMI SULISUT AKISSARSJANIK ISUMAQTIGIISUTEQARFINNUT AGGUATAARLUGIT, 2004-2008	154
TABEL 54. KOMMUNIMI SULISUT ARNANUT, ANGUTINUT UTOQQAASSUTSINULLU AGGUARLUGIT, 2. KVARTAL 2009	155
TABEL 55. KOMMUNIMI SULISUT INGERLATSIVIMMUT AGGUATAARLUGIT, 2. KVARTAL 2009.....	156

Nunap assingisa allattorsimaffiat

KORT 1. QAASUITSUP KOMMUNIA	14
KORT 2. REGIONALØKONOMISK INDEKSI, QAASUITSUP KOMMUNIA.....	43
KORT 3. ILLOQARFIIT NUNAQARFIILLU, INUI 1. JANUAR 2009	47
KORT 4. INOQARFIIT QANOQ INERIARTORNERAT TUNNGAVIGALUGU IMMIKKOORTITERNERAT.....	52
KORT 5. INOQARFINNI 1980-2009-MUT INUTTUSIARTORNEQ	54
KORT 6. QAASUITSUP KOMMUNIANI AATSITASSARSIORNISSAMUT AKUERSISSUTIT, NOVEMBER 2009	105

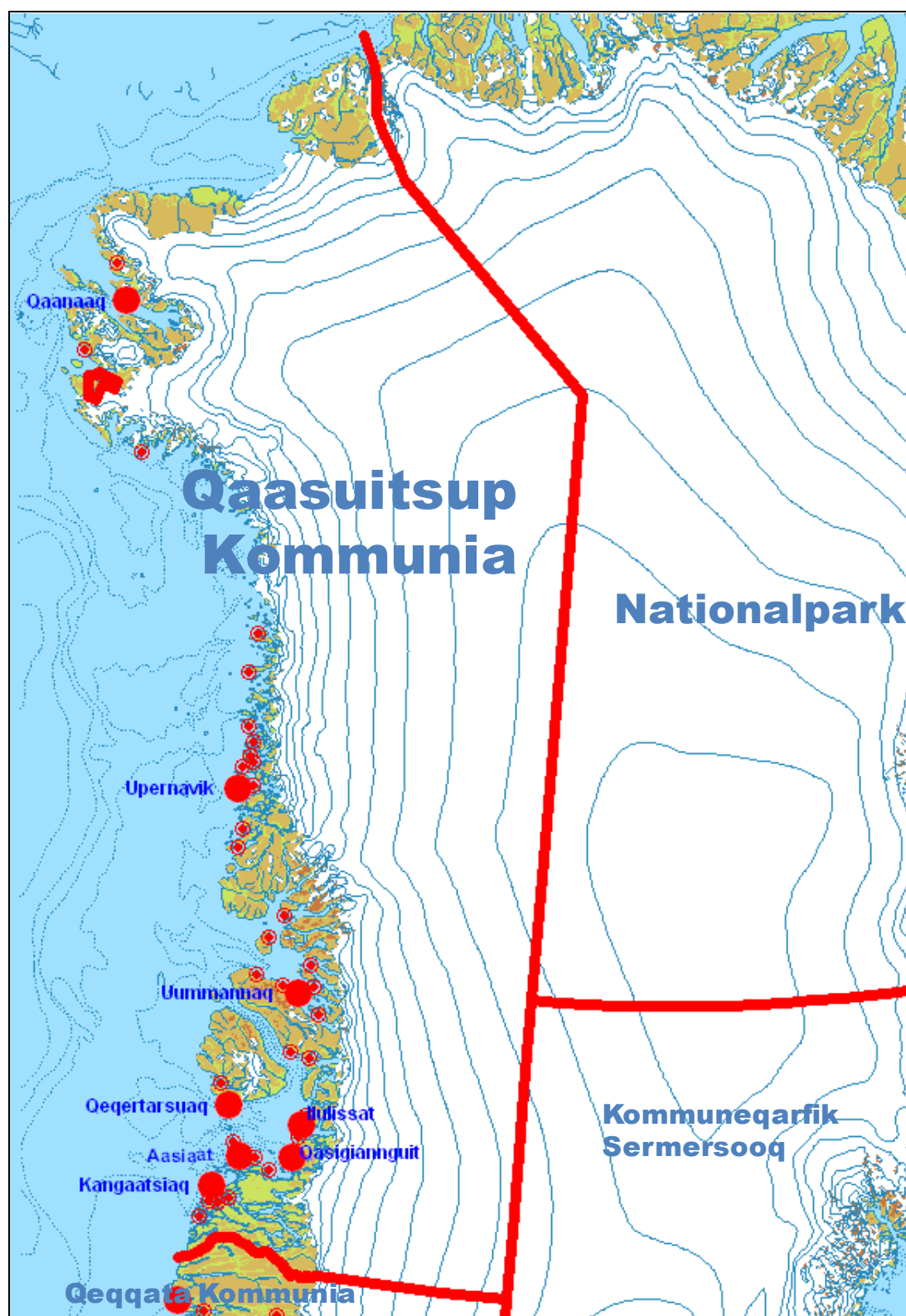
1 Aallaqqaat

Qaasuitsup Kommunia piviusunngorpoq 1. januar 2009. Qaasuitsup Kommunia nunataa eqqarsaatigalugu nunarsuarmi kommuninit anner-saavoq. Kommunimiipput illoqarfiit angisoorsuunngitsut arfineq pingasut nunaqarfiillu 31-t inoqarfiillu allat marluk. Taamaannera nunap ilaata aningaasaqarnikkut ineriartortinneqarnissaanut immikkorluinnaq piuma-saqateqalersitsivoq.

Nunap ilaata avinngarusimasumiittup ineriartortinnissaani nunap immik-kukajaaq ittuunera aallaaviusariaqaraluarpoq. Nunap ilaanut allanut sa-nilliullugu avinngarusimanerusumiittut pilersaarusiortariaqarput avinnga-rusimasumiinnerup sanngheetigititai illuatungilersimaarniarlugit aam-malu nunap ilaata tamatuma allanut sanilliullugu pitsaaqutaasa, soorlu nunap pisuussutaanut periarfissarissaarnerata il.il. salliutinnerisigut:

- Isumalluutit pinngortitamiittut iluaqutigineqarnerat pingaartillugu aammalu sapinngisamik isumalluutit tamakkua tamaani atorne-qarnerata sapinngisamik nalertusiartortinnissaat qularnaarlugu.
- Pisortat inuinnaallu ingerlataannik eqaatsumik aaqqissuunnerisi-neq. Najukkami namminermi annerujartuinnartumik namminee-riartorneq (iluarsagassanut, sullissinissamut periarfissatigut il.il.).
- Inoqarfiup sumiinnera apeqqutaatillugu sullissinikkut assigiinn-gissuteqarsinnaanermik akuersornermik pilersitsineq.
- Imminut ungasippallaarnerup ajornartorsiutitaasa qaammarsaa-nikkut periarfissat nutaat atorlugit millisarnissaat pingaartillugu.
- Inuiaqatigiit alanngortoqarnissaanut piareersimasut, akuersaartut pilersillugit. Inuussutissarsiornermi suliffeqarniarnermilu allann-gorarnissamut periarfissanik pitsaasunik pilersitsilluni. Sulliviit sulisussallu inuussutissarsiornissamut tunngavissalinnut nuutta-riaqarput. Nunap ilaata tamatuma avataaniittunik pitsaasumik suleqatigiinneq pilersikkiartuaassallugu, tamanna pisortanut oqartussaasunut aamma ingerlativinnut pisortanit pigineqartut, avataaniit aningaasaliisunut imaluunniit kattuffinnut ingerlatsi-vinnullu allanut tunngagaluarpalluunniit.

Kort 1. Qaasuitsup Kommunia

Nalunaarusiami uani paasiniaaqqissaarnermi qanoq iliornikkut Qaasuitsup Kommunia siunissami aningaasaqarnermik imminut nammattumik pilersitsisinnaanera qitiutinneqarpoq.

Isumaartoqarpormi aningaasaqarneq massakkut atuuttoq annertuumik toqqaannartumik toqqaannanngitsumillu avataaniit tapiissutitigut ingerlanneqartoq siunissaq ungasinnerusoq isigalugu illersorneqarsinnaangitsoq. Taamaattumik pingaarluinnarpoq nunap avannaatungaa imminut nammattumik aningaasaqalernissap piviusunngortinnissaanut tunngatilugu maannangaaq iliuutsinik pilersitsinissamut piareersalissappat.

1.1 Suliassap suunerata nassuiarneqarnera

Nalunaarummi uani paasiniaaqqissaarnermi suliassap suunerata nassuiarneqarnerani tunuliaqutaasoq imatut oqaatigneqarsinnaavoq:

Qaasuitsup kommunia aningaasatigut imminut nammanneq piviusunngortissinnaajumallugu sunik iliuuseqartariaqarpa?

Aningaasatigut imminut nammannermik oqartarneq atorneqartarpoq kalaallit namminersulernissaq pillugu ataatsimiititap isumaliutissiissutaani 2003-meersumi atorneqarneratut isumaqartillugu.

Namminersulernissaq pillugu ataatsimiititap suleriaasissaanut ilaatinneqarpoq annertunerusumik namminersornissamik kissaateq tassungalu atatillugu imminut nammassinnaanerusumik aningaasaqarnikkut tunngavissaqarnissamik ineriartortitsinissaq:

”Ataatsimiititap Kalaallit Nunaata naalagaaffeqatigiinnerup iluani, pisinnaatitaaffiit pisussaaffiillu oqimaaqatigiiffigisaannik namminersulernissaanut periarfissanut tunngatillugu isumaliutissiissutuliornissaq suliassaraa.”¹

Pisinnaatitaaffiit pisussaaffiillu oqimaaqatigiinnissaat Namminersulernissamut ataatsimiititaliap ima paasivaa tassaasoq namminersornerulerneq imminut nammassinnaanerusumik aningaasaqarnikkut tunngaveqartoq. Imaappoq aningaasaqarnikkut imminut nammanneq ima paasisariaqartoq aningaasaqarnermik inuiaqatigiit naalagaaffiup ataatsimut tapiissu-

¹ Namminersorneq pillugu ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaa, 2003 qall. qup. 62.

taanik Kalaallit Nunaannilu suliassanullu allanut tunngatiillugu aaqqiinissaamut naalagaaffimmik pisariaqartitsinnginnerusumik.

Kommuninut tunngatillugu toqqammaviussaaq aningaasaqarneq kommunip isertitaasa aningaasartuutaasalu oqimaaqatigiiffigisaat, avataaniit tapiissutit naatsorsuutiginagit. Misissueqqissaarnermili puigorneqanngilaq nunami sumiluunniit aningaasaqarneq arlaatigut assigiissarneqartarmat. Assersuutigalugu aamma taamaappoq nunap illoqarfiisa pingaarnersaanni toqqaannartumik toqqaannanngitsumillu pisortat suliffeqarfiisigut, soorlu naalakkersuisut allafiini, pisortat ingerklatsivissuisa tassani najugaqarneratigut, ilinniagaqarfiit anginerusuneratigut il.il. nunap ilaanut avinngarusimanerusumiittunut naleqqiullugu illoqarfik taanna iluatsisimanerujussuuvog, tassalu nunap tamarmi aningaasaqatigiinneratigut pilersinneqartumik iluaquteqarnissamut taama annertutigitsumik periarfissaqanngitsunut.

1.2 Sammisat pingaarnert nassuiarneqarnerat

Massakkut misissueqqissaarnermi uani atorneqartut pingaarnert erseqqinnerusumik nassuiarneqassapput.

Kommuninut agguataarsimaneq

Una kommunersuannngortoq pilersinneqarpoq kommunit arfineq pingasut ataatsimoortinneqarneratigut: Kangaatsiap, Aasiaat, Qasigianniguit, Ilulissat, Qeqertarsuup, Uummannaq, Upernaviup aamma Qaanaaq kommunia.

Namminersornerullutik Oqartussaqaqalerata siornatigut nalaanilu misissueqqissaarneqaraangat kisitsisit kommuniusimasuni arfineq pingasunii katersukkat atorneqartarput, kisitsisillu massakkut kommunersuannngortumi Qaasuitsumi kisitsisinut sanilliussuunneqassapput. Avannaanik oqarneq Qaasuitsup kommuniannik isumaqartillugu atorneqassaaq.

Sulisut

Nalunaarusiami uani oqaaseq sulisut atorneqaraangat, allamik oqaatigisaqartoqanngikkaangat, tassani pineqartarput inuit sulisuusinnaanngorlutik utoqqaassuseqalersimasut. Inuit sulisinnaanngorsimasut tassaapput inuit 1. januar 15-iniit 62-inut ukioqalersimasut. Oqaaseq taanna atorneqartoq sulisorineqarsinnaasutut isumaqartillugu atorneqartarpoq.

Taamaattumik sulisuusinnaasut tassaaginnartanngillat suliffeqartut kisiannili tassaasinnaallutik piaarnerusumik soraarnerussuteqalersimasut tamatumunngaluunniit assingusumik inissisimasut. Kisiannili misissueqqissaarnermi siusinnerusumik soraarnerussuteqalertarnerup allallu pisor-taniit aningaasaliiffigineqartut qanoq atorineqartiginerat ukiumut 2007-imut tunngatillugu immikkut sukumiisumik misissorneqarput.

Piffissami misissoqqissaarneqartumi namminersornerulernerup eqqun-neqarneraniit ullumimut soraarnerussuteqalernissamut utoqqaassusissaq assigiinngisitaartuusimavoq. Misissueqqissaarneq ataqtiginniassammat utoqqalinersiuteqalernissamut killigititaq ataaseqa piffissamut tamarmut atorineqarpoq.

1.3 Sammisani killilersuineq

Nalunaarusiap uuma suliassanngortinneqarnerani misissueqqissaarnerit nutaat nalilinnillu nalunaarsukkat atorlugit kommunip qanoq innerata paaserusunneqarnera tunngaviusimavoq. Taamaattumik misissueqqis-saariaatsit allat annertunerusumik atorineqarsimanngillat.

Misissueqqissaarnerit imaraat Namminersornerullutik oqartussat atul-neranniit ullumimut paasissutissat nalunaarsukkat atorineqartut. Mis-issueqqissaarnerulli ilaanut pingaartumik ukioq 2007-imi nalunaarsukkat salliutillugit atorineqarput.

1.4 Siusinnerusukkat misissuisarsimanerit naqitalu

Misissueqqissaarnermi kalaallit namminersulernissaat pillugu ataatsimii-titaliap suliaata sulineqarnerani isumaliutersuutaasimasut aallaavigine-qarput. Namminersulernissaq pillugu ataatsimii-titaliap isumaliutissiissutaa 2003-mi qaammaat martsimi saqqummersinneqarpoq, aningaasaqarner-lu inuussutissarsiornikkullu ineriartornermut tunngatillugu inunnut isu-malluutitut tunngatillugu ajornartorsiutit nassuiarneqarnerat nunamut tamarmut assigiipajaaginnarsimavoq, soorlu nalunaarusiami uani Qaa-suitsup kommunianut tunngatillugu ajornartorsiutip nassuiarneqarnera aamma taamaattoq.

1.5 Paasissutissat ilusaat

Nalunaarusiami uani misissueqqissaarnermi inunnut, inoqtiginnut in-gerlatsiviillu atugaannut tunngatillugu paasissutissat katersorneqarsima-

sut toqqammavigineqarput. Pisortat ingerlatsivii, pisortallumi, paasissutissanik katersisarput pisortat ingerlatsineranni atugassanik. Katersukkat tamakkua registerdata-mik taaneqaralupput. Paasissutissat taamaattut qitiusumik Grønlands Statistikkimit katersorneqartarput.

Grønlands Statistikkip paasissutissat pineqartunik ilisarsissutissaajunnaarsitat misissueqqissaarnermut uunga atugassanngortssimavai. Suliaq taanna pisariusoq statistikkonsulentimit Søren W. Børgesen-imit suliarineqarpoq.

Taamaattumik Greenland Venture A/S-imi pasissutissat nunap inuunik suliffiinillu tamakkiisut tunngavigalugit naatsorsuinernik suliaqartoqartarsimavoq. Taamatut suliamik avitsineq tabel-imik titartakkamilluunniit suliaqarnermi tunngavigineqarsimagaangat paasissutissat suminngaanneernerat ima oqaatigineqarsimasarpoq: "Nammineerluni naatsorsuinerit Grønlands Statistikkip paasissutissaatai immikkut ittut tunngavigalugit".

Registerdata ilaanni kukkuneqarlutillu amigaateqarsinnaasarput. Assersuutigalugu inuk najukkaminiit allamut nuussimagaangat tamannali folkeregisterimut nalunaarutiginaq taava taamma misissueqqissaarnermi uani najukkamini siullermiiginnartutut nalunaarsorsimassaaq.

Paasissutissanik agguaqatigigiissitsinerit assigiinngitsut suliarineqarnikuupput. Persondata tassaapput paasissutissat ulloq killiffiliutaq tassaatillugu ukiumi pineqartumi 1. januar. Taamaaliortarnej naatsorsueqissaarnikkut misissuineqaraangat nalinginnaasumik ileqqusarpoq. Tamannali ajornartorsiutitaqanngitsuunngilaq, tassami inuit kisinneqartarmata ukiumi pineqartumi 1. januarimi sumiinnerat najoqqutaralugu. Kommuniniimmi allanit kommuninulluunniit allanut ukiup ingerlanerani nuuttoqarsimassappat tamanna misissueqqissaarnerni takuneqarsinnaassanngilaq.

Taamaattumik, assersuutigalugu inuk kommunimi qaammatini pingasuni najugaqarsimappat, taava aningaasat isertitani tamakkerlugit kommunimi akissarsiarisisutut nalunaarsorsimassaaq.

Aamma taamatut ajornartorsiutitaqarpoq suliffissaqarneq inuussutissarsiornikkullu ineriartornermut tunngatillugu, naliliineqarpoq nikingassutaalersinnaasoq ima angitiginngitsoq kommunip aningaasarsiornernanut,

suliffissaqarnermut inuussutissarsiutillu ineriartortinnerannut ataatsimul-li isigalugu kiputtoortitsisinnaalluni.

Kommunip suliffissaqartitsinerata misissuiffigeqqissaarnera ingerlanne-qarpoq pisortat akissarsialeriffiata, Akissarsiat, nalunaarsuutai tunngavi-galugit. Atortussaq taanna kommunimit atugassiissutigineqarpoq, taa-maalillunilu suliassamut tassungarpiaq tunngatillugu Kalaallit Nunaanni Natsorsueqqissaartarfik akuliutsinneqanngilaq. Akissarsiat-niit paasis-su-tissat piffissamit 1994-imiit 2009-mi kvartalit aappaannut tunngasuup-put.

1.6 Nalunaarusiap ilusaa

Nalunaarusiaq siulequtsiussap uuma saniatigut arfineq pingasunik kapi-taleqarpoq:

Kapitali 2-mi tamakkiisumik qanoq iliuuseqartariaqarner-soq Qaasuitsup kommuniani aningaasaqarnikkut imminut nammassinnaalernissaq, sior-natigut kommuniusimagaluartuni 2008-mi naatsorsuutit tunngavigalugit misissoqqissaarneqarpoq.

Kapitali 3 imaqarpoq kommunimi nunamut inuttaasunullu tunngasunik misissueqqissaarnermik, aammalu nutaamik nunamut tunngatillugu aaqqissuussinissamik siunnersuuteqartoqarluni.

Kapitali 4 kommunimi sukumiisumik akissarsianut tunngasut sammine-qarput aammalu peqatigitillugu peqqissaartumik nuussinikkut isertitat kommunip inuinit qanoq atugaatiginerisa misissorneqarnerat suliarine-qarluni.

Kapitali 5 imaqarpoq kommunip inuussutissarsiornikkut aaqqissuussaa-neranik. Kapitalimi tassani misissueqqisaarnermi inuussutissarsiorneq nammineq aammalu kommunimi ingerlatsiviit pigineqartut misissorne-qarput.

Kapitali 6-imi Qaasuitsup kommuniani suliffeqarniarnermi pissutsit su-kumiisumik sammineqarput. Misissuinermi sammineqarput suliassaqaar-neq, suliffissaaleqineq, tassungalu ilaatillugu ukiup ilatigut suliassaarut-tarneq aammalu inuit sulisussaqaarniarnermi alarneqarsimasut immaqa siusinaartumik soraarninngorsimanertik pissutigalugu.

Kapitali 7 imaqarpoq kommunimi pisortat ingerlataat. Peqqissaartumik misissorneqarput kommunip nammineq sulisui, qanoq katitigaanerat

isumaqatigiissutitut sunut ilaanerat, utoqqaassusiat, arnaanerat angutaanerat sumi najugaqarnerat il.il.

Kapitali 8 nalunaarusiap eqikkarneraa.

Nalunaarusiap naggaterpiaaniippoq naqitat paasissutissallu misissuiner-mi atorneqartut sumi pissarsiarineqarsimanerisa allattorsimaffiat.

2 Aningaasaqarneq imminut nammattoq angumallugu suna pisariaqarpa?

Nunap sinneratulli Qaasuitsup kommunia ullumikkut aningaasaqarnikkut imminut nammattuunngilaq. Atugarissaarneq ullumikkut atuuttoq attatiinnarsinnaajumallugu kommuni kommuninut tapiissummik aammalu Landskarsimiit aningaasaliiffiqineqarnissamik pisariaqartitsivoq.

Inuiaqatigiit imminut nammattumik ineriartortinnissaannut aningaasat kisimik apeqqutaanngilaat. Soorlu kingusinnerusukkut tikikkumaaripput, Qaasuitsup kommunianut, nunap sinneratulli, avataaniit suliaartortoqartarnissaanik pisariaqartitsivoq, sulisinnaasummi nammineq pigisat pisortat inuinnaallu suliffiutaanni arlalissuarni suliassanut pikkorissutsimik pisariaqartinneqartumik piqanngillat.

Kapitalimi uani misissuinermini aningaasaqarnikkut imminut nammattumik ingerlalnissamut periarfissanik pilersitsinissaq kisimi sammineqarpoq. Aningaasaqarnikkut imminut nammassinnaanermik pilersitsinissamik anguniagaqarneq ima paasineqassanngilaq ineriartortusaaginnarluni kikkut tamarmik sunik tamanik akiliisinnaalernissaata anguniarneqarnernik. Nunarsuarmiunummi akuliukkiartornerup sukkatsikkaluttuinnartup paarlattuanik takutippaa, ileqquusumik aningaasaqarneq nunat ataasiakkaat tamarmik imminut sapinngisamik pilersortuunerannik tunngaveqartoq suleqatigiinnermik niueqatigiinnermillu taarserneqalersoq, nunat nunallu immikkoortui arlaannut pikkoriffiginerusaminnut pikkorissarnerulerlutik.

Naalagaaffeeqqamut Kalaallit Nunaattut ittumut, minnerunngitsumillu nunap ilaanut Qaasuitsup kommuniatut ittumut nunap iluani niuerfissap mikivallaarnera nioqqutissallu tikiortortitat annertooujussuunerat atuuttuaannarumaarpoq. Aningaasaqarneq imminut nammattoq oqimaqatigiissorlu aatsaat pilersinneqarsinnaavoq annertuumik avammut niuernermut saatitsinikkut, peqatigitillugulu nunap ilaanut tamaanga tunngatillugu ingerlatani tamani annertunerusumik imminut pilersulernikkut.

2.1 Aallaqqaat

Namminersorneq pillugu ataatsimiititap suleriaasissaanut ilaatinneqarpoq annertunerusumik namminersornissamik kissaateqarnermut atatil-

lugu imminut nammassinnaanerusumik aningaasaqarnikkut ingerlatsilernissaq. Pisinnaatitaaffiit pisussaaffiillu oqimaaqatigiissapput.

Pisinnaatitaaffiit pisussaaffiillu oqimaaqatigiinnerat Namminersorneq pillugu ataatsimiititaliarsuup imatut nassuiarpaa tassaasoq imminut aqunerulerneq aningaasaqarnikkut imminut namannerulernermik tunnga-veqartinneqassasoq. Namminersorneq pillugu ataatsimiititaliarsuaq mallillugu aningaasaqarnikkut imminut nammanneq ima paasineqassaaq tassaasoq inuiaqatigiit kalaallit naalagaaffiup tapiissutaanik aammalu naalagaaffiup Kalaallit Nunaanni suliaassanik aaqqiisarnernanik isumalluuteqannginnerulernissaannik.

Taassuma pissuseqataanik Qaasuitsup kommuniani aningaasaqarnikkut imminut nammanneq ima oqaatigineqarsinnaassaaq tassaasoq kommunip pisinnaatitaaffiisa annertusinerat (assersuutigalugu nammineq aqutsinissamut pisinnaatitaaneq, tassunga ilaalluni sullissinissamik isumaqatigiissutiniq aqutsineq) tassani apeqqutaatillugu kommuni ungasinnerusooq isigalugu Landskarsip tapiissutaanik pisariaqartitsinera annikillismassasoq.

2.2 Aningaasaqarnikkut aallaaviusoq

Qaasuitsup Kommunia qanoq annertutigisimik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik nammineerluni aningaasalersuisinnaava, aamma kommuni qanoq annertutigisumik avataaniit tapiiffigineqarnissamik pisariaqartitsiva?

Apeqqut taanna akissagaanni kommuni ingerlatsivittuinnaq isigineqarsinnaanngilaq. Naalakkersuisunik illuatungeqarneq, ilaatigut akileraarutiniq kommunip Landskarsimut akiliisarnera aammalu Namminersortuniit kommunimut bloktilskudeqartarneq misissuineranut ajornakusoorutaa-voq.

Tassanimi naatsorsuutigineqarpoq nunap akileraarutitigut isertitaasa ilai, nunap Avannaatungaaneersut aamma Landskarsip nunap ilaanut tamaanga aningaasartuutaanik matusissutaassasut. Tamatumani oqimaaqatigiinneqarnerusooq nalileruminaappoq, misissuinerumili taamaattutut naatsorsuutigisariaqarluni.

Taamaalilluni misissuineq ingerlanneqarpoq tappiisarneq nikingassutiniilu matusisarneq kisiat pinnagu, kisiannili najukkami aningaasaqarnermut sunniutai naatsorsuinermi tamarmiusumi ilaatinneqarlutik.

Siullermilli kommunip budgettia aningaasaqarnerup tungaaniit pivisorpalaartumik atorsinnaasutsimigullu qanoq isikkoqarnersoq misissorneqassaaq.

2.3 Kommunip budgettia

Grønlands Statistik kommuninut Naalakkersuisunullu tunngatillugu takussutissiortarpoq nunani allani taamatut suliaqarnermi periaasiusartut malillugit. Taamatut budgetstatistikkiliornikkut periarfissaqalersarpoq qanoq kommunit aningaasaqarnikkut inissisimanagerat pisortat aningaasaqarnikkut ingerlatsinerannut qanoq sunniuteqartarneranik takunninnisamat.

Matuma ataani paasissutissat oqaatigineqartut tunngavigalugit tabelit aningaasaqarnerup qanoq isertitanut aningaasartuutinullu agguataarsimaneranut, aammalu aningaasartuutit naleqquttumik agguataarsimanagerannut, imaappoq siunertaq malillugu, takussutissat suliarineqassapput.²

2.3.1 Aningaasaqarnerup agguataarsimanagera

Tabel 1-p takutippaa Qaasuitsup Kommuniani 2009-mut budgettiani ingerlatsinikkut aningaasaliissutitigullu aningaasartuutaasa agguataarsimanagerat.

² Nassuiaammi uani budgettit realøkonomiskiusut pisariaqartitanullu budgettip agguataarsimanagera Grønlands Statistikkip naqitaa Offentlige Finanser 2009:2 tunngavigineqarpoq.

Tabel 1. Qaasuitsup Kommunia, ingerlatsinikkut aningaasaliissutitigullu aningaasartuutai piviusorpalaartumik immikkoortiterlugit, 2009-mut budgetti

Piviusorpalaartumik aningaasatigut iliuitsit	1.000 kr.
Sulisut akissarsiaat	558.825
Realkapitalip aalajangersup atornera	50.463
Tunisassiornermi atukkat	267.083
Ikiuisarnikkut atortussartut tunniussat	-
Nioqutissanik sullissinikkullu tunisat	72.253
Atukkat katillugit	804.118
Akilersukkat ingerlaavartut	324.969
Ingerlatsinermut aningaasartuutit katillugit	1.129.087
Aningaasaatinut aningaasartuutit	48.881
<i>Ingerlatsinermut aningaasaatinullu aningaasartuutit katillugit</i>	<i>1.177.968</i>

Pissarsivik: Grønlands Statistikkimi statistikkontorip Qaasuitsup Kommuniata kommunimut budgettianiik naatsorsuinerata immikkut ittumik atorneratigut.

Ingerlatsinermut aningaasartuutit aningaasartuutaapput pisortat ingerlatsinerata, taakunuunalu tunisassiat sullissinerillu pilersinneqartut ingerlatinneranut tunngasut. Ingerlatsinermut aningaasartuutit aningaasaatinullu aningaasartuutit taamaalillutik ima avissimapput, 95,9 pct. Ingerlatsinermut aningaasartuutaallutik. Aningaasaatinut aningaasartuutit aningaasartuutaapput aningaasaatit annertusarneranni illutatigut atortulersuutitigut maskinatigullu il.il. aningaasaliissutitut.

Ingerlatsinermi aningaasartuutit atukkanut nuussinernullu immikkoortinneqarput. Atukkat tassaapput atukkanut aningaasalersuinikkullu ingerlatanut aningaasartuutit – imaappoq ingerlatat kommunip kommunimi Kalaallit Nunaatalu sinneranutisertitassanut tamarmiusunut nioqutissanullu eqqussorneqartunut peqataaneraniittut. Nuussinert tassaapput aningaasaatit isertitallu agguateqqinneqartarnerat, assersuutigalugu utoqqalinersianut. Atukkat 2009-mi budgettimi 0,8 milliard kroniupput, nuutalli 0,3 milliard kroniullutik.

Realkapitalimik (pigisanik nalilinnik tigussaasunik) aalaakkaasumik atui-neq, imaappoq aningaasaatit nalingata nalikilliartrornerannik missingiineq (pisoqalisoorinikkut nungullarnikkullu) naatsorsorneqarpoq 50,5 million kroniussasoq.

Tunisassiornermi atukkat, imaappoq nioqutissanik sullissinernillu pisinermi aningaasartuutit 2009-mi budgettimi 0,3 milliard kroniutinneqar-

put. Nioqqutissanik sullissinernillu tunisat (atuisut akiliutaat, atortut atornikut tunisat il.il.) 72,3 million kroniupput.

Ingerlaavartumik nuutat 0,3 milliard kroniupput. Tassani annertunerpaallutik soraarnerussutisianut inunnillu ikiuinnermut nuutat. Ingerlaavartumik nuutat 289,6 millioner kroniupput.

Kapitaludgiftit 48,9 millioner kroniupput. Kapitaludgiftit tassaapput aningaasaliiffinnut nutaanut aningaasartuutit, illunik pisineq il.il.

Ingerlatsinermut aningaasartuutit kapitaludgiftillu ataatsimoortikkaanni aningaasartuuteqarfik annerpaaq tassaavoq sulisunik akissarsialersuineq. 2009-mut budgettimi taanna koruuninik milliardit affaannik aningaasartaqarpoq, tassa aningaasartuutit tamarmiusut 47,4 pct.-eralugu.

Kommunip aningaasartuutai eqqartoratsigit taakkua tasaanerupput sulusiassaqaartitsineq pisortanilu atorfillit akissarsiaat. Akissarsianut aningaasartuutit ilarparujussui pisortat karsiinut utertarput isertitanit akile-raarutitut.

2.3.2 Atoruminarsakkamik immikkoortiterlugit

Kommunip aningaasartuutaanik atoruminarsakkamik agguataarinerup nammineq aningaasartuuteqarfiup siunertaa takutippaa. Grønlands Statistikkipp tassunga tunngatillugu immikkoortiterinerit nunani allani ator-neqartartut atorpai. Tabel 2-mi Qaasuitsup kommunianut tunngatillugu budgettitit kisitsisitaat aqqanilinnut immikkoortitersimapput.

Tabel 2. Qaasuitsup Kommuniata aningaasartuutai atoruminarsakkamik immikkoortiterlugit, budget 2009

Atorfii pingaarnerit	Aningaasaq 1.000 kr.	Annertussusaa Pct.
Pisortat sulliissineri nalinginnaasut	158.316	13,4
Illersornissaq	-	-
Toqqissisimaneq isumannaatsuunissarluk	14.623	1,2
Aningaasaqarnermut tunngasut	70.576	6,0
Avatangiisinik illersuineq	24.512	2,1
inissiat & pisortat atortuutaat	5.383	0,5
Peqqinnissaqarfik	-	-
Sunngiffik, kulturi aamma upperisaq	28.914	2,5
Ilinniartitsineq	260.364	22,1
Inooqatigiinnerup illersorneqarnera	564.817	47,9
Allat	50.463	4,3
Katillugit	1.177.968	100,0

Pissarsiffik: Grønlands Statistik, statistikkontorip Qaasuitsup kommuniaata kommunimut budgettianik naatsorsuinerata immikkut ittumik atorneratigut.

*Illersornissaq peqqinnissarl*u naalagaaffimmut Naalakkersuisunullu taamaallaat tunngapput, taamaattumillu kommunimut aningaasarsuutaanik.

Pisortat sullissineri nalinginnaasut tassaapput qitiusumit nalinginnaasumillu politikkikkut allaffissornikkulu aqutsineq il.il. Aningaasartuut taanna kommunip 2009-mut budgettiani atugassat 13,4 pct.-iannik aningaasartaqarpoq. Sulisut akissarsiaat 97,1 million kroniupput, tassa pisortat sullissineri nalinginnaasuni aningaasartuutissat 60,8 pct.-eralugit.

Toqqissisimanermut isumannaatsuunissamullu ilaapput qatserisartoqar-neq il.il. Siunertamut tassunga atugassat 14,6 millioner kroniusunit 9,6 millioner kronit akissarsiaapput, tassa tassani aningaasartuutissanit tamarmiusunit 65,6 pct.-iullutik.

Aningaasaqarnermut tunngasut tassaapput aningaasaqarnerup, niuerne-rup suliffeqarnerullu aqunneqarnerani, inussutissarsiutinut tapiissutit il.il. iluani ingerlatat. Taassuma iluani 2009-mut budgettimi aningaasar-taapput 70,6 million kroner, tassaasut kommunip tamakkiisumik aningaasartuutissaasa 6,0 pct.-ii. Aningaasartuutissani taakkunani akissarsiat 14,2 million kroniupput, tassa 20,1 pct.-iullutik.

Aningaasartuuteqarfissaq *Avatangiisinik illersuiner*mut ilaapput eqqakkat erngullu igitap passunneqarnera mingutsitsinermillu pinaveersaartitsi-neq. Avatangiisinik illersuiner

mut kommunip budgettimi aningaasartuutissai katillutik 24,5 million kroniupput, taakkuninnga 67,1 pct. sulisunut akissarsiaallutik.

Inissiat aamma pisortat atortuutaannut ilaapput inissianik assigisaannillu nakkutilliineq, allanngutsaaliuineq pitsanngorsaanerlu. Tassunga 2009-mut budgettimi 5,4 millioner kronit aningasartaapput.

Sunngiffik, kulturi aamma upperisamiipput sunngiffimmi timersornermilu sullissinerit, ilaatigut timersornermut atatillugu sanaat aamma alian-naarsaartarfiit allanngutsaaliorneri, timersortarfiit, pinnguarterfiit kiisalu kulturinut tunngatillugu atortut soorlu katersortarfiit, atuakkanik ator-niartarfiit, katersugaasiviit il.il. aammalu ilaatigut kattuffiit tapiissuteqarfigineqartarnerannut atorneqartarpoq. Taanna 2009-mut budgettimi aningaasartaqarpoq 28,9 million kroner. Taakkualu kommunip aningaasartuutissaasa tamarmiusut 2,5 pct.-eraat. Tassuma sulisunut akissarsiasartaa 43,5 pct.-iuvoq.

Ilinniartitsinermut ilaavoq meeqqat atuarfiat atuartitsinerillu allat. Taanna kommunip aningaasartuutissaasa tamarmiusut tallimararterutaa sinnilaarlugu angissuseqarpoq 260,4 million kroniulluni. Akissarsianut tunngasortaa 2009-mut budgettimi 78,2 pct.-iutinneqarpoq.

Inooqatigiinnerup illersorneqarnera pisortaniit nuussinernik assigiinngitsorpasuarnik imaqarpoq. Ilaatigut suliffeqanngitsunut napparsimasunullu ikiuutit, soraarnerussutit boligsikringi il.il. Taanna kommunip akiliggassaasa tamarmiusut 47,9 pct.-eraat. Inooqatigiinnerup illersorneqarneranut aningaasartuutit katillutik 2009-mut budgettimi milliardit affaat sinnilaarlugit annertussuseqarput. Tassani sulisut akissarsiassa 205,3 million kroniupput, tassa aningaasartuutissap tamarmiusup 36,4 pct.-iullutik.

Allat tassaapput aningaasartuutit atuuffinnut immikkoortitigaanngitsut, assersuutigalugu realkapitalimik aalajangersumik atuineq. Taanna 2009-mut budgettimi 50,5 million kroner aningaasartaqarpoq, kommunip aningaasartuutissaasa tamarmiusut 4,3 pct.-iulluni.

Realøkonomiskimik atoruminarsakkamillu aningaasartuutit ataatsimut isigigaanni kommunip aningaasartorneranut takussutissaqqipput. Imminut nammannerusumik aningaasaqarnermik ineriartortitsinermut sanilliukkaanni immikkoortut tamakkerlugit annertuumik annikillileriffiginissaat pisariaqassaaq, budgettimillu suliaqarnermi siunertaanerartariaqarpoq pisortat aningaasartuutaasa annikillinissaata qularnaarniarneqara inuit ataasiakkaat atugarissaarnerat annertuumik annikillisinngikkaluarlugu, inuk kommunimit pisartagaqarpat imaluunniit kommunimit akissarsiaqartinneqarpat.

Massakkut erseqqinnerusumik misissuataassavarput aningaasaqarneq imminut nammattoq pilersikkumallugu suut piumasaanersut aamma periaatsit suut malinneqartariaqartut siunertaq taanna angusinnaajumallugu.

2.4 Aningaasaqarneq imminut nammattoq pilersissa-gaanni makkua piumasaqaataapput

Qaasuistup kommunianut budgettimi kisitsisit saqqummiunneqartut Tabel 3-mi takutinneqarput.

Tabel 3. Qaasuitsup Kommunia, isertitat, budgetti 2009

Isertitat	Mio.kr.	Pct.
Isertitanit akileraarutit	420,6	42,8
Selskabsskatti	8,0	0,8
Tapiissutit oqimaaqatigiissaarinerlu	521,5	53,0
Ernianit isertitat	8,5	0,9
Nalitigut annaasat iluanaarutillu	0,5	0,1
Inissianik attartortitsinikkut isertitat	15,2	1,5
Sillimasiinikkut taartisiat	0,1	0,0
Iluutinik tunisat	4,1	0,4
Sanaartorfigiuminarsaanermut akit	5,2	0,5
<i>Katillugit</i>	<i>983,8</i>	<i>100,0</i>

Oqaaseqaat: ernianut aningaasartuutit nalikillilerinerillu akileqqusanut utaqqisunut tunngasut, kommunip pisortatigoortumik budgettiani isertitassatut allassimasut, ilanngunagit.
Pissarsiffik: www.kanukoka, november 2009

Qaasuitsup kommuniata 2009-mi isertitassai budgettiliorneqarsimapput 983,8 million kroniussasut. Taakkualut Kalaallit Nunaata ukiumut isertitaasa 10 pct.-iisa missigaat.

Qulaani tabellimi isertitaqarfiusussat tunngavigalugit pisilissavarput apeqqut una akiniarlugu: Isertitat nutaat suut pisariaqarpat bloktilskudi naligiissaarutillu peerneqassappata?

Bloktilskudip naligiissaarutillu peerneqarnerata sunniutissai 53,0 pct.-iinnaanngilaq, taakuami marluullutik kommunip isertitaani taama angitigimmata. Tapiissutit avataaneersut kommunip aningaasatigut kaajalukaartitaanut ilaalersarput taamaalillutillu toqqaannartumik isertitat toqqaannartuunngitsullu kommunip budgettiani takuneqarsinnaasut sania-tigut isertitaqaataasarlutik, assersuutigalugu isertitanit akileraarutit pi-sortani suliaasaqarnerulerneratigut annerulersittarlugit.

Tabel 4-mi isertitat toqqaannanngitsut ilanngunneqarput taamaalilluni tapiissutit avataaneersut tamakkerlugit naatsorsorneqarsinnaanngorlugit.

Tabel 4. Avataaniit tapissutitigut toqqaannartumik toqqaannangitsumillu isertitat, budgetti 2009

Budgeti 2009	Mio. kr.	Pct.
Namineq isertitat	462,3	47,0
Tapiissutit oqimaaqatigiissaarinerlu	521,5	53,0
Katillugit	983,8	100,0
Tapiissutinit oqimaaqatigiissaarinermillu isertitat toqqaannangitsut	45,5	4,6
Namineq isertitat, tapiissutitut il.il. akileraarut ilanngunnagu	416,9	42,4
Tapiissutit oqimaaqatigiissaarinerlu tapiissutinit akissarsiat akilikkat akileraarutaat ilanngullugu	567,0	57,6
Katillugit	983,8	100,0

Pissarsiffik: Namineq naatsorsuinerit Qaasuitsup kommuniata namineq budgettimini kisitsit atugai tunngavigalugit.

Naatsorsuinermit naatsorsuutigineqarpoq tapiissutinit oqimaaqatigiissaarinermillu isertitat kommunip isertitaasa ilagigaat procentimik aalajangersumik. Toqqaannangitsumik isertitat naatsorsorneranni ilaavoq kommunimut attuumassutilinni akissarsiat, budgetti 2009-mi, akilerneqartut tamarmik 43,6 pct.-erigaat.³ Peqatigitillugulu kommunip isertitanit akileraarutip 20 pct.-ia pisaraa nalilerneqarpoq. Akissarsiap najukkami atorneratigut il.il. isertitat pilersinneqartut aammalu tamakkua akileraarutitut nalingat naatsorsuinermit ilaatinneqanngillat.

Periaaseq taanna atorlugu naatsorsuinermit erserpoq kommunip tamakkiisumik isertitaanit 983,8 million kroniusunit milliard kronit affaat sinnilaarlugit, tassa 57,6 pct. tassasut avataaniit tapiissutineersut.

Nunap immikkoortui assigiinngitsut nunamut tamarmut assigiinngitsunik ingerlatsiviupput. Taamaattumik tulluarpog kommunit Naalakkersuisut ingerlatsiviinik annertuunik peqanngitsut, taamaattumillu ingerlatsiviinni taamaattuni akissarsialersuineratigut akileraarutitigut iluaquteqanngitsut, kommunit ataasiakkaat akornanni oqimaaqatigiissaavigineqartarmata. Assersuutigalugu Naalakkersuisut suliffeqarfiinik illoqarfiit pingaarnersaat Nuuk katersuuffigineqarmat tamanna Kommuneqarfik Sermersuumut annertoorujussuarmik isertitaqaataavoq. Qaasuitsup kommuniani aningaasaqarneq imminut nammattoq taamaattumik nunami tamarmi suliassanik agguataarisimanermut sanilliullugu taarsiiffigineqartariaqassaaq.

³ Grønlands Statistik, Offentlige finanser, 2009:2, Tabel 1, qup. 20.

Tapiissut 567,0 million kroniusoq qanoq nalilernerqarsinnaava? S.I.K.-p isumaqatigiissutai malillugit minnerpaamik akissarsialik ukiumut 158.000 kronit missiliorlugit isertitaqartarpoq. Akissarsialinnut isertitanut akileraarut agguaqatigiissillugu 30 pct.-ip missaaniippoq, taassumalu ilaa nunamut tamarmu akileraarutaalluni. Oqariarutta akileraarutinit kommunip pissarsiaa 20 pct.-iusoq, taava S.I.K.-mi isumaqatigiissut malillugu akissarsialik ataaseq 32.000 kr. isertitsissutaassaaq. Taamaallilluni S.I.K.-mi akissarsialinnit allanit 18.000-ingajannit akileraarutit piasariaqartinneqassapput Qaasuitsup kommunianut isertitatigut amigartoorutaasoq avataaniit tapiissutit matusartagaat matusinnaajumallugu.

2009-mi kommunip tamakkiisumik isertitatigut akileraarutinit pissarsiasaa nalilernerqarpoq 420,6 mio. kroniussasoq. Avataaniit tapiissutit tamarmik perneqarpata, taakkualu isertitatigut akileraarutitiguinnaq taarserneqassappata, taava isertitatigut akileraarutip annertusissutissaa 234,8 pct.-iussaaq kommunip 2009-mut budgettiani isertitassanut naleqqiullugu.

2.5 Inuiaqatigiit aningaasaqarnerata allanngortinnerani periaasiusartut

Aningaasaqarnikkut imminut nammattuunermut ineriartortitsissagaanni soorunami inuiaqatigiit tamarmiusut aningaasaqarnerannik annertuumik allanngortiterineqartariaqarpoq. Namminersorneq pillugu ataatsimiititaliansuup periaaseq tikkuagaa pingaarnernik pingasunik imaluunniit periaatsinik pingasunik imaqarpoq:⁴

1. Periaaseq pingaarneq: Pisortat isumagisaqarfiinik allanngortiterineq: Pisortat isumagisaqarfiini aningaasartuutit inuiaqatigiit aningaasatigut sapinngisaannut naleqquttuussapput.

2. Periaaseq pingaarneq: Kikkut tamarmik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut pilersueqataassapput.

3. Periaaseq pingaarneq: inuussutissarsiorneq imminut samminerusoq ineriartortinneqassaaq.

⁴ Namminersorneq pillugu ataatsimiititaliap isumaliutssiissutaa, qup. 47 (qallunaatuani).

Periaatsit pingaernerit taakkua pingasut aamma aningaasaqarnerup imminut nammannerusup ineriartortinneqarneranut atatillugu Qaasuitsup kommuniani atorneqarsinnaasussaavoq.

Periaaseq pingaarneq siulleseq Qaasuitsup Kommuniani ineriartornermut aalajangiisuulluinnarpoq. Pisortammi isumagisaqarfii inuppassuarnik aningaasanillu isumalluutiniq peqaannanngillat, aammali pisortat isumagisaqarfiinik equngasumik pingaernerutitsineq inuussutissarsiutip immi-
nut nammassinnaasup ineriartortinniarneqarneranut ajoqutaavoq.

Naalagaaffiup Kalaallit Nunaannut bloktilskudii pissutigalugit pisortat isumagisaqarfii taamaallaat atasinnaapput. Tamanna Kalaallit Nunaannut tamarmut aammalu kommuninut ataasiakkaanut atuuppoq. Najuk-kami aningaasarsiorneq oqimaatigiiffimmut tassunga naleqqussarsimammat tamanna ajornartorsiutaalersimavoq. Inuit ilarparujussuisa pisortat isumagisaqarfiini akissarsiaqarneq imaluunniit aningaasanik pisartagaqarneq inuussutigivaat, ilami namminesorlutik inuussutissarsiutit ilarparujussui pisortat isumagisaqarfiisa atortussanik sullissinernillu pisariaqartitsinerat kisiat isumallutigalugu ingerlasinnaalersimapput.

Bloktilskuddi inuiaqatigiit atugarissaartutut ineriartornissaannut pingaaruteqarluinnarsimavoq, soorlu inunnik ikiuisarnerup aaqqissuunneqarsinnaaneranut, peqqinnissaqarfiup nutaaliaaneranut aammalu annertunerusumik ilinniartitsinikkut iliuuseqarnermut.

Bloktilskuddili aamma ajortunik sunniuteqarpoq. Siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu tapiisummik tassannga taarsiisussamik inuussutissarsiutinik ineriartortitsisinnaaneranut taarsiullugu ileqquulersimavoq 'utaqqimaaginnarneq' aammalu pisortat isumagisaqarfiat annertoorujussuannorsimavoq.

Nalinginnaalersimavoq politikkikkut kissaatigineqartarluni inuussutissarsiutit alliartortut ineriartortinnissaat, ukiumoortumilli bloktilskuddi pissutaalluni nutarterinerit pisariaqartinneqartut naammattumik pimoorukkusunneqarneranniki pilersitsisoqarsinnaasarsimanani.

Ukiuni kingullerni bloktilskuddip ilaa annerujartuinnartoq aningaasaliinernut atorneqartalersimavoq, tamannalu immaqa hollandsk sygemik taaneqartumik peqalernissaq ukiuni aggersuni annikillissinnaavaa. Aningaasaliiffigineqartoq pingaaruteqarnerpaaq tassaavoq ilinniartitanikkut nutarterineq 2004-mi aallartinneqartoq.

Imminut nammattumik aningaasarsiornikkut ingerlalnissamut atatillugu periaaseq pingaaneq siulleq tassaaginnanngilaq pisortat ingerlataqarfiinik anikillilerinissaq. Isumatusaarnerussanngilaq sulisunik ikililerinissaq, nuna tamakkerlugu allanngortiterinerup kinguneranik suliffissaaleqineqalereersimatillugu. Pisariaqartitarliuna unaasoq Namminersortut kommunillu ullumikkut oqartussaaffigisaannut tunngatillugu ingerlatanik namminersortumik inuussutissarsiortuni suliffissanik nutaanik pilersitsinngortitsilluni.

Taamatut pisoqarpat tamanna ingerlatsivinnut alliaartortunut pitsaasunik periarfissiissaaq niuerfimmillu annerusumik nutaamik pilersitsissalluni.

Qaasuitsup kommuniani pissortat sammisaqarfiat nunani allani nunap immikkoortuinut allanut naleqqiullugu anngajaarsuujuarallassaaq. Inuit amerlanngitsut siamasissumiittut sullinniarnarat illoqarfinni annerusuni sullissinermut sanilliullugu nukinnik amerlanerusunik piumasaqartuartaassaavoq. Tassungali atatillugu pingaartuuvoq ukiuni aggersuni tamatumunga tungaanut ingerlanerup alliaartortinnissaa.

Nalunaarummik uuminnga misissuinermi kapitalimi uani aallarnisaatilugulu kommunip aningaasaqarnerata 2009-mut budgettimi qatitigaaneramik misissuineq ingerlanneqarsimavoq, naatsorsorneqarporlu aningaasaqarneq imminut nammattoq pilersissagaanni allannguutit suut pisariaqartinneqarnersut. Kapitalimi kingusinnerusumiittumi misissuineqassaaq 2004-mi kvartalimi siullermi aammalu 2009-mi kvartalip aappaani kommunimi sulisitsinermik.

Periaatsip pingaarnarup aappaa kikkut tamarmik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut aningaasalersueqataanissaannik piumasaqaammik ima-qarpoq. Kikkummi tamarmik inuiaqatigiit aningaasarsiorneranu ilaaniaraluarput, kisiannili tassunga atatillugu oqarnermi salliutinneqarpoq ajornanngippat pisinnaatitaaffiit pisussaataitaaffiillu oqimaaqatigiinniartariaqaraluartut.

Innuttaasut ilarpassui sulisinnaasuugaluarput taamaattorli naammattumik ataqatigiinnermut naammattumik aningaasalersueqataanngitsunik, soorlu isertitanit akileraarutitigut, aammalu innuttaasut ilarparujussui pisortanit aningaasanik pisartagaqartinneqarnissamik pisariaqartitsisuul-lutik ataavartumik sivikinnerusumilluunniit.

Nalunaarummi uani innuttaasut sulinikkut akissarsiatigut aammalu pi-sortanit aningaasaliissutitigut isertitaat qanoq katitigaanersut misissor-neqarpoq.

Nalunaarummi uani misissuinermini registerdatanik misissuinikkuttaaq pingaartinneqarpoq qanoq kommunini nunap nammineq inuisalu ilusaata najugaqarfinni aningaasaqarnikkut, taamalu aamma nunap tamarmi aningaasaqarneranut qanoq sunniuteqarnerat misissorneqarpoq. Nalu-neqanngilarmi pisortat isumagisaqarfiisa aningaasaqarnerannut inuit eqitertinnissaat pingaarnerrujussuusoq ataatsimoortitsinikkut iluaqutis-sanik pissasarsisinnaanermingarnit. Tamatuma tungaanut ineriartor-nikkut Qaasuitsup kommuniani qanoq pisoqarpa?

Peqatigitillugu misissorneqarpoq kommunimi inuit qanoq katitigaanersut. Pilersuisussaannermik pisussaaffiup tungaatigut qanoq pisoqarpa? Piffis-sap ilaatigut innuttaasuni inuusuttut, sulisinnaanngorsimasut utoqqaas-susianni utoqqarnilu allanngortoqarsimassagaluarpat tamanna kommu-nip aningaasaqarniarneranut annertuumik ajornartorsiortitsilersinnaa-voq.

Periaatsit pingaarnert pingajuanni, inuussutissarsiorneq imminut sam-minerusumik ineriartortitsineq aamma najukkami aningaasarsiornermut pingaarutilerujussuuvoq. Taamatuttaaq amma nunamut najukkami, ima-luunniit nunap ilaani kommunimiluunniit aningaasarsiorneq ataatsimut aningaasaqarnertut isigineqartarpoq, tamatumalu pitsaarutigaa nunap ilaanut tammanga tassanngaanniillu ilaanut avammut niuernermini oqi-maaqatigiinneqarami tamanik suliaasaqartitsilluni sapinngisamillu an-nerpaamik najukkami nalilinnik pilersitsiviulluni.

Aningaasatigut imminut nammanneq pilersinneqarsinnaavoq ukua pin-gasut anguniarlugit suliniartoqarpat:

- 1) Iliuuseqarfinnik pilersitsisunik pitsaanerpaamik akilersuinikkut, imaappoq inunnik isumalluutinik isumalluutinillu pinngortitamiittunik.
- 2) Tamakkiisumik suliaasaqartitsineq.
- 3) Aningaasatigut nunanut allanut tunngatillugu oqimaaqatigiinneq.

Anguniakkat taakkua pingasuullutik tassaapput aningaasaatigut imminut nammattuuneq anguniarlugu periaatsit pingajuat:

Iliuuseqarfinnik pilersitsisunik pitsaanerpaamik akilersuinikkut, imaapoq inunnik isumalluutunik isumalluutinillu pinngortitamiittunik angunia-gaq tassaavoq ataasiakkaat qaffasissumik akissarsiaqarnissaata qulak-keernissaa, inuup taassuma soqutigisaa piinnarnagu, kisiannili inuiaqati-giit tamarmiusut eqqarsaatigalugit, tassami tamanna isertitatigut akile-raarutunik anginerusunik pilersitsisarmat aammalu atuinerulernermik pi-lersitsisarluni taamalu isertitat isertitanillu akileraarutit inuup taassuma iliuuseqarneranit sunnerneqartarmata.

Isumalluutunik pinngortitaniittunut tunngatillugu iliuuseqarnermik piler-sitsinermik akilersuineq sapinngisamik annertusarneqassaaq. Ileqqusu-tut isumalluutunik pinngortitamiittunik suliareqqitassanngorlugit nunanut allanut nioqquteqarneqa ajornartinnagu nioqqutissanik suliareriikkanik avammut Kalaallit Nunaannilu namminermi niuerneramik taarserneqas-saaq. Peqatigitillugulu inuussutissarsiutit attuumassuteqartut pilersinne-qarlutillu ineriartortinneqassapput taamaalilluni najukkami isumalluum-mik isumalluutunik pinngortitamiittumik atuinermi aningaasarsiorneq pit-sanngortinneqarluni.

Tamakkiisumik sullifissaqarneq qanoq isumaqartoq taaguutaata nammi-neq oqaatigereerpaa. Aningaasanut tunngasuni allanisulli isumallutit ator-neqarsinnaasut isumatuumik ator-neqassapput. Sulisussat, suliffe-qanngitsut imaluunniit sulisoqarnermut peersinneqarsimasut tassaapput isumalluummik pingaartumik, isertitsissutaasinnaalluaraluamik, maan-gaannartitsineq. Inuussutissarsiutinut pigineqareersunut pikkorissuseq amigaatigineqarsimappat taava naammakkornit annertunerujussuarmik siunertalimmillu naammattumik pikkorissuseqalersitsiniarluni iliuuseqar-toqartariaqarpoq. Inuit pingaaruteqanngitsut inuiaqatigiinni amerlan-ngeqisunik inoqartuni amerlasoorsuulernaviannngillat sunut tamanut tunngatillugu ilinniarluarsimasunut naleqqiullugu, tassanili aamma siu-nertalimmik suliniartoqartariaqarpoq najukkami sulisussat sapinngisamik amerlanerpaat iluaqutigilersinnaajumallugit.

Nunanut allanut tunngatillugu aningaasatigut oqimaaqatigiinneqa Qaa-suitsup kommuniani tassaavoq nunap immikkoortuinik allanik niueqate-qarneq, tassani Kalaallit Nunaanni kommunit allat imaluunniit nunat al-laar pineqarpata. Oqimaaqatigiinneq pilersinneqassanngilaq nalinginnaa-sumik imminut pilersorsinnaassuseqarnerinnakkut, kisiannili kommunip allanut naleqqiullugu pitsaanerussutaanik tamakkiisumik atuinikkut.

Tamanna iliuuseqarfinni sulisut akissarsiaasa pitsaanerulersinnissaannik isumalluutinullu pinngortitamittunut tunngatillugu anguniakkat pitsaanerulersinnerisigut aammalu tamakkiisumik suliassaqartitsilernikkut aat-saat qularnaarneqarsinnaavoq.

Aningaasaqaranikkut imminut nammannermut periarfissat tamakkua tamaasa takusinnaalerumallugit nalunaarummi uani misissuineqarpoq inuussutissarsiutinik ineriartortitsinissamik pisariaqartitsineq aammalu suliffeqarnerup ineriartortinnissaanik pisariaqartitsineq.

Registerdata nutaat uppernartullu tunngavigalugit misissuinerit taakkua ataatsimut isigalugit Qaasuitsup kommuniata kommunip aningaasaqar-neranik siunissaq ungasinnerusoq isigalugu aningaasatigut imminut nammattumut ineriartorteqqinnissaanut pitsaasumik tunngavissiipput.

3 Nunap pissusaata innuttaasullu katitigaanera- ta aaqqissuuteqqinnissaanik piumasaq

Qaasuitsup Kommunia nunapilorujussuuvoq. Tamakkerlugu naatsorsorneqarpoq 660.000 km² angissuseqartoq. Taamaalilluni kommuni, Kalaallit Nunaanniinnaanngitsoq, nunarsuarmili tamarmi nunatamigut anginerpaartaalerpoq.

- Kommuni avannamut killinganiit kujammut killinganut 1.800 km miss. isorartussuseqarpoq, kitaaniillu kangimut 700 km miss. atitussuseqarluni.
- Nuna qallersimasaa Frankrigimit (547.030 km²) angineruvoq Danmarkillu femteneriaataanit anginerulaarluni.
- Kommuni 1. januar 2009 17.679 inoqarpoq.
- Inui illoqarfinnut arfineq pingasunut nunaqarfinnullu 31-inut agguataarsimapput. Inoqarfiit marluk akornat isorartunerpaaq avani Siorapaluup qavanilu Attup akornanniippoq. Toqqaannartumik taanna 1.221 km isorartussuseqarpoq.
- Qaasuitsup kommuniata avannamut kujammullu isuisa qeqqat nunaqarfiup Naajaat kangerpiaaniippoq.
- Inoqarnermigut qeqqa AQeqertarsuup tunuani Aasiaat avannanni Ilulissallu kiterpiaanniilluni immaannarmiittoq naatsorsorneqarpoq. Sumiiffik taanna imaalillugu naatsorsorneqarpoq, tassa taassuma avannaani kujataanilu aammalu kiitaani kangianilu inuit amerlaqatigiimmata.

Kommuni kimmut Davis Strædemut Baffin bugtimullu killeqarpoq. Avannamut imartat 20 km-terinit ikikinnerusut kommuni Ellesmere Islandimit avissaangatippaa. Avannamut sineriai Sikuijuitsumut avannarliup imartoramernanut sammipput. Kangimut kommuni killeqarpoq Nationalparkimut kommuneqarfimmullu Sermersuumut. Qaasuitsup kommuniata kujammut killigaa Qeqqata kommunia. Taamaalilluni Qaasuitsup kommunia taamaallaat kujammut inoqarfimmik allamik killeqarfeqarpoq. Sanilerisat allat tassaapput sakkutooqarnermut atortoqarfiit ilisimatutullu misissuiffiit ungasissumiittut.

Nuna taama allaalluinnartigisoq aaqqissuussinissamik pisariusorujussuarmik piumasaqarpoq. Matuma ataani avannaata nunatut pissusia inoqarfilersorsimaneralu misissorneqassapput. Nunataa sineriarujussuuvoq avanaaniit kujataanut amerlanngitsukkuutaanik inoqarfeqarfeqartitertoq. Nunaqarfiit sumiinnerannut apeqqutaavoq qanga imarmiunik isumalluuteqarnerup peqarnersiuisitsinerata pilersitarai. Kimmut kommunip nunataala ilarujussua sermersuarmit qallersimavoq. Inoqarfiit si-

nerissamiillutilluunniit sinerissap avataani qeqertani anginerusuni miki-
nerusunilu inissisimallutik siammarsimapput.

3.1 Qitiusoq avammullu sinaa

Oqaluttuarisaaneq malillugu nunassittarnerit suli ineriartorallarumaar-
put. Inussutissarsiornikkut toqqammavissaaleqinerup illoqarfiit nunaqar-
fiillu inissisimanerannut pissutaasoq peerumaarpaa, kisiannili inoqarfiit
ilaat ingerlaannarumaarput immaqalu nutaanik alliertulersoqartaru-
maarpoq.

Inoqarfiit ataasiakkaat ineriartorfigisinnaasaat eqqarsaatigalugit angu-
niagassaqarnissat assigiinngisitaartuunissaat, aammalu inoqarfiit immik-
kuutaarlutik kommunip ataatsimoortumik pilersarusiornerani sumik
siunertaqassanersut pingaaruteqarpoq.

Qaasuitsup kommuniani illoqarfik pingaarnersaq tassaavoq Ilulissat. 1.
januar 2009-mi 4.528-nik inoqarami ilulissat kommunip illoqarfiini an-
nersaavoq. Tamaani illoqarfiit annersaata tullianut, Aasiannut, naleqqiul-
lugu Ilulissat 53,6 pct.-imik angineruvoq. 2000-ip kingornagut Ilulissat
Aasiannit alliertornerusimavoq, taamaalillunilu sunnuteqarnera alliar-
tuinnavissimalluni.

Ilulissat saniatigut kommunimi illoqarfiit arfineq marluupput nunaqarfiillu
31-ullutik. Tamaatuma isorartunerujussua pissutaalluni ataqatigiisumik,
innuttaasutkommunip Naalakkersuisullu atugassanngortitaannik sullissi-
nernut ajornarpallaanngitsumik periarfissaqarfigisaannik ineriartortitsi-
nissaq ajornakusoorpoq.

Tulliullugu misilinneqassaaq regional-økonomisk volumen atorlugu nu-
nap immikkoortuata tamatuma inoqarfii qanoq imminnut sunnuteqarfi-
geqatigiinnersut. Regionaløkonomisk volumen nunani allani aamma
atorneqartarpoq nunap immikkoortuisa assigiinngitsut qanoq qitiusumut
avammullu sinaaaniittunut agguataartarnerat paasiumallugu. Inoqarfiit
ataasiakkaat imminnut isertitaqarnertik inoqassusertillu aammalu ino-
qarfiit imminnut ungasissusiat tunngavigalugu oqimaaqatigiissaarlugit.
Taamaaliornikkut ersersinneqartarpoq inoqarfiit nunap immikkoortuani
tamarmiusumi aningaasarsiorneranut tamarmiusumut qanoq peqataa-
nersut. Inoqarfiit ataasiakkaat tamarmik qitiusumiit avammut sinaanut
skalami inissisimanertik tunngavigalugu nalilersorneqarsinnaapput.

Misissuinerup inoqarfiup isertitaasa tamarmiusut imaluunniit inuisa tamarmiusut naatsorssornissaannut ilutsimik pilersitsiniarneq , aamma ilutsip taassuma imminerminut inoqarfinnulluunniit allanut sanilliusuuneqarsinnaanera siunertaraa. Naatsorsuinernut ilaavortaaq inoqarfiit ataasiakkaarlutik qanoq imminnut ungasitsigititernersut.

Naatsorsuinerit ingerlanneqarput inuiaqatigiit aningaasaqarneranni volumenit assigiinngisitaartut qanoq misikkaritsiginerat misiligarlugu aammalu ungasissuseq ataqatigiinnermut niueqatigiinnermullu qanoq sunniuteqartarnersoq. Misissuinerimi nalunaarummi uani inoqarfiit akornanni ungasissuseq pissutigalugu aporfissat toqqaannartumik ungasisutsimut ungasissutsillu taassuma imminut gangerneranik naatsorsorneqarput.

Tabel 5-imi Qaasuitsup kommuniani inoqarfiit tamarmik akornanni ungasissuseq toqqaannartoq uuttortarneqarpoq. Tabellip takutippaa ungasissuseq tannerpaaq, 1.221 kilometer tassaasoq avannaani Siorapaluup kujataanilu Attup akornanniittoq. Ungasissuseq naannerpaa innaarsuit Naajaallu akornanniippoq. Tassani ungasissuseq toqqaannartoq 9 kilometeriuvoq..

Misissuinermi uani qitiusumik sinaaniittumillu uuttortaaneq uuttuineruvoq missingiinerusoq, tassa inoqarfiit namminneq niuerfittut aammalu takkua akunnerminni nunap immikkoortuani tamaani imminnut qanoq attuumassuteqarnerat regioninngortitsisoq qitiusumiit sinaata tungaanut.

Taamatut agguataarsimaneq atorneqarsinnaavoq maannamut Kalaallit Nunaata nunataanik isiginnittarnermik paasiuminarsaanermi, tassami maannamut isigineqarajunnerummat illoqarfinnut nunaqarfinnullu agguataatrsimasustut, inuussutissarsiutinik paasisimasaqarnermut, atassuteqarnikkut periarfissanut il.il. atateriarlugu agguataarsimanertut ingerlalluartutut innuttaasunut sullissivinnut sullissinissamillu neqeroorutitut naleqquttuusorineqarsinnaammat.

Kort 2-mi Qaasuitsumi inoqarfiit qitiusunut sinaaniittunullu assigiinngitsunut tallimanut agguataarsimapput:

- a. Qitiusoq ilorleq
- b. Qitiusoq avalleq
- c. Akornanniittoq
- d. Sinaa ilorleq periferi
- e. Sinaa avalleq

Tabel 5. Inoqarfiit ungasissusii km, Qaasuitsup Kommunia

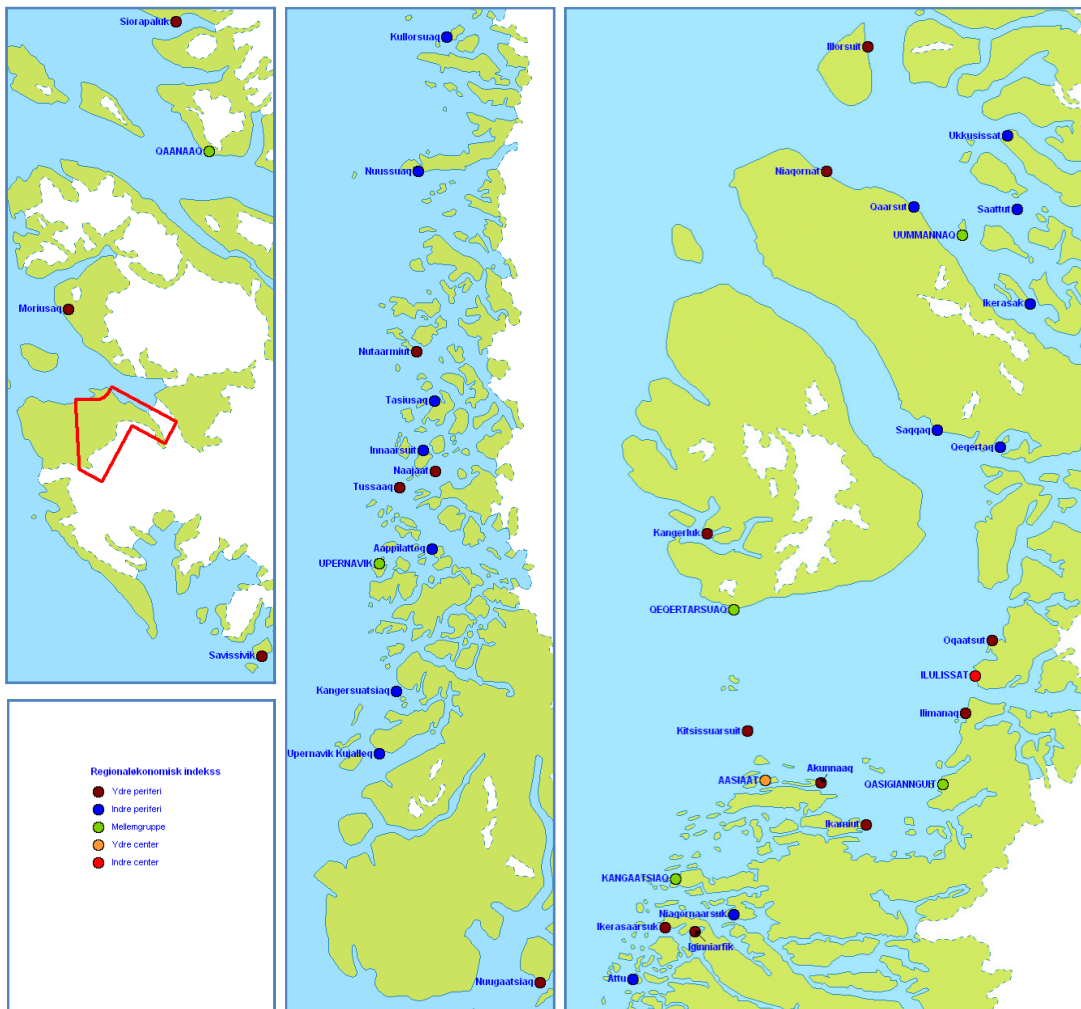
I. del	Aappilattoq	Aasiaat	Akunnaaq	Attu	Iginniarfik	Ikamiut	Ikerasak	Ikerasaarsuk	Ilimanaq	Ilorsuit	Ilulissat	Innaarsuit	Kangerluk	Kangersuatsiaq	Kangaatsiaq	Kitsissuarsuit	Kullorsuaq	Moriuaq	Niaqornat	Niaqornaarsuk	Nutaarmiut
Aappilattoq	*	475	475	554	534	492	304	533	453	196	439	38	382	56	515	456	195	599	242	526	75
Aasiaat	475	*	21	91	64	42	208	68	81	283	90	512	97	420	51	20	670	1050	234	52	550
Akunnaaq	475	21	*	104	74	24	200	81	61	281	72	513	104	421	66	34	670	1055	233	60	550
Attu	554	91	104	*	30	107	299	23	163	367	175	591	172	499	42	104	749	1116	317	46	628
Iginniarfik	534	64	74	30	*	77	272	11	133	344	145	571	152	479	21	79	729	1102	294	16	608
Ikamiut	492	42	24	107	77	*	209	86	57	297	70	529	127	438	76	58	687	1075	250	61	567
Ikerasak	304	208	200	299	272	209	*	276	159	116	144	341	151	257	258	196	494	902	93	259	378
Ikerasaarsuk	533	68	81	23	11	86	276	*	141	345	153	570	151	478	19	81	728	1099	295	27	607
Ilimanaq	453	81	61	163	133	57	159	141	*	257	15	490	120	401	127	84	646	1043	214	117	528
Ilorsuit	196	283	281	367	344	297	116	345	257	*	244	233	196	144	326	265	390	789	50	335	271
Ilulissat	439	90	72	175	145	70	144	153	15	244	*	477	116	388	138	90	632	1031	201	130	514
Innaarsuit	38	512	513	591	571	529	341	570	490	233	477	*	419	92	551	494	158	563	280	564	38
Kangerluk	382	97	104	172	152	127	151	151	120	196	116	419	*	327	132	77	577	954	145	146	457
Kangersuatsiaq	56	420	421	499	479	438	257	478	401	144	388	92	327	*	459	401	250	645	189	471	130
Kangaatsiaq	515	51	66	42	21	76	258	19	127	326	138	551	132	459	*	63	709	1081	276	26	589
Kitsissuarsuit	456	20	34	104	79	58	196	81	84	265	90	494	77	401	63	*	651	1030	216	70	531
Kullorsuaq	195	670	670	749	729	687	494	728	646	390	632	158	577	250	709	651	*	426	437	721	121
Moriuaq	599	1050	1055	1116	1102	1075	902	1099	1043	789	1031	563	954	645	1081	1030	426	*	830	1098	527
Niaqornat	242	234	233	317	294	250	93	295	214	50	201	280	145	189	276	216	437	830	*	286	317
Niaqornaarsuk	526	52	60	46	16	61	259	27	117	335	130	564	146	471	26	70	721	1098	286	*	601
Nutaarmiut	75	550	550	628	608	567	378	607	528	271	514	38	457	130	589	531	121	527	317	601	*
Nuugaatsiaq	170	315	312	400	377	327	134	378	284	35	270	208	230	124	359	298	362	768	85	367	245
Nuussuaq	144	619	619	697	677	636	446	676	597	340	583	107	525	199	657	600	52	465	386	670	69
Naajaat	30	505	505	584	564	521	333	563	482	225	468	9	412	85	544	486	165	572	272	556	46
Oqaatsut	427	102	85	188	159	85	130	166	30	232	15	464	116	376	151	100	620	1019	190	144	502
Pituffik	561	1013	1018	1079	1065	1037	864	1061	1006	751	993	525	916	607	1044	993	389	38	792	1061	489
Qasigiannnguit	479	68	47	140	110	33	187	119	28	283	43	516	131	426	108	77	673	1067	238	94	554
Qeqertaq	355	156	145	247	219	153	56	223	103	161	88	392	117	305	206	145	547	950	124	205	430
Qeqertarsuaq	411	66	74	146	124	96	163	124	97	221	96	448	31	355	105	47	605	984	171	116	485
Qaanaaq	639	1101	1105	1170	1155	1123	943	1152	1089	832	1076	602	1004	688	1134	1081	455	81	876	1150	565
Qaarsut	259	226	223	314	289	237	58	291	194	64	181	296	147	208	272	210	452	852	36	279	334
Saqqaaq	344	149	142	239	213	153	60	216	109	149	95	382	96	293	198	136	538	937	108	200	420
Savissivik	448	907	911	977	961	930	752	958	896	640	883	411	811	496	940	887	273	153	683	956	375
Siorapaluk	690	1152	1156	1221	1205	1175	995	1202	1141	884	1127	653	1056	740	1185	1132	507	117	927	1201	616
Saattut	268	238	231	328	302	242	36	305	193	84	179	305	171	222	287	224	458	866	74	290	342
Tasiusaq	56	531	532	611	590	548	359	590	509	252	495	20	439	112	571	513	139	547	299	583	20
Tussaaq	27	498	499	576	556	516	330	555	478	221	464	17	405	78	537	479	173	572	266	549	52
Ukkusissat	240	263	257	352	326	269	65	329	221	63	207	277	190	195	311	248	429	839	71	315	314
Upernavik	21	469	470	546	527	487	305	526	450	193	437	46	375	49	507	450	202	597	238	520	82
Upernavik Kuj.	81	396	398	474	454	415	238	454	379	123	366	117	303	25	435	377	274	666	166	447	154
Uummannaq	273	221	216	310	285	228	37	287	183	80	168	310	150	224	269	206	465	869	57	273	347

II. del	Nuugaatsiaq	Nuussuaq	Naajaat	Oqaatsut	Pituffik	Qasigiannuguit	Qeqertaq	Qeqertarsuaq	Qaanaaq	Qaarsut	Saqqaq	Savissivik	Siorapaluk	Saattut	Tasiusaq	Tusaaq	Ukkusissat	Upernavik	Upernavik Kuj.	Uummannaq
Aappilattoq	170144	30	427	561	479	355	411	639	259	344	448	690	268	56	27	240	21	81	273	
Aasiaat	315619	505	102	1013	68	156	66	1101	226	149	907	1152	238	531	498	263	469	396	221	
Akunnaaq	312619	505	85	1018	47	145	74	1105	223	142	911	1156	231	532	499	257	470	398	216	
Attu	400697	584	188	1079	140	247	146	1170	314	239	977	1221	328	611	576	352	546	474	310	
Iginniarfik	377677	564	159	1065	110	219	124	1155	289	213	961	1205	302	590	556	326	527	454	285	
Ikamiut	327636	521	85	1037	33	153	96	1123	237	153	930	1175	242	548	516	269	487	415	228	
Ikerasak	134446	333	130	864	187	56	163	943	58	60	752	995	36	359	330	65	305	238	37	
Ikerasaarsuk	378676	563	166	1061	119	223	124	1152	291	216	958	1202	305	590	555	329	526	454	287	
Ilimanaq	284597	482	30	1006	28	103	97	1089	194	109	896	1141	193	509	478	221	450	379	183	
Illorsuit	35340	225	232	751	283	161	221	832	64	149	640	884	84	252	221	63	193	123	80	
Ilulissat	270583	468	15	993	43	88	96	1076	181	95	883	1127	179	495	464	207	437	366	168	
Innaarsuit	208107	9	464	525	516	392	448	602	296	382	411	653	305	20	17	277	46	117	310	
Kangerluk	230525	412	116	916	131	117	31	1004	147	96	811	1056	171	439	405	190	375	303	150	
Kangersuatsiaq	124199	85	376	607	426	305	355	688	208	293	496	740	222	112	78	195	49	25	224	
Kangaatsiaq	359657	544	151	1044	108	206	105	1134	272	198	940	1185	287	571	537	311	507	435	269	
Kitsissuarsuit	298600	486	100	993	77	145	47	1081	210	136	887	1132	224	513	479	248	450	377	206	
Kullorsuaq	36252	165	620	389	673	547	605	455	452	538	273	507	458	139	173	429	202	274	465	
Moriusaq	768465	572	1019	38	1067	950	984	81	852	937	153	117	866	547	572	839	597	666	869	
Niaqornat	85386	272	190	792	238	124	171	876	36	108	683	927	74	299	266	71	238	166	57	
Niaqornaarsuk	367670	556	144	1061	94	205	116	1150	279	200	956	1201	290	583	549	315	520	447	273	
Nutaarmiut	24569	46	502	489	554	430	485	565	334	420	375	616	342	20	52	314	82	154	347	
Nuugaatsiaq	* 313	199	257	730	311	185	254	809	90	176	618	861	99	226	196	71	171	106	102	
Nuussuaq	313	* 114	570	427	623	498	554	499	402	488	312	551	409	88	121	381	150	223	415	
Naajaat	199114	* 456	534	508	384	440	610	288	374	420	662	297	27	15	268	41	110	301		
Oqaatsut	257570	456	*	981	58	74	100	1064	168	83	871	1116	165	483	452	193	425	354	155	
Pituffik	730427	534	981	*	1029	912	947	104	814	899	116	148	828	509	534	801	559	628	831	
Qasigiannuguit	311623	508	58	1029	*	131	104	1114	221	135	921	1165	221	535	503	249	476	404	210	
Qeqertaq	185498	384	74	912	131	*	119	993	98	25	801	1045	91	410	380	119	354	284	82	
Qeqertarsuaq	254554	440	100	947	104	119	*	1035	169	104	841	1086	187	467	433	209	404	331	168	
Qaanaaq	809499	610	1064	104	1114	993	1035	*	896	981	194	52	907	584	613	879	639	710	911	
Qaarsut	90402	288	168	814	221	98	169	896	*	86	704	948	40	314	284	45	257	187	21	
Saqqaq	176488	374	83	899	135	25	104	981	86	*	788	1033	90	400	369	116	342	271	75	
Savissivik	618312	420	871	116	921	801	841	194	704	788	*	245	716	395	422	688	447	517	719	
Siorapaluk	861551	662	1116	148	1165	1045	1086	52	948	1033	245	*	959	636	664	931	691	762	963	
Saattut	99409	297	165	828	221	91	187	907	40	90	716	959	*	323	294	28	270	204	23	
Tasiusaq	22688	27	483	509	535	410	467	584	314	400	395	636	323	*	36	294	66	136	328	
Tusaaq	196121	15	452	534	503	380	433	613	284	369	422	664	294	36	*	267	30	102	298	
Ukkusissat	71381	268	193	801	249	119	209	879	45	116	688	931	28	294	267	*	242	178	42	
Upernavik	171150	41	425	559	476	354	404	639	257	342	447	691	270	66	30	242	*	73	272	
Upernavik Kuj.	106223	110	354	628	404	284	331	710	187	271	517	762	204	136	102	178	73	*	203	
Uummannaq	102415	301	155	831	210	82	168	911	21	75	719	963	23	328	298	42	272	203	*	

Pissarsiffik: Naatsorsuinerit Asiap suliai, oktober 2009.

Agguataarineq ingerlanneqarpoq inoqassutsip akissarsiallu akileraarutisat annertussusiat toqqaannartumik ungasissutsimut imaluunniit taasuma imminut gangerneranut sanilliusuunneratigut, inoqarfiit ataasiakkaat sinaaniittunut nalunaarsuiffimmut inissinneqartarput.

Kort 2. Regionaløkonomisk indeks, Qaasuitsup Kommunia

Pissutsit qulaani taaneqartut pigaluarlugit nunap assingani inoqarfinnik tallimanngorlugit immikkoortiterineq avannaani inoqarfinnut tunngatillugu qitiusumut sinaaniittunullu ataatsimut isigalugu atorpeqarsinnaasutut nalilerneqarpoq.

Immikkoortitat tamarmik immikkut qitiusumi sinaanilu asseqanngitsumik sunniteqarlutillu unammiugassaqarlutillu periarfissaqarput. Qitiusumiinneq tassaavoq pisortat aqutsiviattut siulersuinerannullu angerlarsimaffiuneq. Taamaannera ingerlatsivissuit nunap ilaani tamaaniittut pi-

sortaqarnerannut orniginartussaavoq aammalu sullissinikkut ingerlatat pingaarutillit, soorlu atuakkanik atorniartarfiit, peqqinnissaqarnerup, neriniartarfiit illusisarfiit il.il. pilersinneqarnissaannut tunngavissaliissalluni.

Kommunimi Ilulissat qiteq ilorliuvoq, Aasiaalli qitiusoq avalliulluni. Illoqarfiit allat arfinillit akornannipput. Nunaqarfiittaaq immikkoortiterneqarput sinaanut ilorlermut avallermullu. Ileqquusumik qitiusumik sinaajusumillu takorluuisarneq, tassa qitiusoq taassumalu avataa, qitiusoq qimakkiartorlillugu sinerpariartuinnartarneq tassani pineqanngilaq. Tamatumunnga pissutaavoq inoqarfiit ilaat ima mikitigimmata ungasissut-sillu ima isorartutigalutik allaat nammineq volumen-erisap anngajaarsuugaluartup inoqarfik akullernut inissittarmargu regionaløkonomiske indeks-imi.

Akullerniipput illoqarfiit arfinillit. Sina ilorlermiipput nunaqarfiit 15-it, sinaani avallermili inoqarfiit sinneri inissisimallutik. Inoqarfiit sinaa ilorlermiittut sinaa silarlermiittullu tamarmik nunaqarfiupput.

Aningaasaqarermik imminut nammattumik pilersitsinissamut qanoq innuttaasunut ataasiakkaanut ingerlatsivinnullu sullissinerup qanoq qitiuneq sinaaniinnerlu tunngavigalugit qanoq assigiinngisitaartuusariaqarneranik paasinnititsiartuaarnissaq iluatitsinissamut apeqqutaalluinnarpoq. "tamarmik-assigiimmik-periarfissaqartinneqassapput" atorlugu agguassineq atoraanni aningaasaqarermik imminut nammattumik tunngavissaliineq ajornarluinnarpoq. Taamatut agguassinerup kingunerissavaa nutsernerulerneq, isorliunerusuinnaanngitsunit aammalu illoqarfinnit nunap immikkoortuata uniartuisut ineriartortinneqarnianngitsuniit.

3.2 Innuttaasut angissusii qanorlu katitigaanerat

Siornatigut kommuniusimasut massakkut Qaasuitsup kommunianut ataatsimoortinneqarsimasut, nunap sinnerani allanisulli, ukiuni hundredini kingullerni inuttuseriarsimapput. 1930-mi Avannaani inuit 7.243-simasut 2009-mi 17.650-inngorsimapput.

Avannaata inui nunap tamakkerluni inuttuseriarnertut annertutigisumik amerleriarsimanngillat. 1930-mi Avannaata nunap tamakkerluni inuisa 42,9 pct.-ii inugai. Tamatuma kingorna nunap ilaa tamanna nunap sinneranut naleqqiullugu ullumimut inukilliartuaaginnarsimavoq. Qaasuitsup kommuniata 2009-mi inui nunap inuisa 31,4 pct.-iinarai. Taama illi-

karnermut Nuup illoqarfiit pingaarnersaattut nalunnaatilerujussuurtut inissisimanera peqqutaasorujussuuvoq tassaallunilu Kalaallit Nunaanni inoqarnikkut amerliartorfiunerpaaq.

Tabel 6-mi Avannaata inui 1930-miit 2009mut naatsorsorneqarput.

Tabel 6. Inoqassutsip allanngoriartornera, nuna tamakkerlugu Avannaanilu, 1930-2009

Regioni/kommuni	1930	1945	1955	1965	1980	1990	2000	2009
Nuna tamaat	16.901	21.412	26.983	39.439	49.773	55.558	56.124	56.194
Kangatsiaq	914	1.071	1.101	1.280	1.158	1.347	1.495	1.353
Aasiaat	859	1.342	2.038	2.978	3.495	3.599	3.446	3.132
Qasigiannuguit	635	648	719	1.436	1.877	1.712	1.516	1.230
Ilulissat	1.153	1.346	1.630	2.400	4.062	4.568	4.663	4.958
Qeqertarsuaq	746	1.509	1.940	2.387	1.012	1.164	1.050	957
Uummannaq	1.466	1.477	1.685	2.234	2.319	2.563	2.761	2.339
Upernavik	1.199	1.443	1.336	1.870	2.089	2.375	2.885	2.903
Qaanaaq	271	322	428	627	684	798	837	802
Nordregion	7.243	9.158	10.877	15.212	16.696	18.126	18.653	17.679
<i>Nunap sinnera-nut naleqqiullugu</i>	<i>42,9</i>	<i>42,8</i>	<i>40,3</i>	<i>38,6</i>	<i>33,5</i>	<i>32,6</i>	<i>33,2</i>	<i>31,5</i>

Oqaaseqaat: Kisitsisit tamarmik naqqissorneqarput imaalillugu kommunit ataasiakkaat inui kommunerujussuanngornermi 1. januar 2009-mut aqqitaallutik.

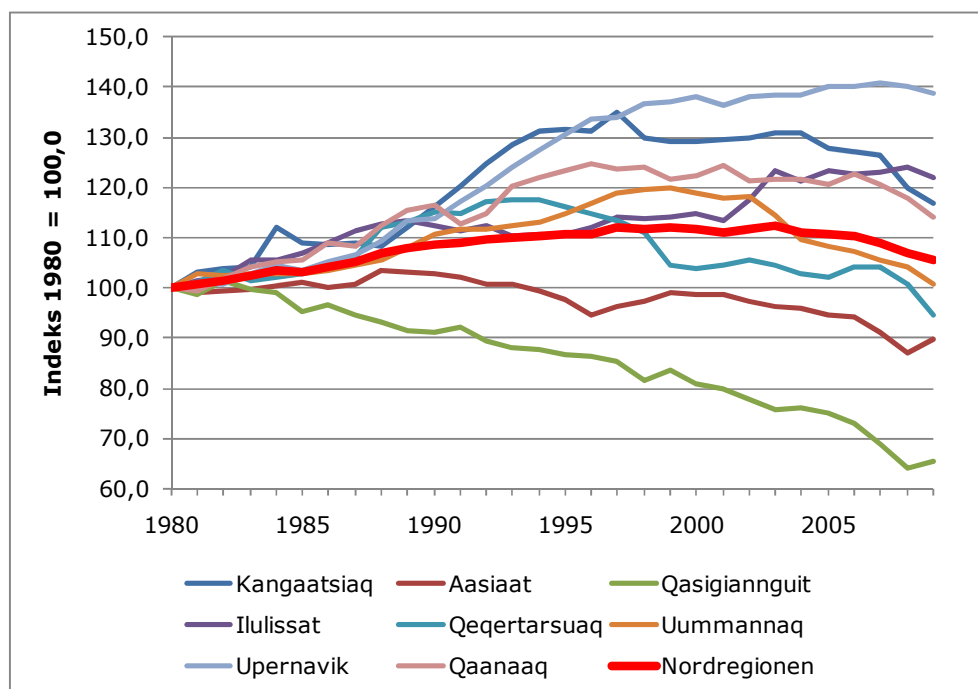
Pissarsiffik: Grønlands Statistiks Databank, august 2009, Årbøger fra Ministeriet for Grønland samt Trap Danmark - Grønland, 5. udg., 1970.

Tabellip takutippaa, avannaata inuisa allanngoriartornerat tassaasoq nunap immikkoortuata tamarmiusup iluani nikerarnerujussuup kingunera. Kommunit Ilulissat aamma Aasiaat nunap immikkoortuata inuinit tamarmiusunit inuttuseriartinneqarsinnaasimapput. Aaama Qaanaap kommunia amerlerialaarsimavoq. Upernaviup inoqarnini pigiinnarsimavaa, kommunilli allat sisamat annertujaarujussuarmik inukilleriarfusi-mallutik.

Tabellip aamma takutippaa inuttaasut qanoq allanngupallatsigisinnaasartut. 1940'kkut tikillugit Uummannaq kommunia tamaani kommuninit annerpaasimagaluarpoq. 1950'ikkunni siuttuuneq Qeqertarsuarmut (Sul-lorsuup kommunia aamaruutissarsiorfillu Qullissat ilanngullugit) tigune-qarsimavoq, Aasiaalli 1960'ikkunni siuttunngorsimapput. Aatsaat nam-minersornerulernerup nalaani Ilulissat Avannaani kommuninit anner-paanngorsimavoq.

Figur 1-imi kommunini massakkut Qaasuistsup kommuniulersimasumi namminersornerullutik oqartussaqaarnerup nalaani inoqassuseq qanoq ingerlasimasoq takutinneqarpoq.

Figur 1. Avannaani, kommuniusimasuni inoqarnerup 1980-2009-mut allanngoriartorsimanera

Pissarsiffik: Nammineq Grønlands Statistik, Statistikbankimi kisitsisit tunngavigalugit naat-sorsukkat, august 2009.

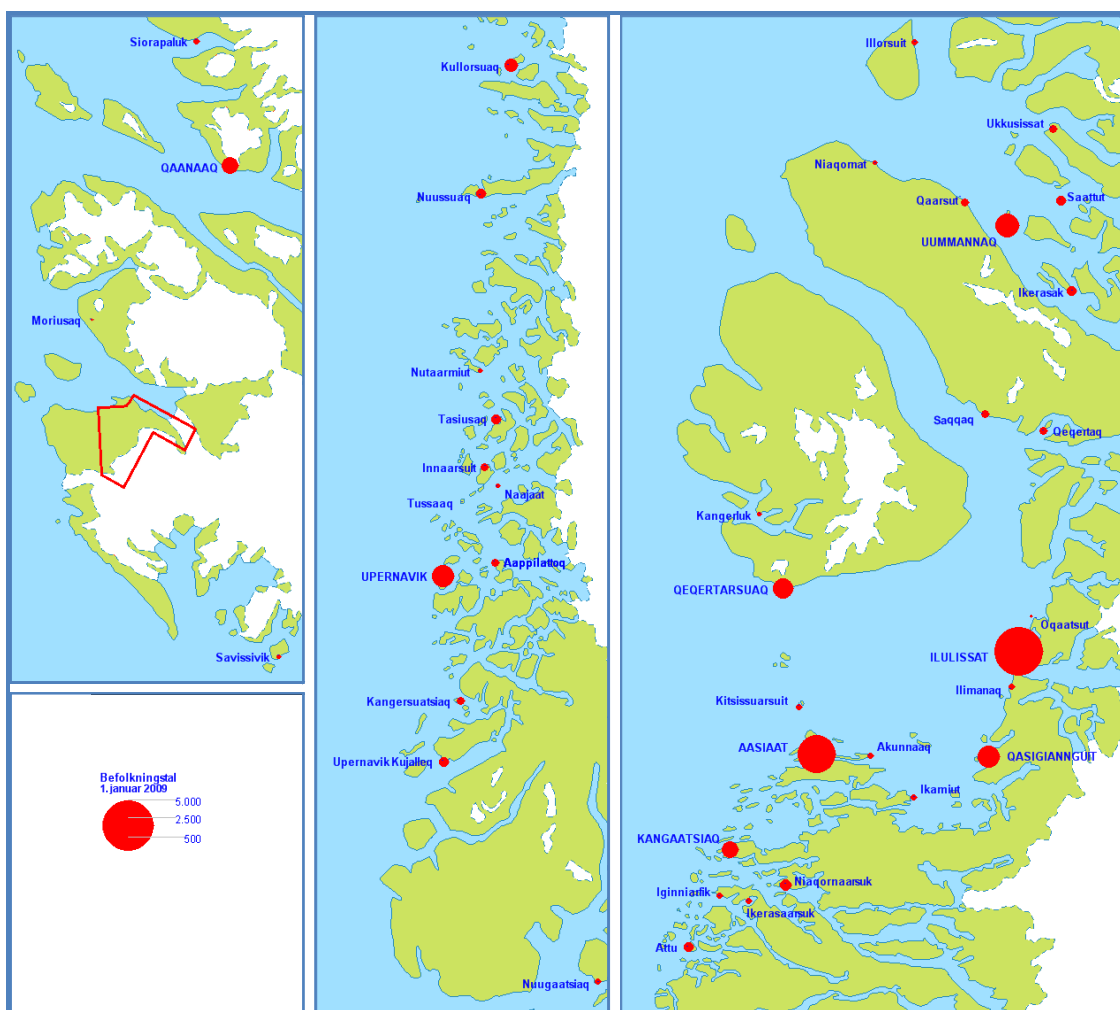
Nunap immikkoortua tamaat ataatsimut isigalugu 2002 tikillugu inuttu-siartorneqarsimavoq. Ukiut 1980-ip 2009-llu akornanni amerleriaat 954-iusimavoq.

Upernaviup kommunia inuttuseriarfiunerusimavoq, inukilleriarnerli an-nerpaaq Qasigiannnguit kommunianiissimalluni. Upernaviup Kommuniata 1980-imiit 2009-mut inuttuseriaataa 812-iuvoq. Qasigiannnguit piffissami tassani inukilleriaataat 647-uuvoq.

Qaasuitsup kommunia oqaatigineqareersutut arfineq pingasunik illoqar-feqarpoq 31-nillu nunaqarfeqarluni.

Inoqarfiit Kort 3-mi takutinneqarput aammalu inoqarfiit ataasiakkaat 1. januar 2009-mi qanoq inoqartigineqat takutinneqarpoq.

Kort 3. illoqarfiit nunaqarfiillu, inui 1. januar 2009

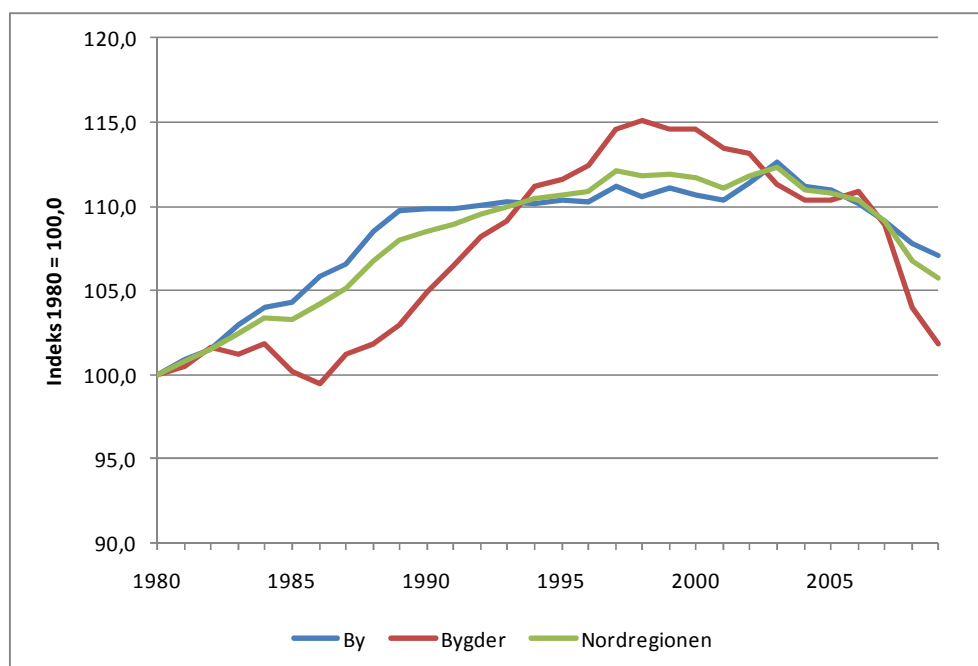

3.3 Inoqarfinni ineriartorneq

Immikkoortumi uani misissuinerup inoqarfiit ataasiakkaat ineriartornerat sammineruniarpaa. Ataatsimut isigalugu allanngoriartorneq, nunap sin-neratulli, avannaani illoqarfinnut anginerusunut nutsernermiippoq. 1960-imi avannaata inuisa 44,8 pct.-ii illoqarfiit avataanni najugaqarsimapput. 1980-imi kisitsit taanna annikillisimavoq 24,9 pct.-inngorluni, ullumik-kullu illoqarfiit avataanni najugallit 24,8 pct.-iupput.

Figur 2-p illoqarfinni nunaqarfinnilu namminersornerullutik oqartussa-qarnerup nalaani allanngoriartorneq takutippaa.

Figur 2. Inoqassutsip ukiuni 1980-2009-mut allanngoriartornera

Pissarsiffik: Nammineq Grønlands Statistik, Statistikbankimi kisitsisit tunngavigalugit naat-sorsukkat, august 2009.

Titatakkap takutippaa nunap sinneratullu annertutigisumik nunaqarfinniit illoqarfinnut nutsertoqarsimanngitsoq, kisiannili erseqqippoq ukiuni aggersuni nutserneq annertunerulerumaartoq.

3.3.1 Inoqarfinni ataasiakkaani inoqassutsikkut allanngoriartorneq

Qaasuitsup kommiunia 1. januar 2009 17.679-nik inoqarpoq. Tabel 7-imi inoqarfinnut ataasiakkaanut inuit imatut agguataarsimapput.

Inoqassuseq assigiinngisitaarpoq ilulissat illoqarfianniit, 1. januar 2009 4.528-nik inulimmiit nunaqarfeeqqanut qulit inorlugit inulinnut.

Nalunaarusiami uani siusinnerusukkut nassuiarneqareerpoq inoqarfiit ataasiakkaat regionaløkonimisk kompleksinut ataatsimut qanoq ilaatinneqarnersut. Nammineerlutik voluminiat alliertortillugu inoqarfinnut annerusunut qaninnerujartortarput qitiusuminnerusarlutillu.

Siunissamili qitiusussat tikkuarniarneqaleraangata pissutsit allat aamma apeqqutaasaput. Inoqarfik ima angitigilersimava siunissami naleqquttumik kommunip pilersaarusiornerani sunniuteqarsinnaalerluni, allaat ima angitigisumik inuttussuseqarluni siunissami inuttusiartuinnassagunarlu-ni, taammaginnassagunarlu inukilliartussagunarluunniit?

Tabel 7. Inoqarfinni inuttussuseq, 1. januar 2009

Inoqarfik	Inuit amerlassusiat
Attu	241
Iginniarfik	91
Ikerasaarsuk	96
Kangaatsiaq by	631
Niaqornaarsuk (Kan)	294
Akunnaaq	102
Kitsissuarsuit	82
Aasiaat by	2.948
Ikamiut	88
Qasigiannuguit by	1.142
Ilimanaq (Ilu)	80
Ilulissat by	4.528
Oqaatsut	45
Qeqertaq	132
Saqqaq	173
Kangerluk	32
Qeqertarsuaq by	925
Ikerasak (Uum)	243
Illorsuit (Uum)	83
Niaqornat	66
Nuugaatsiaq	82
Qaarsut	197
Saattut	211
Ukkusissat	161
Uummannaq by	1.296
Innaarsuit	164
Kangersuatsiaq	192
Kullorsuaq	446
Nutaarmiut	42
Nuussuaq	213
Naajaat	61
Tasiusaq (Upe)	242
Tussaaq	1
Upernavik by	1.157
Upernavik Kujalleq	206
Aappilattoq (Upe)	177
Moriusaq	5
Qaanaaq by	645
Savissivik	58
Siorapaluk	72
Øvrige bosætninger	29
<i>Qaasuitsup Kommunia</i>	<i>17.679</i>

Pissarsiffik: Nammineq Grønlands Statistik, Statistikbankimi kisitsisit tunngavigalugit naat-sorsukkat, august 2009.

Apeqqutit taakkua misissuinermi tullittumi akiniarneqassapput. Tassani illoqariit nunaqarfiillu Qaasuitsup kommunianiittut imaalillugit misissuif-figineqassapput, ukiut 20-t ingerlaneranni inuttussusiat ullumikkullu

qassinik inoqarnerat tunngavigalugu immikkoortunut sisamanut immikkoortillugit. Princippet for klassifikationen fremgår af Figur 3.

Figur 3. Inoqarfinnik ullumikkut pissusiat inuttussutsimikkullu allanngoriartornerat tunngavigalugu immikkoortiterineq

Killiffik	
Ineriartorneq	> Nuna tamaat agguaqatigiissitsineq
	< Nuna tamaat agguaqatigiissitsineq
> Nuna tamaat agguaqatigiissitsineq	I
< Nuna tamaat agguaqatigiissitsineq	III
	II
	IV

Inoqarfiit ullumikkut inuttussusiat (status) nuna tamakkerlugu innuttaasut amerlassusiata (uani illoqarfiit nunaqarfiillu) allanngorannerata agguaqatigiissinneranit annerunersoq minnerunersorluunnit (uani piffissami 1980-2009-mut) najoqqutaralugu immikkoortiterneqarput.

Immikkortoq I taaneqarsinnaavoq tassaasoq inoqarfiit inuttusiartortut. Taakkua nuna tamakkerlugu inoqassutsip agguaqatigiissinneranit anginerupput aammalu inuttusiartornerat inoqarfikkuutaarlugu inuttusiartorneq agguaqatigiissinneranit annerulluni.

Immikkoortoq II tassaapput inoqariit minnerusut alliaartortut.

Immikkoortoq III tassaapput inoqarfiit annerusut inuerukkiartortut, aamma

Immikkoortoq IV tassaapput inoqarfiit ajornartorsiortut, nunap agguaqatigiissinneranit ullumikkut inissisimanermikkut inoqassutsikkullu mikinerusut.

Qaasuitsup Kommuniata illoqarfii nunaqarfiilu taamma immikkoortiteri-
nermi imatut inissisimapput:⁵

**Figur 4. Inoqarfinnik ullumikkut pissusiat inuttussutsimikkullu
allanngoriartornerat tunngavigalugu immikkoortiterineq, Qaa-
suitsup Kommunia**

		Killiffik	
		> Nuna tamaat agguaqatigiissitsineq	< Nuna tamaat agguaqatigiissitsineq
Ineriartorneq	> Nuna tamaat agguaqatigiissitsineq	2	14
	< Nuna tamaat agguaqatigiissitsineq	4	18

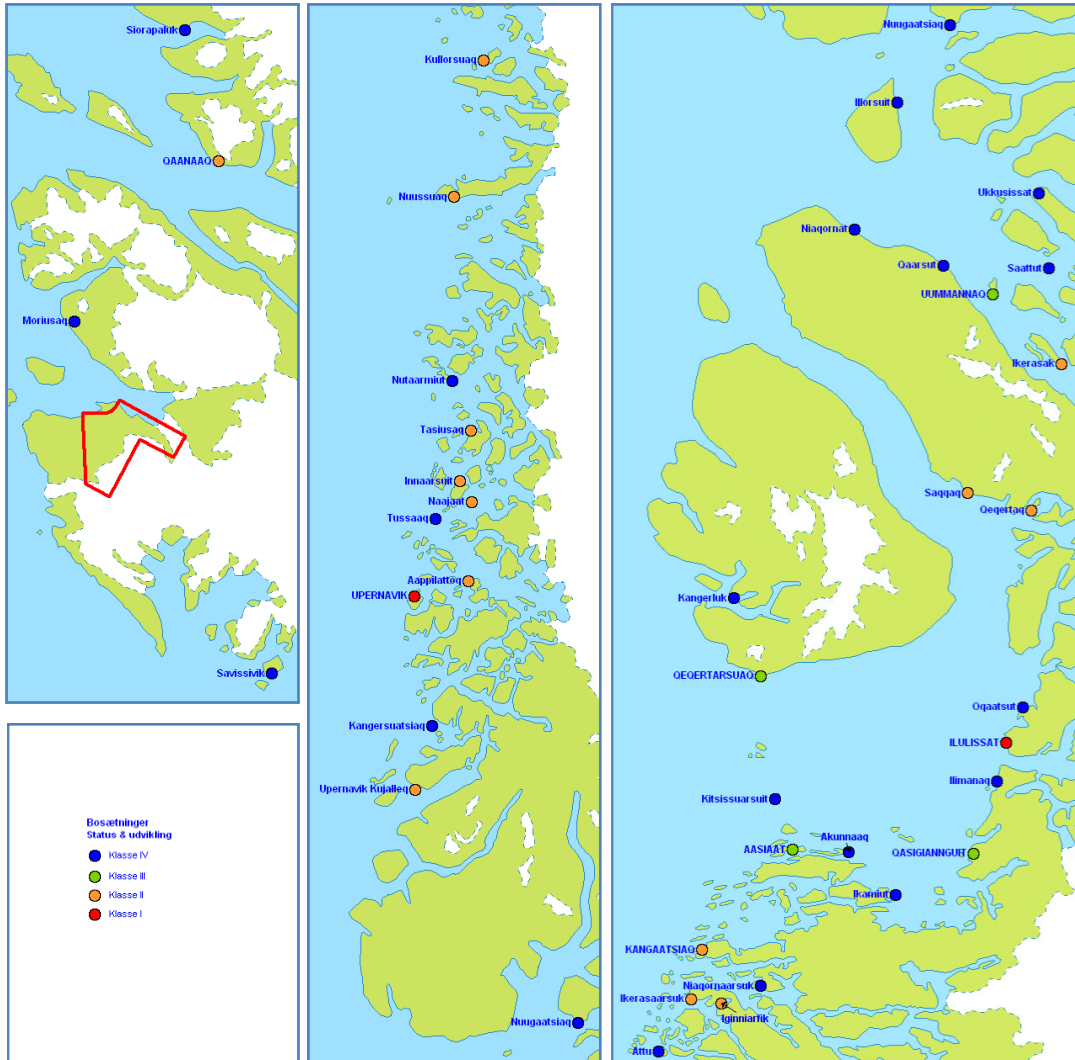
Inoqarfiit marluinnaat Qaasuitsup kommuniani Immikkoortoq I-miipput. Tassa ilulissat Upernavillu. Inoqarfiit 14-it Immikkoortoq II-miipput. Tassaapput illoqarfiit Kangaatsiaq Qaanaarlu aammalu nunaqarfiit Igin-niarfik, Ikerasaarsuk, Qeqertaq, Saqqaq, Ikerasuk, Upernavik Kujalleq, Aappilattoq, Naajaat, Innaarsuit, Tasiusaq, Nuussuaq aamma Kullor-suaq. Inoqarfiit sisamat Immikkoortoq III-miipput. Taakkua sisamat tas-sa illoqarfiit Aasiaat, Qasigiannugit, Qeqertarsuaq aamma Uummannaq. Inoqarfiit allat 18-it immikkoortoq IV-miipput.

Misissuinerup erseqqissumik takutippaa illoqarfinni nunaqarfinnilu al-lanngoriartorneq paasiuminatsuusoq. Illoqarfiit nunaqarfiillu tamaasa immikkuutaarlugit atukkatik allanit allaassuteqartut tunngavigalugit nali-lersuiffigineqartariaqarput. Qulaani immikkoortunut sisamanut inoqar-finnik immikkoortiterisimaneq ineriartortittariaqarpoq immikkut ittumik takorluukkat, periaatsit anguniakkallu aalajangersut tunngavigalugit. Inoqarfiit ilaat nunap ilaani imaluunniit nunap ilaata ilaani ineriartornik-

⁵ Tussaaq og Moriusaq indgår ikke i analysen.

kut allanik kalitsisuussapput, inoqarfiilli ilaat allat inoqarfiit taaneqartut siulliit avataatungiussallutik.

Kort 4. Inoqarfiit qanoq ineriartornerat tunngavigalugu immik-koortiternerat

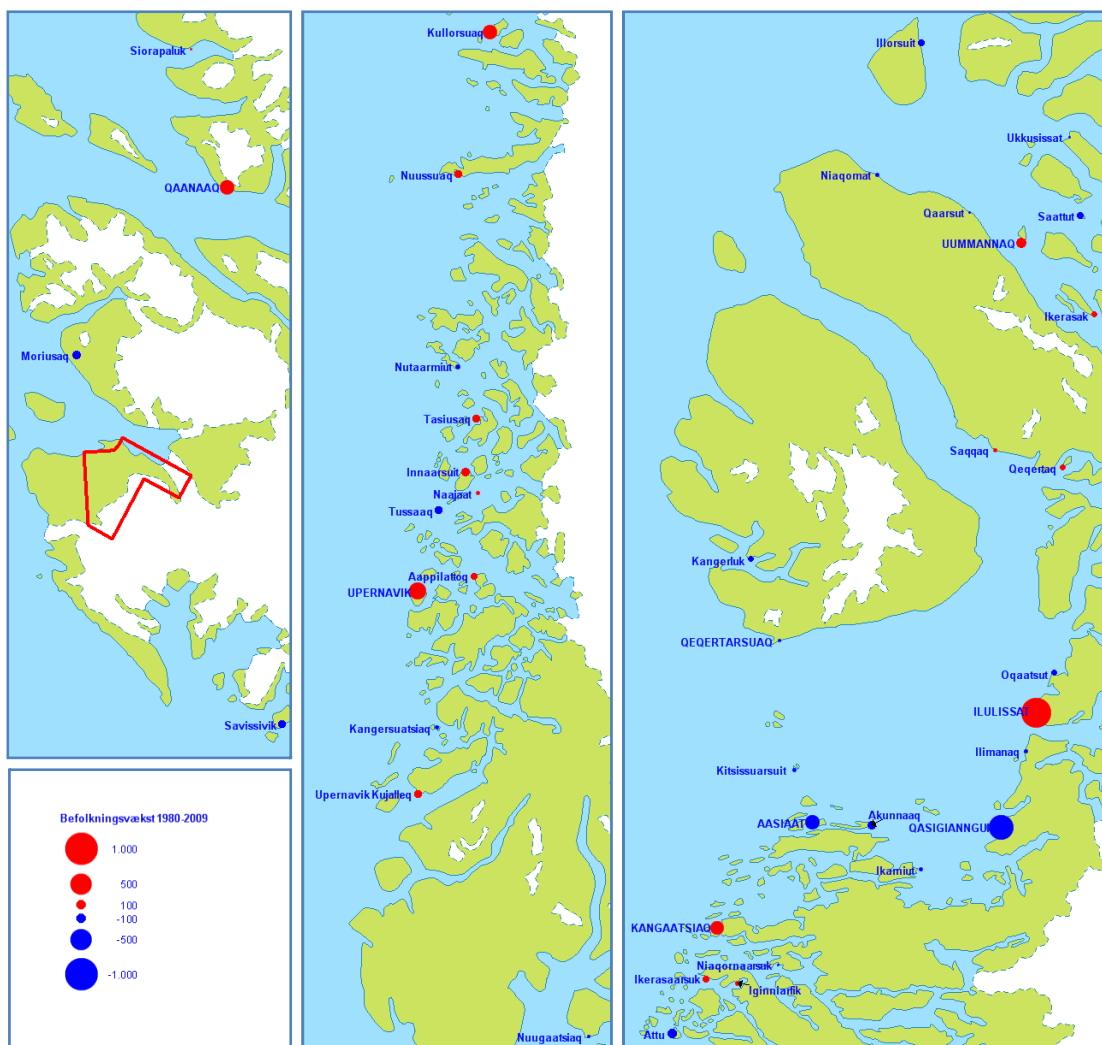
Inoqarfiit mikigaluartut inuttusiartortulli (Immikkoortoq II) inoqarfiit 38-iust ilaat 14-iust nalilersorneqassapput toqqammavigisartik, immaq inuttusiartornerat suli annertunerulersillugu, pitsanngortinneqarsinnaanersoq tunngavigalugu.

Inoqarfiit agguaqatigiissitsinermi anginerusut, kisiannili unittoorsimasut inukilliartortulluunniit nalorninartumiipput. Inukilliartorneq ingerlaannasanerluni, ilami imma suli sukkanerulissanerluni, imaluunniit inoqarfiit taamaattut nutaanik inussutissarsiornikkut nutaamik tunngavissaqalersinnaanerpat taammalu immaq alliartoqqilerlutik?

Immikkortoq kingulleq, IV, angissutsimikkut agguaqatigiissitsinermut minnerullutillu inukilliartorput. Tassaapput inoqarfiit sullissinikkut ajornakusoortumik akisuumillu aatsaat atuilluni inuuttaasunut ataasiakkaanut sullissinermik qaffaaffiusinnaasut. Inoqarfinnut taamaattunut meerrartaat atuartut tunngaviusumik kommunimi inoqarfinni allanisulli pitsaatigisumik atuartinneqarsinnaanersut apeqqutaalluinnarpoq. Innuttaasunut inersimasunut tunngatillugu apeqqutaaneruvoq nammineq qanoq aalajangernissaq, tassa inuit ataasiakkaat sumi najugaqarumanersut sullissinikkut immaqa qaffasinngikkaluartumi. selv vælger at bo i en bøsætninger, hvor serviceniveauet er relativt lavt.

Misissuinermut tassunga naggasiullugu inoqarinni ataasiakkaani inuit amerliartornerat ikiuliartornerallunniit takussutissiuunneqassaaq. Tassani aamma piffissaq namminersornerulluni oqatussaqaarnerup nalaa naatsorsuinermi tunngavigineqassaaq, tassa 1980-imiit 2009-mut.

Kort 5. Inoqarfinni 1980-2009-mut inuttusiartorneq

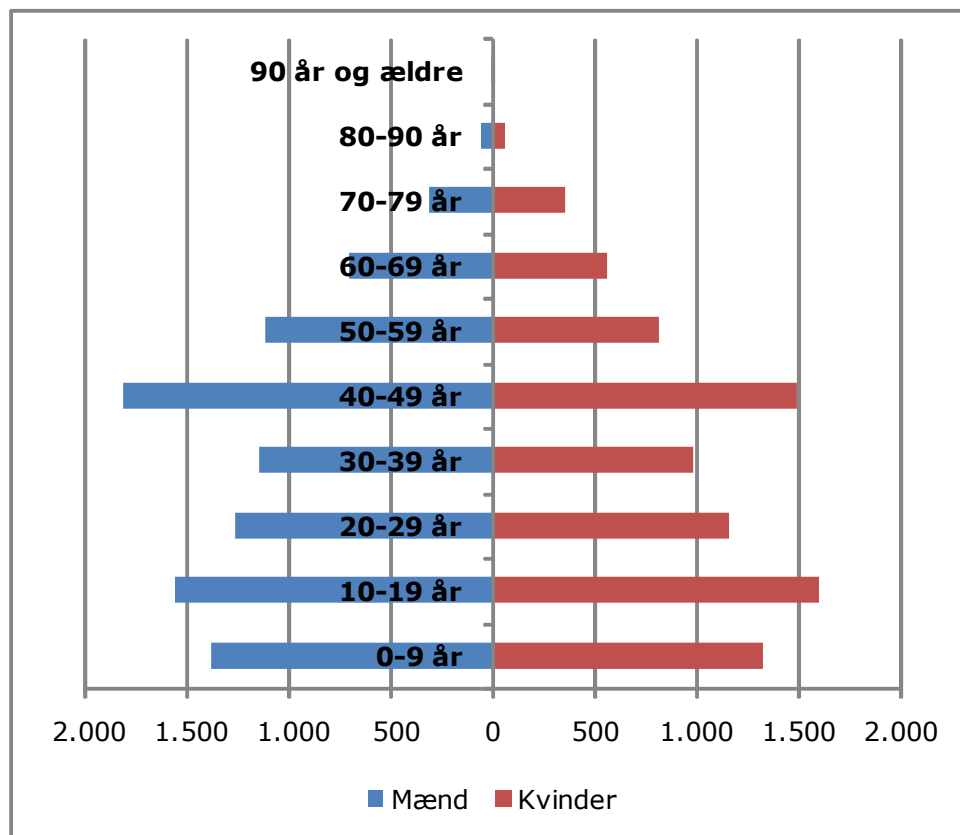
Inukillieriarneq annertunerpaaq Qasigiannguaniippoq. Illoqarfik 1980-ip kingornagut 629-nik inukillierirsimavoq. Aasiaat aamma annertujaarujussuarmik inukillierisimapput. 1980-miit 2009-mut illoqarfiup inui 248-nik ikilierisimapput.

Inuttuseriarneq annerpaaq Ilulissani pivoq 2009-mi 1980-imiit 880-inik inuttunerulersimammat. Piffissami tassani Upernavik 236-inik inuttuseriarsimavoq.

3.4 Arnat, angutit utoqqaassutsikkullu pissutsit

Innuttaasut arnanut, angutitut utoqqaassutsikkullu agguataarsimanerat takutinneqarsinnaavoq befolkningspyramidemik taasaq atorlugu. Figur 5-imi inuit arnanut, angutitut utoqqaassutsinullu ukiut qulikkuutaarlugit agguataarsimanerat takutinneqarpoq.

Figur 5. Befolkningspyramidi, Qaasuitsup Kommunia, 1. januar 2009

Pissarsiffik: Nammineq Grønlands Statistik, Statistikbankimi kisitsit tunngavigalugit naat-sorsukkat, august 2009.

Qaasuitsup kommunianut tunngatillugu befolkningspyramidip nuna tamakkerlugu befolkningspyramidi assigisorujussuuaa. Immikkut 30-39-inut ukiullit 40-49-nut ukiulinnit qanoq ikinnerunerutiginerat maluginiartariaqarpoq.

Malugineqartariaqarportaaq angutit sulisinnaangorsimasut arnanut naleqqiullugit qanoq amerlanerulluartigisut.

Taakkua befolkningspyramidimi ilisarnaataasut marluk kommunip siunissami aningaasaqarniarneranut sulliutilerujussuususaapput. Arnat kinguaassiorsinnaangorsimasut ikinnerusunerata nunap ilaani tamaani meeqqat inuusussat ikinnerunissaat kinguneriumaarpaa. Peqatigitillugulu sulisinnaasut amerlassusissaat allanngorujussuuartussaavoq 40-49-nik ukiullit soraarninngorpata, tassami utoqqaassutsit tulliusut mikinerummata. Tamatuma kingunerissavaa sulisinnaasut suli ikinnerulernerat.

Aningaasaqarnerup imminut nammattup pilersinniarlugu ilungersuutigineqarnerani kommunimut pingaaruteqartussaavoq inuusuttunik tigum-

minniinnarnissap inuusuttunillu amerlanerusumik tammanga pinissamut peritsatitsinissamik ilungersuuteqarnissaa. Pingaartuteqarportaaq siunis-sami sulisinnaasut ikiliartornissaat eqqarsaatigalugu sulisinnaasunik atorluaanerunissaq.

1. januar 2009 Qaasuitsup kommunia 17.679 inoqarpoq. Inuit 52,6 pct.-ii angutaapput 47,4 pct.-iilu arnaallutik. Taama avissimanerat nunap sinneranisut illuinnangajattoq oqaatigineqarsinnaavoq.

3.5 Innuttaasut allamut nuttarnerat

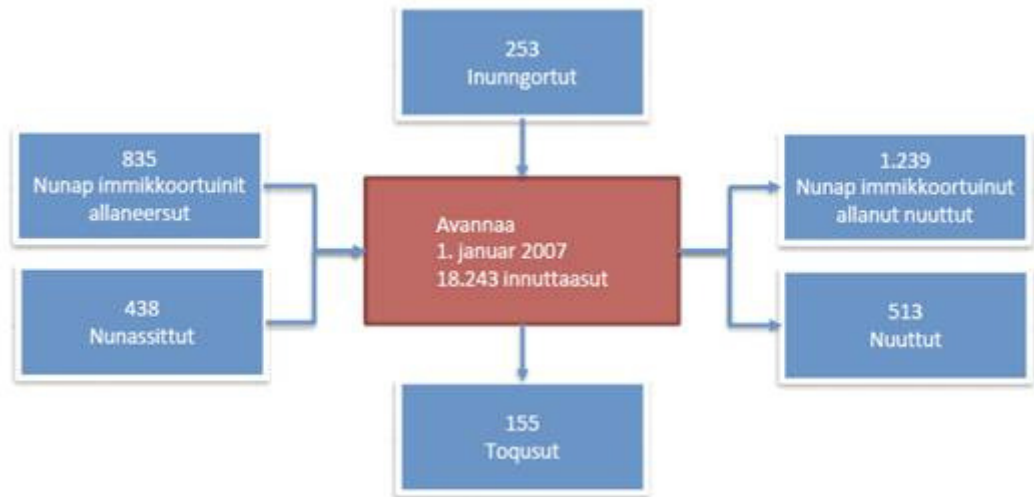
Innuttaasut nuttarnerat ataatsimut isigalugu inuit amerlanerit takorluugaannit allanngorarnerujussuuvoq. Ukiut tamaasa nunap ilaani tamaani inuit qanoq katitigaanerat annertoorujussuarmik allannguuteqartarpoq. Inuit ilaat toqusarput nutaanillu inuujoqartoqartarluni. Inuit ilaat nunap ilaanut allamut nunanulluunniit allanut nuuttarput, ilaallut tamaanga nunap ilaaniit allamiit nunanilluunniit allaniit nuuttarlutik.

Allanngorarnerit taamaattut kommunip aningaasaqarnerata isumatuumik atorneqarnissaanut annertoorujussuarmik sunniuteqartarput. Nunassinermi meeqqat ikinnerugaangata meeqqanik paaqqinnittarfinni atuarfinnilu inissamik pisariaqartitssineq annikinnerusarpoq. Utoqqaat amerlanerusut tikissimagaangata utoqqarnik isumaginninnissamik pisariaqartitsineq il.il. annertusisarpoq. Ajornartorsiutaavormi 'imermik kuuttitsinertut kuuttitaq annmertusilluguluunniit annikillisitsinerissaananginnami' tassanimi pineqarput kommunimi sulisut, nutaat atorfinitsineqassapput imaluunniit sulisut ilaat soraarsinneqartariaqartarlutik. Aammami illutat naleqquttumik annertussuseqalersinnissaat imaalliallaannar pisinnaasanngilaq.

Imaappormi kommuni sullissinermik taamaattumik aqutsisinnaanera innuttaasuni allanngornernut naleqqussartarnera eqaannerugaangat, taava kommunip aningaasaqarneranut tamanna pitsaannerusarluni. Taamaalliorsinnaassagaanni pisunik malittarinnissinnaaneq piumasarineqarpoq, imaallillugu politikikkut pitsaanerpaanik toqqammavissaqarluni aalajangiisoqarsinnaalluni. Taamatut pissutsinut malinnaanngikkaanni sequnngerluni sulisutut ittariaqartarpoq. Allatut oqaatigalugu; isumalluutit iliuutsillu qanimut malinnaafiginngikkaanni isumalluutit iluamik aqunnegarsinnaanngillat.

Innuttaasut 2007-imi Avannaani nikerarnerat Figur 6-imi nalunaarsorneqarpoq.

Figur 6. Innuttaasut nikerarnerat, Avannaani, 2007

Pissarsiffik: Nammineq Grønlands Statistik, Innuttaasut nikerarnerat, tunngavigalugit naatsorsukkat, 2007.

Innuttaasut katitigaaneranni figurimi takutitat saniatigut naatsorsuutigisariaqarportaaq nunap ilaata tamatuma iluani aamma inuit nuttartarmata.

Innuttaasut nikerarnerat sunnerneqarsinnaavoq, taammalilluni nunap ilaata pisariaqartitat illersorluarsinnaanerujumallugit. Soorlu siornatigut eqqaareeripput, ilaqtariit meerartallit atugaasa pingaartinneqarnerisigut inuusuttut nunap ilaani tamaaniginnarnissaannut tamanna sunniuteqarsinnaavoq. Aamma taamaappoq kulturimut tunngasunik pingaartitsinnermut tunngatillugu.

Innuttaasulli ilusaata sunnarniarnissaa imaaliallaannaq pisinnaanngilaq. Massakkorpiaq Avannaani qimagarneqarpoq, nunallu ilaani tamaani inuusutissarsiornikkullu siumut saatitsisoqanngipput nuttarneq tamanna ukiuni aggersuni annertusiartupiluulersinnaavoq. Tamaana siumut oqaatigineqareersinnaasarpog, ilimagisariaqarpormi inuusuttut ukioqatigiit ilarparujussui inuutissarsiummut pikkorissarlutik ilinniartussaammata. Ilinniarneq taanna amerlanertigut nunap ilaata tamatuma avataani pisarpoq, inuusuttullu piffissami tassani ilaqtariinnik pilersitsigajupput, tassa nunaqarfigisamik qimassimanerata nalaani. Inuusuttut nunaminni atorfinnik, inissanik kulturikkullu neqeroorutini ilinniarfigisaminnisut

pitsaatigisunik neqeroorfigineqanngikkuni ilaat ikittuinnaat aallarfirmminni nunassikkumallutik uteqqittarput.

Naak innuttaasut allanngorarnerata sunnarniarnera sivilisusaluartoq nunap iluani nuttarsinnaaneq piffissap sivilisunngitsup iluani allanngornernik angisoorujussuarnik nassataqarsinnaasarpog.

Figurip qulaani takutinneqartup takutippaa tassani inuup ataatsip nuuttarlunilu utertarnera pineqanngitsog, tassami innuttaasunit 1. januar 2007-imi 16.336-iusunit taamaallaat 14.810 kisimik ukiumi tullermi 1. januar amiakkuupput. 1.907 toqullutilluunniit allamut nuussimallutik.

Avannaani inuit sumiit sumut nuuttarpat. Figur 6-ip takutippaa 513-init tamaanga aallarsimasut, 438-illu tamaanga nuussimasut. Tabel 8-mi naatsorneqarpoq Avannaa Kalaallit Nunaanni nunap immikkoortuinik allanik innuttaasunik paarlaassuisartog.

Tabel 8. Kommunit akornanni nuuttarnerit, 2007

Kommune	Avannamut nuuttut	Avannamut nuuttut
Kommune Kujalleq	128	162
Kommuneqarfik Sermersooq	381	658
Qeqqata Kommunia	322	414
Kommuneqarfiit avataannut	4	5
<i>Katillugit</i>	<i>835</i>	<i>1.239</i>

Pissarsiffik: Nammineq Grønlands Statistik, Innuttaasut nikerarnerat, tunngavigalugit naatsorsukkat, 2007.

Nunap iluani Avannaaniit Avannaanullu nuuttarnerit amerlanersaat kommuneqarfik Sermersuup akornanni pisarpoq, massa nuttarneq anertuneq avannaani kommunit sanileriit akornanni pisassasoq ilimagineqarsinnaagaluartog.

Illoqarfiilli pingaarnersaat avannaanut avannaaniillu nuuttartut eqqarsaatigalugit taarseraaffiunerpaavoq. Tabellip takutippaa Kalaallit Nunaanni nuuttartut tamakkerlutik 45,5 pct. Kommuneqarfik Sermersuumersuusartut. Taamatuttaaq kommuni taanna Avannaani kommunimiit noorafiunerpaavoq. Avannaaniit 2007-imi nuuttut 53,1 pct.-ii Sermersuup kommunianut nuussimapput.

3.6 Inoqutigiikkuutaat

Inuit ataasiakkaat katersuuteriaasiat qaninnerpaaq pingaarnarpaarlutissaavoq ilaqutariit imaluunniit illoqatigiit, inuup taassuma eqqarliuffigisai. Illoqatigiit aningaasat tungaannit isigalugit apeqqutaasarpooq qanoq inuit ataasiakkaat iliornersut, soorlu suliffeqarneq aammalu ullormut pisariaqartitanik atuineq eqqarsaatigalugu. Illoqatigiit tassaasarpoot inuit ataasiakkaat inuunermi takorlugaannut anguniagaannullu periarfissisoq.

Taamaattumik kommunip aningaasaqarnera eqqarsaatigalugu illoqatigiit katitigaanerat aningaasaqarnerallu qanoq ittuunersoq pingaartorujussuuvooq. Imaappormi inoqutigiit ataatsit sullinneqarnissamik pisariaqartitsinerat aalajangiisuusarmat aammalu inoqutigiit ataasiakkaat ataatsimoorlutik ulluinnarni inuunermi atukkat allanngortikkusunneqaleraan-gata iliuuseqartitsisuusarpooq.

Avannaa 1. janur 2007 18.243-nik inoqarpoq. Innuttaasut taakkua illoqatigiinni 6.649-ni najugaqarpoot. Imaappooq kommunimi illoqatigiit ataatsit agguaqatigiissillugu 2,7 inuttaqartarlutik.⁶

Tabel 9. Inoqutigiinni inuit amerlassusiat, illusisimariaatsit, Avannaani, 1. januar 2007

Illoqatigiit	illoqarfiit	Nunaqarfiit	Katillugit
Illoqatigiit amerlassusiat	5.259	1.390	6.649
Aggua. amerlassuseq	2,6	3,4	2,7

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Tabel 9-mi takuneqarsinnaavoq inoqutigiit amerlassusiat illoqarfinnut naleqqiullugu nunaqarfinni anginerujussuusoq.

Illoqatigiit angissusiat kommunip aningaasaqarniarneranut annertuumik sunniuteqarpoq. Erseqqippormi illoqatigiit nalinginnaasumik amerlassuseqarpata, assersuutigalugu uiusoq, nuliaasoq meeraq ataaseq arlaliluunniit, taava taakkua imminnut aningaasatigut nammassinnaaneru-

⁶ Grønlands Statistik-ip illoqatigit ima nassuiarpai, inuk inuilluunniit arlallit najukkami ataatsimi najugallit. Tassani najugallit, ilaqutariippata ilaqutariinngikka-luarpataluunniit inoqutigiittut isigineqarpoot. Taamaattumik inoqutigiit ilaqutari-nit ataatsinit arlalinnilluunniit illusisimaffigineqarsinnaappoot. Inoqutigiinnik nalu-naarsuineri atorineqarpoq adressemut paasissutissaq, taamaanneratalu nalu-naarsuinerup tatiginassusia minnerulersippaa.

sarput ilaqtariinnit ataasiinnarmik pilersuisulimmit arlalinnillu meerar-
taqartunit.

Tabel 10-mi Avannaani ukioq 2007 inoqarfinni ataasiakkaani illoqatigiiaarneq takutinneqarpoq. Tassani agguaqatigiissillugu inoqutigiit amerlassusiat inoqarfinni assigiinngitsuni allanngorartorujussuusoq takoqqipparput.

Avannaani illoqatigiit sisamaagaangata taakkuninnga sisamararterutaannit amerlanerulaartut, 26,4 pct., nunap immikkoortuata illoqarfiisa annersaanniittarpoq, Ilulissani.

Tabel 10. Inoqarfinni inoqutigiit amerlassusiat inoqutigiillu ag-guaqatigiissillugu angissusiat, 2007.

Inoqarfik	Illoqatigiit amerlassusiat	Illup ataatsip inui
Kangaatsiaq, illoq.	188	3,6
Attu	86	3,1
Iginniarfik	17	5,2
Ikerasaarsuk	27	3,9
Niaqornaarsuk	98	3,4
Aasiaat by	1.298	2,3
Kitsissuarsuit	30	3,3
Akunnaaq	41	2,7
Qasigiannguit illoq.	475	2,6
Ikamiut	21	3,4
Ilulissat, illoq.	1.754	2,6
Ilimanaq	32	2,7
Oqaatsut	18	2,8
Qeqertaq	44	3,6
Saqqaq	67	2,8
Qeqertarsuaq illoq.	390	2,6
Kangerluk	16	2,6
Uummannaq illoq.	500	2,7
Niaqornat	22	3,1
Qaarsut	69	2,9
Ikerasak	86	3,0
Saattut	81	2,9
Ukkusissat	60	2,9
Illorsuit (Uum)	28	3,5
Nuugaatsiaq	31	2,9
Upernavik by	413	2,8
Upernavik Kujalleq	43	4,8
Kangersuatsiaq	63	3,6
Aappilattoq (Upe)	59	3,4
Tusaaq	1	1,0
Naajaat	15	4,2
Innaarsuit	46	3,4
Tasiusaq (Upe)	65	3,8
Nutaarmiut	15	3,4
Nuussuaq	53	4,1
Kullorsuaq	94	4,5
Qaanaaq	241	2,7
Savissivik	23	3,5
Moriusaq	7	1,9
Siorapaluk	22	3,6
Inoqarfiit allat	10	3,7
<i>Katillugit</i>	<i>6.649</i>	<i>2,7</i>

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Tabellip takutippaa inoqarfinni ataasiakkaani inoqutigiit amerlassusiat assigiinngisitaartorujussuusoq.

Tabel 11-imi avannaa ataatsimut isigalugu inoqutigiit illumi ineqartut angissusiannut agguataarsimanerat takutippaa.

Tabel 11. Qaasuitsup kommuniani inoqutigiinni inuit amerlassusiat, 1. januar 2007

Inuit amerlassusiat	Inoqutigiit amerlassusiat	Pct.
1 inuk	2.107	31,7
2 inuit	1.515	22,8
3 inuit	1.008	15,2
4 inuit	913	13,7
5 inuit	564	8,5
6 inuit	324	4,9
7 inuit	126	1,9
8 inuit	53	0,8
Inuit 8 sinnerlugit	39	0,6
<i>Katillugit</i>	<i>6.649</i>	<i>100,0</i>

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Avannaani inoqutigiit tamarmiusut pingajorarterutaat inulaarlugit ataa-siinnarmik inuttaqarput. Inoqutigiit marluk sinnerlugit inuttallit 2007-mi inoqutigiit tamarmiusut affaat inulaarlugit amerlassuseqarput (45,6 pct.).

Illoqatigiit amerlassusiat saniatigut imminnut pilersorsinnaanerata saniatigut allamik pingaartumik piumasaqarpoq: Inoqutigiinni illoqatigiisuni qassit sulisinnaasutut utoqqaassuseqarpat? Tamanna Tabel 12-imi takutinneqassaaq.

Tabel 12. Inoqutigiinni sulisinnaasutut utoqqaassusillit amerlassusiat, Avannaani, 1. januar 2007.

Sulisinnaasutut utoqqaassusillit amerlassusiat	Inoqutigiit amerlassusiat	Pct.
Soqanngilaq	755	11,4
1 inuk	2.192	33,0
2 inuit	2.182	32,8
3 inuit	951	14,3
4 inuit	404	6,1
5 inuit	114	1,7
Inuit 5 sinnerlugit	51	0,8
<i>Katillugit</i>	<i>6.649</i>	<i>100,0</i>

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Tabellip takutippaa illoqatigiit pingajorarteruterpiaat ataasiinnarmik sulisinnaalersimasumik ilaqartut.

Illoqatigiit qulerarterutaat sinnilaarlugit sulisinnaalersimasumik illoqateqanngillat. Tassaapput utoqqalinertik pissutigalugu soraarninngorsimasut.

Tabel 13-imi naatsorsuineq taanna inoqarfinnut, illoqarfinnut nunaqarfinnullu agguataarneqarpoq. Tassuuna ersepoq illoqarfinni inoqatigiit 35,3 pct.-ii ataasiinnarmik sulisinnaalersimasunik illoqateqartut kisitsit taanna nunaqarfinni 24,3 pct.-iinnaavoq.

Tabel 13. Inoqutigiinni sulisinnaasutut utoqqaassusillit amerlassusiat, inoqarfinni, Avannaani, 1. januar 2007

Inuit amerlassusiat	Katillugit		Illoqarfiit		Nunaqarfiit il.il.	
	<i>Inoqutigiit amerlassusiat</i>	<i>Pct.</i>	<i>Inoqutigiit amerlassusiat</i>	<i>Pct.</i>	<i>Inoqutigiit amerlassusiat</i>	<i>Pct.</i>
Soqanngilaq	755	11,4	630	12,0	125	9,0
1 inuk	2.192	33,0	1.854	35,3	338	24,3
2 inuit	2.182	32,8	1.688	32,1	494	35,5
3 inuit	951	14,3	704	13,4	247	17,8
4 inuit	404	6,1	284	5,4	120	8,6
5 inuit	114	1,7	69	1,3	45	3,2
> 5 sinnerlugit	51	0,8	30	0,6	21	1,5
Katillugit	6.649	100,0	5.259	100,0	1.390	100,0

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Taassuma Avannaani innuttaasut illoqatigiinnut agguattaarsimanerata erseqqikannersumik takutippaa kommunimi illoqatigiijaat qanoq amerlatigissusiat. Nalunaarummi kingusinnerusukkat takuneqarsinnaavoq illoqatigiit aningaasaqarnerata aammalu illoqatigiit aningaasaliissutiniq pi-sartagaasa erseqqinnerusumik misissuiffigineqarnerat.

3.7 Pilersuisussaanerup allanngoriartornera

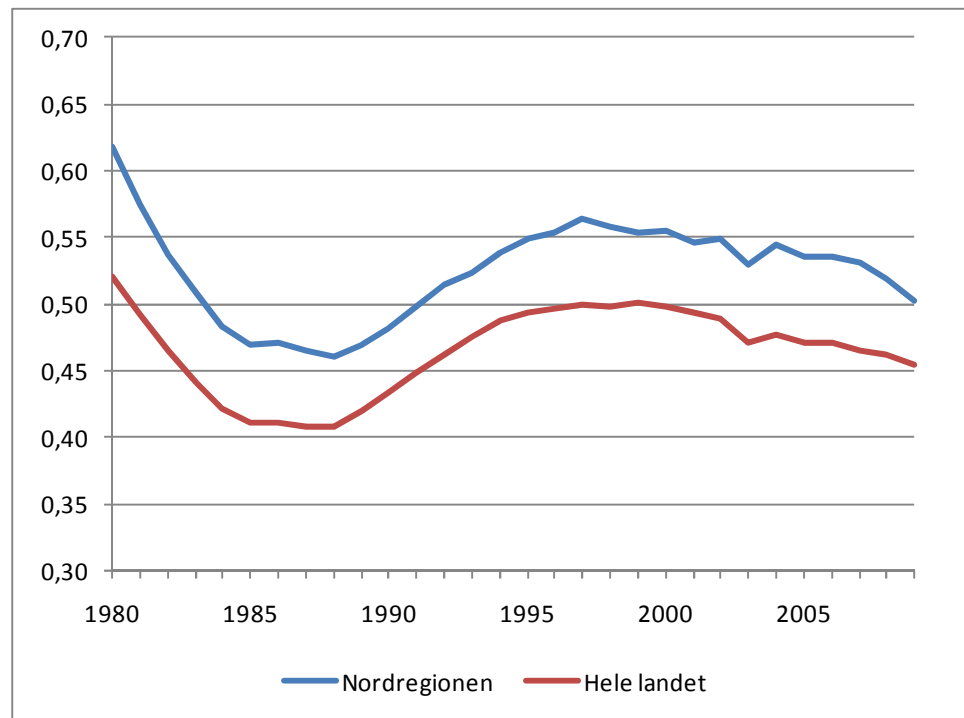
Pilersuisussaanikkut nammatap innuttaasut katilersimanerat ima oqaatigaa, inuit sulisinnaasutut utoqqaassuseqalersimasut inuusuttuaqqanut utoqqarnullu sanilliunneqassapput. Kapitalimi uani misissuineri innuttaasut katitigaanerata tunngavigalugu pilersuisusstaatitaaneq nassuiarniarneqassaaq. Pilersuisusstaatitaaneq inuit sulisinnaasutut utoqqaassuseqalersimasut suna arlaat pissutigalugu inuussutissarsiordermi peqataanngikkaangata annertusiartortarpoq. Misissuineri uani kingusinnerusukkat inuit sulisussatut isumalluutinit peersinneqarsimasut ammalu suliffeqanngitsut sammeneqarumaarpoq.

Namminersornerullutik oqartussaqaarnerup nalaaniit kisitsisit, aammalu inuit sulisinnaasutut utoqqaassusillit nassuiarneqarput tassaasut 15-iniit

62-inut ukiullit. Soorlu kingusinnerusukku tikikkumaaripput, inuit ilaat ikigisassaanngitsut tassannga utoqqaanerulerualutik sulit inuussutisarsiornikkut sulisuupput.

Taama piusunik pisariillisaaneqaraluartoq ilimagisariaqarpoq misissuineq erseqqinnerusumik pilersuisussaaneq namminersornerullutik oqartusaqarnerup nalaani qanoq iliartorsimaneranik takutitsiumaartoq.

Figur 7. Pilersuisussaaneq, Avannaani nunamilu tamarmi, 1980-2009

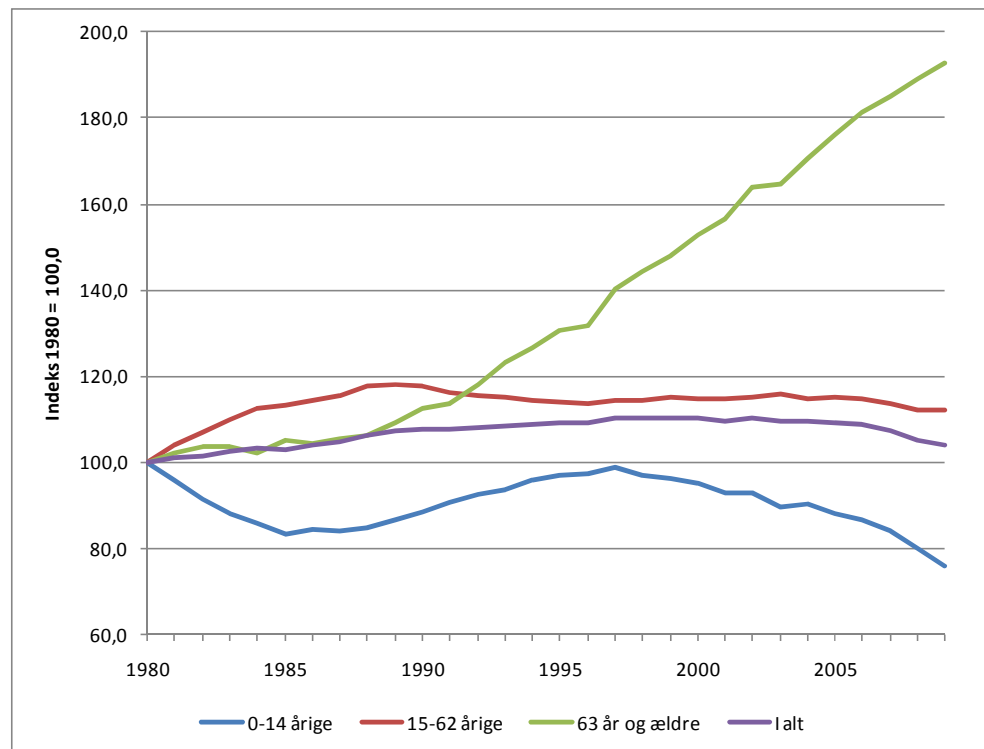
Pissarsiffik: Nammineq Grønlands Statistik, Statistikbankimi kisitsisit tunngavigalugit naat-sorsukkat, august 2009.

Figur 7-ip takutippaa Avannaani pilersuisussaaneq allanngoriartorne-rata nuna tamakkerlugu allanngoriartorneq assigingajalluinnaraa. Piffis-samulli tamarmut tunngatillugu Avannaani pilersuisussaaneq nuna ta-nakkerlugu pilersuisussaaneq annerujuarpoq. Imaappoq Avannaani inuit inuussutit utoqqarnillu pilersuisussat Kalaallit Nunaat tamakker-lugu pilersuisussaniit ikinnerupput. Taamaannera aningaasaqarnerup tungaaniit isigalugu ajortuunerartariaqarpoq nunap sinnerata tamarmi nikingassummut taassuminnga matusissutissanik il.il. aqqissuussinera-tigut aatsaat aqqinneqarsinnaasoq.

Ajunnequtitut taasariaqarpoq pilersuisussaaneq ukiuni kingullerni aq-qaneq marlunni milliartortusaartoq malunnarmat.

Avannaani pissuseq taanna tassaavoq inoqarnikkut aningaasaqarnikkullu pissutit sunniutit assigiinngitsut kingunerat. Misissuinerup tassunga tunngasortaani inoqarnerup sunniutai salliutillugit sammivagut, Figur 8-milu allanngoriartorneq pilersuisussaanerup nassuiarniarnerani pingasunut immikkoortillugu naatsorsorneqarpoq. Tassa meeqqanut 0-ip 14-inik ukiulinnut, sulisinnaalersimasunut 15-iniit 62-inut ukiulinnut, kiisalu utoqqaanerusunut 63-inik ukiulinniit sulii utoqqaanerusunut.

Figur 8. Utoqqaassutsini allanngoriartorneq, Avannaa, 1980-2009, indeks 1980 = 100,0

Pissarsiffik: Nammeneq Grønlands Statistik, Statistikbankimi kisitsisit tunngavigalugit naatsorsukkat, august 2009.

Tassani nassuiaatissaq pingaarutilik takuneqarsinnaavoq: Namminersornerullutik oqartussaqaarnerup nalaa tamaat utoqqaat amerliartortuarsimapput. Amerliartorneq taanna taamaaqataanik illuatungilerneqarpoq meeqqat ikiliartorneratigut, inuilli sulisinnaasutut utoqqaassusillit 1980-imiit 1990-imut amerliartortuusigaluariarlutik ullumimut ikiliartortut malunnarluni.

Inerniliullugu oqartoqarsinnaavoq innuttaasut annertuumik allannguuteqanngippata taava tamatuma ungasinnerusoq isigalugu Avannaani immi-nut nammattumik aningaasaqarnermik pilersitsiniarneq tamatuminnnga akornusersorneqarumaarpoq.

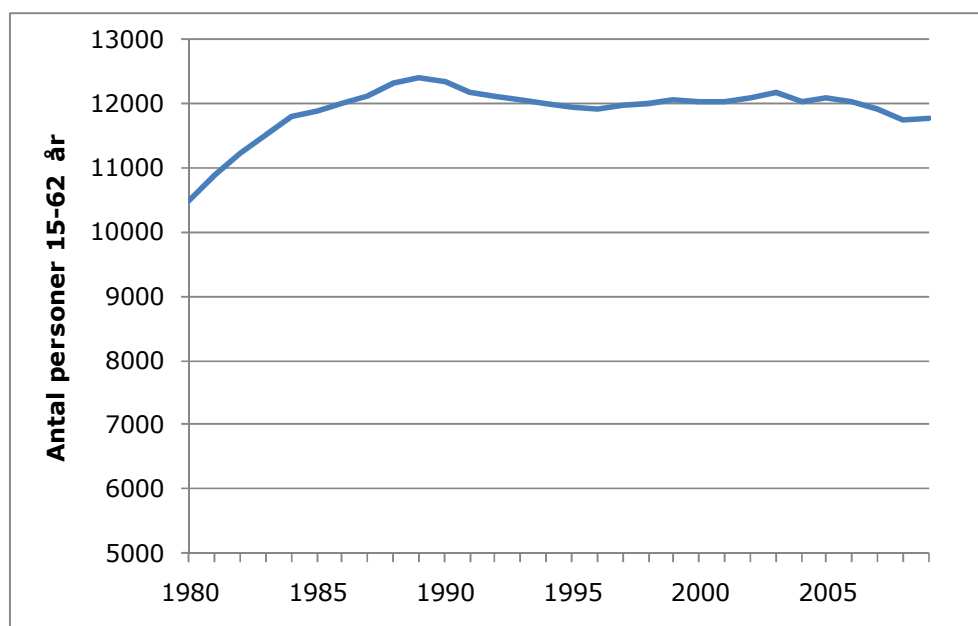
Ineriartornerup taamaannera illuatungilerniarlugu iliuusiusinnaasunik arlalinnik saqqummiussisoqarsinnaagalarpoq. Pingaarnarpaavorli inuusutissarsiutit pitsaannerpaamik ineriartornissaannut periarfissiineq aqqu-tigigaanni, tassuunami aamma pitsaannerusunik inuusuttut ilinniarnertik ineraangamikku nunap immikkoortuanut tamaannga inuusuttut ullumik-kut soqutigisaannut periarfissaqarlunilu sullissineqartumut utertarnissaat periarfissiineqassammat.

3.8 Sulisussat allanngoriartornerat

Sulisussat allanngoriartorneranut takussutissatut statistik atorneqas-saaq, tassani sulisissaasut nassuiarneqarlutik tassaasut 15-iniit 62-inut ukiullit. Taakkua nalinginnaasumik sulisorineqarsinnaasutut isumalluuti-nik taaneqartarput. Taanna piffissami aalajangersumi tamaani sulisus-saqarnikkut periarfissaqarsimaneranut takussutissaalluarpoq. Immaqa assiliaq assigiinngisitaarnerusoq pissarsiarineqarsinnaagalarpoq suli-suusinnaasut tunngavigalugit misissuinikkut, taamaakkaluartoq ilima-narpoq sulisinnaasunik utoqqassuseq tunngavigalugu naatsorsuineq Avannaani sulisussaqarnermik erseqqissumik takutitsisinnaassasoq. Ki-ngusinnerusukkut nalunaarummi suliffeqanngitsut aamma sulisoqarner-miit peersinneqarsimasut misissorneqarumaarput.

Ukiuni 30-ingajalluinnarni Avannaani sulisinnaasut amerlassusiat anni-kitsuinnarmik allannguuteqartarsimavoq. Namminersornerunerup ukiuni slullerni, 1980-imiit 1989-imut amerliartorusaarneqarsimavoq. Sulisut ukiuni taakkunani 2.139-inik amerlisimapput. Avannaani sulisinnaasut amerlanerpaapput 1990-imi 12.402 sulisinnaasutut utoqqaassuseqarma-ta. Tamatuma kingornagut ikiliartorusaaginnarsimapput, tassalu 1. ja-nuar 2009 sulisinnaasut 11.763-iusimallutik.

Figur 9. Avannaani sulisinnaasut, 1980-2009, 15-62-inut ukiullit

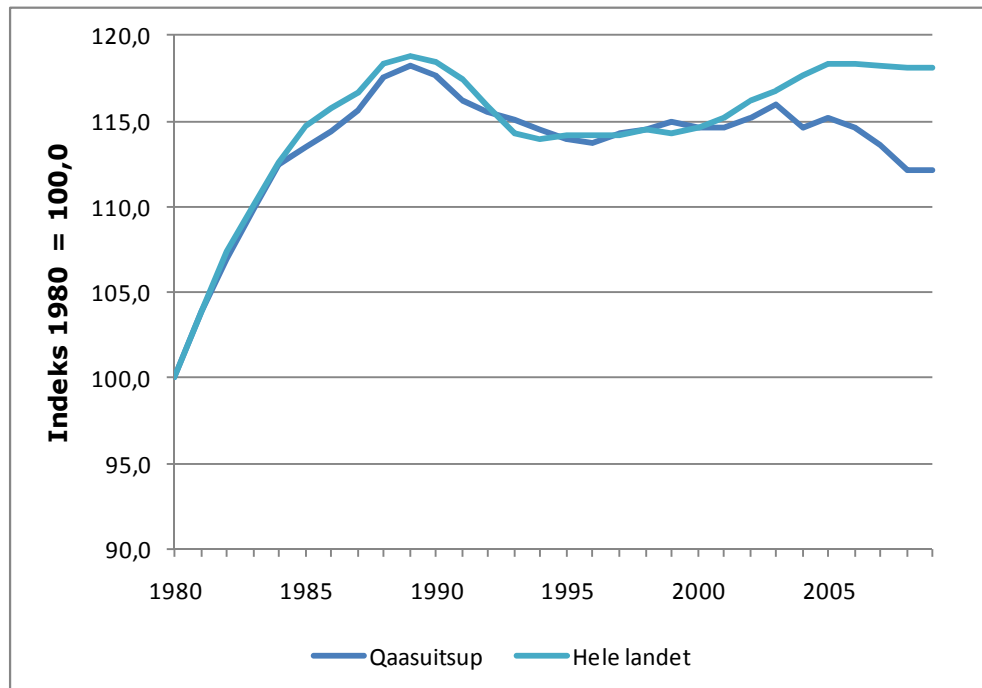
Pissarsiffik: Nammeneq Grønlands Statistik, Statistikbankimi kisitsisit tunngavigalugit naat-sorsukkat, august 2009.

Sulisinnaasut ikilinerat nammeneq ajornartorsiutaareerpoq. Sulisinnaasummi tassaapput nunap ilaani tamaani isumalluutit pingaarnersaat, ikilieriarnerrallu nalinginnaasumik nunap ilaata aningaasaqarnikkut taamaa-qataanik appariarneranik kinguneqartarpoq.

Ajornartorsiut suli anginerusarpoq sulisinnaasut ikilieriarnerat nunap ilaasa sanilerisat annaasaqarnerata kingunerisimagaangagu. Figur 10-mi Avannaani sulisinnaasut allanngoriartornerat nunami tamarmi sulisinnaasut allanngoriartornerannut sanilliunneqassaaq.

Figurip takutippaa Avannaata nuna tamakkerlugu allanngoriartorneq malittarisimagaluaraa, kisiannili 1990-ikkut naalerneranni tamanna allanngorpoq. Nuna tamakkerlugu sulisinnaasut 1990-imiit 2004-mut amerliartortillugit tassanngaanniillu taamaaginnalersillugit, Avannaani sulisinnaasut 2003-miit ikiliartortut malugineqarpoq. Ukiuni kingullerni arfinilinni nunap ilaani tamaani sulisinnaasut 403-nik ikilieriarpot.

Figur 10. Sulisinnaasut allanngoriartornerat, 1980-2009, nunami tamarmi Avannaanilu

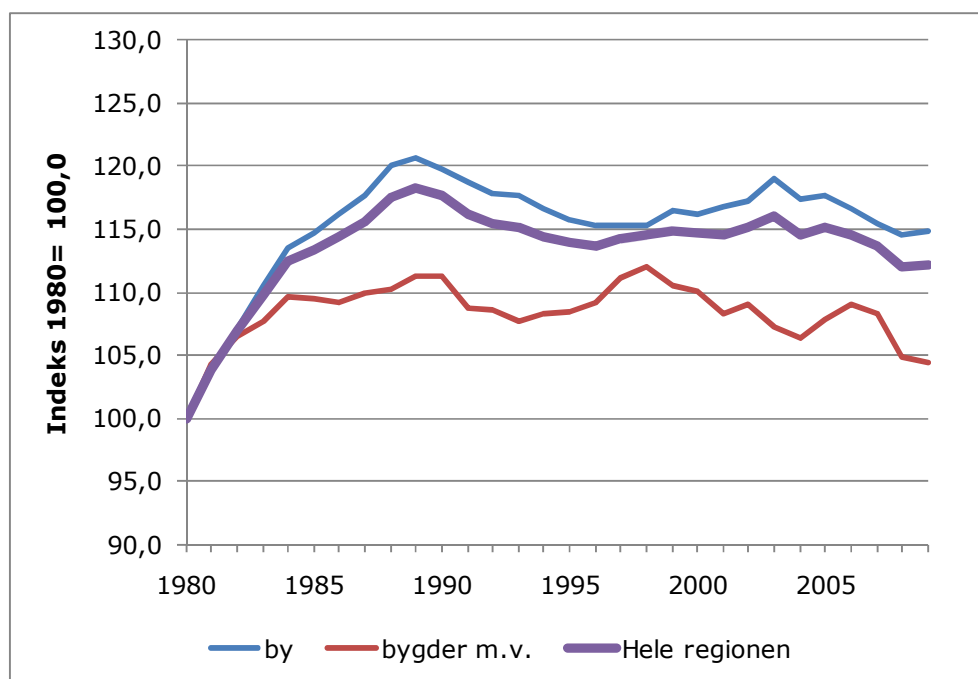

Pissarsiffik: Nammineq Grønlands Statistik, Statistikbankimi kisitsisit tunngavigalugit naatsorsukkat, august 2009.

1980-imi Avanna nunap tamarmiusup sulisinnaasuisa 32,1 pct.-iinik peqarpoq. 1990-imi ikileriarput 31,8 pct.-imut, 1. januar 2009-milu sulipappaqqissimallutik 30,5 pct.-imut.

Nuna tamakkerlugu innuttaasut illoqarfinnut anginerusunut nuttarput taamaattumillu tamakkunani sulisinnaasut amerliartorput. Figur 11-imi nunap immikkoortuani tamarmik, illoqarfiit nunaqarfiillu immikkortillugit, sulisinnaasut naatsorsorneqarput ukioq 1980 aallaavigalugu.

Figur 11. Sulisinnaasut inoqarfinnut agguataarnerat, Avannaani

Pissarsiffik: Nammeneq Grønlands Statistik, Statistikbankimi kisitsisit tunngavigalugit naatsorsukkat, august 2009.

Illoqarfiit nunaqarfiillu sulisinnaasut amerliartorneranni, namminersornerunerp aallateqqammernerani pisumi, pissarsipput illoqarfiilli nunaqarfinningarnit amerliarfiunerullutik. Sulisinnaasut amerlassusiata allangornera Avannaani illoqarfinni nunaqarfinnilu assigiikannersumik ingerlavoq.

Sulisinnaasut utoqqaassutsimikkut katitigaaneratigut ukiuni aggersuni qanoq pisoqarnissaa ilimagisinnaagipput takusinnaavarput. Ukiuni meeqqat inoorarfiginerusimasaanneersut sulisinnaasunut ilanngukkiartorpat, aammalu inuusunnerusut qanoq amerlatigippat sulisinnaasut utoqqaassusiinut allanut naleqqiullugit?

Tabel 14-mi Tabel 15-imilu 1. januar 2007 sulisinnaasut Avannaani inoqarfinni ataasiakkaani ukiut tallimakkuutaarlugit immikkortinneqarput. Tabelli siullermi inuit amerlassusiat takutinneqarpoq aappaanili procentinngorlugu agguataarsimanerat naatsorsorneqarluni.

Tabel 14. Utoqqaassutsikkut inoqarfinni agguataarsimaneq, Avannaani 1. januar 2007 – inuit amerlassusiat

Inoqarfik	15-19 ukiullit	20-29 ukiullit	30-39 ukiullit	40-49 ukiullit	50-62 ukiullit	Katillugit
Antal personer						
Kangaatsiaq, illoq.	72	103	71	126	58	430
Attu	23	33	31	38	42	167
Iginniarfik	12	12	10	11	4	49
Ikerasaarsuk (Kan)	7	20	4	23	10	64
Niaqornaarsuk	39	30	52	52	26	199
Aasiaat by	293	405	396	546	403	2.043
Kitsissuarsuit	4	14	18	10	10	56
Akunnaaq	7	12	14	20	17	70
Qasigiannuguit	95	145	174	191	192	797
Ikamiut	7	8	15	6	7	43
Ilulissat	344	620	703	808	570	3.045
Ilimanaq	7	10	10	21	4	52
Oqaatsut	3	6	7	10	7	33
Qeqertaq	31	17	26	23	14	111
Saqqaq	12	23	28	39	18	120
Qeqertarsuaq	85	97	126	201	134	643
Kangerluk	-	10	5	3	8	26
Uummannaq	127	152	164	246	197	886
Niaqornat	4	12	10	9	12	47
Qaarsut	14	20	23	36	25	118
Ikerasak	29	36	31	47	29	172
Saattut	11	26	38	41	31	147
Ukkusissat	17	19	27	30	26	119
Illorsuit (Uum)	15	7	14	11	10	57
Nuugaatsiaq	8	10	6	17	18	59
Upernavik	93	147	166	226	122	754
Upernavik Kujalleq	17	36	30	27	18	128
Kangersuatsiaq	17	25	38	37	12	129
Aappilattoq (Upe)	20	20	25	38	14	117
Tussaaq	-	-	-	-	1	1
Naajaat	8	2	8	9	6	33
Innaarsuit	13	29	21	30	7	100
Tasiusaq (Upe)	24	47	38	27	25	161
Nutaarmiut	3	9	3	5	6	26
Nuussuaq	21	32	28	37	10	128
Kullorsuaq	36	77	52	52	29	246
Qaanaaq	64	65	81	126	84	420
Savissivik	4	8	12	17	6	47
Moriusaq	-	3	2	2	-	7
Siorapaluk	11	9	6	14	11	51
Inoqarfiit allat	4	3	3	5	5	20
Kommuni tamaat	1.601	2.359	2.516	3.217	2.228	11.921

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Tabel 15. Utoqqaassutsikkut agguataarsimaneq, inoqarfinni suli-sinnaasut, Avannaani, 1. januar 2007 – utoqqaassutsit pct.-inngorlugit.

Inoqarfik	15-19 ukiullit	20-29 ukiullit	30-39 ukiullit	40-49 ukiullit	50-62 ukiullit	Katill.
Pct.						
Kangaatsiaq, illoq.	16,7	24,0	16,5	29,3	13,5	100,0
Attu	13,8	19,8	18,6	22,8	25,1	100,0
Iginniarfik	24,5	24,5	20,4	22,4	8,2	100,0
Ikerasaarsuk	10,9	31,3	6,3	35,9	15,6	100,0
Niaqornaarsuk	19,6	15,1	26,1	26,1	13,1	100,0
Aasiaat by	14,3	19,8	19,4	26,7	19,7	100,0
Kitsissuarsuit	7,1	25,0	32,1	17,9	17,9	100,0
Akunnaaq	10,0	17,1	20,0	28,6	24,3	100,0
Qasigiannnguit illoq.	11,9	18,2	21,8	24,0	24,1	100,0
Ikamiut	16,3	18,6	34,9	14,0	16,3	100,0
Ilulissat, illoq.	11,3	20,4	23,1	26,5	18,7	100,0
Ilimanaq	13,5	19,2	19,2	40,4	7,7	100,0
Oqaatsut	9,1	18,2	21,2	30,3	21,2	100,0
Qeqertaq	27,9	15,3	23,4	20,7	12,6	100,0
Saqqaq	10,0	19,2	23,3	32,5	15,0	100,0
Qeqertarsuaq, illoq.	13,2	15,1	19,6	31,3	20,8	100,0
Kangerluk	-	38,5	19,2	11,5	30,8	100,0
Uummannaq, illoq.	14,3	17,2	18,5	27,8	22,2	100,0
Niaqornat	8,5	25,5	21,3	19,1	25,5	100,0
Qaarsut	11,9	16,9	19,5	30,5	21,2	100,0
Ikerasak	16,9	20,9	18,0	27,3	16,9	100,0
Saattut	7,5	17,7	25,9	27,9	21,1	100,0
Ukkusissat	14,3	16,0	22,7	25,2	21,8	100,0
Illorsuit (Uum)	26,3	12,3	24,6	19,3	17,5	100,0
Nuugaatsiaq	13,6	16,9	10,2	28,8	30,5	100,0
Upernavik, illoq.	12,3	19,5	22,0	30,0	16,2	100,0
Upernavik Kujalleq	13,3	28,1	23,4	21,1	14,1	100,0
Kangersuatsiaq	13,2	19,4	29,5	28,7	9,3	100,0
Aappilattoq (Upe)	17,1	17,1	21,4	32,5	12,0	100,0
Tusaaq	-	-	-	-	100,0	100,0
Naajaat	24,2	6,1	24,2	27,3	18,2	100,0
Innaarsuit	13,0	29,0	21,0	30,0	7,0	100,0
Tasiusaq (Upe)	14,9	29,2	23,6	16,8	15,5	100,0
Nutaarmiut	11,5	34,6	11,5	19,2	23,1	100,0
Nuussuaq	16,4	25,0	21,9	28,9	7,8	100,0
Kullorsuaq	14,6	31,3	21,1	21,1	11,8	100,0
Qaanaaq, illoq.	15,2	15,5	19,3	30,0	20,0	100,0
Savissivik	8,5	17,0	25,5	36,2	12,8	100,0
Moriusaq	-	42,9	28,6	28,6	-	100,0
Siorapaluk	21,6	17,6	11,8	27,5	21,6	100,0
Inoqarfiit allat	20,0	15,0	15,0	25,0	25,0	100,0
Katillugit	13,4	19,8	21,1	27,0	18,7	100,0

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Siunissami inuit allanut noorarumaarnerat ilanngutinngeriarutsigu sulisut siunissami ilasarnissaat ilanngartarnissaallu tabellip takutippaa.

15-19-inut ukiullit, inuusunnersaasut, sulilernissaminnut piareersalerput. Ilaat ilinniarpur praktikkerlutilluunnit, allaalli suliffeqalereersimallutik. Ataatsimut isigalugu taamatut ukiullit sulisinnaasut 13,4 pct.-eraat. Sulisinnaasut taakkua tallimaagaangata ataaseq sinnilaarlugut Ilulissani najugaqartarpoq, inoqarfiilli allarpasuit illoqarfiit pingaarnersaannit Ilulissanit amerlanerujussuarnik inuusuttortaqaernerupput.

Akerlianilli 50-62-inik ukiullit utoqqalinertik pissutigalugu suliunnaangajalersupput. Taakua sisamaagaangata ataaseq ilulissat illoqarfianni najugaqartarpoq. Nunap ilaa tamanna tamaat eqqarsaatigalugu sulisinnaasut taakkua sulisinnaasut tamakkerlutik 18,7 pct.-ii ukiut ikittunnguit qaangiuppata utoqqalinersiuteqalersussaapput.

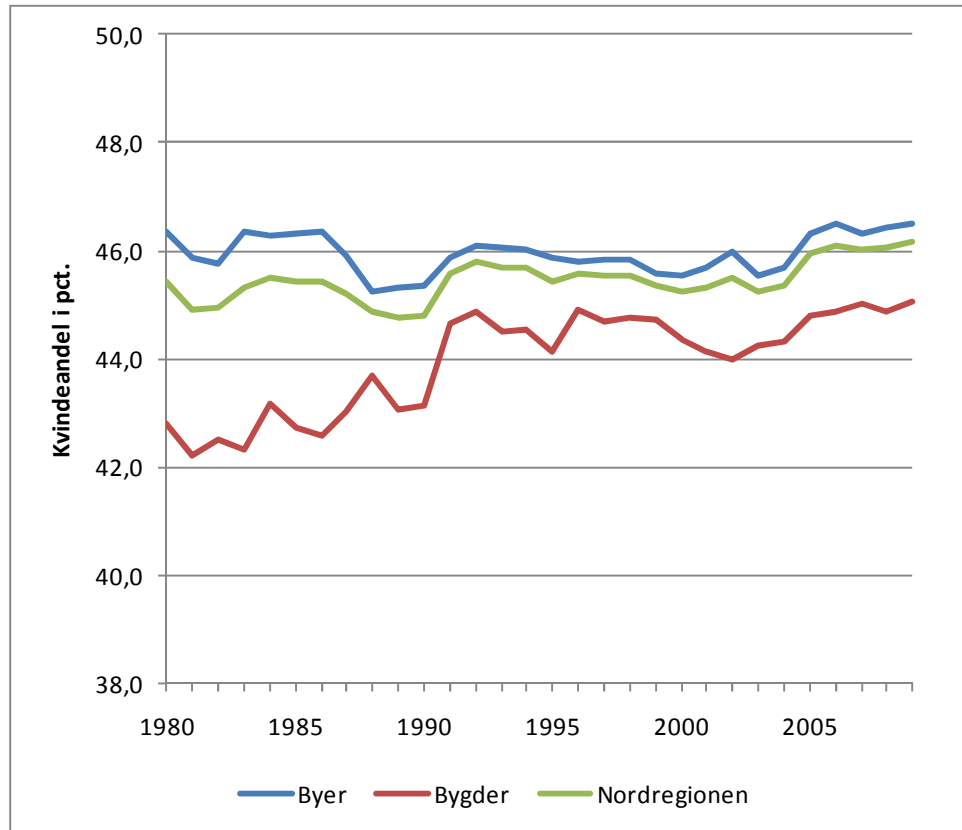
Sulisinnaasunit utoqqaassutsit qimaguttartut ilannguttartullu isigalugit soqutiginarumik takorluuinartorujussuuvog. Takutippaami inuusut ilinniarnissaannik pingaartitsineq ilutsissappat taava Avannaani sulisinnaasut piffissap sivilsoorsuunngitsup ingerlanerani allatorluinnaq pikkorissutsikkut allarluinnarmik katitigaalerumaartut, taamaattumillu inuusutissarsiornep periarfissai annertuumik allannguuteqassallutik nunap immikkoortuata aningaasaqarnikkut ineriartorneranut iluaqutaasussamik.

Sulisinnaasut arnanut angutinullu avissimanerat inuusutissarsiuteqarnissamut periarfissat tungaatigut nunap ilaanut tamaanga aamma pingaaruteqarpoq. Soorlu kingusinnerusukut Avannaani suliassaqaernerup misissuiffigineqarnerani paasinarsiumaartoq najukkami suliffissaqarneq assigiinngitsorpassuarnut agguataarsimavog. Assigiinngisitaarneq pingaarutilik pisarpoq angutit arnallunniit suliassannut immikkoorneqaleangat. Assersuutigalugu aalisarneq assortorneqarsinnaanngitsumik angutit suliassaraat, kisiannili pisortat sulisoqarfiini sulisut arnanik amerlanerujussuarnik sulisoqarluni.

Taamaanerata kinguneraa inuusutissarsiornermi allannguutaajumaartut aammalumi suliassaqartitsineq angutitut arnanullu assigiinngitsumik sunniuteqarumaarmat. Pisortat sulisoqarfiini pisariillisaaneq annertunerujussuarmik arnanik eqquisussaavog, aalisarnikkullu kinguariartortuarneq angutit siunissami suliffigisinnaasassaannut assut sunniuteqartussaassalluni.

Figur 12-imi sulisinnaasuni arnat peqataanerat naatsorsorneqarpoq sulisinnaasunut tamanut aammalu illoqarfinni nunaqarfinnilu ukiuni 1980-imiit 2009-mut sulisinnaasunut tunngatillugu.

Figur 12. Sulisinnaasuni arnat akuunerat, inoqarfinnut agguataarlugu, 1980-2009

Pissarsiffik: Nammineq Grønlands Statistik, Statistikbankimi kisitsisit tunngavigalugit naatsorsukkat, august 2009.

Figurip takutippaa arnat sulisinnaasuni peqataanerat namminersornerup nalaa tamaat taamaaginnangajassimasooq, kisiannili allanngoriar-torneqartillugu arnat sulisinnaasunut peqataanerat illoqarfiit avatanni annertusiartortartoq annertusiartornerlu ulloq manna tikillugu sulii ingerlasooq.

Nunaqarfinni 1980-imi arnat sulisinnaasut 42,8 pct.-eraat. Peqataanerat 1990-imi qaffassimavoq 43,1 pct.-imut, ullumikkullu arnat sulisinnaasunut peqataanerat 45,1 pct.-iuvoq.

3.9 Sulisinnaasut pikkorissusiat

Ukiuni makkunani sulisinnaasut pikkorissusiata annertusarnissaa pingaartinneqartorujussuuvoq. Ullumikkulli sulisinnaasut qanoq pikkoritsi-

ginerata, aammalu ilinniartitsinerup annertusineqarnerata, pingaartumik inuusuttunut qanoq sunniuteqarneranik ilisimasat killeqarput.

Grønlands Statistik-ili massakkorpiag datasættimik pilersitsivoq Danmark Statistik peqatigalugu inuit Kalaallit Nunaanni najugaqartut tamarmik ilinniartitaanerannut tunngatillugu paasissutissanik imalimmik. Kisitsisit taakkua Avannaani 1. januar 2007-imi nunaqartunut tunngatillugu saqqummiunneqassapput. Misissuinermi pikkorissutsit inuussutisarsiuinut tunngatillugu ilinniarsimasat kisiisa tunngavigalugit sammi-neqassapput. Misissuinermi ilinniarsimanerit tamakkulu qanoq ilinniagar-tutigineq tunngatigalugu agguataarneqassapput, imaappoq inuit inuussutissarsiummik ilinniarsimanngitsut/paasissutissartaqanngitsut, inuit inuussutissarsiummik tunngaviusumik ilinniarsimasut, aammalu immik-koortut marluk inunnik sivikitsumik annertunerusumik ilinniagallit aam-ma annertunerusumik ilinniagaqarsimasut.

Malugineqassaaq registerdata pingaartumik utoqqaanerusunut (55 sin-nerlugit ukiullit) amigaateqartarsinnaammat, qallunaammi ilinniarsima-nermut nalunaarsuiffii aatsaat 1970-ikkut aallartinneranni pilersinne-qarmata, kalaallillu nalunaarsuiffii pilersinneqarlutik 1980-ikkut qeqqan-ni.

Tabel 16-imi Avannaani 20-t 62-illu akornanni ukiullit tamarmik ilinniar-simanermikkut utoqqaassutsimikkullu agguataarneqarput.

Tabel 16. 20-62-inut ukiullit ilinniarsimanikkut utoqqaassutsik-kullu agguataarlugit, 2007

Utoqqaas-suseq	Naamik, ilinniarnert allaat aam-naalunaarsimann-gitsut	Tunngaviu-sumik su-liamut tunngatillugu ilinniarsima-neq	Sivikitsumik annertune-rusumik ilin-niarsimaneq	Annertune-rusumik ilin-niagaqarsi-maneq	Katillugit
Amerlassuseq					
20-29 uk.	1.897	382	73	7	2.359
30-39 uk.	1.603	675	207	31	2.516
40-49 uk.	2.526	443	230	18	3.217
50-62 uk.	1.913	168	120	27	2.228
Katillugit	7.939	1.668	630	83	10.320
Pct.					
20-29 uk.	80,4	16,2	3,1	0,3	100,0
30-39 uk.	63,7	26,8	8,2	1,2	100,0
40-49 uk.	78,5	13,8	7,1	0,6	100,0
50-62 uk.	85,9	7,5	5,4	1,2	100,0
Katillugit	76,9	16,2	6,1	0,8	100,0

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsor-sukkat.

Tabellip takutippaa 20-62-inut ukiullit 23,1 pct.-ii inuussutissarsiummut pikkorissarnertalimmik ilinniagaqarsimasut. Imaappoq sisamararteruti-ngajavii ilinniagaqarsimasuupput suliassamik ikikkarfigisaminnik.

16,9 pct.-it tunngaviusumik ilinniarsimaneq ilinniagaasa annersaraat, 6,9 pct.-illi annertunerusumik ilinniagaqarsimasuullutik.

Tabellittaaq takutippaa 30-39-nut ukiullit utoqqaanerusunit ilinniarluar-simanerujussuusut. Ilimagisariaqarpoq 20-29-nut ukiullit minnerpaamik 30-39-nut ukiulittut ilinniarluarsimatigiumaartut. Tamatuma takutippaa ilinniarsimassutsikkut sulisinnaasuni tanami annertuumik siuariarneqar-simasoq, ilinniartitseriaaseq nutaaq 2004-mi aallartinneqartoq ilimagi-neqartutut angusaqarfiussariarpat.

Angutit arnallu ilinniarsimassusiat assignngissuteqarpoq. Tabel 17-imi arnat angutillu ilinniarsimassusiat nalilersorneqarpoq.

Tabel 17. 20-62-inut ukiullit ilinniarsimanagerat arnanut angutinul-lu immikkoortillugu, 2007

Arnaaneq angutaa-nerlu	Naamik, ilin-niarnerit al-lat aamma taaneqarsi-manngitsut	Suliamut tunngatillugu tunngaviu-sumik ilin-niarsimaneq	Sivikitsumik annertune-rusumik ilin-niarsimaneq	Annertune-rusumik ilin-niagaqarsi-maneq	Katillugit
Antal					
Angutit	4.420	875	291	52	5.638
Arnat	3.519	793	339	31	4.682
Katillugit	7.939	1.668	630	83	10.320
Pct.					
Angutit	78,4	15,5	5,2	0,9	100,0
Arnat	75,2	16,9	7,2	0,7	100,0
Katillugit	76,9	16,2	6,1	0,8	100,0

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsor-sukkat.

Tabellip takutippaa angutit 21,6 pct.-ii suliamut tunngatillugu ilinniaga-qarsimasut nalunaarsorneqarsimavoq, kisitsit taanna arnanut 23,1 pct.-iuvoq. Arnammi aamma annertunerusumik ilinniagaqarsimasut angutinit amerlanerupput. Arnat 7,9 pct.-ii annertunerusumik ilinniarsimasuupput, kistsillit taanna angutini 6.9 pct.-iuvoq.

Pikkoriffigisassanut tunngatillugu uuttoraanni taamaalilluni Avanaani ar-nat angutininngarnit ilinniarluarsimanerupput. Nunalu tamakkerlugu aamma taamaappoq.

Tabel 18. 20-62-inut ukiullit sumi inunngorsimanerannut ilinniarsimasusiannullu agguataarlugit, 2007

Inuuffik	Naamik, Ilinniakkat allat & nalunaarsi-manngilaq	Suliamut tunngatillugu tunngaviusumik ilinniarsi-maneq	Sivikitsumik annertunerusumik ilinniarsi-maneq	Annertunerusumik ilinniagaqarsimaneq	Katillugit
Antal					
Kal. Nunaanni inuusimasut	7.642	1.470	449	10	9.571
Kal. Nunaata avataani inuusimasut	297	198	181	73	749
Katillugit	7.939	1.668	630	83	10.320
Pct.					
Kal. Nunaanni inuusimasut	79,8	15,4	4,7	0,1	100,0
Kal. Nunaata avataani inuusimasut	39,7	26,4	24,2	9,7	100,0
Katillugit	76,9	16,2	6,1	0,8	100,0

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Sulisinnaasut allisarfigisimasaat qanoq ilinniarluarsimatiginermut apeq-qutaasorujussuuvoq. Inuit Danmarkimi allisarsimagaangata ilinniarsimasaat Kalaallit Nunaanni inuusimasunit pitsaanerulluarterpoq. Tamanna Kalaallit Nunaanni Avannaanilu sulisussarsisarnermi erseqqilluarpoq. Aalajangersunik pikkorissuseqarnissaq piumaneqarteq nunaqartut akornanni pigineqanngikkaangat avataaneersut tiguneqartarput. Taamaappoq aningaasarsiornikkut immikkortortani tamani.

Tabel 18-imi sulisinnaasut inuuffiitut, tassa Kalaallit Nunaannut Kalaallit Nunaatalu avataaniittunut agguataarneqarput. Kalaallit sulisinnaasut 79,8 pct.-ii ilinniagaqartutut nalunaarsorsimanngillat, inuilli Kalaallit Nunaata avataani inuusimasut ilinniarsimasutut nalunaarsorsimanngitsut 39,7 pct.-iullutik. Assigiinngissut suli angineruvoq annertunerusumik ilinniarsimasuni. Inuit Kalaallit Nunaata avataani inuusimasut 31,2 pct.-ii annertunerusumik ilinniagaqarsimasut Kalaallit Nunaanni inuusimasut 5,6 pct.-iinnai annertunerusumik ilinniagaqarsimapput.

Ukiumut 2007-imut tunngatillugu misissuinerimi kisitsisit ukiuni kingullerpaani annertunerusumik allanngortoqarsimanissaa ilimanarsisinngilaat. Pikkorissarsimassutsip misissorneqarneratigut erserpoq kalaallit sulifissaqarneranni nunaqavissunik ilinniarluarsimasunik sulisussaqaarnarneq amigaataasoq taamaattumillu avataaniit pisariaqartitanik tikisitsineqartariaqartartoq.

4 Najukkami isertitat amerlanerulernissaannik pisariaqartitsineq

Aningaasaqarneq imminut nammattoq pilersikkumallugu nalinginnaasumik innuttaasut akornanni siuariarnissaq pisariaqarpoq. Najukkami ingerlatsiviit sulisullu isertitaat anneruleraangata akileraarutitigut isertitat amerllanerulersarput.

Kapitalimi uani massakkut isertitani toqqammaviusoq aammalu qanoq isertitat nunap ilaani tamaani qanoq agguataarsimanerat misissorneqassaaq. Naatsorsuinerit ingerlanneqassapput inuit ataasiakkaat illoqatigiillu tunngavigalugit.

Paasissutissat innuttaasut ataasiakkaat akileraartitsivimmut nalunaarteqartarsimanerannik tunngaveqarput. Nutaanerpaat ukiumut 2007-imut tunngasuupput, taamaattumillu 2007 kapitalimi uani misissuinermit toqqammavigineqassaaq.

Kapitalimi tassani takuneqarsinnaavortaaq pisortaniit aningaasaliissutit innuttaasut aningaasarsiornerannut tunngaviusumut qanoq sunniuteqartut. Aningaasarsiornermut tunngaviusoq namminersortunit pisortanillu akissarsiatut pissarsiarineqartartoq kapitalimi tullermi misissorneqassaaq. Taamatuttaaq nalunaarummi uani kommunimiit akissarsiat kapitalimi allami kingusinnerusukkut misissorneqarumaarput.

Akissarsianik misissuinermit uani oqarnermi pineqartut tassaapput akileraarutaasussamik isertitat. Akileraarutaasussamik isertitat akileraartarnikkut angissusiuvoq akileraarutip inaarutaasumik naatsorsorneqarneranni atorineqartartoq. Akileraarutaasussamik isertitat naatsorsorneqar-

tarpoq inatsisitigut ilanngaataasinnaatitaasut isertitanit tamarmiusunit ilaanngaatgeerlugit.⁷

Erseqqissarneqassaaq misissuineri uani agguaqatigiissitsineri nunap inui tamakkerlugit ilaatinneqarmata, Grønlands Statistikkilli isertitanut statistikkia misissorneqartarluni 14-it sinnerlugit ukioqalerersimasunut tunngatillugu.

Namineq pissarsianik atuinerup qanoq angitigineranut tunngatillugu Qaasuitsup kommniani paasissutissanik peqanngilaq. Naleq taanna miki-suaraanngitsoq taamaallilluni kapitalimi uani misissuineri ilaatinneqanngilaq.

Tabel 19-imi ukioq 2007-imi Avannaani akileraarutaasussamik isertitat tamarmik naatsorsorneqarput. 1. januar 2007 kommunip inui 18.243-uupput, taakkualu katillugu 1,8 milliard kroninik akileraarutaasussamik isertitaqarsimapput. Imaappoq innuttaasut nukarlerpaannguaniit utoqqaanerpaanut agguaqatigiissillugu tamarmik 100.000 kr. inulaarlugit isertitaqarsimallutik.

Tabel 19. Isertitat akileraarutaasussat inunnut ataasiakkaanut inoqarfinnullu assigiinngitsunut immikkoortillugit

Inoqarfik	Inuit amer- lassusiat	Akileraarutaasussamik isertitat tamarmik	Agguaqatigiis- sitsinikkut isertitat
illoqarfik	13.529	1.496.231.740	110.594
Nunaqarfik, il.il.	4.714	308.720.933	65.490
Katillugit	18.243	1.804.952.673	98.939

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit namineq naatsorsukkat.

Tabellimi Avannaani najugallit inoqarfimmi qanoq ittumiinnerat tunngavigalugu immikkoortinneqarput. Tabellip takutippaa, naak kommunimi

⁷ Grønlands Statistik naqitami "Indkomst 2007" akileraarutaasussamik isertitap atornerqarneranut tunngatillugu ima allappoq:

"Akileraartaranermut tunngatillugu akileraarutaasussamik isertitaq naqitami uani tassatuaavoq isertitanut tunngatillugu atornerqartoq, taannalu isertitanit atornerqarsinnaasorpianit allaanerporujussuarsinnaavoq. Aammalu isertitat taakkua marluk sanileriissinnerat annikitsuunngitsumik allanngorarsinnaasarpog, taamaattumik akileraarutaasussamik isertitaq taamaallaat atuinissamut missingersuutitut atornerqarsinnaavoq. Ajornartorsiut aamma taamaappoq akileraarutaasussamik isertitat isertitanullu ilanngaaserneqanngitsunut tunngatillugu."

Akileraartitsineri inaarutaasumik naatsorsuinerit isertitat statistikkilorneranni tunngaviummata taamaallaat aningaasannorlugit isertitat statistikkimi ilaapput. Namineq pissarsiatigut isertitalli inuiaqatigiit kalaallit akornanni pingaaruteqanngitsuunngitsut naatsorsuutigisariaqarpoq, taamaattumik statistikki isertitanik tamakkinerarlugu oqartoqarsinnaanngilaq."

inuit 25,8 pct.-ii nunaqarfinni najugaqaraluartut taamaallaat aakileraarutaasussamik isertitat 17,1 pct.-ii nunaqarfinneerpoq. Agguaqatigiissillugu akileraarutaasussamik isertitat illoqarfinni 110.594-iuvoq nunaqarfinnili 65.490-iulluni.

Paasisaq taanna aalajangiisuuvoq, tassami aallaqqaataaniilli kikkut tamarmik inuiaqatigiit aningaasarsiornerannut peqataasariaqartut oqaratta. Nunaqarfimmiut illoqarfimminit akileraarutaasussamik isertitaqarpatami tamanna aamma nunaqarfimmiut akileraarutitigut isertitatigut illoqarfimmiunit annikinnerusumik peqataanerannut ersiutaavoq. Misissuinnermili aamma sianigisussaavarput nunaqarfimmiut illoqarfimmiutulli kommunimut aningaasartuutaatiginersut paasisariaqaratsigu. Soorlu kingusinnerusukkut tikikkumaaripput, malunnarpoq nunaqarfimmiut pisortat sullissinerannik aningaasaliissutinillu illoqarfimmiunit atuinnginnerugunartut.

Kingusinnerusukkut misissorumaarparput kommunip suliassaqaartitsinera inoqarfiup suuneraninut najukkanullu assigiinngitsunut agguataarlugu. Inuit pisortanit suliqaartinneqartut illoqarfinni nunaqarfinniit amerlanerugaangata, tamanna assut malunnartumik akissarsianut akileraarutaasussanut sakkortuumik illoqarfinni sunniuttarpoq, nunaqarfinnili annikinnerusumik sunniuttarluni. Pisortani atorfillit namminersortuni sulisuusunit nalinginnaasumik akissarsiarinnerusarput. Akileraarutissamik akissarsiat inoqarfinnut assigiinngitsunut immikkortillugit agguaqatigiisinneranni illoqarfinni nunaqarfinnilu assigiinngissutip ilarujussua illoqarfinni pisortani atorfillit nunaqarfinnut naleqqiullugit amerlanerunerannik nas-suiarneqarsinnaavoq.

Tabel 20-mi misissuineq taanna ingerlanneqarpoq inoqarfinnut ataasiakkaanut tunngatillugu. Tabellip takutippaa agguaqatigiissillugu akileraartissamik isertitat inunni ataasiakkaani, aammalu illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni assignngisitsorujussuusut.

Agguaqatigiissillugu akileraarutaasussamik isertitaqarnerpaapput Ilulissat illoqarfianni najugallit. Tassani agguaqatigiissillugu akileraarutaasussamik isertitat 120.899 kroniupput. Illoqarfiit minnerpaamik agguaqatigiissillugu akileraarutaasussamik isertitallit tassaapput Kangaatsiaq Qaanaarluk. Illoqarfiit taakkua marluk agguaqatigiissillugu isertitaat 83.000 kr. missiliorpaat.

Nunaqarfiit arlaannaataluunnit kisitsit taanna angunngilaa. Nunaqarfinni akileraarutaasussamik isertitat annersaraat Qaarsut agguaqatigiissillugu 81.977 kr., nunaqarfiilli arlalissuit appasinnerpaallutik agguaqatigiissillugu 47.000 kr. missiliuinnarlutik akileraarutaasussamik isertitaqarput.

Innuttaasut Avannaani 1. januar 2007 najugaqartut isertitaat taamaallutik imatut isertitaqarput, tassa inoqarfiit isertitakiffiunerpaat agguaqatigiissillugu akileraarutaasussamik isertitaqarlutik ilulissani isertitatineqartut pingajorarterutingajaannik angissusilimmik.

Tabel 20. Inoqarfinni assigiinngitsuni akileraarutaasussamik isertitat, Avannaani, 2007

Inoqarfik	Inuit amer- lassusiat	Akileraarutaasusamik isertitat katillugit	Agguaqatigiissillugu akileraarutaasussamik isertitat
Kangaatsiaq, illoq.	669	55.614.208	83.130
Attu	264	16.115.464	61.043
Iginniarfik	88	4.158.787	47.259
Ikerasaarsuk (Kan)	105	6.680.930	63.628
Niaqornaarsuk (Kan)	337	20.410.436	60.565
Aasiaat, illoq.	2.977	325.083.045	109.198
Kitsissuarsuit	100	7.263.873	72.639
Akunnaaq	112	8.849.068	79.010
Qasigiannugit illoq.	1.220	125.415.576	102.800
Ikamiut	71	5.713.446	80.471
Ilulissat illoq.	4.512	545.495.436	120.899
Ilimanaq	86	6.559.724	76.276
Oqaatsut	50	5.086.242	101.725
Qeqertaq	158	11.822.912	74.829
Saqqaaq	190	14.715.701	77.451
Qeqertarsuaq illoq.	1.013	111.384.053	109.955
Kangerluk	42	2.792.456	66.487
Uummannaq illoq.	1.328	144.028.599	108.455
Niaqornat	68	4.712.236	69.298
Qaarsut	197	16.149.492	81.977
Ikerasak	262	19.184.468	73.223
Saattut	237	18.106.368	76.398
Ukkusissat	171	12.020.027	70.293
Illorsuit (Uum)	97	7.426.200	76.559
Nuugaatsiaq	90	6.356.380	70.626
Upernavik illoq.	1.158	134.826.257	116.430
Upernavik Kujalleq	207	10.888.392	52.601
Kangersuatsiaq	224	13.520.375	60.359
Aappilattoq (Upe)	201	13.353.411	66.435
Tussaaq	...	...	...
Naajaat	63	3.091.896	49.078
Innaarsuit	155	11.633.747	75.056
Tasiusaq (Upe)	244	18.112.921	74.233
Nutaarmiut	51	2.872.393	56.321
Nuussuaq	219	10.770.429	49.180
Kullorsuaq	422	20.065.574	47.549
Qaanaaq illoq.	652	54.384.569	83.412
Savissivik	80	3.976.255	49.703
Moriusaq	13	957.415	73.647
Siorapaluk	80	3.780.324	47.254
Inoqarfiit allat	29	1.562.601	53.883
Katillugit	18.243	1.804.952.673	98.939

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Nammineq pissarsiatigut aningaasarsiornerup nikingassut annikinneru-
lersissimassagaa ilimagineqartariaqarpoq, ataatsimulli isigalugu inoqar-

finni ataasiakkaani aningaasarsiornikkut periaffissat Avannaani assigiinngitsorujussuugunartut inerniliisoqartariaqarpoq.

Tassunga tunngatillugu innuttaasut aningaasarsiorfiginnerusumut nuttarnissaannut periarfissinnissaat pingaaruteqarlunnarpoq. Qulaanimi misissuinerup takutippaa nunap ilaani tamaani najukkani assigiinngitsuni aningaasarsiornikkut assigiinnginneqartorujussuummat taava taamatut-taaq takkunani nunaqartut aningaasatigut isumatuumik iliornissaannut aporfissarpassuaqarsimassasoq.

Nikerarnerup amigaataaneranut pissutaanerpaa – taamalu akissarsiat annertussusiisa assigiissarnerunissaannut pissutaasimasinnaavoq orniginassutsip amigaataanera, politikkimmi ingerlanneqartut arlaatigut nuttarusunnermik pilersitsisarput aammali pissutsit kulturimut tunngasut, soorlu piniartutut misigisimaneq aamma allamut aningaasarsiornikkut periarfissarinnerugaluartunut nuukkusunnginnermik pissutaasinnaalluti. Aammami nuuffigerusussinnaasami inissaqannginneq inoqutigiinnut ataasiakkaanut aporfissarujussuusinnaavoq.

4.1 Inoqutigiit aningaasaqarnerat

Inoqarnek pillugu kapitalimi inuit qanoq inoqutigiikkuutaanut aaqqissorsimanerat nassuiarneqarpoq. Inoqutigiit inuit ataasiakkaat aningaasaqarniarnikkut qanoq inissisimanerat nalilerniarneqassatillugu pingaarutilerujussuupput. Inuup ataatsip aningaasanik qanoq atuineranut inoqutigiit taassuma ilaaffigisaasa qanoq katigtigaanerap apeqqutaasorujussuuvoq.

Misissuinerup tassunga tunngasortaani aamma akileraarutaasussamik isertitat atorineqartarput, kisiannili peqatigitillugu isertitat ækvivalensindkomstimik taaneqartoq atorineqartarluni. Taanna kingusinnerusukkat erseqqinnerusumik nassuiarneqarumaarpoq.

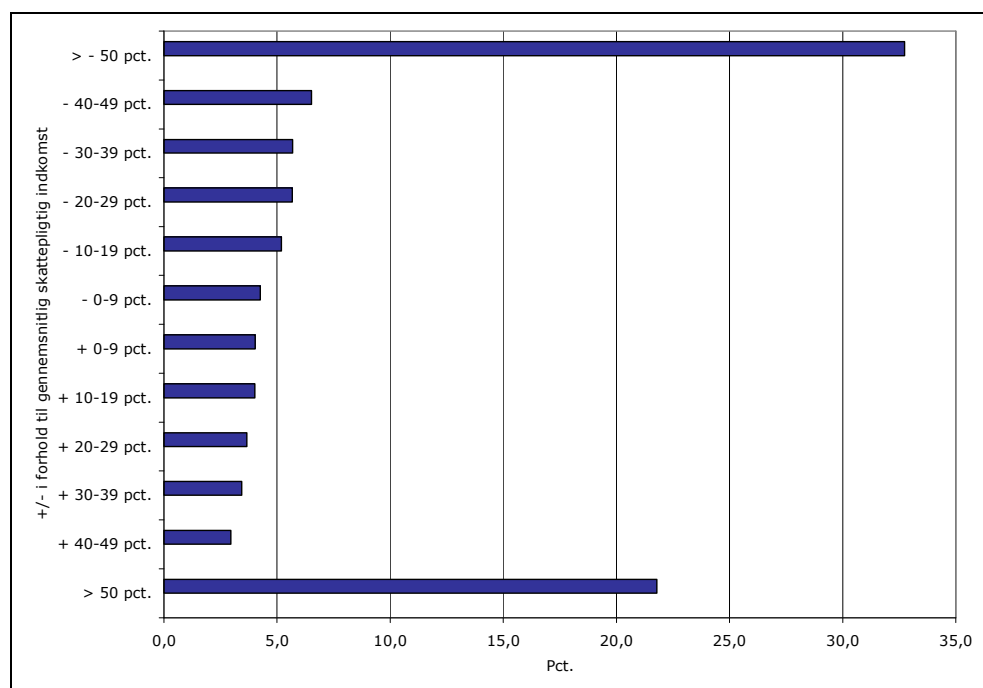
Soorlu siusinnerusukkat naatsorsorneqareersoq Avannaani 1. januar 2007 inoqutigiit 6.649-pput. Inoqutigiit taakkua Figur 13-imi inoqutigiit ataatsit akileraarutissamik isertitaasa katillutik angissusiisa Avannaani agguaqatigiissillugu inoqutigiit ataatsit agguaqatigiissitamik akileraarutissamik isertitaannut sanilliussuullugu immikkoortiterneqarput.

Figurip takutitaatigut erserpoq inoqutigiit isertitaasa (akileraarutaasussamik isertitat) annertoorujussuarmik assigiingisitaarnerat. Inoqutigiit

immikkoortut marluk anginerpaat akileraarutaasussamik isertitaqarput inoqutigiinni agguaqatigiissillugu isertitami 50 pct.-mik anginerusumik imaluunniit 50 pct.-imik mikinerusumik.

Naatsorsuinerilli taakkua inoqutigiit ataatsit eqqarsaatigalugit taakkua qanoq atugarissaartiginersut takutinngilaat. Atugarissaarnermummi inoqutigiit qanoq katitigaanerat apeqqutaavoq. Assersuutigalugu pilersuisoq kisimiittoq pingasunik meeralik allatorluinnaq inoqutigiinnermi aningaasatigut atugaqassaaq inoqutigiinnit meerartaqanngitsunit marlunnik pilersuisulinit.

Figur 13. Inoqutigiit angissusiat agguaqatigiissitamillu akileraarutaasussamik isertitat tunngavigalugit agguataarnerat, 2007

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Taamaattumik misissuinermi immikkoortoq tullermi inoqutigiit immik-kortiterneqassapput qanoq katitigaanerat tunngavigalugu. Taamaaliortoqassaaq ækvivalensindkomstimik taaneqartup eqqunneratigut.

4.2 Ækvivalensindkomsti

Inoqutigiit sorliit allanut sanilliullugit atugarissaartussanganerunersut takutikkumaneqarpat aammalu sorliit nalinginnaasumik atugarissaarnis-saq ajornartorsiutigigaat, aammalu inoqarfiit ataasiakkaat isertitamikkut iluatsisimanerunersut taava naatsorsuinermit inoqutigiit qanoq inersi-

masunut, pilersuisunut meeqqanut il.il. katitigaanerat ilannguttariaqarpoq.

Assersuutigalugu aappariit pingasunik meerallit kisimiittumitut meeraqanngitsutut atugarissaartigissappata tamanna taakkua annertunerusumik isertitaqarnissaannik piумаqartoq. Aappaatigulli inoqutigiinni arlaaliuneq aamma iluaqutissartaqarsinnaavoq, taammaalilluni ilaqutariit meerartuut qulaani taaneqartutut pinngitsooratik iliortariaqassanatik, soorlu sanilliunneqartutut atugarissaartigilerumallutik tallimariaammik isertitaqassatariaqarnatik.

Tassunga atugassatut OECD-p *ækvivalensindkomst*-imik taasaq ineriartortissimavaa. Ækvivalensindkomstip inoqutigiit amerlassusiat qanorlu katigigaanerat naatsorsuutigaa. Periaatsimi aalajangerneqarpoq inoqutigiinni inersimasoq siulleg vægt 1-mik nalilernerqasaasoq. Inoqutigiinni inersimasut arlaqarsimappata taakkua 0,5-imik meeqqaallu tamarmik 0,3-mik nalilernerqassapput. Taamaalereeraangat ækvivalensvægti naatsorsorneqartarpoq inuit ataasiakkaat vægtiisa katinnerat atorlugu. Taavalu inoqutigiit tamarmiullutik isertitaat inoqutigiit vægtiannik agguarneqartarpoq.⁸

Misissuinerup ilaani tassani aamma inoqutigiit akileraarutissamik isertitataasa, ækvivalensindkostiisa, naatsorsorneranni periaaseq taanna aatorneqarpoq.

⁸ Ækvivalensindkomstimik oqartarnek paasilluarumagukku takuuk Grønlands Statistik, Indkomststatistik 2007, 2009:1, Periaatsit taaguutillu, qup. 4ff.

Tabel 21-mi ækvivalensindkomsti Avannaani inoqutigiinnut naatsorsorneqarpoq. Nunap ilaanut tamaanga tamarmut agguaqatigiissillugu ækvivalensindkomsti Avannaani 1. januar 2007-imi tamaani najugaqartunut naatsorsorneqarpoq 156.823 kroninut. Illoqarfinni agguaqatigiissillugu ækvivalensindkomsti 168.174 kroniuvoq, nunaqarfinnilu minnerungaatsiarluni, tassa 113.878 kroniinnaagami.

Tabel 21. Inoqutigiit inoqarfinnut assigiinngitsuni ækvivalensindkomstiat, Avannaani, 2007

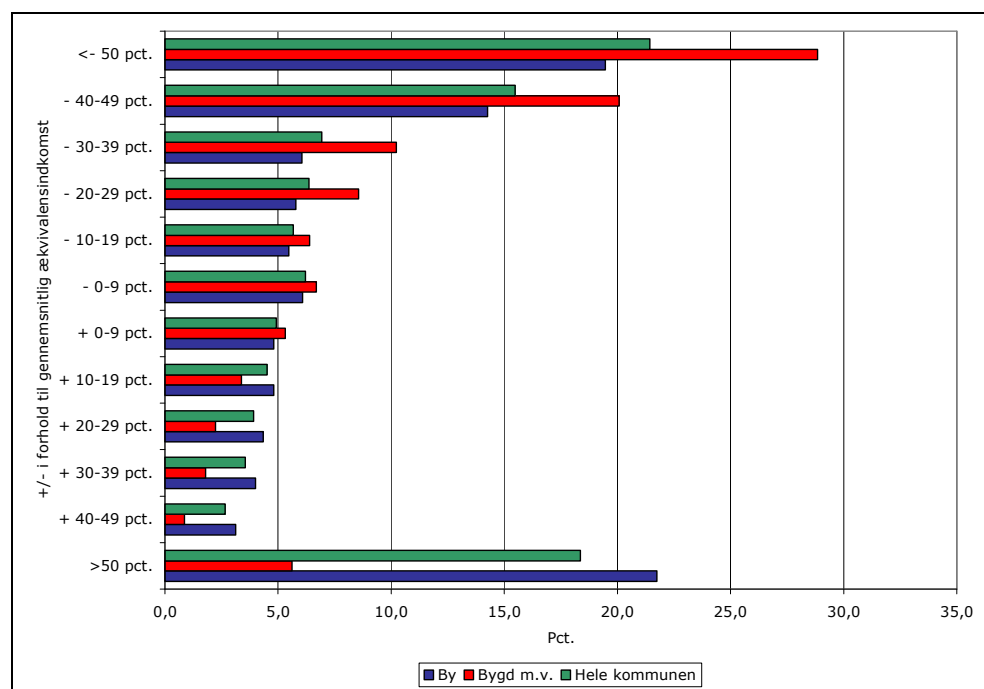
Inoqarfik	Inoqutigiit amerlassu-siat	Agguaqatigiissillugu ækvivalensindkomsti
Illoqarfiit	5.259	168.174
Nunaqarfiit	1.390	113.878
Katillugu	6.649	156.823

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Tabellip takutippaa illoqarfinni nunaqarfinnilu atugarissaarnikkut aningaasanillu atuinnissamut periarfissatigut assigiinngissuteqangaatsiaqisoq. Illoqarfiini ækvivalensindkomsti nunap ilaani tamaani agguaqatigiissillugu ækvivalensindkomstimit 3,5 pct.-imik angineruvoq, nunaqarfinnilu agguaqatigiissillugu ækvivalensindkomstimit 27,4 pct.-imik appasinne-rulluni. Taamaakkaluartoq imminut pilersorneq nunaqarfinnit illoqarfin-ninngaannit annertunerusoq ilimagisariaqarmat illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni assigiinngissut angisoorujussuusoq oqartariaqarpoq.

Illoqarfiit nunaqarfiillu assigiinnginnerujussuannut atatillug aamma eqqaamasariaqarpoq inoqarfinni assigiinngitsuni taakkunani marlunni najukkani namminermi inoqutigiittaaq akornanni ækvivalensindkomstit aamma assigiinngisitaartorujussuummata. Tamanna Figur 14-imi taku-neqarsinnaavoq. Siusinnerusukkutulli inoqutigiit ataatsit ækvivalensindkomstiat inoqutigiit agguaqatigiissillugu ækvivalensindkomstianut tarmarmiusumut sanilliusuunneqarpoq.

Figur 14. Inoqarfiit assigiinngitsut agguaqatigiissitamik ækvivalensindkomstimut immikkoortillugit, Avannaani, 2007

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Figurip inoqarfinni taakkunani marluusunni qanoq assigiinnginneqartigi-soq takutippaa. Nunap ilaata tamatuma inoqutigiivisa agguaqatigiissillugu ækvivalensindkomstianinngaanniit illoqarfinni inoqutigiit ilarpassui 50 pct. sinnerlugu ækvivalensindkomsteqarnerupput. Illoqarfinnili aamma inoqutigiit ilaat amerlaqisut skalap isuata illuatungaaneerrapput.

Nunaqarfinni inoqutigiit 20-iugaangata ataatsit nunap ilaata tamatuma agguaqatigiissillugu ækvivalensindkomstia 50 pct.-imik sinnerlugu isertitaqartarput. Nunaqarfinnili inoqutigiit piungajorarterutingajalluinnaat nunap ilaa tamanna tamakkerlugu agguaqatigiissillugu ækvivalensindkomstip affaa ataallugu isertitaqartarput.

Ækvivalensindkomstip assigiinngisitaarnerujussua inoqarfinni ataasiakkaani aamma malunnarpoq.

Tabel 22-mi agguaqatigiissillugu ækvivalensindkomst 2007-imi Avannaani inoqarfinnut tamanut naatsorsorneqarpoq. Peqatigitillugulu inoqarfiit tamarmik kommunimut tamarmut agguaqatigiissillugu ækvivalensindkomstimut sanilliussuunneqarlutik.

Tabel 22. Avannaani ækvivalensindkomsti, inoqutigiit, inoqarfiit, 2007

Inoqarfik	Inoqutigiit amerlassusiat	Ækvivalensindkomst agguaqatigiissitaq	Indeks: Avannaa=100,0
Kangaatsiaq, illoq	188	149.746	95,5
Attu	86	104.976	66,9
Iginniarfik	17	94.112	60,0
Ikerasaarsuk	27	116.369	74,2
Niaqornaarsuk	98	107.665	68,7
Aasiaat, illoq.	1.298	157.551	100,5
Kitsissuarsuit	30	123.836	79,0
Akunnaaq	41	124.817	79,6
Qasigiannnguit, illoq.	475	156.084	99,5
Ikamiut	21	134.022	85,5
Ilulissat, illoq.	1.754	182.304	116,2
Ilimanaq	32	114.735	73,2
Oqaatsut	18	153.130	97,6
Qeqertaq	44	125.224	79,9
Saqqaq	67	124.632	79,5
Qeqertarsuaq, illoq.	390	165.819	105,7
Kangerluk	16	105.350	67,2
Ummannaq, illoq.	500	169.030	107,8
Niaqornat	22	108.904	69,4
Qaarsut	69	134.386	85,7
Ikerasak	86	123.183	78,5
Saattut	81	123.020	78,4
Ukkusissat	60	110.175	70,3
Illorsuit (Uum)	28	126.340	80,6
Nuugaatsiaq	31	110.979	70,8
Upernavik, illoq.	413	186.119	118,7
Upernavik Kujalleq	43	98.623	62,9
Kangersuatsiaq	63	103.325	65,9
Aappilattoq (Upe)	59	120.568	76,9
Tussaaq	...	...	...
Naajaat	15	90.625	57,8
Innaarsuit	46	136.812	87,2
Tasiusaq (Upe)	65	127.602	81,4
Nutaarmiut	15	104.585	66,7
Nuussuaq	53	89.997	57,4
Kullorsuaq	94	93.055	59,3
Qaanaaq, illoq.	241	132.041	84,2
Savissivik	23	89.059	56,8
Moriusaq	7	105.151	67,1
Siorapaluk	22	91.643	58,4
Inoqarfiit allat	10	82.531	52,6
<i>Kommunimi katillugit</i>	<i>6.649</i>	<i>156.823</i>	<i>100,0</i>

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Avannaani indeksi 100-ngortikkaanni Upernaviup illoqarfiani agguaqati-giissillugu ækvivalensindkomst anginerpaavoq 118,7-iulluni. Agguaqati-

giissillugu ækvivalensindkomsti appasinnerpaavoq nunaqarfinni arlalinni, allaat indeks 56 aamma 57-iusarluni. Agguaqatigiissillugu ækvivalensindkomstip inoqarfiit pisuunerpaat piitsuunerpaallu akornanni assigiinn-gissutaasoq allaat 97.060 kroniuvoq.

Illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni isertitaqarnermi tunngaviusut assi-giinngissutaat imaaliinnarlugu oqaatigiuminaappoq. Ilami nunaqarfiit ilaat illoqarfinnit atugarliorfiunerusunit pitsaanerusumik inissisimapput.

4.3 Isertitaqarfiusartut

Avannaani innuttaasut isertitaat suminngaanneertarpat? Tamanna misissuinerup immikkoortumi uani akiniaraluassavaa. Hvor kommer indkomsterne fra til

Innuttaasut isertitaat assigiinngitsorpassuarneersuupput. Misissuinermi uani paasissutissatigut tunngaviusut aningaasaatinit isertitat aammalu isertitanut namminersortunit pissarsiarineqartunut tunngatillugu paasis-sutissarssinissamut, isertitat akileraartitsinerup ukiumoortumik allattaa-viani A11-skemami nalunaarsimanngikkaangata periarfissaqartitsinngil-lat.

Isertitat suuneri angissusiaannut aammalu inoqutigiit tamarmiullutik aki-leraarutissamik isertitaannut sanilliussuunneqarput. Tamanna naamma-ginarluinnanngikkaluarpoq, tassami akileraarutissamik isertitat siornati-gut oqaatigineqareersutut akileraartitsisarnermi kisitsisaavoq, A aamma B-indkomstinik imaqarluni ilanngaatinillu assigiinngitsunik ilanngaasi-gaalluni. Akileraarutaasussamilli isertitat isertitaqarfiillu assigiinngitsut taamaakkaluartoq atorneqarsinnaapput inoqutigiinnut ataasiakkaanut qanoq sunniuteqarnerannik paasisaqamisaarnissamut.

A- aama B-indkomsteqarfiusartut kingusinnerusukkut naatsorsorneqa-rumaarput, taakkua inuussutissarsiutitut ingerlatsivinnullu akissarsianik akiliisartunut immikkoortinneqareerpata. Kapitalimi uani taamaallaat misissuineqassaaq A- aamma B-indkomstimik tamakkiisumik isertitat toqqammavigalugit.

Inunnik ikiuutitut aningaasaliissutigineqartartut akissarsianut makku-nunnga ilaapput:⁹

- Erninnermut atatillugu ullormusiat il.il.
- Annertussusilerikkamik ikiuutisiaq, suliffissaqannginnermi
- Annertussusilerikkamik ikiuutisiaq, napparsimanermi ajutoor-nermilu
- Pisariaqartitsineq tunngavigalgugu ikiuutisiat
- Pisariaqavitsillugu ikiuutaasartoq
- Ataasiaannartumik ikiuutisineq*
- Soraaningujaarut, aningaasat tunngaviusut aamma ikililat
- Soraaningujaarut, meeqqanut tapiissut*
- Soraaningujaarut, inuttut tapisiaq*
- Utoqqalinersiaq, tunngaviusumik aamma annikillissamik
- Utoqqalinersiaq, meeqqanut tapiissut*
- Utoqqalinersiaq, inuttut tapisiaq*
- Ineqarnermut tapiissut*

4.3.1 Qaasuitsup kommuniani isertitaqarfiusartut inoqutigiinnut agguaqatigiissillugit

Avannaani najugalinnut ukiumut 2007-imut tunngatillugu akileraarutaasussamik innuttaasut isertitaat tamakkerluni 1. januar 2007 1,8 milliard kroniusoq naatsorsorneqarpoq. Imaappoq agguaqatigiissillugu inoqutigiit akileraarutaasussamik isertitaat kommunimi inoqutigiinnut ataatsinut 98.939 kroniuvoq.

Akileraarutaasussamik isertitaqarfiunerpaat pisortat namminersortullu suliffeqarfiutaannit A- aamma B-indkomstineerput. 2007-imi akissarsiatut katillugu akilernerqarsimapput 1,7 milliard kronit. Taannalu agguaqatigiissikkaanni inoqutigiit ataatsit 249.537-kroninik isertitaqarsimapput.

⁹ *imaattumik nalunaaqutallit inatsit atuuttoq malillugu akileraarutaasussamik isertitanut ilanngunneqarneq ajorput.

Pisortat suliffeqarfiutaannit taamanikkut namminersornerullutik oqartussaasunit kommuninillu akissarsiatut akilerneqarsimapput 836,3 million kronit.

Taamaalillutik pisortat suliffeqarfiutaat 2007-imi Avannaani akissarsiat tamarmiusut 50,4 pct.-ingajalluinnaanik pissarsiffigineqarsimapput. Sinneri ingerlatsivinnit pisortanit pigineqartunit ingerlatsivinnillu namminersortunit akilerneqarsimallutik. Pisortat namminersortullu ingerlatsiviisa Avannaani 2007-imi 822,9 million kronit akilersimavaat.

Pisortat akissarsianik 2007-imi akiliutaasa saniatigut 266,7 million kronit akilerneqarput ikiuutitut aningaasaliissutinit. Ikiuutitut aningaasaliissutit suuneri kapitalip uuma aallaqqaataani taagorneqarput. Aningaasalissutit suli amerlanerugaluarpud kisiannili ataatsimut isigigaanni sinneruttut annertussusiat annikitsuinnaalluni..

Taamaammat pisortat akiligaasa 2007-imi 1,1 milliard kronit missiliorpaat. Taakkulu Avannaani ukioq taanna isertitat akileraarutaasussat tamarmiusut 61,1 pct.-eraat. Taakkununga ilanngunneqanngillat piler-suiffinni pisortanit pigineqartuni sulinermi akissarsiatut isertitat.

Nalunaarusiami kapitalimi kingusinnerusumiittumi Avannaani aningaasarsiatut akilerneqarsimasorpiaat peqqissaartumik misissorneqarumaarput.

Taamaalilluni takuneqarsinnaavoq Avannaani innuttaasut akissarsiorfiini pisortat pingaaruteqarnerpaasut. Inunnik ikiuinikkut isertitat kisimiillutik 2007-imi Avannaani inoqutigiinnut ataasiakkaanut tamanut 40.113 kroniusimapput.

Tabel 23-mi ikiuutitut aningaasaliissutit Avannaani suunut agguataarnerat aammalu suunerisa ataasiakkaarlutik qanoq 2007-imi akilikkanut tamarmiusunut qanoq annertutigisumik ilaanerannik naatsorsuinerit takutinneqarput. Kiisalu ikiuutitut aningaasaliissutit ataasiakkaat akilerneqarsimasut agguaqatigiissillugu nunap ilaani tamaani inoqutigiinnut ataasiakkaanut qanoq annertutigisimasoq naatsorsorneqarpoq.

Tabel 23. Ikiuutitut aningaasaliissutit, Avannaani, aningaasat aamma agguaqatigiissillugu inoqutigiit ataatsit pissarsiaat, 2007

Suunerat	Aningaasat	Pissarsiaq	Agguaqatigiis.
	Kr.	Pct.	Kr.
Erninermi ullormusiat il.il.	9.290.226	3,5	1.397
Annertussusilikkamik ikiuut, suliffissaa-runneq	10.183.194	3,8	1.532
Annertussusilikkamik ikiuut, napparsi-maney & ajutoorneq	3.778.387	1,4	568
Pisariaqartitsineq tunngavigalugu annertusisamik ikiuut	13.273.706	5,0	1.996
Pisariaqavitsillugu ikiuutaasartoq	10.537.584	4,0	1.585
Ataasiaannartumik ikiuutisineq	2.300.506	0,9	346
Soraaninngujaarut, aningaasat tunngaviusut aamma ikilisat	67.133.937	25,2	10.097
Soraaninngujaarut, meeqqanut tapiissut	3.452.153	1,3	519
Soraaninngujaarut, inuttut tapisiaq	3.355.968	1,3	505
Utoqqalinersiaq, tunngaviusumik aamma annikillisamik	111.189.882	41,7	16.723
Utoqqalinersiaq, meeqqanut tapiissut	56.092	0,0	8
Utoqqalinersiaq, inuttut tapisiaq	4.730.464	1,8	711
Ineqarnermut tapiissut	27.426.865	10,3	4.125
Katillugit	266.708.964	100,0	40.113

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Pisortaniit aningaasaliiffigineqarnerpaat tassaapput utoqqalinersiat soraaninngujaarnerisutillu, ineqarnermuttaaq tapiissutip ikiuutini aningaasaliissutit 10 pct.-iinit annertunerupput.

4.3.2 Ikiuutitut aningaasaliissutit nunap ilaani sumiinnermut qanoq sunniuteqarpat?

Sumut nunassissimanermut aammalu inoqarfinnut assigiinngitsunut aningaasaliissutit assigiinngissuteqarpat? Peqqut taanna immikkoortumi tullermi akineqassaaq.

2007-imi Avannaani innuttaasut 74,2 pct.-ii inoqutigiillu 79,1 pct.-ii illoqarfinniipput. Ataatsimut isigalugu illoqarfiit ikiuinikkut isertitat 76,8 pct.-ii illoqarfinnit pissarsiarineqarput.

Innuttaasut 25,8 pct.-ii inoqutigiillu 20,9 pct.-ii nunaqarfinniipput. Nunaqarfiit ikiuinikkut isertitat tamarmiusut 23,2 pct.-ii pissarsiarisima-vaat.

Naatsorsuinerit takutippaat imaaliinnarlugu oqaatigineqarsinnaanngitsoq inoqarfiit sorliit allanit pissarsinerusimanersut. Ikiuutitigut isertitat innuttaasunut ataasiakkaanut uuttoorneqassappata nunaqarfinmiut ataa-

siakkaarlutik pissarsiaat annikinnerussaaq, akerlianilli ikiuutitut isertitat inoqutigiiqkuutaanut naatsorsorneqarpata taava paarlangassalluni.

Tabel 24-imi takutinneqarpoq ikiuutitut isertitat ataasiakkaat illoqarfimmut nunaqarfimmulluunniit nunassissimanermut assigiinnersut ikinnerunersulluunniit (qorsuk), 2 pct. angullugu anginerunersut (sungaartoq) aamma 2 pct. sinnerlugu anginerunersut (aappaluttoq) inoqarfiup qanoq inoqartigineranut naleqqiullugu.

Tabel 24. Ikiuutit assigiinngitsut inoqarfinnut agguataarnerat, Avannaani, 2007

Ikiuutip suunera	illoqarfiit	Nunaqarfiit
Erninermi ullormusiat il.il.	●	●
Annertussusilikkamik ikiuut, suliffissaa-runneq	●	●
Annertussusilikkamik ikiuut, napparsima-neq & ajutoorneq	●	●
Pisariaqartitsineq tunngavigalugu anner-tusisamik ikiuut	●	●
Pisariaqavitsillugu ikiuutaasartoq	●	●
Ataasiaannartumik ikiuutisineq	●	●
Soraaningujaarut, aningaasat tunnga-viusut aamma ikilisat	●	●
Soraaningujaarut, meeqqanut tapiissut	●	●
Soraaningujaarut, inuttut tapisiaq	●	●
Utoqqalinersiaq, tunngaviusumik aamma annikillissamik	●	●
Utoqqalinersiaq, meeqqanut tapiissut	●	●
Utoqqalinersiaq, inuttut tapisiaq	●	●
Ineqarnermut tapiissut	●	●
Ikiuutitut isertitat tamaasa katillugit	●	●

Nassuiaat: Aappaluttup ikiuutit arlaata ilaminit 2 pct. sinnerlugu kommunip ilaanit atornerarnerunera takutippaa. Qorsuup takutippaa 2 pct. sinnerlugu atornerannginnerunera, sungaartullu qorsuup aappaluttullu akunnerat takutillugu.

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Ataatsimut isigalugu erseqqippoq ikiuutitigut isertitani illoqarfiit nunaqarfinnit ikiuutit tamakkerlugit ataasiakkaarlugillu nunaqarfinnit pissarsinerusartut. Illoqarfiit sisamanut tunngatillugu qorsuupput, nunaqarfiilli periarfissanit 13-iusunit qulingiluat qorsuullutik.

Tabel 25. Ikiuutitut isertitat inoqarfinnut agguataarlugit, 2007

Inoqarfik	Inui	Inoqutigiit	Ikiuutit tamarmik	Inui	Inoqutigiit	Ikiuutit tamarmik
	Antal		Mio.kr		Pct.	
Kangaatsiaq, illoq.	669	188	9.143.963	3,7	2,8	3,4
Attu	264	86	5.672.830	1,4	1,3	2,1
Iginniarfik	88	17	906.051	0,5	0,3	0,3
Ikerasaarsuk	105	27	1.108.214	0,6	0,4	0,4
Niaqornaarsuk	337	98	5.620.697	1,8	1,5	2,1
Aasiaat, illoq.	2.977	1.298	54.246.146	16,3	19,5	20,3
Kitsissuarsuit	100	30	1.193.826	0,5	0,5	0,4
Akunnaaq	112	41	2.166.465	0,6	0,6	0,8
Qasigiannuguit, illoq.	1.220	475	20.717.199	6,7	7,1	7,8
Ikamiut	71	21	1.098.367	0,4	0,3	0,4
Ilulissat, illoq.	4.512	1.754	64.369.348	24,7	26,4	24,1
Ilimanaq	86	32	2.111.814	0,5	0,5	0,8
Oqaatsut	50	18	704.490	0,3	0,3	0,3
Qeqertaq	158	44	1.400.035	0,9	0,7	0,5
Saqqaq	190	67	2.796.069	1,0	1,0	1,0
Qeqertarsuaq, illoq.	1.013	390	17.143.732	5,6	5,9	6,4
Kangerluk	42	16	276.194	0,2	0,2	0,1
Uummannaq, illoq.	1.328	500	15.279.160	7,3	7,5	5,7
Niaqornat	68	22	809.810	0,4	0,3	0,3
Qaarsut	197	69	2.602.114	1,1	1,0	1,0
Ikerasak	262	86	2.998.222	1,4	1,3	1,1
Saattut	237	81	2.820.774	1,3	1,2	1,1
Ukkusissat	171	60	2.060.618	0,9	0,9	0,8
Illorsuit (Uum)	97	28	885.926	0,5	0,4	0,3
Nuugaatsiaq	90	31	1.243.500	0,5	0,5	0,5
Upernavik, illoq.	1.158	413	14.035.406	6,3	6,2	5,3
Upernavik Kujalleq	207	43	2.573.480	1,1	0,6	1,0
Kangersuatsiaq	224	63	3.013.963	1,2	0,9	1,1
Aappilattoq (Upe)	201	59	2.602.073	1,1	0,9	1,0
Tussaaq	...	...	...	...	...	...
Naajaat	63	15	1.238.707	0,3	0,2	0,5
Innaarsuit	155	46	1.257.781	0,8	0,7	0,5
Tasiusaq (Upe)	244	65	1.911.565	1,3	1,0	0,7
Nutaarmiut	51	15	626.266	0,3	0,2	0,2
Nuussuaq	219	53	3.002.297	1,2	0,8	1,1
Kullorsuaq	422	94	4.204.037	2,3	1,4	1,6
Qaanaaq, illoq.	652	241	9.837.821	3,6	3,6	3,7
Savissivik	80	23	979.407	0,4	0,3	0,4
Moriusaq	13	7	333.227	0,1	0,1	0,1
Siorapaluk	80	22	1.282.068	0,4	0,3	0,5
Inoqarfiit tamarmik	29	10	421.003	0,2	0,2	0,2
Kommuni tamaat	18.243	6.649	266.708.964	100,0	100,0	100,0

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Tabel 25 imaqarpoq inoqutigiinnut ataasiakkaanut ikiuutitut isertitanik tamarmiusunik. Tassani aamma pissarsiat inoqarfiup inuinit inoqutigiillu amerlassusiannut sanilliussuunneqarput.

Illoqarfiit Kangaatsiaq, Ilulissat Uummannarlu ikiuutinit inuttat amerlassusiat eqqarsaatigigaanni tamakkiisumik isertitanik minnerusumik pipput. Illoqarfiit allat tallimat inuttamik amerlassusiannut naleqqiullugu tamakkiisumik ikiuutinit isertitanik amerlanerusunik pipput.

Nunaqarfinnissaaq assigiinngissuteqarpoq. Nunaqarfiit arfineq marluk agguaqatigiissillugu inuttaqarnerminnit annerusumik pipput sinnerili taakkunannga ikinnerusunik pillutik.

4.3.3 Ikiuutitigut isertitat inoqutigiinnik inoqatigeeriaatsinillu assigiinngitsunik qanoq eqquippat?

Ikiuutinit isertitanik tunniussinissaaq assigiinngitsunik patsiseqartarpoq. Ikiuutinit isertitat ilaat qanoq inoqarnerup agguataarsimanera tunngavigerpiarlugu aalajangerneqartarput. Erninermi sulinngiffeqarneq utoqqalinersiutillu taamaattunut ilaapput. Allalli nalinginnaasumik qularnaarinnissaaq, soorlu inuit ataasiakkaat inoqutigiilluunniit ajorsalivinnginnissaat siunertarisarpaat.

Tabel 26-imi inoqutigiit qassit ikiummik qanoq ittumik pisimanerannut takussutissiineqarpoq.

Tabel 27-imi inoqarfimmi ataatsimi inoqutigiit pissarsiaat inoqutigiinnut immikkut atugaqartunut naatsorsuullugu takussutissiineqarpoq. Tabelit aamma ilinniarnermut tapiissutininik imaqarput (j).

Avannaani inoqutigiit tamarmiusut 29,4 pct.-ii ikiuutit arlaannannilluunniit isertitaqanngillat. Inoqarfinnut ataasiakkaanut tunngatillugu oqaatigineqassaaq kisitsisit tassunga tunngasut illoqarfinni anunaqarfinnilu taasiakkaani assigiinngisitaartorujussuummata. Nunaqarfinni kujasinne-
rusumiittuni inoqutigiit ikittuinnaat ikiuutinit isertitanik pipput, inoqarfinnili avannarpasinnerusumiittuni paarlangalluinnarluni.

Ikiuutitut isertitat aamma illoqarfinnik assigiinngitsumik eqquipput. As-sersuutigalugu Ilulissani inoqutigiit 31,2 pct.-ii ikiuutininik isertitanik pinngillat, illoqarfiilli annersaata tulliani Aasianni kitsisit taanna 22,2 pct.-iinnaalluni.

Tabel 26. Ikiuutitut isertitat inoqutigiit ilaannut akilikkat, Avannaani, 2007

Inoqarfik	Inoqutigiit amerlassusiat	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Kangaatsiaq, illoq.	188	20	53	43	50	82	12	25	24	58	14	37
Attu	86	5	16	3	28	36	5	29	22	18	7	8
Iginniarfik	17	2	3	1	11	8	-	5	2	7	1	1
Ikerasaarsuk	27	1	6	5	5	7	-	8	3	4	2	6
Niaqornaarsuk	98	4	21	9	52	52	3	21	23	14	6	16
Aasiaat, illoq.	1.298	36	131	58	339	172	66	187	227	553	158	359
Kitsissuarsuit	30	-	1	4	-	-	1	2	10	2	2	14
Akunnaaq	41	1	5	3	11	11	5	8	12	15	-	12
Qasigiannugit, illoq.	475	21	88	39	13	142	13	47	108	191	31	111
Ikamiut	21	4	7	4	2	13	1	3	6	4	1	3
Ilulissat, illoq.	1.754	74	256	234	329	303	67	245	308	621	168	548
Ilimanaq	32	2	6	1	9	9	1	4	15	5	2	8
Oqaatsut	18	-	-	2	4	1	-	1	6	-	2	4
Qeqertaq	44	1	4	4	6	15	-	7	8	6	5	10
Saqqaq	67	3	10	13	13	20	3	16	15	8	5	23
Qeqertarsuaq, illoq.	390	17	36	26	4	13	19	74	96	117	33	124
Kangerluk	16	-	-	-	3	2	-	3	2	4	-	5
Uummannaq, illoq.	500	35	69	62	78	95	48	66	102	5	35	175
Niaqornat	22	1	-	1	4	3	1	2	5	-	2	9
Qaarsut	69	1	7	4	14	19	5	7	19	1	3	23
Ikerasak	86	5	19	12	26	26	6	6	20	-	1	22
Saattut	81	5	23	16	31	27	5	9	14	1	1	22
Ukkusissat	60	4	10	-	23	8	5	10	12	2	2	17
Illorsuit (Uum)	28	1	2	4	7	9	2	3	4	-	-	11
Nuugaatsiaq	31	1	1	-	3	10	1	7	5	-	-	10
Upernavik, illoq.	413	25	31	37	76	61	41	63	78	59	26	151
Upernavik Kujalleq	43	4	2	3	22	8	7	11	8	1	6	8

Kangersuatsiaq	63	4	1	1	18	12	7	8	15	5	2	18
Aappilattoq (Upe)	59	2	4	2	12	7	8	18	12	3	1	22
Tussaaq	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Naajaat	15	-	-	1	3	-	-	6	6	1	-	4
Innaarsuit	46	8	2	4	4	2	4	3	9	2	-	21
Tasiusaq (Upe)	65	6	16	3	12	2	4	6	9	3	2	27
Nutaarmiut	15	-	1	1	4	1	1	1	4	1	-	7
Nuussuaq	53	5	4	1	18	11	9	16	10	7	-	11
Kullorsuaq	94	9	9	8	54	39	21	19	10	7	3	18
Qaanaaq, illoq.	241	14	21	39	4	69	20	42	46	88	3	67
Savissivik	23	1	1	4	-	12	3	5	2	10	-	7
Moriusaq	7	-	-	-	-	1	-	-	3	3	-	2
Siorapaluk	22	2	1	4	-	3	3	8	3	10	1	7
Inoqarfiit allat	10	1	1	1	-	2	1	1	3	-	-	4
<i>Kommuni tamaat</i>	<i>6.649</i>	<i>325</i>	<i>868</i>	<i>657</i>	<i>1.293</i>	<i>1.313</i>	<i>398</i>	<i>1.002</i>	<i>1.286</i>	<i>1.836</i>	<i>525</i>	<i>1.952</i>

Nassuiaat: Ikiuutitut isertitat suunerat:

A: Erninermi ullormusiat il.il.	E: Pisariaqavitsillugu ikiuutaasartoq	I: Ineqarnermut ikiuut
B: Annertussusilikkamik ikiuut, suliffeqaannginnermi	F: Ataasiaannartumik ikiuutisineq	J: Ilinniagaqarnermut ikiuut
C: Annertussusilikkamik ikiuut, napparsimanermi & ajutoornermi	G: Soraaminngujaarut tapertalik	K: Inoqutigiit ikiuutininik isertitanik pinngitsut.
D: Pisariaqartitsineq tunngavigalugu annertusisamik ikiuut	H: Utoqqalinersiut tapertalik	

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Tabel 27. Ikiuutitut isertitat inoqutigiit ilaannut akilikkat, Avannaani, 2007, pct.-inngorlugit

Inoqarfik	Inoqutigiit amerlassusiat	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Inoqarfimmi inoqutigiit tamarmik pct.-ii												
Kangaatsiaq, illoq.	100,0	10,6	28,2	22,9	26,6	43,6	6,4	13,3	12,8	30,9	7,4	19,7
Attu	100,0	5,8	18,6	3,5	32,6	41,9	5,8	33,7	25,6	20,9	8,1	9,3
Iginniarfik	100,0	11,8	17,6	5,9	64,7	47,1	-	29,4	11,8	41,2	5,9	5,9
Ikerasaarsuk (Kan)	100,0	3,7	22,2	18,5	18,5	25,9	-	29,6	11,1	14,8	7,4	22,2
Niaqornaarsuk (Kan)	100,0	4,1	21,4	9,2	53,1	53,1	3,1	21,4	23,5	14,3	6,1	16,3
Aasiaat, illoq.	100,0	2,8	10,1	4,5	26,1	13,3	5,1	14,4	17,5	42,6	12,2	27,7
Kitsissuarsuit	100,0	-	3,3	13,3	-	-	3,3	6,7	33,3	6,7	6,7	46,7
Akunnaaq	100,0	2,4	12,2	7,3	26,8	26,8	12,2	19,5	29,3	36,6	-	29,3
Qasigiannguit, illoq.	100,0	4,4	18,5	8,2	2,7	29,9	2,7	9,9	22,7	40,2	6,5	23,4
Ikamiut	100,0	19,0	33,3	19,0	9,5	61,9	4,8	14,3	28,6	19,0	4,8	14,3
Ilulissat, illoq.	100,0	4,2	14,6	13,3	18,8	17,3	3,8	14,0	17,6	35,4	9,6	31,2
Ilimanaq	100,0	6,3	18,8	3,1	28,1	28,1	3,1	12,5	46,9	15,6	6,3	25,0
Oqaatsut	100,0	-	-	11,1	22,2	5,6	-	5,6	33,3	-	11,1	22,2
Qeqertaq	100,0	2,3	9,1	9,1	13,6	34,1	-	15,9	18,2	13,6	11,4	22,7
Saqqaq	100,0	4,5	14,9	19,4	19,4	29,9	4,5	23,9	22,4	11,9	7,5	34,3
Qeqertarsuaq, illoq.	100,0	4,4	9,2	6,7	1,0	3,3	4,9	19,0	24,6	30,0	8,5	31,8
Kangerluk	100,0	-	-	-	18,8	12,5	-	18,8	12,5	25,0	-	31,3
Uummannaq, illoq.	100,0	7,0	13,8	12,4	15,6	19,0	9,6	13,2	20,4	1,0	7,0	35,0
Niaqornat	100,0	4,5	-	4,5	18,2	13,6	4,5	9,1	22,7	-	9,1	40,9
Qaarsut	100,0	1,4	10,1	5,8	20,3	27,5	7,2	10,1	27,5	1,4	4,3	33,3
Ikerasak	100,0	5,8	22,1	14,0	30,2	30,2	7,0	7,0	23,3	-	1,2	25,6
Saattut	100,0	6,2	28,4	19,8	38,3	33,3	6,2	11,1	17,3	1,2	1,2	27,2
Ukkusissat	100,0	6,7	16,7	-	38,3	13,3	8,3	16,7	20,0	3,3	3,3	28,3
Illorsuit (Uum)	100,0	3,6	7,1	14,3	25,0	32,1	7,1	10,7	14,3	-	-	39,3
Nuugaatsiaq	100,0	3,2	3,2	-	9,7	32,3	3,2	22,6	16,1	-	-	32,3
Upernavik, illoq.	100,0	6,1	7,5	9,0	18,4	14,8	9,9	15,3	18,9	14,3	6,3	36,6
Upernavik Kujalleq	100,0	9,3	4,7	7,0	51,2	18,6	16,3	25,6	18,6	2,3	14,0	18,6
Kangersuatsiaq	100,0	6,3	1,6	1,6	28,6	19,0	11,1	12,7	23,8	7,9	3,2	28,6
Aappilattoq (Upe)	100,0	3,4	6,8	3,4	20,3	11,9	13,6	30,5	20,3	5,1	1,7	37,3
Tussaaq	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Naajaat	100,0	-	-	6,7	20,0	-	-	40,0	40,0	6,7	-	26,7
Innaarsuit	100,0	17,4	4,3	8,7	8,7	4,3	8,7	6,5	19,6	4,3	-	45,7
Tasiusaq (Upe)	100,0	9,2	24,6	4,6	18,5	3,1	6,2	9,2	13,8	4,6	3,1	41,5
Nutaarmiut	100,0	-	6,7	6,7	26,7	6,7	6,7	6,7	26,7	6,7	-	46,7
Nuussuaq	100,0	9,4	7,5	1,9	34,0	20,8	17,0	30,2	18,9	13,2	-	20,8
Kullorsuaq	100,0	9,6	9,6	8,5	57,4	41,5	22,3	20,2	10,6	7,4	3,2	19,1
Qaanaaq, illoq.	100,0	5,8	8,7	16,2	1,7	28,6	8,3	17,4	19,1	36,5	1,2	27,8
Savissivik	100,0	4,3	4,3	17,4	-	52,2	13,0	21,7	8,7	43,5	-	30,4
Moriusaq	100,0	-	-	-	-	14,3	-	-	42,9	42,9	-	28,6
Siorapaluk	100,0	9,1	4,5	18,2	-	13,6	13,6	36,4	13,6	45,5	4,5	31,8
Inoqarfiit allat	100,0	10,0	10,0	10,0	-	20,0	10,0	10,0	30,0	-	-	40,0
<i>Kommuni tamaat</i>	<i>100,0</i>	<i>4,9</i>	<i>13,1</i>	<i>9,9</i>	<i>19,4</i>	<i>19,7</i>	<i>6,0</i>	<i>15,1</i>	<i>19,3</i>	<i>27,6</i>	<i>7,9</i>	<i>29,4</i>

Nassuiaat: Ikiuutitut isertitat suunerat:

A: Eminermi ullomusiat il.il.	E: Pisariaqavitsillugu ikiuutaasartog	I: Ineqarnermut ikiuut
B: Annertussusillikkamik ikiuut, suliffeqannginnermi	F: Ataasiaannartumik ikiuutisineq	J: Ilinniagaqarnermut ikiuut
C: Annertussusillikkamik ikiuut, napparsimanermi & ajutoormermi	G: Soraarningujaarut tapertalik	K: Inoqutigiit ikiuutini isertitanik pinngitsut.
D: Pisariaqartitsineq tunngavigalugu annertusisamik ikiuut	H: Utoqqalinersiut tapertalik	

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Inoqarfinni ataasiakkaani allanngorangatsiarnarujussuaq aammalu ikiuutitigut isertitat assigiinngitsut eqqarsaatigalugit Avannaani ikiuutitigut isertitat 266,7 million kronit agguartarnerat qanoq paasiuminaatsigisoq paasinarpoq.

4.3.4 Ikiuutitigut isertitat inoqutigiillu isertitaasa qanoq ataqtigiinnerat

Tabel 28-mi Avannaani inoqutigiit angeqqatigiinnut qulinut – deciler – qanoq inoqutigiit ækvivalensindkomsteqartiginerat tunngavigalugu immikkoortinneqarput. 1. decil taamaalilluni tassaaq inoqutigiit isertitakinnerpaat tamarmiusut qulerarterutaat, 10. decil-ili tassaaq qulerarterut pisuunerpaq.

Tabel 28. Ikiuutitut isertitat decil-inut ækvivalensindkomst tunngavigalugu agguakkat, 2007

Decil	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Inoqutigiit qassiunerat											
1.	32	44	24	248	242	79	69	138	198	58	106
2.	45	97	51	270	277	74	136	103	247	54	102
3.	26	67	59	139	138	34	278	202	296	43	51
4.	27	70	38	99	94	29	111	385	275	31	56
5.	57	120	84	186	168	48	126	130	232	68	125
6.	31	139	102	124	143	48	100	123	204	65	147
7.	32	123	102	96	104	36	81	94	174	46	189
8.	41	114	100	78	96	26	45	63	124	59	263
9.	21	77	75	38	40	19	41	38	64	47	383
10.	13	17	22	15	11	5	15	10	22	54	530
Katil-lugit	325	868	657	1.293	1.313	398	1.002	1.286	1.836	525	1.952
Inoqutigiit tamarmiusut pct-ia decil-inut											
1.	4,8	6,6	3,6	37,3	36,4	11,9	10,4	20,8	29,8	8,7	15,9
2.	6,8	14,6	7,7	40,6	41,7	11,1	20,5	15,5	37,1	8,1	15,3
3.	3,9	10,1	8,9	20,9	20,8	5,1	41,8	30,4	44,5	6,5	7,7
4.	4,1	10,5	5,7	14,9	14,1	4,4	16,7	57,9	41,4	4,7	8,4
5.	8,6	18,1	12,7	28,0	25,3	7,2	19,0	19,6	34,9	10,2	18,8
6.	4,7	20,9	15,3	18,6	21,5	7,2	15,0	18,5	30,7	9,8	22,1
7.	4,8	18,5	15,3	14,4	15,6	5,4	12,2	14,1	26,2	6,9	28,4
8.	6,2	17,1	15,0	11,7	14,4	3,9	6,8	9,5	18,6	8,9	39,5
9.	3,2	11,6	11,3	5,7	6,0	2,9	6,2	5,7	9,6	7,1	57,6
10.	2,0	2,6	3,3	2,3	1,7	0,8	2,3	1,5	3,3	8,1	79,7
Katil-lugit	4,9	13,1	9,9	19,4	19,7	6,0	15,1	19,3	27,6	7,9	29,4

Nassuiaat: Ikiuutitut isertitat suunerat:

A: Erminermi ullomusiat il.il.	E: Pisariaqavitsillugu ikiuutaasartoq	I: Ineqarmermut ikiuut
B: Annertussusillikkamik ikiuut, suliffeqann-ginnemi	F: Ataasiaannartumik ikiuutisineq	J: Ilinniagaqarnemut ikiuut
C: Annertussusillikkamik ikiuut, napparsimanermi & ajutoormi	G: Soraaminngujaarut tapertalik	K: Inoqutigiit ikiuutit isertitanik pinngitsut.
D: Pisariaqartitsineq tunngavigalugu annertusisamik ikiuut	H: Utoqqalinersiut tapertalik	

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Ikiuutitigut isertitanik pissarsinissamut tunngaviusoq nalinginnaasumik imaattarpoq inuiaqatigiinni sanngiinnerpaanut tunniunneqartarluni. Qulaanili tabel-imi takuneqarsinnaasutut inoqutigiit pissarsissaarnerpaat (10. decil) tallimaagaangata taakkuninnga ataatsit ikiuutitigut isertitanik pissarsisarput. Akerlianilli inoqutigiit ajornartorsiorderpaat arfiniliugaa-ngata inoqutigiit ataatsit ikiuutitigut isertitanik pineq ajorput.

Uuma qulaani tabel-imi ikiuutitigut isetitat agguataarneqartarnerannik nalilersuinnermut apeqqutaalluinnarpoq inoqutigiit ilarpassuisa isertitaan-nut akileraarutaasussanut, taamalu ækvivalensindkomstimik taaneqar-tumut, ilaalluinnarmata eqqaamasariaqarpoq. Nalilersuinnermut peqati-gitillugu ilaasariaqarpoq inoqutigiit ilaat isertitaqartarmata isertitanut akileraarutaasussanut ilaanngitsunik.

5 Inuussutissarsiutit ineriartortinneqarnissaannik pisariaqartitsineq

Qaasuitsup kommuniani aningaasaqarnikkut imminut nammattunngortitsiniarnermik kommunimi inuussutissarsiornikkut ingerlatat tamarmiut amerlisarnissaat ineriartortitsiniarnermi pisariaqartinneqarnerpaanut ilaavoq.

Aningaasaqarnikkut imminut nammanneq ineriartortinneqassappat tamanna inuussutissarsiornermut tunngatillugu makkuninnga ilaatigut tunngaveqartariaqarpoq:

- Inuussutissarsiornermik imminut tatigisumik ineriartortitsinissaq, imaappoq inuussutissarsiutit ilusaannik pitsanngorsaaneq taamaalilluni inuussutissarsiutinik allanik tunngaviusumik inuussutissarsiutaa-sunik, soorlu aalisarnermik, aalisakkanut suliffissuaqarnermik aatsi-tassarsiornikkullu ingerlatanik, tunngaveqartunik, aammalu tamanna tunngavigalugu najukkami, nunani aallaniunngitsoq, naleqarneruler-sitsinermik pilersitsisumik.
- Kommuni aningaasartuutaanik killilersimaarineq ilaatigut pisortat ngerlataqarfiinik annertuumik millilerinikkut aammalu suliassanik tamakkuninnga najukkami ingerlatsivinnut tunniussuinikkut.
- Innuttaasut isertitaasa annertuumik qaffartinnerisigut. Isertitat an-nertusinerat sulisinnaasut pikkorinnerulernerannik tunngaveqartoq, taamaalilluni najukkami inuussutissarsiornikkut ingerlatat tassungalu atatillugu nalunaaquttap akunneranut isertitaasartup malunnartumik annertusisinneqarneratigut.
- Innuttaasut sulisinnaanngorlutik utoqqaassuseqalersimasut pitsaane-rusumik atornerisigut, tassungalu atatillugu suliffissaqanngitsut inuil-lu ikiorneqartut ikiuutitigut isertitaqartut siunertalimmik pikkorissar-nerisigut ikilinnerisigut. Tamanna pissaaq najukkami inuussutissar-siutit qanimut suleqatigalugit.
- Inuussutissarsiutit aningaasartuutaasa nalinginnaasumik appartinne-qarneratigut.

Taamaattumik kommunimut ukiuni aggersuni pilersarusiornikkut minnerunngitsumillu inuussutissarsiornermut politikkikkut unammiugassat imaannaanngaat.

Suliassarli taanna naammassineqarsinnaangitsutut oqaatigineqarsinnaanngilaq. Piffissammi sivoorsuunngitsup ingerlanerani najukkami inuussutissarsiornikkut ingerlatanik taamalu aamma pingaarutilinnik aningaasatigut imminut nammattuunerup tungaanut qularnaatsumik alloriarnissamut annertusaanissamut periarfissat arlaliupput.

Inuussutissarsiutinut pioreersunut uiggiutitut nutaanik pilersitsinissamut imaluunniit ingerlatat pioreersut annertusarnissaannut siunissamilu aalisarnermik aatsitassarsiornermillu tunngaveqartumik pilersitsinissamut periarfissaqarpoq.

Kommunip nammineq ingerlatai annikillilerneqarsinnaapput suliassaanik allanut tunniussuinikkut. Tamanna marlunnik iluaqutissartaqarpoq: Siullermi akissarsiat kommunip toqqaannartumik akilertagai annikillissapput. Aappasaanillu kommuni pilersarusiornermi eqaannerusumik "imeq ammarnerulluguluunniit matuuminerusinnaalissavaa" sullissinissamik isumaqatigiissutit imaasa angissusiisalu isumaqatigiinniutigeqineqartarneranni.

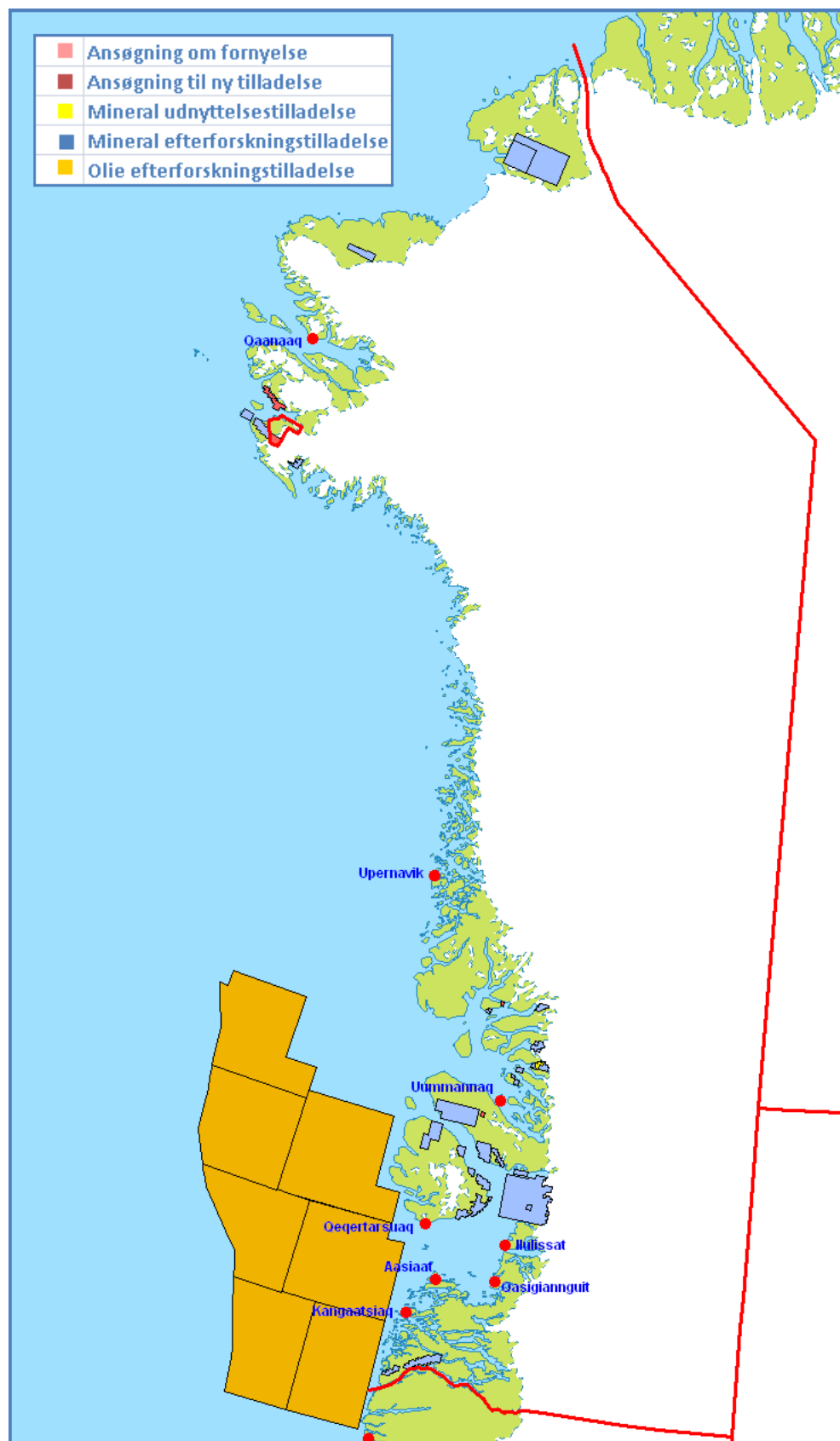
Taamatut suliassanik allanut tunniussineq aamma kinguneqartussaavoq najukkami suliassanut aalajangersunut tunngatillugu sullissinermik pisariaqartitsineq tamarmiusoq ima annertutigilissammat periarfissaqartitsilerluni ingerlatsiviit mikisut akunnattullu inissaqalissallutik, peqatigitillugulu inuussutissarsiutit namminersortut pisortallu ingerlataannut tamak-kununnga tunngasumik pilersinneqartut periarfissaqalissallutik.

Inatsiartut ilinniartitaanikkut aaqqissueqqinnerata aallartinneqartup tamakkiisumik atorluarneratigut piffissaq sivoorsuunngitsaq atorlugu sulisinnaasut pisinnaasaat malunnartumik pitsanngortinneqarsinnaapput. Tamannalu kommiunip aningaasaqarniarneranut ajunngitsunik arlalinnik sunniuteqassaaq: Siullermik najukkami sulisinnaasut massakkornit annertunerusumik suliassanik tigooraasinnaalissapput manna tikillugu avataaniit aggersitanit tigummineqarsimagaluartunik. Aappasaanillu suliffissaqannginnermut ikiuutitukku isertitanut aningaasartuutit malunnartumik annikillisinneqassapput. Tamtumali piumasaraa ilinniartisinnikkut suliassap salliutillugu pilersarusiorneqarnissaa taamaalilluni sulisoqar-

nermi kipungassutit annikillisinneqarniassammata. Kommuni aningaasanut ilinniartitsinermut atugassatut Inatsisartut tunniutaannut tunngatillugu ullumikkornit annertunerujussuarmik sunniuteqartariaqarpoq.

Inuussutissarsiutit nutaat ineriartortitassat pingaartinneqartariaqarputtaaq. Tassunga tunngatillugu immikkut soqutiginaateqarpoq aatsitassarsiornikkut ingerlatsineq. Tamatumani ingerlatat ukiuni kingullerni anner-tuseriarujussuarnikooreerput. Nunat allat uuliarsiornikkut aatsitassarsiornikkullu suliffissuaqarnerat nunap ilaanut millionerpassuarnik aningaasaliinikuupput, apequtaaginnalerporlu qaqugu aningaasaliissutit tamakkua aatsitassanik iluaquteqarninngorumaarnerat.

Kort 6. Qaasuitsup kommuniani aatsitassarsiornissamut akuer-sissutit, november 2009

Tamaani inuussutissarsiutit kommunillu aatsitassanut inatsisip kalaallit sulisartut kalaallillu ingerlatsiviisa salliutinneqarnissaannik salliutitsinera-ta piviusunngortinneqarnissaata qularnaarneqarnissaanut annertuumik akisussaaffeqarput. Kommuni sammisamut taamaattumut tunngatillugu pikkoriffinnik pilersitsisariaqarpoq sapinngisamik anertunerpaamik inuussutissarsiornikkut pilersaarutitut annertuunut peqataalluarnissaq anguniarlugu. Pingaartuuvortaaq nunap ilaata tamatuma tungaaniit nu-nat allamiunut kalaallillu pisortaannut impact assessment-inik taaneqar-tup ingerlatanut tunngatillugu pilersinneqartussap ilusilersorneranut naammassineqarnissaanullu piumasaqaateqarnissaat. Kiisalu aamma kommuni najukkanilu inuussutissarsiutit peqatigiillutik qularnaartaria-qarpaat pitsaanerpaamik annikitsumik ujarassiornikkut inuussutissarsiu-tigalugu ingerlatsisinnaaneq kommuneqarfimmi nunarujussuusumi pe-riarfissanik paasisimasaqarnissaq qularnaassallugu.

Assersuutitut kingullertut uani taaneqassaaq massakkorpiaq periarfissat iliuusissallu ingerlanneqartariaqartut peqqissaartumik najukkami inuus-sutissarsiutit tamarmiusut aningaasartuutaasa suunerinik misissuisaria-qarneq. Pisortat ingerlataannik sullissinissamik isumaqatigiissutit pio-reersut piffissaq ungasinnerusoq isigalugu kommunerujussuarnit tiguja-rtuaarneqarsinnaanerat nalilersortariaqarpoq ilumut atassuteqaatitigut angallassinikkullu periarfissat ullutinni pissutsinut naleqqunnersut ima-luunniit allanngortiterinikkut nutaamillu eqqarsarnikkut tamanna pit-sanngorsarneqarsinnaanersoq tamaani najugallit aningaasartuutaannut millisaataasinnaasunik.

Pissutsinut qulaani taagorneqartunut tunngatillugu suleriarnissamut pi-lersaarutitik ilisimasatigut tunngavissaqqissunik suliaqartoqartariaqar-nersoq Qaasuitsup kommuniata isumaliutigisariaqarpaa. Ilaatigummiuna tamatuma anguneqarsinnaanera nalunaarusiap uuma peqataaffigaa, kapitalimilu uani tamaani inuussutissarsiutit sukumiisumik misissuiffigi-neqarput.

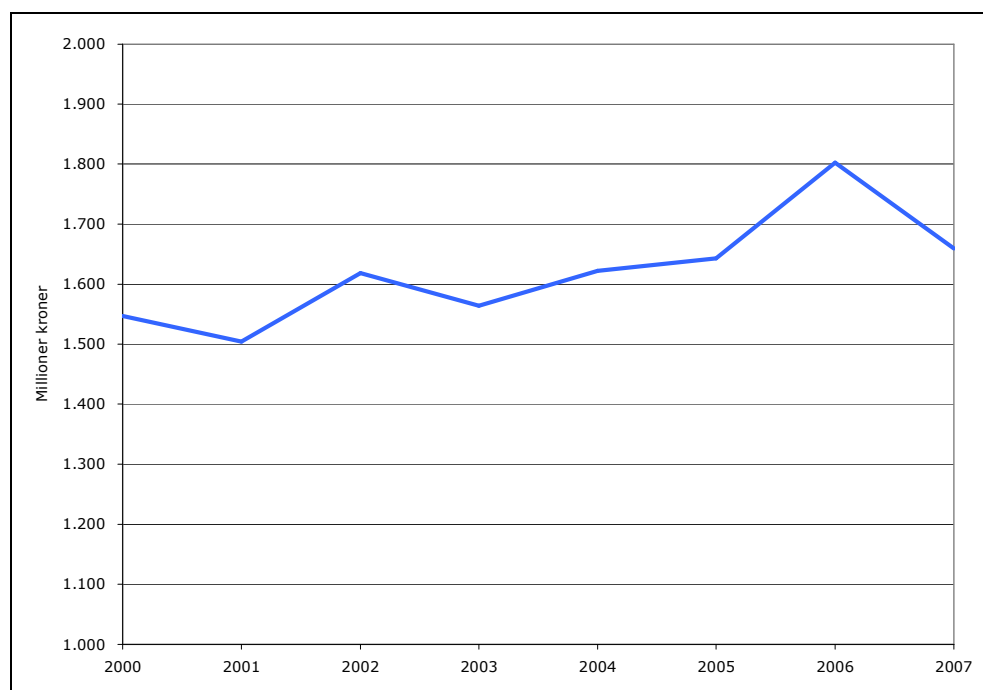
5.1 Sammisagarfinni pingaarnerni ineriartorneq

Avannaani inuussutissarsiorneq ineriartortuarpoq. Sammisagarfiit ilaat alliaartormik pilersitsipput, ilaat taamaarusaaginnarput allallut ingerla-taat annikillimisapput. Allanngornerit ukiuni makkunani takutsinnaasa-gut ingerlatsiviit allanngoriartornerannut pissutaasunut ilaasut tassaa-

juarsimapput ingerlatsivitsinnik, taamaattumillu inuit sulifissaqarniarnerannik isertitaqarfigisinnaasaannillu allanngortiterisut.

Figur 15 akissarsiarnik akilersuinerup piffissami 2000-imiit 2007-imut Avannaani allanngoriartorsimaneranik takutitsivoq. Kisitsisit tunngaveqarput akissarsianik, tamaani najugalinnut ukiumi ullormi 1. januar Avannaani pissarsiarineqarsimasunik.

Figur 15. Akissarsiat akilerneqartut allanngoriartornerat, Avanna, 2000-2007

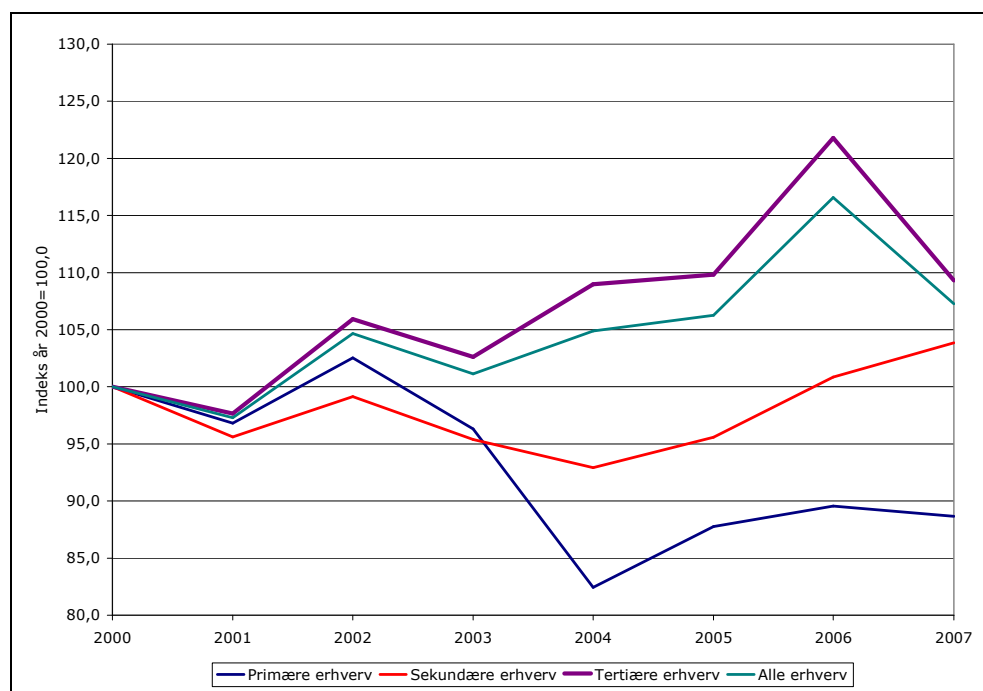
Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Nunap ilaani tamaani akit akissarsiallu nalinginnaasumik allanngoriartornerata akissarsiat ukiut tamaasa qaffattarnerat qularnaarpaat. Tassami pissaq taanna tamaat qaffakkiartorneqarsimavoq 2006-illi ingerlanerani appararneqarsimalluni. Ukioq 2000-imi akissarsiat taakkua akilerneqarsimasiut tamakkerlutik 1,6 milliard kroniupput, tamannalu ukiut arfineq marluk ingerlaneranni 1,7 milliard kroninut qaffassimavoq, tassa 7,3 pct.-imik ukiut arfineq marluk ingerlaneranni. Oqartariaqarpoq ukiutmut qaffariartarnek annikitsuarannguusoq.

Allanngoriartorneq tamanna inuussutissarsiutit tamarmiusunit pilersin-neqarpoq, kisiannili inuussutissarsiutit assigiinngitsut allanngoriartornerat assigiinngisitaartorujussuuvoq. Figur 16-imi piffissami tassani inuussutissarsiutini pingaarnerni pingasuni akissarsiatut akilerneqartut ukioq 2000 aallaavigalugu misissorneqarput. Titartakkap takutippaa inuussu-

tissarsiuṭini tertieriusuni (niuerneq sullissineq pisortallu ingerlataat) an-nertujaarujussuarmik annertuseriarneqarsimasoq. Inuussutissarsiuṭini annikinnerusuni (pingaartumik aalisakkanik sulifissuaqarnermi aammalu sanaartornermi) 2004-p tungaanut allanngorneqanngingajassimavoq, ukiunimi tulliini aamma taakkua annertuseriarsimasut takuneqarsinnaalluni. Inuussutissarsiuṭit pingaarnerit, piffissami pineqartumi tassaasut aalisrneq piniarnerlu 2004-p tungaanut assorsuaq appariarsimapput ukiunili tulliini annertunngikkaluartumik qaffarialaarsimallutik kisianni 2000-ip kingornagut appariarnermik taarsiinngitsumik. Naatsorsuinermi aalisartut piniartullu isertitaat ilaatinneqanngillat, akissarsiat akiligaan-naviit ilaatinneqarmata.

Figur 16. Inuussutissarsiuṭini pingaarnerni pingasuni akissarsiat akilerneqartut, 2000-2007

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Naak kisitsisit atorineqartut inuussutissarsiuṭinut pingaarnernut pingasuinnarnut tunngagaluartut titartakkap takutippaa inuussutissarsiuṭini akissarsiat suliffiillu ukiuni pineqartuni annikitsuunngitsumik allanngorarsimasut. Suliffiit annaaneqartarsimapput allallut nutaat takkuttarsimallutik – suliffiit nutaat najukkani sulisinnaasut nutaanik piginnaaffeqarnissaannik piumasaqartut.

Toqqakkat tunngavigalugit paasisat sammisaqarfinnut amerlanerusunut agguataariutsigit allannguutit suli erseqqinnerulissapput. Taamaattu-

mik Tabel 29-imi sammisaqarfiit tamakkerlugit ukiumi 2000-imi 2007-imi akissarsiat akilerneqarsimasut naatsorsorneqarput sammisaqarfinnullu tamanut tunngatillugu annertuseriaat natsorsorneqarsimalluni.

2007-imi sammisaqarfiit sisamaapput akissarsianik 100 million kroner sinnerlugit akiliisimasut. Tassa Sanaartorneq, engromik niuerneq, niuertarfinni niuerneq aammalu pisortat aqutsiveqarfii. Pisortat aqutsiveqarfiat akissarsianik 834,1 million kroninik akiliisimagami sammisaqarfinni annerpaavoq.

Ataatsimut isigalugu ukiuni 2000-imiit 2007-imut annertuseriaat 7,3 pct.-iuvoq. Sammisaqarfinni annerusuni pingaartumik niuertarfeqarneq qaffariarnerpaasimavoq. Tassani akissarsiat akilerneqartut ukioq 2000-imi 62,2 million kroniniit 2007-imi 148,4 million kroninngorsimallutik. Pisortat ingerlataqarfii piffissami tassani 9,3 pct.-imik qaffariarput.

Tabel 29. Sammisagarfikkuutaartumik akissarsiat akilikkat ukioq 2000-imi 2007-imi aammalu annertuseriaat pct.-inngorlugu

Sammissaq	ukioq 2000	Ukioq 2007	annertuseriaat
	Mio.kr.	Mio.kr.	Pct.
Nunalerineq, aallaaniarnek il.il.	0,1	0,0	-54,2
Avataasiorluni aalisarnek	39,7	30,1	-24,2
Sinerissap qanittuani aalisarnek	28,1	29,2	4,1
Aalisarnerit allat	27,0	23,5	-13,1
Aatsitassarsiornek	0,2	1,5	499,4
Nerisassanik, imigassanik tupanillu suliffissuaqarnek	56,6	43,2	-23,6
Annoraassiasanik amernillu suliffissuit	0,1	1,1	794,0
Qisunnik, pappialanik grafiskimillu suliffissuit	0,6	0,1	-81,5
Kemimik plastikimillu suliffissuit	-	-	-
Suliffissuit allat	8,3	8,3	1,0
Nukissiornek imermillu pilersuineq	46,5	40,4	-13,1
Sanaartorneq	126,8	154,9	22,1
Biiliniq niooquteqarnek, sullissineq orsersortarfiillu	9,9	15,9	60,6
Engromik niuernek biililli ilanngunnagit	175,7	113,7	-35,3
Niuertarfiit iluarsaassiviillu, biilit pinna-git	62,2	148,4	138,5
Hotellit neriniartarfiillu	35,3	35,6	1,0
Nunakkut assartuineq	13,5	12,4	-7,9
Umiarsuartigut angalaneq	22,9	28,0	22,4
Silaannakkut angalaneq	22,9	19,5	-14,6
Assartuinnermut atatillugu ikiuuffiit	19,8	35,6	79,6
Allakkerineq telelu	21,2	32,5	52,9
Aningaasalersuineq sillimasiisarnerlu	2,4	3,7	57,9
Atukkiisarnek inissaqartitsinerlu	20,5	18,8	-8,4
Niuertarfinnik sullissineq	25,6	12,3	-51,9
Pisortat aqutsinerat	763,3	834,1	9,3
Atuartitsineq	0,0	0,2	1.104,6
Inunnik ikiuinnermik ingerlatallit	1,6	2,0	26,0
Peqatigiiffiit, kulturi eqqaanerlu	15,8	12,7	-19,6
Suuneri taaneqanngitsut	-	1,2	-
Katillugit	1.546,7	1.659,2	7,3

Note: Pisortat aqutsiviannut aamma ilaapput pisortat inunnik ikiuinikkut suliffeqarfii atuarfeqarfiillu. Sammisagarfiit Atuartitsineq aamma Inunnik ikiuinikkut suliffeqarfinni namminersortut kisimik ilaatinneqarput.

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Tabeli Avannaani inuussutissarsiornerup qanoq katitigaaneraniq erseqqissumik takussutissiivoq. Paasineqarluartariaqarpoq tassani sammisagarfiit nammineerlutik pilersartortut nammineerlutik ineriartornissaminik pitsanngorsaasinnaasut pingeqanngimmata. Sammisagarfiit ingerlat-siviillu tassani ilaatinneqartut nuna ilaani tamaani sammisagarfinnit alla-

nit sunnerneqarlutillu namminneq aamma sammisaqarfinnik allanik sunniipput tuniniaanikkut aammalu nioqqutissanik sullissinernillu pisariaqartitsinikkut saniatigullu nunanut allanut niuernikkut nioqqutissanik sullissinernillu nunap ilaanit allanit nunanillu allanneersunik tunioraallutik.

Aalisarneq appariaraangami inuussutissarsiutit attuumassuteqartut kalit-tarpai. Taamaapportaaq inuussutissarsiutit nutaat ineriartortut, soorlu aatsitassarsiorneq inuussutissarsiutinik allanik kalitsisarlu najukkami ingerlatsiviit niuerfimmu nutaanut taamaattumut iseriarfissaqariaraa-ngat.

Tassaluuna ataqatigiinnermi kaputartuuttumi tassani nunap ilaanut inuussutissarsiornermut politikkimik suliaqartoqartariaqartoq ingerlatsi-viit tamaaniittut pitsaanerpaamik periarfissaqarnissaat qularnaarsinnaa-jumallugu. Inuussutissarsiornikkut politikkit iluatsissappat tamanna pisa-riaqarpoq pisunik nunap ilaani tamaani sammisaqarfiit ingerlatsiviillu akornanni tamakkuninnga paasisimasaqarluarneq aammalu nutaamik ineriartornissamut tamaani periarfissanik, nioqqutissanik sullissinernillu eqqussuinermit toqqorsimaneqartunik paasiniaaqqissaarneq tunngaviga-lugu.

5.2 Ingerlatsiveqarfiusuni ineriartorneq

Sammisaqarfiit ataasiakkaat ingerlatsiviupput arlalikkuutaartut. Matuma ataani Avannaani ingerlatsiveqarfiit suunersut ataatsimut isigalugit qu-laajarniarsaralugit misilinneqassaaq.

Tassani ingerlatsivik imatut nassuiarneqassaaq:

- Sullivik ingerlatsivilluunnit GER-normu atorlugu nassuiarneqartoq. Ingerlatsivik GER-normulik inoqarfinni Avannaani siornatigut kom-muniusimasuni arfineq pingasuusuni Massakut Qaasuitsup kommu-ninngortumi arlalinni suliffiuteqarpat taakkua suliffittut ingerlatsivit-tulluunniit ataatsitut naatsorneqassapput.
- Akissarsiat akilerneqartut taamaallaat A-indkomst ilaapput, B-indkomst aamma tunitsivinnut tunisat ilaanngillat.
- Ingerlatsiviit ilaat nuna tamakkerlugu ingerlatsisuupput. Taamaat-tumik ingerlatsivinnit akissarsianut akilikkanut taamaallat ilaatinne-qarput ukiumi pineqartumi kommuniusimagaluartuni arfineq pinga-suusuni akileraartarfittut kommuneqartut.

- Ajornartinnagu inuk Avannaata avataani najugalik ingerlatsivimmit najugarisimasamasaraluaminiit akissarsiaqarsimappat kisitsinermi ilaatinneqassaaq. Taamaattumik ingerlatsiviit ilaatinneqartut akissarsianik million kronip affaa inorlugu akiliisimasunut tunngatillugu paassissutissat qanoq eqqortiginersut apeqqtsertariaqarpoq.

Immikkoortumi uani naatsorsuineq salliutillugu takussutissiivoq ingerlatsiviit pisortallu oqartussaafii sorliit innuttaasut akissarsiorfigisimaneraat tamannalu saniatigut aamma atorineqassaaq ingerlatsiveqarfiit sunnerisa paasiniarnerani. Nalornisoortitsisinnaavoq pingaartumik ingerlatsiviit ilaannut annikitsuinnarmik aksisarsianik akiliisimasunut tunngatillugu.

Tabel 30-mi ingerlatsiveqarfiit tamarmik nalunaarsorneqarput akissarsianik akilersimasaasa angissusiat tunngavigalugu.

Tabel 30. Ingerlatsiviit akissarsiat akilersimasaasa angissusiat tunngavigalugu immikkoortiternerat, 2007

Akissarsiat angissusiat	Ingerlatsiviit qassit	Aningasat katillugit	Ingerlatsivinnut ilaaneratt	Aningaasanut tamarmiusunut ilaaneq
Kr.	Qassit	Kr.	Pct.	
0 - ½ mio. kr.	518	60.368.929	72,5	3,6
½ - 1 mio. kr.	71	49.057.139	9,9	3,0
1 - 5 mio. kr.	89	192.076.694	12,5	11,6
5 - 10 mio. kr.	13	92.306.536	1,8	5,6
10 - 20 mio. kr.	5	81.997.361	0,7	4,9
20 - 50 mio. kr.	11	345.540.491	1,5	20,8
> 50 mio. kr.	7	837.821.538	1,0	50,5
Katillugit	714	1.659.168.688	100,0	100,0

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

2007-imi Avannaani ingerlatsiviit arfineq marluk akissarsianik 50 million kronit sinnerlugit akiliisimapput. Taakkua arfineq marluk tassaasut pisortat sammisaqarfii (namminersorlutik oqartussat kommunilu) aamma lu selskabit pisortanit pigineqartut taamaallaat ingerlativiit tamarmiusut 1 pct.-iinnaraat, kisiannili Avannaani akissarsiat akilerneqartut tamarmiusut affarpiaat akilersimallugit. Ingerlatsiviit aqqanilli akissarsiat akilersimasaat 345,5 million kroniupput. Taamaalilluni ingerlatsiviit taakkua anginerit 18-iusut ukioq taanna Avannaani akissarsiatut akilerneqartut tamarmiusut 71,3 pct.-iat akilersimavaat.

Ingerlatsiviit akunnattumik angissusillit akissarsianik million kronimiit 20 million kroninut akiliisimasut 107-iupput. Ingerlatsiviit aakkua katillugu akissarsianik akiliisimapput 366,4 million kroninik, tassa Avannaani 2007-imi akissarsiat akilerneqartut tamarmiusut 22,1 pct.-iannik.

Ingerlatsiviit mikisut misissoruminaannerupput, ajornartorsiutit qulaani paasissutissani takukkit. Kisitsisilli takutippaat Avannaani ingerlatsiveerarpassuaqartoq. Ingerlatsiveeqqat million kronit inorlugit akissarsianik akiliisimasut 589-iupput, kisiannili akissarsiat Avannaani 2007-imi akilerneqartut 6,6 pct.-iinnaannik akiliisimallutik.

5.2.1 Ingerlatsiviit sammisaqarfinnut assigiinngitsunut agguarlugit

Pisortat aqutsiveqarfiisa saniatigut sammisaqarfiit arfineq pingasut 2007-imi 20 million kroner sinnerlugit akissarsianik akiliisimapput. Ingerlatsiveeqqat akunnattumillu angissusillit sammisaqarfinnut assigiinngitsunut amerlanerpaanut agguataarsimapput. Akunnattumik a-

ngissusillit (akissarsiarnik 10-20 million kroninik akiliisimasut) tassaap-put sanaartormermik sammisaqartut ingerlatsiviit 107-iusut ilaannik 25-nik tigummisaqartut.

5.3 Ingerlatsivinni ataasiakkaani alliartorneq kingua-riartornerlu

Kapitalimi uani misissuinikkut takutinneqareerpoq qanoq Avannaani inuussutissarsiutigut inerlatat allanngulertorsinnaatigalutillu qanoq naleqqussarsinnaatigisut. Tamanna erseqqiulluarportaaq ingerlatsiveqarneq piffissap sivilunerup ingerlanerani misissorneqarneranni.

Misissuinerup tassunga tunngasortaani Avannaani ingerlatsiviit piffissami ukioq 2000-imiit 2007-imut misissorneqarput. Misissuinerup takutippaa ingerlatsiviit allanngorartuartsut allanngortiterneqartuallu. Ingerlatsiviit ilaat alliartorput allalli uninngaannarlutik annikilliartorlutiluunniit. Ingerlatsiviit ilaat peeruttarput allalu nutaat aallartittarlutik.

Ukiuni taakkunani misissuiffigineqartuni ingerlatsivinnut tunngatillugu pisoqarsimaqaaq. Pissuseq paasissutissat tunngavigisagut atorlugit nallersinnaanngisarput tassaavoq ingerlatsivik ingerlateqqinneqarsimanersoq taammalu sulisui akissarsiortut suliaqaannarlutik, kisiannili ingerlatsivik allanngortiterneqarsimalluni tamannalu pissutigalugu nutaamik Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiortut nalunaarsorsimaffianni, GER-imi, nutaamik normortaarsimallutik. Pissuseq alla naliliiffigineqanngitsoq tassaavoq ingerlatsivik ukuiut ilaanni, immaqa ukiumi ataasiinnaanngitsumi, akissarsianik akiliinngissimanersoq.

Tabel 31-mi ingerlatsiviit angissutsinut assigiinngitsunut qanorlu sivisutigisumik atasimanerannut agguataarneqarput.

Tabelip erseqqissumik takutippaa ingerlatsiviit alliartortillugit, misisunut naleqqiullugit unittuunnginnissaat ilimanarnerujartortartoq. Ingerlatsiviit angisuut mikisuninngarnit aalajaannerujussuupput. Ingerlatsiviit angisuut Avannaani ingerlasut tamarmik minnerpaamik ukiut arfineq pingasut sinnerlugit atasimapput. Taakkununga soorunami aamma pisortat aqutsinerat ilaavoq.

**Tabel 31. Ingerlatsiviit angissusii qanorlu sivilutigisumik atasi-
manerat, Avannaani**

Angissuseq	Uki.1	Uki. 2	Uki. 3	Uki. 4	Uki. 5	Uki. 6	Uki. 7	Minn. Uki. 8	Katill.
0-½ mio.kr.	116	38	34	28	40	36	37	189	518
½-1 mio.kr.	4	4	5	2	2	4	5	45	71
1-5 mio.kr.	9	2	5	6	4	1	5	57	89
5-10 mio.kr.	0	0	0	0	0	0	1	12	13
10-20 mio.kr.	0	0	0	0	1	0	0	4	5
20-50 mio.kr.	0	0	0	0	0	0	0	11	11
> 50 mio.kr.	0	0	0	0	0	0	0	7	7
<i>Katillugit</i>	<i>129</i>	<i>44</i>	<i>44</i>	<i>36</i>	<i>47</i>	<i>41</i>	<i>48</i>	<i>325</i>	<i>714</i>

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Akerlianilli ingerlatsiviit 5 million kroninik ikinnarsunilluunniit akissarsianik akiliisartut allanngorernerujussuupput. Tamatumunnga pissutaasut pingaarnerit ilaat tassaavoq tassaagajummata ingerlatsiviit inuup ataatsip ingerlatat, piginnittuq assassornerit arlaannut ilisimasaqarluartuulluni kisiannili ingerlatsivimmik aqutsinissamut immaqa piginnaanikinnerulluni aammalu aningaasaatit ingerlatami toqqammaviusut amerlasoorsuugajunnatik taammalu akunnattuunganarsiffiani ingerlatsiviup ataannarsaanut sillimmataasinnaanatik.

Aamma siunissami ingerlatsiviit mikisut takkuttarlutillu tammartarumaartut ilimagisariaqarpoq. Allanngorarneq taamaattoq soqutigineqartariaqarpoq. Politikkip tungaaniit ingerlatsivinnut tamakkununga suliamut pikkorissarnissaat eqqarsaatigalugu periarfissanik ikiutissanillu pitsanngorsaasoqarsinnaavoq, periarfissiinikkullu ingerlatsivinnik aallartisisarneq alliarternermik sukkasuumik sulisoqarnerup tamarmiusup nunnalu ilaani tamaani akissarsiornikkut annertuseriaatigisaanik pilersitsivigineqarsinnaavoq.

Tabel 32-mi ingerlatsiviit sammisaat qanorlu sivilutigisumik atasarnerat tunngavigalugu immikkoortinneqassapput. Sammisagarfiit tamarmik ingerlatsiveqarnikkut allanngorartortujussuusut malunnarpoq. Assersuutigalugu sanaartorneq tigugutsigu 2007-imi ingerlatsiviit minnerpaamik ukiuni arfineq pingasuni atasimasut 109-isut ilaat 43-t tassunaga atapput. Imaappoq sammisagarfiup ingerlatsiviisa 60,6 pct.-ii ukiut arfineq pingasut inorlugit atasimapput.

Ataatsimut isigigaanni ingerlatsiviit 45,5 pct.-ii minnerpaamik ukiuni arfieng pingasuni atasimapput.

Tabel 32. Ingerlatsiviit sammisaat qanorlu sivilutigisumik ata-simanerat tunngavigalugu agguataarlugit, Avannaani

Sammissaq	Uki. 1	Uki. 2	Uki. 3	Uki. 4	Uki. 5	Uki. 6	Uki. 7	Minn. Uki. 8	Katill.
Nunalerineq, aallaaniarnej il.il.	1	0	0	0	0	0	1	0	2
Avataasiorluni aalisarneq	0	0	1	2	1	2	0	10	16
Sinerissap qanittuani aalisarneq	6	6	3	5	5	2	1	22	50
Aalsiarnerit allat	17	14	3	5	10	15	13	69	146
Aatsitassarsiorneq	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Nerisassat-, imigassat tobanillu suliff.	1	1	2	0	0	1	0	6	11
Atisassiarnik amernillu suliff.	0	0	0	0	2	0	0	2	4
Qisuit-, papialat grafiskimillu suliff.	2	0	0	0	0	0	0	2	4
Suliffissuit allat	0	0	0	0	0	0	0	4	4
Nukissiorneq imermillu pilersuineq	1	0	0	1	0	0	0	1	3
Sanaartorneq	25	5	5	6	7	8	10	43	109
Biilnik nioqq.,sullissineq orsersortarfiillu	3	0	0	2	0	0	2	8	15
Engromik niuerneq biilearniarneq pinnagu	2	0	2	1	2	0	1	11	19
Niuertarfiit iluarsaasarfiit, biilili pinnagit	10	2	7	1	5	2	5	35	67
Hotellit neriniartarfiillu	14	2	2	0	1	0	4	24	47
Nunakkut angallassineq	17	5	4	3	2	4	0	13	48
Umiartorneq	0	1	2	0	0	0	1	3	7
Silaannakkut angallassineq	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Assartuinnermut atatillugu sullissineq	3	2	3	0	4	2	1	5	20
Allakkeriveqarneq telelu	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Aningaasalesuineq sillimmasiisarfiillu	0	0	0	1	0	1	0	4	6
Atukkiisarneq inissaqartitsinerlu	1	0	1	2	0	0	0	3	7
Niuerfinnik sullissineq	7	3	6	3	2	0	3	10	34
Pisortat aqutsinerat	1	0	0	0	0	0	0	19	20
Atuartitsineq	1	0	0	0	0	0	0	2	3
Inunnik ikiuiffiit	2	3	2	0	2	0	1	2	12
Peqatigiiffiit, kulturi saliinerlu	9	0	1	3	4	4	5	25	51
Sueneri ilisimaneqanngitsut	6	0	0	0	0	0	0	0	6
Katillugit	129	44	44	36	47	41	48	325	714

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Ingerlatsiviit angeqatigiinngitsut qanoq ineriartortarpat (akissarsiat akilikkat tunngavigalugit)? Tabel 33-mi piffissaq 2005-imiit 2007-imut misissuiffigineqarpoq.

Piffissaq 2005-2007 tigoriaranni taanna ingerlatsiviit aallarterlaat statistikkimi ilaatinngitsoorneqassapput. Ingerlatsiviit tamakkua ukiuni aallarteqqaarfimminni alleriapiloorajupput, kisiannili ilarpassui tamatuma kinguninngua unittarlutik. Misissuinnermi ingerlatsiviit ingerlasimassapput (akissarsianik akiliisarsimassapput) ukiuni 2005-imi, 2006-imi 2007-imilu.

Ingerlatsiviit 2005-imiit 2007-imut ingerlasut katillugit 481-iupput.

Tabel 33. Ingerlatsiviit alliertortut, angissusiinut immikkoortiterlugit, piffissami 2005-2007

Angissuseq	Kinguariartorteq	Alliertorteq, kisianni ag- guaqatigiinnermit min- nerusumik.	Alliertorneq > agguaqatigiinneq.
0-½ mio. kr.	176	5	126
½-1 mio. kr.	25	0	35
1-5 mio. kr.	24	5	49
5-10 mio. kr.	4	0	9
10-20 mio. kr.	1	0	4
20-50 mio. kr.	3	1	7
> 50 mio. kr.	5	0	2
I alt	238	11	232

Nassuiaat: 2007-imi angissuseq ukioq taanna akissarsiatigut uuttorneqarpoq.

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Ingerlatsiviit mikisut (2007-imi akissarsianik 1 mio. kr. inorlugu akiliisimasut) 43,9 pct.-ii agguaqatigiissitsinnermit annerusumik alleriarsimapput, kisiannili ingerlatsivinnut akunnattunut (1 aamma 20 mio. kr. akornanni akissarsisitsisimasut) kisitsit 64,6 pct.-iuvoq. Ingerlatsivissuit (20 mio. kr. sinnerlugit akissarsisitsisimasut) agguaqatigiissitsinnermit annertuseriusimasut 50,0 pct.-iuvoq. Tassuuna takuneqaqqissinnaavoq akissarsiatigut akilikkatigut alleriarneq annerpaaq ingerlatsivissuarniittoq.

Sammissaqarfinni ataasiakkaani ingerlatsiviit misissuiffigigaanni ersertarpoq sammissaqarfiit ineriartornikkut assigiimmik ingerlaaseqanngitsut. Ukiuni 2005-2007-imut sammissaqarfik suugaluartoq ataatsimut isigalugu siumukarsinnaavoq ingerlatsiviillu ilarparujussui agguaqatigiissitsineq sinnerlugu alleriarsimasinnaallutik. Sammissaqarfimmili tassani aamma kinguariartortunik ingerlatsiveqarsinnaavoq.

Sanaartorneq uterfigeqqeriarutsigu erserpoq ingerlatsiviit katillutik 64-iusut ilaat alliertortut annilliertortullu amerlaqatigiingajalluinnarput.

Tabel 34. Ingerlatsiviit sammisanut agguataarlugit, piffissami 2005-2007

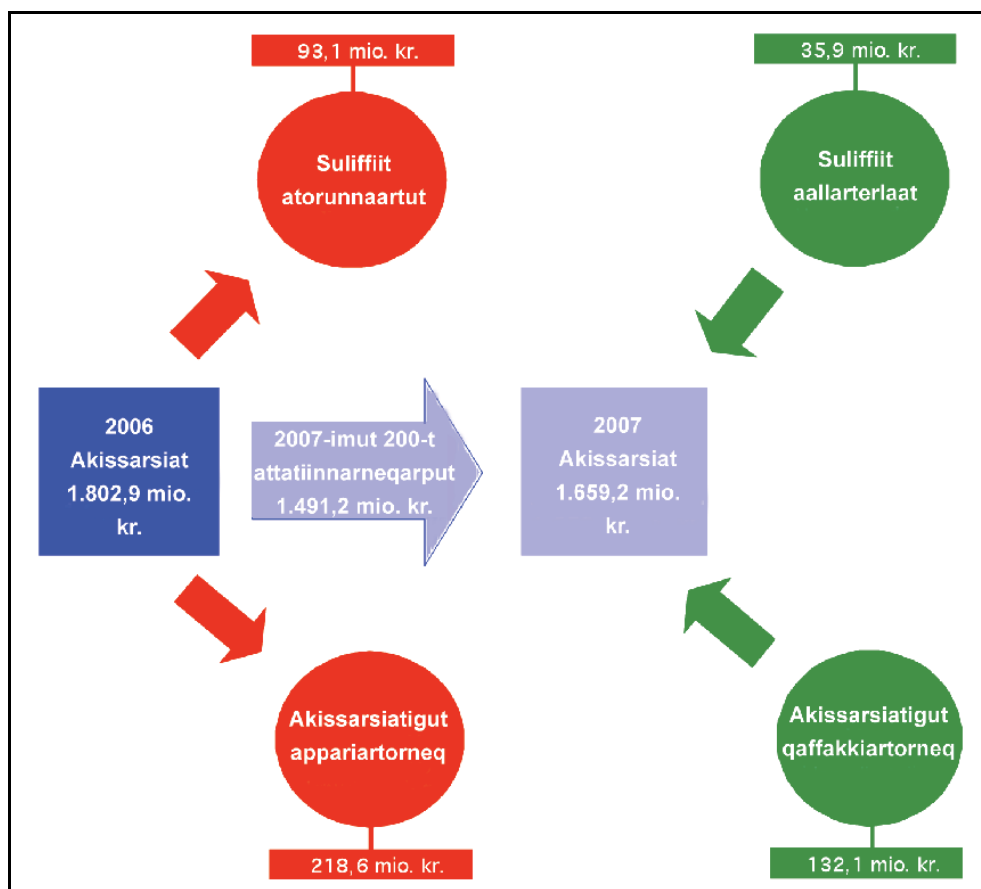
Sammissaq	Kingua- riartortoq	Alliart. < agguaqat.	Alliart. > agguaqat.
Avataasiorluni aalisarneq	8	0	7
Sineriss. qanitt. Aalisarneq	27	0	9
Aalisarnerit allat	55	2	42
Aatsitassarsiorneq	0	0	1
Nerisassanik, imigassanik suliff. il.il.	2	0	6
Atisassianik amernillu suliff.	2	0	1
Qissuit, pappialat grafiskimillu suliff.	1	0	1
Suliffisuit allat	3	0	1
Nukissiorneq imermillu pilersuineq	1	0	1
Sanaartorneq	30	1	33
Biiliniq nioqq. sullissineq	3	3	5
Engromik niuerneq biilearniarneq pinnagu	7	0	10
Niuertarfiit il.il.	22	2	28
Hotellit neriniartarfiillu	13	0	15
Nunakkut angallassineq	13	0	12
Umiartorneq	1	0	5
Silaannakkut ingerlassineq	0	0	1
Assartuinnermut atatillugu sullissineq	7	0	6
Allakkeriveqarneq telelu	0	0	1
Aningaasalersuineq sillimmasiisarfiillu	3	0	2
Atukkiisarneq inissaqartitsinerlu	2	1	2
Niuerfinnik sullissineq	8	0	12
Pisortat aqutsinerat	7	1	11
Atuartitsineq	0	0	1
Inunnik ikiuiffiit	2	1	2
Peqatigiiffiit, kulturi il.il.	21	0	17
Katillugit	238	11	232

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Paasissallugu pingaarluinnarpoq inuusutissarsiuteqarneq allanngorartorujussuummat, Avannaaniinnaanngitsoq nunali tamakkerlugu. Tamatumma erseqqissumik takutippaa Qaasuitsup kommunia akileraarutitigut isertitaminik annertusaasariaqartoq, suliffeqanngitsunullu aningaasartuutit annikillisinneqassappata taama politikikkut ingerlatsinikkullu aqutsineq qanoq pisoqarneranut tunngatillugu ilisimasassanik nutaanik peqartuartaariaqartoq qanoq pisoqarnerseq aammalu qanoq iliuuseqarnissamut periarfissaqarnerseq takusinnaajumallugu.

Ingerlatsiviit allanngorartuarnerannut assersuut kingulleq Figur 17-imi takutinneqarpoq. Tassani ukioq 2006 aallaavigalugu ingerlatsivinni ukiup ataatsip iluani qanoq pisoqartarnerseq takutinneqarpoq.

Figur 17. 2006-imiit 2007-imut allanngoriartorneq

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

2006-imi akissarsiatut katillugu 1,8 milliard kronit akilerneqarput. 2007-imi taakkua 1,7 milliard kroninut apparsimapput.

Ingerlatsivinnit akissarsiat amerlanerpaartaat, tassa 1,5 milliard kronit akilerneqarput. Ingerlatsivialuppasuit ukiup 2006-ip ingerlanerani unipput. Tamanna Avannaata akissarsiatigut 93,1 million kroninik annaasaqaatigaa. Ingerlatsiviittaaq 2006-imi kinguariaernerisigut 218,6 million kronit kinguariaataapput. Peqatigitillugulu ingerlatsiviit allat annertuse-riarput 132,1 million kroninik.

UkiuttaaQ ingerlanerani ingerlatsivinnik nutaanik aallartittoqarpoq. Taakkua akissarsianik nutaanik 35,9 million kroninik pilersitsipput.

Misissuineq inuussutissarsiornerup allanngorarnernut erseqqissumik takussutissiivoq. Inuussutissarsiutinin ineriartornikkut oqimaaqatigiiffiusut allannguajaatsuusutullu isiginnittarneq pisoqalisoornikuuvoq. Nunarsuarmiunut ammariartuinnaalernerq niueqatitiifinnillu sunniisarnerup an-

nertusineratigut ingerlatsiviit tamarnik allanngortitsinissamut annertuumik piumassuseqartariaqalerput.

Allanngortitsinissamut piumassuseqarnek najukkami inuussutissarsiornermut annertuumik piumasaqartoq oqartussaaffinnut periarfissanik pitsaanerpaanik pilersitsiniarnissamut akisussaasunut erniinnarluinnaq tuniluuttarpoq. Aamma taamaappoq Kalaallit Namminersornerannut komunimullu kiisalu sulisitsisut inuussutissarsiortullu kattuffiitut najukkani nunamullu tamarmut atuuttunut. Tamakkua periarfissanik pitsaanerpaamik atuiniangippata aammalu inuussutissarsiornermut, atuartitsiornermut akileraartarnermut il.il. inatsisinik allanngortitsinngippata taava nunap immikkoortua pisariaqanngikkaluartumik sukkasuumik kinguarisinnaavoq.

Allanngortitsinissamut piareersimanermut piumasaqaatit pingaarnersaasa ilagaat polimi aqutsinermilu aammalu inuussutissarsiutit sinniisaasa akornanni pissutsinik pisunillu malinnaalluartuarnissaq. Pitsaanerpaamik qanorpiaq pisoqarneranik aammalu najukkami inuussutissarsiornerup suup tungaanut ineriartorneranik paasisaqarsinnaanngikkaanni sunarpiarlu allaanngortittariaqartoq takusinnaanngikkaanni taava allanngortitsinissamut piareersimaneq ajornaqaaq. Taamaattumik peqqissaartumik pissutsinut kommunip aningaasarsiorneranut attuumassuteqartunut tamanut tunngatiliinarnagu aammali nunap ilaata tamatuma aningaasaqaranikkut allanngoriartorneranut tunngatillugu allanngoriartornermik alaatsinaannissaq inassutigineqassaaq.

Suliffissaqartitsinerup ineriartortinnissaannik piariaqartitsineq

Avannaani suliffeqarniarnerup ilusaata tungaatigut annertoorujussuarnik ajornartorsiuteqarpoq:

- Nunap ilaani tamaani annertungaatsiartorujussuarmik suliffissaaleqineqarpoq.
- Tamaani suliffissaqarniarnermut ukiup qanoq ilinera annertuumik sunniuteqarpoq aammalu ukiup qanoq ilinera apeqqutaalluni suliffissaaleqineqartarluni.
- Sulisinnaasut ilarparujussui pisortat ingerlatsiviiniipput, ilaatigut Namminersorlutik Oqartussani, kommunimi pisortallu pilersuinikkut ingerlatsiveqarfiiniillutik.
- Sulisinnaasutut utoqqaassuseqalersimasut ilarparujussui suliffeqarfinnit tigujuaneeqarput taamalu soraarninngujaaruteqalersinneqartarlutik.
- Pisinnaasat kiputtoorutaanerisigut annertuumik avataaniit tikisitanik sulisoqarnissamik pisariaqartitsineq annertoorujussuuvoq, tassami taamanimiut sulisinnaagaluartut pisariaqartinneqartunik piginnaaneqartuunngimmata.
- Suliffissaqarneq suliassanut assigiinngisitaartunut inoqarfinnullu assigiinngitsunut agguataarsimavoq. Suliamut tunngatillugu pikkorisutsimik amigaateqarneq allamullu nuukkumatusinnaanerup amigaatigineqarneratigut nunap ilaani tamaani neqeroorutit pisariaqartitsinerlu nalimuassaruminaapput.
- Sulisussanik neqeroorfiginninnerup annikissusia pissutaalluni najukami immikkut piginnaasalinnik pissarsisinnaaneq ajornakusooqaaq. Naak inuiaqatigiit amerlasoorsuunngikkaluartut pisortat namminersortullu suliffeqarfiini ingerlatanilumi allani innuttaasunik sullissiviusuni tamani malitsitut suliffiusut inuussutissarsiutitut pingaarnertut ingerlalersarput.

Aaqqissuussaanikkut ajornartorsiutinik tamakkuninnga annikillisitsisus-
sanik peerisussanilluunniit allannguuteqartitsiumalluni suliffeqarnikkut
pissutsinik paasisimasaqaqqissaarnissaq pisariaqarpoq. Isumalluutit ili-
simanngikkaanni isumalluutinik aqutsinikkut atorluaaneq ajornaqaaq.
Namminersorlutik Oqartussat kommunillu suliffeqarnikkut pissutsinik
aqutsinerannut tunngatillugu aamma taamaalluinnarpoq. Pissutsinik
paasisimasaqarneq amigaataaqqaaq taamaattumillu inuussutissarsior-
nikkut suliffissaqartitsinikkullu annertungaatsiartorujussuarmik politikik-
kut iliuuseqartoqartarpoq pisariaqartinneqartumik inerneqarneq ajortu-
mik.

Kapitalimi uani pisortat nalunaarsuiffiini paasissutissat pigineqartut
tunngavigalugit suliffissaqartitsinermi pissutsinik takussutisseriarneqas-
saaq.

Akilerartitsisarnermut akissarsiat akilerneqartut pillugit nalunaarutit
il.il. tunngavigalugit sulisoqarneq kisitsisitigut takussutissiissutigissallugu
ajornanngilaq. Taakkua tassaannngillat qanoq qaqugukkullu atorfeqarsi-
manermik takussutissat, taamaattumik suliaasimasut qanoq annertuti-
gissusimassusianik qanikannersumik kisitsisinik naleqqussaarnissaq pisa-
riaqarsimavoq.

Kapitalip taassuma naggataani suliffissaarunneq aammalu inuit suliffe-
qarfinnit peersinneqarsimasut (soraarninngujaarunikut) misissorneqas-
sapput. Kapitalimi tullermi kommunimi 1994-imiit 2009-mut sulisoqar-
simaneq peqqissaarnerusumik misissorneqassaaq.

Misissuinermi tassani suliassaqarnermut tunngatillugu taaguutit marluk
atorneqassapput. Siulleq tassa taaguut "atorfinititsinerit" tassaasut suli-
sitsisup inummut akissarsitsisimaneri tamarmik.

Aapparaa taaguut "suliffillit". Misissuinermi tassani atorfilik ima paasine-
qassaaq tassaasoq inuk ingerlatsivimmi sammisamik aalajangersumik
sammisaqartumi 2007-imi 40.000 kr. sinnerlugit akissarsisinneqarsima-
soq. Taamaalilluni atorfinititsineqqat sivisunerusutut taaneqarsin-
naanngitsutut nalilerneqartut kisitsisinut ilaanngillat. Tabellit misissui-
nermut tassunga tunngasut inunnik SISA-mit soraarnerussutilinnik ila-
qanngillaat, taamaakkaluartorli eqqaamaneqassaaq inuit sivisuumik su-
lilsimallutik soraarnerussuteqalersimasut misissuinermit immikkoortin-
neqarsinnaanngimmata.

Misissuinnermut inuit kommunini arfineq pingasuusuni, ullumikkut Qaasuitsup kommuniusumiittut, 1. januar 2007 najugaqartut tamarmik ilaatinneqarput. Atorfeqarsimanerat ukiutut ilivitsutut naatsorneqarpoq, tassa suli tassani najugaqarnersut imaluunniit ukiup ingerlanerani kommuni qimassimaneraat apeqqutaatinnagu. Inuit kommunimi sulisimasut kisiannili kommunini taakkunani arfineq pingasuni, ullumikkut Qaasuitsup kommuniusumi, najugaqartutut nalunaarsorsimanngitsut misissuinnermi ilaatinneqassanngillat. Tamatumunnga pissutaavoq sulisinnaasut nunap ilaani najugaqavissuunngitsut misissuinnermut ilaatinneqannginnerat. Misissuinnermi tamaani suliassaqarnerinnarmut tunngatinneqarpoq.

Pingaaruteqarportaaq erseqqissassallugu inuk ataaseq arlaleriarluni ilaatinneqarsinnaammat, tassa taaguutit "suliffillit" aamma "atorfinititsinerit" atorneqaraangata.

Inuit akissarsisimanngitsut, kisiannili sulisitsisunit nammineerluni nalunaarfissakkut akissarsisimasutut nalunaarutigineqarsimasut misissuinnermi ilaatinneqanngillat.

Akissarsiortutut sulisitaanerup saniatigut tunioraasut aamma ilanngunneqarput. Taakkua figurini tabellinilu immikkoortillugit ilanngunneqarput, tassami tunisineq akissarsiaqarlunilu sulineq assigiissinneqarsinnaanngimmata suliassaqartitsinerup takussutissiissutigineqarnerani.

5.4 Suliffillit amerlassusiat

Tabel 35-imi Avannaani suliffillit 1. januar 2007-imi ukioq 2007 tamakerlugu amerlassusiat nalunaarsorneqarpoq.

2007-imi katillugu inuit 21.493-it suliffeqarsimapput. Taakkua 40 pct.-iat missiliorlugu pisortat ingerlatsiviine, ingerlatsiviilli pisortanit pigineqartut pinnagit, sulisuusimallutik.

Taassuma saniatigut taamaallaat Niuertarfinni niuerneq katillugu suliffillit 10 pct.-at sinnerlugu suliffeqartitsisimavoq. Tunisineq akissarsisitsinerunngitsoq taamaalilluni annerit pingajorilerpaat. Aammalu qanoq aalisarneq aalisakkanillu suliffissuaqarneq (inuussutissanik suliffissuaqarneq) sammisanut allanut sanilliullugu qanoq annikitsigisoq malugissallugu soqutiginarpoq.

Aalisarneq tamarmiusoq, tunioraaneq ilanngunnagu, taamaallaat atorfinititsisimanerit tamarmiusut 7 pct.-eraat, aalisakkanillu suliffissuaqarneq

taamaallaat 3,7 pct.-iulluni. Aalisarnermut attuumassutillit (aalisarneq aalisakkanillu suliffissuaqarneq), tunioraaneq ilanngunnagu, katillutik Avannaani Niuertarfinni niuernertut 2007-imi annertutigipput.

Oqallinnermi nalinginnaasumi, pingaartumik politikikkut oqallinnermi, isumaqarnarsinnaavoq soorluuna aalisarnermi ajornartorsiutit Avannaani ajornartorsiutinut aalajangiisuulluinnartut, atorfinitsinerilli tunngavigigaanni takuneqarsinnaavoq sammisaqarfiit allat sulisoqarnerup tungaaniit isigalugu pingaaruteqarnerujussuusut.

Aalisarnermut attuumassutillilli pingaaruteqarnerat aningaasarsiornermut suliffissaqarnermullu annikigisassaanngitsumik pingaaruteqarpoq tassaagami inuussutissarsiut toqqammaviusoq, suliffinnik allanik pilersitsisoq taamaattumillu nunap ilaani tamaani inuppassuarnut toqqaannanngikkaluartumik akissarsianik suliffissanillu pilersitsisoq.

Tabel 35. 2007-imi sammisaqarfinni assigiinngitsuni sulisut

Sammissaq	Sulisut qassiunerat	Procenti
Tunisineq	1.955	9,1
Nunalerineq, aallaaniarneq il.il.	14	0,1
Avataasiorluni aalisarneq	180	0,8
Sinerissap qanittuani aalisarneq	470	2,2
Aalisarnerit allat	870	4,0
Aatsitassarsiorneq	5	0,0
Inuussutissat, imigassat tobanillu suliff.	797	3,7
Annoraassiorneq amernillu suliffiss.	17	0,1
Qisuit, papialat grafiskimik suliff.	10	0,0
Kemiskimik plastikimillu suliff.	2	0,0
Allanik suliffissuit	99	0,5
Nukissiorneq imermillu pilersuineq	257	1,2
Sanaartorneq	959	4,5
Biilnik nioqq. sullissineq tankstationillu	161	0,7
Engromik niuerneq biilit ilanngunnagit	1.619	7,5
Niuertarfiit iluarsaasarfiillu biilit pinnagit	2.283	10,6
Illusisarfiit neriniartarfiillu	821	3,8
Nunakkut assartuineq; sullulitsigut assartuineq	228	1,1
Umiartorneq	222	1,0
Silaannakkut assartuineq	71	0,3
Assartuinnermut atatillugu ikiuunneq	346	1,6
Allakkeriveqarneq telelu	219	1,0
Aningaasalersuineq sillimmasiinerlu	28	0,1
Attartortitsineq inissaqartitsinerlu	168	0,8
Niuernermik sullissineq	300	1,4
Pisortat aqutsinerat	8.183	38,1
Atuartitsineq	61	0,3
Inunnik ikiuinikkut ingerlatat	70	0,3
Pegatigiiffiit, kulturi eqqaanerlu	1.052	4,9
Suuneri oqaatigineqanngitsut	26	0,1
Katillugit	21.493	100,0

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Atorfinititsinerit tamakkua ilarpassui sivikitsuinnaasarput, taamaattumilu tabellimi sulisunik akissarsisitsinerit annikitsunnguusarput.

Amerlajaarsuarnik atorfinititsinerit inuppassuit suliffimminnik annertuumik nikerartitsinerannut takussutissaapput, aammalumi inuit ilarpassui ataatsikkut ataasiinnaanngitsumik suliffeqartarput. Atorfinititsinerit qanoq sivistutigarnerat ilisimaneqanngilaq aammalu ukiup ingerlanerani atorfeqarneq sulisitsisumi ataasiinnaanngitsumiinnersoq takuneqarsinnaanani.

Tabellimi tullermi, Tabel 36-imi sammisaqarfinni ataasiakkaani atorfinititsinerit akissarsianut angissutsinut arfinilinnut immikkoortiterneqarput.

Tunioraaneq, atorfinititsinerunngitsoq taamatuttaaq naatsorsorneqar-poq.

Tabel 36. Sulisut sammisanut aningaasallu angissusiinut immik-koortillugit

Sammissaq	A	B	C	D	E	F	Tamarmik
Atorfiit amerlassusaat							
Tunisineq	1.145	394	229	71	29	87	1.955
Nunalerineq, aallaaniarneq il.il.	14						14
Avataasiorluni aalisarneq	67	38	23	18	13	21	180
Sinerissap qanittuani aalisarneq	290	85	55	18	16	6	470
Aalisarnerit allat	687	141	33	7	2	-	870
Aatsitassarsiorneq			2	1		2	5
Inuussutissat, imigassat tobanillu suliff.	540	121	86	27	11	12	797
Annoraassiorneq amernillu suliff.	12	1	2	2	-	-	17
Qisuit, pappialat grafiskimik suliff.	8	1	1	-	-	-	10
Kemiskimik plastikimillu suliff.	2	-	-	-	-	-	2
Allanik suliffissuit	39	23	20	13	2	2	99
Nukissiorneq imermillu pilersuineq	108	23	34	45	30	17	257
Sanaartorneq	357	155	170	128	76	73	959
Biiliniq nioqq. sullissineq tankstationillu	87	22	20	19	7	6	161
Engrosmik niuorneq biilit ilanngunnagit	915	308	240	97	36	23	1.619
Niuertarfiit iluarsaasariillu biilit pinnagit	1.384	327	345	178	38	11	2.283
Illusisariit neriniartarfiillu	637	85	61	24	9	5	821
Nunakkut assartuineq	159	30	22	12	3	2	228
Umiartorneq	70	37	70	26	12	7	222
Silaannakkut assartuineq	20	5	10	13	11	12	71
Assartuinermit atatillugu ikiuunneq	198	56	25	30	23	14	346
Allakkeriveqarneq telelu	72	29	29	55	25	9	219
Aningaasalersuineq sillimmasiinerlu	3	13	7	4	-	1	28
Attartortitsineq inissaqartitsinerlu	88	19	23	22	9	7	168
Niuernermik sullissineq	218	38	30	6	4	4	300
Pisortat aqautsinerat	4.064	1.312	1.454	783	337	233	8.183
Atuartitsineq	57	2	2	-	-	-	61
Inunnik ikiuinikkut ingerlatat	65		1	1	2	1	70
Peqatigfiiffiit, kulturi eqqaanerlu	975	38	22	10	7	-	1.052
Sunneri oqaatigineqanngitsut	23	1	2	-	-	-	26
<i>Katillugit</i>	<i>12.304</i>	<i>3.304</i>	<i>3.018</i>	<i>1.610</i>	<i>702</i>	<i>555</i>	<i>21.493</i>

oqaaseqaat: Quleriiaat qulequtaat ima isumaqarput:

A: 0-40.000 kr.

D: 200.000-300.000 kr.

B: 40.000-100.000 kr.

E: 300.000-400.000 kr.

C: 100.000-200.000 kr.

F: >400.000 kr.

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsor-sukkat.

Tabellip takutippaa atorfinititsinerit affaat sinnerlugit, tassa 57,2 pct.-ii tabellimi siuliani takutitani akissarsiat katillutik 40.000 kr.-init minneru-sut.

Atorfinititsinerit ilarparujussui akissarsiat katillutik 40.000 kr.-init ikinne-rusut sammisaqarfinnut amerlanernut atuuppoq.

5.5 Sulisut amerlassusiat

Avannaani misissuinerup uuma sinnerani taaguut "sulisut" atorneqar-poq. Imaappoq sulisut tamarmik 0-40.000 kr. akissarsisimasut, sammi-saqarfik ataaseq naatsorsuinermi ilaatinneqanngilaq.

Tabel 37-imi sulisut sammisaqarfinnut utoqqaassutsimullu immikkoor-tinneqarput.

Tabel 37. Sammisagarfinni sulisut, utoqqaassutsinut immikkoortitat, 2007

Sammissaq	A	B	C	D	E	F	Katillugit
Tunisineq	34	129	215	279	113	40	810
Nunalerineq, aallaaniarneq il.il.	-	-	-	-	-	-	-
Avataasiorluni aalisarneq	3	18	38	38	11	5	113
Sinerissap qanittuani aalisarneq	9	37	55	55	23	1	180
Aalisarnerit allat	23	57	41	43	16	3	183
Aatsitassarsiorneq	-	1	2	2	-	-	5
Inuussutissat, imigassat tobattu suliff.	20	65	62	79	28	3	257
Annoraassiorneq amernillu suliff.	1	-	1	2	1	-	5
Qisuit, papialat grafiskimillu suliff.	1	-	-	1	-	-	2
Kemiskimik plastikimik suliff.	-	-	-	-	-	-	-
Allanik suliffissuit	5	17	13	18	5	2	60
Nukissiorneq imermillu pilersuineq	-	18	34	57	26	14	149
Sanaartorneq	31	142	144	174	80	31	602
Biilnik nioqq. sullissineq tankstationit	9	11	19	21	7	7	74
Engromik niuerneq biilit ilanngunnagit	42	128	180	215	112	27	704
Niuertarfiit iluarsaasarfiillu biilit minillugit	117	215	202	247	97	21	899
Illusiarfiit neriniartarfiillu	15	61	48	35	20	5	184
Nunakkut assartuineq	2	14	18	18	12	5	69
Umiartorneq	4	30	34	49	26	9	152
Silaannakkut angallassineq	-	16	17	16	1	1	51
Assartuinermit atatillugu ikiuunneq	7	46	52	28	11	4	148
Post & tele	3	31	31	59	19	4	147
Aningaasalersuineq sillimmasiinerlu	-	7	7	8	3	-	25
Attartortitsineq inissaqartitsinerlu	4	12	18	26	17	3	80
Niuernermik sullissineq	2	14	30	26	9	1	82
Pisortat aqutsinerat	197	745	978	1.267	645	287	4.119
Atuartitsineq	-	3	-	-	1	-	4
Inunnik ikiuinikkut ingerlatat	-	1	-	1	2	1	5
Peqatigiiffiit, kulturi eqqaanerlu	9	11	23	20	11	3	77
Sunneri oqaatigineqanngitsut	1	-	1	1	-	-	3
Katillugit	539	1.829	2.263	2.785	1.296	477	9.189

Oqaaseqaatit: Quleriijaat qulequtaat ima isumaqarput:

A: 0-19 år

D: 40-49 år

B: 20-29 år

E: 50-60 år

C: 30-39 år

F: 60 år og ældre

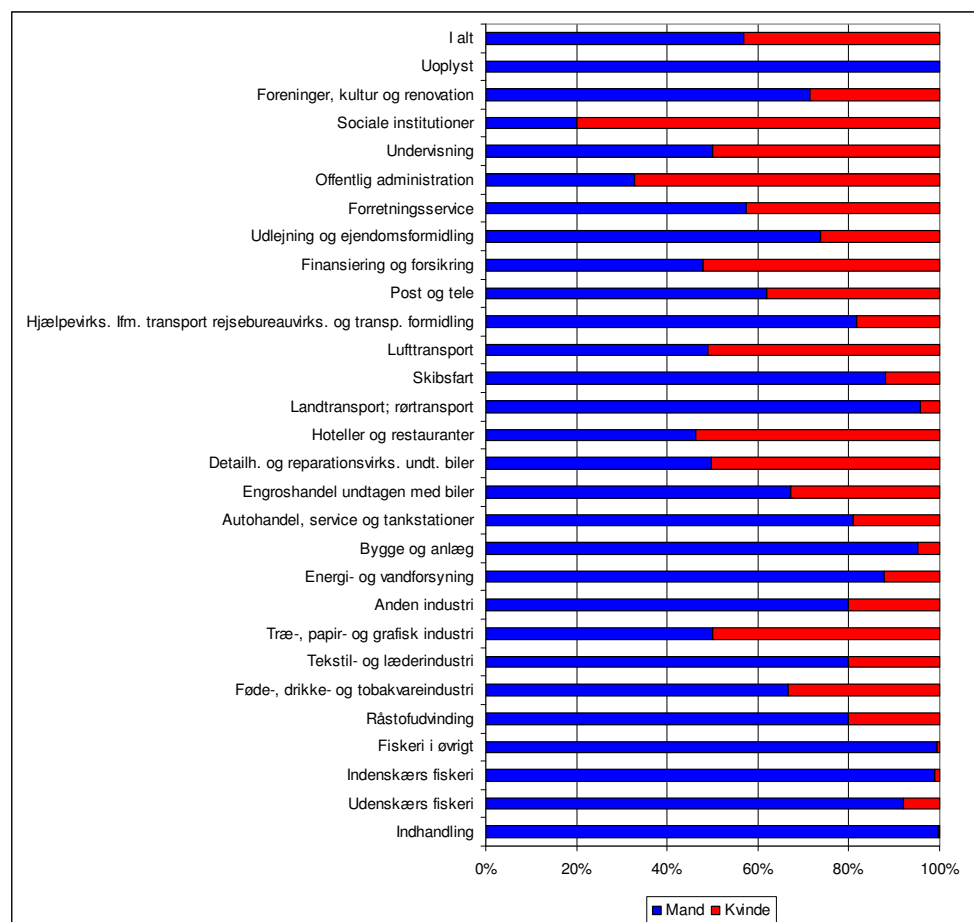
Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsor-sukkat.

Sulisut tamarmiullutik 2009-mi 9.189-iupput. Pisortat aqutsinerinnaanni 44,9 pct. sulisuupput. Sammisagarfiit annersaata tullia tassaavoq niuertarfeqarneq 899-inik sulisoqartoq. Aamma Tunioraaneq Sanaartornerlu 500 sinnerlugit sulisoqarput.

Soqutigineqarpoq aalisarnermut Tunisineq, Avataasiorluni Sinerissallu qanittuani aalisarneq Aalisarnerillu allat ilaasut 1.543-nik sulisoqarmata, imaappoq Avannaani sulisut 2007-imi tallimaagaangata ataaseq inorlugu tassani sulisuusarluni. Sulili soqutiginarneruvoq inuusuttut (30-t inorlugit ukiullit) akuunerat aamma taamaaqqissaarmat. Imaappoq tassani annikilliaratorneq suli annertuumik inuusuttunik equiuarumaarluni.

Figur 18-ip takutippaa Avannaani suliffissaqarneq malunnartumik angutit arnallu suliaasaqartinnerannut immikkooruteqarmat.

Figur 18. Sammisagarfiit angutitut arnanullu avissimanerat, sulisut 2007

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Oqartariaqarpoq angutaannaanerusunut arnanuunerusunullu suliffeqarmat. Sammisat angutit arnallu suliaasaannut avikkutsigit taava sulisut

80 pct.-ii sinnerlugit angutaallutilluunniit arnaasut assersuutigalugu Tunisineq, aalisarneq, Nukissiorneq imermillu pilersuineq Sanaartornerlu tassaapput angutit suliaat.

Tabel 38-imi sulisut qanoq sumiiffinnut ataasiakkaanut, illoqarfinnut nunaqarfinnullu agguataarsimasut naatsorsorneqarpoq.

Tabel 38. Sulisut amerlassusiat najukkap suuneranut immikkoortitaq, 2007

Sammisag	Illoqarfik	Nunaqarfik il.il.	Katillugit
Tunisineq	281	529	810
Nunalerineq, aallaaniarneq il.il.	-	-	-
Avataasiorluni aalisarneq	103	10	113
Sinerissap qanittuani aalisarneq	154	26	180
Aalisarnerit allat	114	69	183
Aatsitassarsiorneq	5	-	5
Inuussutissat, imigassat tobanillu suliff.	101	156	257
Annoraassiorneq amernillu suliff.	5	-	5
Qisuit, papialat grafiskimik suliff.	2	-	2
Kemiskimik plastikimillu suliff.	-	-	-
Allanik suliffissuit	60	-	60
Nukissiorneq imermillu pilersuineq	100	49	149
Sanaartorneq	578	24	602
Biilimik nioqq. Sullissineq takstationillu	74	-	74
Engromik niuerneq biilit ilanngunnagit	573	131	704
Niuertarfiit iluarsaasarfiillu biilit pinnagit	676	223	899
Illusisarfiit neriniartarfiillu	177	7	184
Nunakkut assartuineq; sullulitsigut assartuineq	69	-	69
Umiartorneq	149	3	152
Silaannakkut assartuineq	51	-	51
Assartuinnermut atatillugu ikiuunneq	132	16	148
Allakkeriveqarneq telelu	146	1	147
Aningaasalersuineq sillimmasiinerlu	25	-	25
Attarytortitsineq inissaqartitsinerlu	78	2	80
Niuertermik sullissineq	78	4	82
Pisortat aqutsinerat	3.361	758	4.119
Atuartitsineq	4	-	4
Inunnik ikiuinikkut ingerlatat	5	-	5
Peqatigiiffiit, kulturi eqqaanerlu	66	11	77
Suuneri oqaatigineqanngitsut	2	1	3
Katillugit	7.169	2.020	9.189

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Tabellip takutippaa tunisineq nunaqarfinni inuussutissarsiutaanerusoq. Tunisineq tamakkerlutik 65,3 pct.-ii nunaqarfinni sulisut illoqarfinni sulisunit aamma amerlanerupput. Aalisarnermili tamanna paarlangavoq

Pisortat aqutsineranni sulisut 81,6 pct.-ii illoqarfinni inuussutissarsiuterpiaavoq.

Tabel 39. Inuussutissarsiutini pingaarnerni sulisut amerlassusiat inoqarfinnut agguataarlugu, 2007

Inoqarfik	A	B	C	D	E	F	G	H	I alt
Kangaatsiaq, ill.	29	15	16	55	2	4	152	1	274
Kitsissuarsuit	9	1	-	6	-	2	28	1	47
Qasigiannnguit, ill.	73	12	35	168	63	14	275	1	641
Qeqertat	22	-	-	2	-	-	4	-	28
Qaanaaq, ill.	11	18	12	52	10	2	172	-	277
Siorapaluk	1	1	-	3	-	-	13	-	18
Aasiaat, ill.	76	88	119	246	177	58	705	20	1.489
Akunnaaq	12	3	-	9	-	-	27	-	51
Attu	20	7	2	12	2	-	35	-	78
Ikerasak	50	3	-	34	1	1	45	1	135
Ilimanaq	10	2	-	6	-	-	24	-	42
Ilulissat, ill.	329	35	246	609	207	76	1.048	22	2.572
Niaqornaarsuk	18	4	3	31	2	-	61	-	119
Qeqertaq	10	2	-	30	-	-	25	1	68
Qeqertarsuaq, ill.	48	46	49	117	16	14	231	4	525
Saqqaq	29	2	1	22	1	-	37	-	92
Tasiusaq (Upe)	46	32	4	13	-	-	35	-	130
Ukkusissat	35	1	1	19	-	-	29	1	86
Uummannaq, ill.	70	13	43	180	36	11	376	15	744
Ikerasaarsuk	13	3	-	11	-	-	17	-	44
Illorsuit (Uum)	17	13	1	6	-	-	12	-	49
Innaarsuit	40	23	-	7	1	1	22	-	94
Kangerluk	1	1	-	7	-	-	14	-	23
Niaqornat	12	2	-	9	-	-	11	-	34
Nuugaatsiaq	14	1	1	9	-	-	15	-	40
Nuussuaq	29	12	1	9	-	1	27	-	79
Naajaat	9	2	-	-	-	-	7	-	18
Oqaatsut	4	1	-	8	-	-	17	-	30
Qaarsut	31	1	-	13	9	-	40	1	95
Saattut	48	2	2	31	-	-	36	4	123
Upernavik, ill.	21	41	58	73	36	2	411	5	647
Upernavik Kujal.	21	11	1	6	-	-	29	-	68
Aappilattoq	34	11	3	8	1	-	28	-	85
Iginniarfik	4	1	-	7	-	-	12	-	24
Ikamiut	6	13	-	7	2	-	11	-	39
Kangersuatsiaq	23	17	2	12	1	-	33	3	91
Kullorsuaq	54	22	2	15	-	-	34	-	127
Nutaarmiut	4	6	-	1	-	-	12	-	23
Savissivik	5	2	-	6	-	1	16	-	30
Ikerasaarsuk	3	1	-	-	-	-	-	-	4
Tussaaq	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Moriusaq	-	2	-	2	-	-	2	-	6
Katillugit	1.291	473	602	1.861	567	187	4.128	80	9.189

A: Nunalerineq, aalisarnek aatsitassarsiornerlu

B: Sanaartorneq (suliffissuaqarneq & nukissiorneq & imeq)

C: Sanaartornikkut ingerlatat

D: Niuerneq, illusisarfiit neriniartarfiillu

E: Assartuineq oqarasuaatitigullu atassuseqarneq

F: Aningaasalersuineq niuerfinnillu sullissineq

G: Pisortat kiffartuussinerat

H: Allaar, suuneri taaneqanngitsut

Oqaaseqaatit:

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Innuttaasunut tamarmiusunut sanilliullugu 2007-imi 74,2 pct.-it illoqarfinniipput. Taamaattumik pisortat suliffiutaasa sumiinnerat illoqarfiit ukiuni tamakkunani inuttusiartornerannut apeqqutaasorujussuuvoq.

Peqatigitillugulu sullissinikkut inussutissarsiutit illoqarfinni inuussutissarsiutaasutut oqaatigisariaqarput.

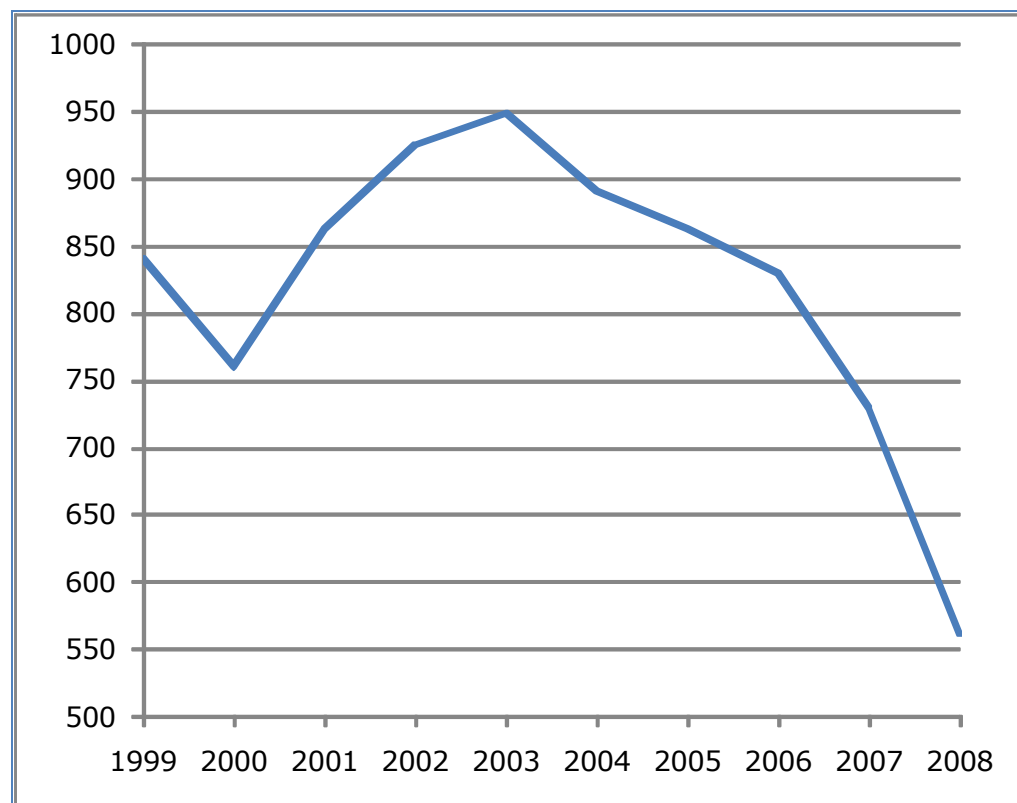
Tabel 39-ip quppernerup uuma siulianiittup sammisanut pingaarnernut arfineq pingasunut tunngatillugu sulisut sumiiffinni agguataarsimanerat takutippaa. Tabellillu aamma takuteqqippaa qanoq pisortat ingerlatsivii suliffissaqarniarnermut inoqarfinni tamangajalluinnarni qanoq pingaaruteqartigisut. Taamaalilluni illoqarfiit pingaarnersaanni Ilulissani 2007-imi sulisut tamarmiusut 40,7 pct.-ii pisortani sulisuupput. Aasianni taanna 47,3 pct.-iuvoq. Taakkua illoqarfiit marluk nunap ilaani tamaani anner-saasut Avannaani pisortat ingerlataanni sulisut 42,5 pct.-iinik sulisoqarput, Avannaa tamaat isigigaanni sulisunut tamarmiusunut tunngatillugu kisitsit tanna 44,2 pct.-iuvoq.

5.6 Suliffeqannginneq

Avannaani ajornartorsiutit pingaarnarpaat ilagaat suliffissaaleqineq ukiuni qulikkuutaani arlalinni atuussimasoq. Tamanna nunap ilaata tamatumaa aningaasaqarniarnernik assut eqquinerlussimavoq. Siullermik inuit suliffissaqanngitsut kikkut tamarmik ataatsimut akissarsiat atorneratigut aningaasarsiornerannut ilaanngillat aammalu isertitanit akileraarutitigut isertitanut peqataanatik. Tulliullugulu suliffeqanngitsoq annertussusileriikkamik akilernerqartartussaavoq. Annertussusileriikkamik taamatut ikiorneqarneq atorluarneqaraluarpormi aammalu akileraaruteqaataasarluni, kisiannili pisortat aningaasaqarnerannut aningaasartuutaalluni. Aammalumi misilittakkat takutippaat suliffeqanngitsoq saniatigut ikiuutitik allanittaaq pisariaqartitsisartoq peqatigitillugulu suliffissaqanngitsut ataatsimut isigalugu inuuniarnikkut peqqinnissakkullu ajorne-rusunik atugaqartarput.

Pisortat suliffissaqanngitsunik nalunaarsuinerat, Kalaallit Nunaanni naatsorsueqqissaartarfimmit ingerlanneqartoq taamaallaat illoqarfinni suliffissaqanngitsunut tunngavoq. Figur 19-imi Avannaani illoqarfinni arfineq pingasuusuni ukiuni 1999-2008-mut suliffissaqannginnermit eqqugaasut naatsorsorneqarput.

Figur 19. Avannaani inuit suliffeqanngitsut agguaqatigiissitat qaammatikkuutaartumik, 1999-2008

Oqaaseqaat: 2008-mi Qaanaaq ilaangilaq.

Pissarsiffik: Grønlands Statistik, Statistikbanken.

Ukiuni qulini, titartakkami pineqartuni Avannaani annertuumik suliffissaaleqineqarsimasooq takuneqarsinnaavoq. Pitsaaqutaali tassaavoq ukioq 2003-miit suliffissaaleqineq annikilleriarujussuarsimammat. 2007-imi 2000-imi 2008-milu amerlassuseq anguneqarsimavoq suliffissaaleqisut 561-iinnaasimallutik (Qaanaaq ilanngunnagu).

Suliffissaaleqinerup annikillineranut suliffissat amerlanerulersimanerat pissutaanerpaangilaq. Appariarnermulli pissutaasoq tassaavoq inuit qanoq katitigaaneratigut pissutsit aammalu suliffissaqanngitsorpassuit so-raarninngujaaruteqartitaalersimanerat

Suliffissaaleqineq pingaartumik eqqumiiginarsinnaagaluarpoq nalunngin-natsigumi sulisitsisut avataaniit sulisussanik tikisitsisariaqartartut. Taa-maannera pisariaqartitsinerup pikkoriffigineqartullu aalajangersimasut imminnut naapertuutinnginnerannik pissuteqarpoq, aammalu najukkani sulisinnaasut ilinniarsimasaasa annikippallaarnerannik.

Tabel 40-mi Avannaani 2007-imi sulisut sammisanut sumilu inunngorsi-manerat takutinneqarpoq.

**Tabel 40. Sammisani sulisut amerlassusiat, sumi inunngorsima-
nerannut immikkoortillugit, 2007**

Sammisaq	Kalaaleq	Nunami allamioq	katillugit	Kalaaleq	Nunami allamioq	Katillugit
	Sulisut amerlassusiat			Procentinngorlugu		
Tunisineq	804	6	810	99,3	0,7	100,0
Nunalerineq, aallaaniarneq il.il.	-	-	-	-	-	-
Avataasiorluni aalisarneq	104	9	113	92,0	8,0	100,0
Sinerissap qanittuani aalisarneq	174	6	180	96,7	3,3	100,0
Aalisarnerit allat	182	1	183	99,5	0,5	100,0
Aatsitassarsiorneq	4	1	5	80,0	20,0	100,0
Inuuss., imigassat tobalu suliff.	251	6	257	97,7	2,3	100,0
Annoraassiorneq amernillu suliff.	5	-	5	100,0	-	100,0
Qisuit, papialat grafiskimik suliff.	2	-	2	-	-	-
Kemiskimik plastikimillu suliff.	-	-	-	-	-	-
Allanik suliffissuit	54	6	60	90,0	10,0	100,0
Nukissiorneq imermillu pilers.	121	28	149	81,2	18,8	100,0
Sanaartorneq	473	129	602	78,6	21,4	100,0
Biilimik nioqq.	59	15	74	79,7	20,3	100,0
Engromik niuerneq	679	25	704	96,4	3,6	100,0
Niuertarfiit iluarsaasarfiillu	862	37	899	95,9	4,1	100,0
Illusisarfiit neriniartarfiillu	138	46	184	75,0	25,0	100,0
Nunakkut assartuineq	66	3	69	95,7	4,3	100,0
Umiartorneq	151	1	152	99,3	0,7	100,0
Silaannakkut angallassineq	41	10	51	80,4	19,6	100,0
Assartuin. atatillugu ikiuunneq	120	28	148	81,1	18,9	100,0
Post & tele	132	15	147	89,8	10,2	100,0
Aningaasalersuineq sillimmas.	22	3	25	88,0	12,0	100,0
Attartortitsineq inissaqartitsinerlu	70	10	80	87,5	12,5	100,0
Niuertermik sullissineq	72	10	82	87,8	12,2	100,0
Pisortat aqutsinerat	3.834	285	4.119	93,1	6,9	100,0
Atuartsineq	4	-	4	100,0	-	100,0
Inunnik ikiuinikkut ingerlatat	4	1	5	80,0	20,0	100,0
Peqatigiiffiit, kulturi eqqaanerlu	75	2	77	97,4	2,6	100,0
Sunneri oqaatigineqanngitsut	3	-	3	-	-	-
Katillugit	7.702	677	8.379	91,9	8,1	100,0

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

2007-imi sulisut Kalaallit Nunaata avataani inuusimasut katillutik 677-iupput. Taakkua sulisut tamarmiusut 8,1 pct.-eraat.

Kalaallit Nunaata avataani inunngorsimasut assigiinngisitaartuupput. Ilaat maani najugaqavissuupput inuunerminnilu sulisinnaanertik tamaat maani najugaqartussaallutik. Aamma ilaqarput atorfinnik sivikitsumik ti-gumminnittussanik (maanili najugalittut nalunaarsorsimasunik) nunamut aggerfimminnut uternissamik tungaanut.

Sulisunik nunani allamiunik qanoq atuineq assigiinngisitaartorujussuovoq. Pisortat ingerlatsiviisa sulisut naami inunngorsimanngitsut 6,9 pct.-ii sulisoraat, sanaartormermili nunani allaneersunik atuineq suli annertuneruvoq. Taamaalluni sammisami tassani sulisut tallimaagaangata ataaseq Kalaallit Nunaata avataani inunngorsimasuusarpoq. Avannaani pingaartillugu siunertalimmik pikkorissaanissaq ilinniartitsinissarluk, piffissaq ungasinnerusoq isigalugu sulianik ullumikkut tikisitanit suliarineqartunik nunaqavissunit tiguisinnaalersitsisoq anguniartariaqassaaq. Tamatuma pitsaanerujussuarmik qularnaassavaa kommunip aningaasarsiorneranik pitsaanerulersitsinissaq, suliffissaqanngitsoqartarneratigummi aningaasartuuterparujussuit annertuumik tamatumuuna ikilisinneqarsinnaammata.

Suliffissaqannginnerup ilarujussua ukiup qanoq ilineranik patsiseqartumik inuussutissarsiummi suliffissaaleqinerusarpoq. Sammisat sulisoqartuuartartut, soorlu aalisarneq aalisakkanillu suliffissuaqarneq, sanaartorneq il.il. ukiup qaammataasa ilaanni sulisoqartarnerat allanngorartorujussuusarpoq. Tamanna suliffissaaleqisunik takussutissiakkut takuneqarsinnaavoq.

Tabel 41-imi ukiuni 1999-imiit 2008-mut ukiup ilaatigut suliffissaaleqisarneq naatsorsoneqarpoq. Tabellimi ukiup ilaatigut suliffissaaleqisarneq imatut nassuiarneqarpoq tassaasoq qaammatip ataatsip ingerlanerani suliffissaaleqisut amerlanerunersut ukioq taanna agguaqatigiissillugu suliffissaaleqisunit annertunerunersoq.

Tabel 41. Ukiup ilaatigut suliffissaaleqineq, inuit suliffissaaleqisut, 1999-2008

Ukioq	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1999	260	217	231	183	116	0	0	0	0	0	133	114
2000	609	381	149	12	0	0	0	0	0	0	57	183
2001	515	345	308	287	115	0	0	0	0	0	0	9
2002	293	124	157	327	0	0	0	0	0	0	9	204
2003	493	181	143	0	0	0	0	0	0	0	147	167
2004	424	224	208	38	0	0	0	0	0	0	82	77
2005	427	340	229	0	4	0	0	0	0	0	18	133
2006	426	187	118	47	77	0	0	0	0	0	0	48
2007	384	240	168	26	11	0	0	0	0	0	0	0
2008	369	262	171	30	0	0	0	0	0	0	0	85
Agguaq.	420	250	188	95	32	0	0	0	0	0	45	102

Oqaaseqaat: 2008-mi Qaanaaq ilaanngilaq.

Pissarsiffik: Grønlands Statistik, Statistikbanken tunngavigalugu nammineq naatsorsukkat.

Ukiut taakkua qulit ingerlaneranni suliffissaqannginnikkut ukiumut suliat annaaneqartut ukiumut 821-upput.¹⁰ Ukiup ilaatigut suliffissaaleqineq piffissami tassani ukiumut suliamik annaasat agguaqatigiissillugu ukiut 103-ivoq. Suliffissaaleqineq tamarmiusoq 12,5 pct.-iuvoq, qulaani ukiup ilaani suliffissaaleqisarnermut nassuiaat atoraanni.

Figur 20-imi nunap ilaani tamaani ukiup ilaa suliffissaaleqisarneq piffissami 1999-2008-mut titartaganngorlugu takutinneqarpoq. Tassani qaammatinut agguataarineqarpoq taamaalilluni illoqarfinni qaammammut suliffissaaleqineq ukiup agguaqatigiissinneranut 10 pct.-imik anneruvoq, taamaattumik ukioq taanna aappaluttumik qalipaateqarpoq. Qaammammut suliffissaaleqineq ukiumut agguaqatigiissitsinnermit 5-10 pct. annerugaangat qaammat orangemik qalipaateqartarpoq, kiisalu qalipaat sungaartuusarpoq suliffissaqannginneq ukiumut agguaqatigiissitsinnermit 2 pct. annerugaangat 5 pct.-imilli minnerulluni.

Figur 20. Ukiuni qulini ukiup ilaa suliffissaaleqisarneq, Avannaani 1999-2008

UKIOQ	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1999												
2000												
2001												
2002												
2003												
2004												
2005												
2006												
2007												
2008												

Oqaaseqaat:

- Illoqarfinni suliffissaaleqineq ukiumut agguaqatigiissitsinnermut 10 pct. anneruvoq.
- Illoqarfinni suliffissaaleqineq ukiumut agguaqatigiissitsinnermit 5-10 pct. anneruvoq.
- Illoqarfinni suliffissaaleqineq ukiumut agguaqatigiissitsinnermit 2-5 pct. anneruvoq.

Pissarsiffik: Grønlands Statistik, Statistikbanken tunngavigalugu nammineq naatsorsukkat.

Ukiup ilaani suliffissaaleqiffiusorujussuusartoq qaammatini ukiut nikinerata eqqaaniituniittarpoq, pingaartumik januariimi februarimilu.

¹⁰ Inuk suliffissaaleqinnermit eqqugaasoq qaammat naallugu sulisimangitsutut naatsorsorneqarpoq.

5.7 Sulisinnaajunnaarsitaaneq

Misissuinermi uani inuk soraarnerussuteqaliaarsimasoq sulisinnaajunnaarsitaasumik taaneqarpoq.

Sulisinnaajunnaarsimaneq inummik sulilersitsiniaraluernerit tamarmik sumik arlaannik patsiseqartumik ajornavissimagaangata pigajuppoq.

Nalinginnaasumik isumaqartoqarpoq suliffissaqarnermut inatsit nutartigaq aammalu najukkami aqutsinikkut periarfissanik pitsanngorsaaneq kinguneqassagaluartoq inunnik sulilersitseqqissinnaagaluartoq aammalu sulisinnaajunnaarsitsisarneq malunnartumik annikillisinneqarsinnaagaluartoq. Ullumikkut imaappoq sulisinnaasut ilarpassui kikkut tamarmik aningaasaqarnerannut pilersuisinnaajunnaarsimallutik, akerlianilli nunap kommunillu aningaasaqarnerannut annertuumik nanertuutaalersimallutik.

Tabel 42-mi Avannaani soraarnerussuteqaliaartut 2007-imi amerlassusiat utoqqaassutsinut, angutitut arnanullu immikkoortiterneqarpoq.

Tabel 42. Avannaani soraarnerussuteqaliaartut amerlassusiat, angutitut arnanut utoqqaassuttimullu immikkoortillugit, 2007

Utoqqaassuseq	Angutit	Arnat	Katillugit
0-19 ukiullit	6	11	17
20-29 ukiullit	35	20	55
30-39 ukiullit	57	49	106
40-49 ukiullit	141	151	292
50 ukiullit			
utoqqaanerillu	252	286	538
Katillugit	491	517	1.008

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Soraarnerussuteqaliaartut amerlanerpaartaat 50-it sinnerlugit ukioqarput. Avannaani 50-inik sinnerlugilluunniit ukiullit soraarnerussuteqaliaartut tamarmiusut 53,4 pct.-eraat. Taakkua utoqqalinersiaqalersarfiup qullarneqarneratigut amerleriarujussuarumaartut naatsorsuutigineqarpoq.

Kisiannili inuusuttut akornanni aamma soraarnerussuteqaliaartartut amerlasoorujussuupput. Taamaalluni inuit 72-it 30 inorlugit ukiullit 2007-imi soraarnerussuteqaliaartinneqarsimapput. Inuk nalinginnaasumik ukiut 40 sinnerlugit sulisinnaasarmat taava inuusuttut taakkua ukiunik suliffiusunik amerlasoorsuarnik annaasaqaataapput.

Angutit arnallu assigiingajammik amerlassuseqartut soraarnerussuteqaliaarsimapput. Taamaakkaluartorli arnat soraarnerussuteqaliaarsimasut

amerlanerupput, uffa arnat sulisinnaalersimasut angutinit ikinnerugaluartut. Utoqqaanerusut akornanni arnat soraanerussuteqaliaarsimasut amerlanerupput.

Tabel 43-mi soraanerussuteqaliaarsimasut utoqqaassutsinut agguataarneqaqqipput tassanilu sumi najugaqarnermut aamma agguataarsimallutik.

Tabel 43. Soraanerussuteqaliaarsimasut utoqqaassutsinut sumilu najugaqarnermut agguataarlugit, 2007

Utoqqaassuseq	illoqarfik	Nunaqarfik il.il.	Katillugit
0-19 ukiullit	16	1	17
20-29 ukiullit	47	8	55
30-39 ukiullit	81	25	106
40-49 ukiullit	215	77	292
50 ukiullit utoqqaanerillu	406	132	538
<i>Katillugit</i>	<i>765</i>	<i>243</i>	<i>1.008</i>

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Sulisinnaasut 75,7 pct.-ii illoqarfimmuiupput. Illoqarfinni soraanerussuteqaliaarsimasut aamma taamatut amerlatigilluinnangajapput (75,9 pct.).

Tabel 44. Soraarnerussuteqaliaarsimasut sumiiffinnut immik-koortillugit, 2007

Sumiiffik	Soraaningujaarutillit amerlassusiat	Sulisinnaasut	Pct.
Kangaatsiaq, ill.	30	430	7,0
Attu	29	167	17,4
Iginniarfik	4	49	8,2
Ikerasaarsuk	7	64	10,9
Niaqornaarsuk	21	199	10,6
Aasiaat, ill.	185	2.043	9,1
Kitsissuarsuit	2	56	3,6
Akunnaaq	7	70	10,0
Qasigiannguit, ill.	53	797	6,6
Ikamiut	3	43	7,0
Ilulissat, ill.	235	3.045	7,7
Ilimanaq	5	52	9,6
Oqaatsut	1	33	3,0
Qeqertaq	7	111	6,3
Saqqaq	6	120	5,0
Qeqertarsuaq, ill.	91	643	14,2
Kangerluk	4	26	15,4
Uummannaq, ill.	64	886	7,2
Niaqornat	2	47	4,3
Qaarsut	7	118	5,9
Ikerasak	6	172	3,5
Saattut	9	147	6,1
Ukkusissat	10	119	8,4
Illorsuit (Uum)	3	57	5,3
Nuugaatsiaq	7	59	11,9
Upernavik, ill.	66	754	8,8
Upernavik Kujalleq	12	128	9,4
Kangersuatsiaq	10	129	7,8
Aappilattoq (Upe)	15	117	12,8
Tussaaq	-	1	0,0
Naajaat	6	33	18,2
Innaarsuit	3	100	3,0
Tasiusaq (Upe)	7	161	4,3
Nutaarmiut	1	26	3,8
Nuussuaq	17	128	13,3
Kullorsuaq	18	246	7,3
Qaanaaq, ill.	41	420	9,8
Savissivik	5	47	10,6
Moriusaq	-	7	0,0
Siorapaluk	8	51	15,7
Inoqarfiit allat	1	20	5,0
<i>Katillugit</i>	<i>1.008</i>	<i>11.921</i>	<i>8,5</i>

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

Soraarnerussuteqaliaarsimasut Tabel 44-mi misissorneqarput sumi naju-gaqarnerat tunngavigalugu.

Tabellip takutippaa, sumi najugaqarneq apeqqutaatillugu sulisinnaasunut naleqqiullugu soraanerussuteqaliaarsimasut amerlassusiat qanoq allanngorartigisoq. Soraanerussuteqaliaarsimasut sulisinnaasunut naleqqiullugit nunaqarfimmi Naajaani amerlanerpaapput 18,2 pct.-iullutik. Inoqarfinni allani aqqanilinni aamma sulisinnaasunut naleqqiullugu soraanerussuteqaliaarsimasut 10 pct. sinnerlugu amerlassuseqarput.

Inoqarfinni allani soraanerussuteqaliaarsimasut ikinneruffiini sulisinnaasunut naleqqiullugu 3-4 pct.-iinnaapput.

Avannaani soraanerussuteqaliaarsimaneq aningaasaaasaqarnikkut 2007-imi inunnit 1.008-nit tunngaviuvoq. Soorlu tabel 45-mi takutinneqartoq nunap ilaani tamaani inoqutigiit tamarmiusut isertitaasa tamarmiusut soraanerussuteqaliaarsimaneq 13,7 pct.-iinik naleqarpoq.

Inoqutigiinnit 909-usunit 2007-imi soraanerussuteqaliaarsimanermik pisartut 42,5 pct.-it illoqarfinni annerni marlunni Ilulissaniipput Aasianiiillutillu.

Inoqarfinni tallimani inoqutigiit aggornerisa sisamararterutaat sinnerlugit soraanerussuteqaliaartuupput.

Tabel 45. Inoqutigiit soraarnerussuteqaliaarsimasortallit, inoqarfinnut immikkoortillugit, 2007

Inoqarfik	Inoqutigiit amerlassusiat	Inoqutigiit soraarnerussute- qaliaarutininik pisartut	Pct.- inngorlugit
Kangaatsiaq, ill.	188	24	12,8
Attu	86	25	29,1
Iginniarfik	17	4	23,5
Ikerasaarsuk (Kan)	27	6	22,2
Niaqornaarsuk	98	20	20,4
Aasiaat, ill.	1.298	165	12,7
Kitsissuarsuit	30	2	6,7
Akunnaaq	41	7	17,1
Qasigiannguit, ill.	475	45	9,5
Ikamiut	21	3	14,3
Ilulissat, ill.	1.754	221	12,6
Ilimanaq	32	4	12,5
Oqaatsut	18	1	5,6
Qeqertaq	44	7	15,9
Saqqaq	67	5	7,5
Qeqertarsuaq, ill.	390	74	19,0
Kangerluk	16	3	18,8
Uummannaq, ill.	500	59	11,8
Niaqornat	22	2	9,1
Qaarsut	69	7	10,1
Ikerasak	86	6	7,0
Saattut	81	9	11,1
Ukkusissat	60	10	16,7
Illorsuit (Uum)	28	3	10,7
Nuugaatsiaq	31	7	22,6
Upernavik, ill.	413	59	14,3
Upernavik Kujalleq	43	11	25,6
Kangersuatsiaq	63	8	12,7
Aappilattoq (Upe)	59	14	23,7
Tussaaq	1	-	0,0
Naajaat	15	5	33,3
Innaarsuit	46	3	6,5
Tasiusaq (Upe)	65	5	7,7
Nutaarmiut	15	1	6,7
Nuussuaq	53	14	26,4
Kullorsuaq	94	18	19,1
Qaanaaq, ill.	241	38	15,8
Savissivik	23	5	21,7
Moriusaq	7	-	0,0
Siorapaluk	22	8	36,4
Inoqarfiit allat	10	1	10,0
<i>Katillugit</i>	<i>6.649</i>	<i>909</i>	<i>13,7</i>

Pissarsiffik: Grønlands Statistik-ip nalunaarsugai immikkut anisillugit nammineq naatsorsukkat.

6 Kommunit suliffissaqartitsinerannik naleq-qussaanissamik pisariaqartitsineq

Qaasuitsup kommuniani aningaasaqarnikkut imminut nammannerup pilersinnissaanut kommunip suliffissaqartitsinerata kommunip aningaasaqarneranut naleqqussaanissaa pisariaqarluinnarpoq.

Namminersorlutik Oqartussani aningaasaqarnertut kommunimi allaffisorneq annertuserujussuarsimavoq avataaniillu tapiissutit tunngavigalugit attatiinnarneqarluni. Aningaasaqarneq taanna tunngavigalugu Qaasuitsup kommuniani pisortat oqartussaaffiat annertoorujussuaq pilersinneqarsimavoq.

Nalunaarummi uani siusinnerusukkut aalajangiutereerparput Qaasuitsup kommunia sulisumi akissarsiaannut 2009-mi aningaasartuutissanut misingsersuummini 559 million kr. akiliissamaartoq, tassa kommunip ukioq taanna aningaasartuutissaasa tamarmiusut 47,4 pct.-iinik.

Kapitalimi uani kommunip suliffissaqartitsinera misissorneqassaaq. Siulliullugu kommunip sulisuisa qanoq katitigaanerata qulaajarneqassaaq. Tamanna pissaaq assigiinngitsorpasuit, soorlu arnaaneq, angutaaneq, utoqqaassuseq, isumaqatigiissuteqarfiit, sumi sulinerit aammalu immikkuutaartut akissarsiaannut aningaasartuutit tunngavigalugit.

Apeqqutit pingaarutillit ilaat makkuupput, allanngortiterineq sullissineq annertuumik allanngortinngikkaluarlugu qanoq ingerlanneqarsinnaanersoq, aammalu kommunimi sulisut soraarsinneqartut inuussutissarsiutini allani suliffeqartuarnissaat qanoq qulakkeerneqarsinnaanersoq. Ingerlatsiviit suut atortorissaarutit nutaat allanullu suliassiineq aqqutigalugit pisortat suliassaataannik anikillisisinnaappat, suullu kommunip tigummiuaannagassarai?

Tamatumunnga peqatigitillugu nalinginnaasumik utoqqalineq pissutigalugu soraaraneq aqqutigalugu kommunip tigummiuagassaanik sukksuumik allanngortiterinissamut sunik periarfissaqarnerisooq paasissallugu pingaaruteqarpoq.

Apeqqutit tamakkuupput misissuinerimi tigummiinnagassat sumik tunulliaqutaqarsinnaanerat kapitalimi uani akiniarsarineqassaaq.

Misissuineq piffissaq sivilunerusoq tunngavigalugu ingerlanneqassaaq taamaalillini misissorneqassalluni ukiuni kingullerni Avannaani kommunip sulissaqartitsinera suli alliartornersoq. Piffissaq misissugassaq tassaavoq 1994-imiit ullumimut.

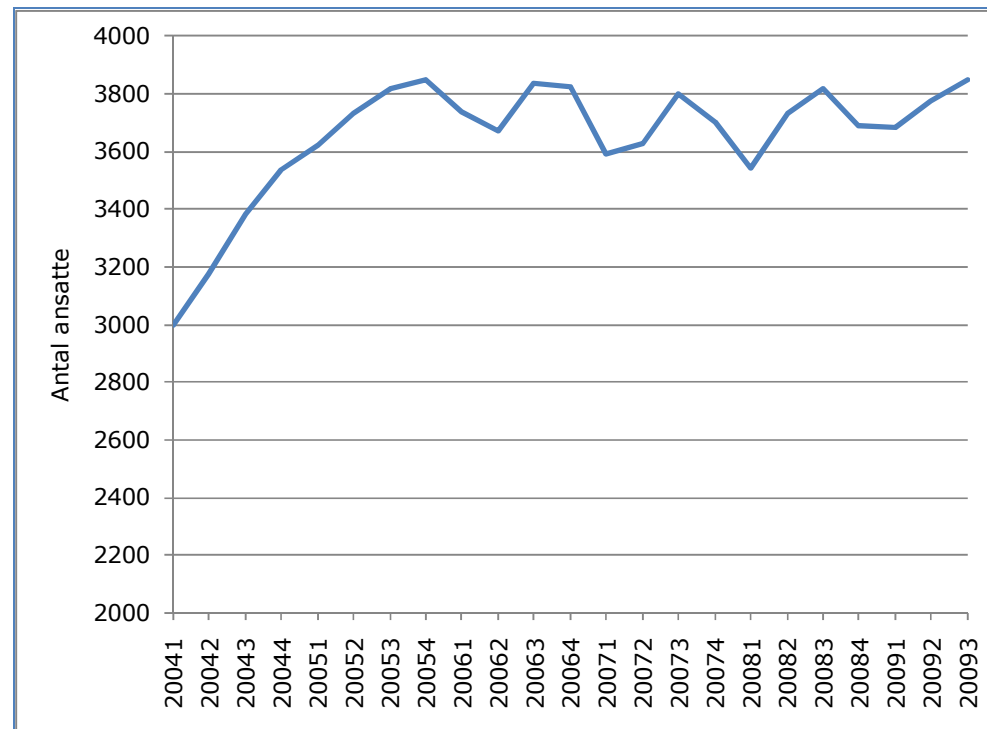
Kapitalimi tassani misissuinermi paasissutissat tunngavigineqartut pisortat akissarsiaqartitsiviannit, Akissarsianit, pisuupput. Paasissutissat nalunaarummi uani atorineqartunit, tassa Grønlands Statistik-imit pinnatik Qaasuitsup kommunianit toqqaannartumik pissarsiaapput.

6.1 Avannaani kommunimi sulisut

2009-mi kvartalit pingajuanni kommunimi sulisut 3.847-pput. Taakkualu piffissami misissuiffigineqartumi 1. kvartal 2004-miit 3. kvartal 2009-mut sulisunit amerlanersaapput.

Figur 21-imi kommunimi 2004-mi 1. kvartalimiit kommunini arfineq pingasuni, ullumikkut Qaasuitsup kommuniusumi sulisut naatsorsorneqarput.

Figur 21. Avannaani kommunimi sulisut amerlassusiat, 2004-2009

Qqaaseqaat: Kvartalimi sulisoq tassaatinneqarpoq inuk pisortat akissarsialeriffiannit, Akissarsianit, akissarsisinneqarsimasooq qanoq angitigisumik akissarsisimanera apeqquaatinnagu.

Titartakkami 20041 isumaqarpoq ukioq 2004, 1. kvartal.

Pissarsiffik: Paasissutissat Akissarsianit pissarsiat tunngavigalugit nammineq naatsorsukat, november 2009.

Figurip takutippaa, kommunip suliassaqartitsinera ukiup qanoq ilinera apeqqutaatillugu allanngorartuummat. Tamanna aningaasartuutissat missingersuusiorneqarnerannik pissuteqarsimassaaq; ukiup kvartaliisa sisamaanni atorfiit inuttaleqqinnissaat kvartalinut pingasunut allanut naleqqiullugu akissaqartinneqannginnerusarpoq. Tamatumalu kingunerisarpaa kvartalit sisamaat, juli septemberimut naleqqiullugu, suliassaaleqiffiunerusarluni.

Kommunip suliassaqartitsinerani allanngorarneq taanna sulisut qanoq sivilutigisumik sulisuusarnerannut sunniuteqartarpoq. Tabel 46-mi Qaasuistup kommuniani 2009-mi 3. kvartalimi sulisut qanoq sivilutigisumik sulisuusimanerat naatsorsorneqarpoq. Qanoq sivilutigisumik sulisuusimaneq imaalillugu naatsorsorneqarpoq inuk kvartalini sisamani sulisimappat, kisiannili ullumimiit tallimaanni pinnani, taava inuk taanna ukiuni 0-1-imi sulisuusimavoq, il.il. Qaasuistup kommuneqalernera sioqqullugu ukiut kommunini tamani, massakkut Qaasuistup kommuniusumi qanoq sivilutigisumik sulisuusimaneq naatsorsuutigineqarpoq.

Tabel 46. Qaasuistup kommuniani sulisut qanoq sivilutigisumik sulisimanerat, 3. kvartal 2009

Ukiut qassit	Amerlassuseq	Pct.
0-1 ukiut	1.027	27,8
1-2 ukiut	179	4,8
2-3 ukiut	262	7,1
3-4 ukiut	301	8,2
4-5 ukiut	590	16,0
Ukiut 5 sinnerlugit	1.334	36,1
Katillugit	3.693	100,0

Pissarsiffik: Paasissutissat Akissarsiarnit pissarsiat tunngavigalugit nammineq naatsorsukkat, november 2009.

Tabellip takutippaa sulisut tamakkerlutik 27,8 pct.-ii 2009-mi 3. kvartal ukioq ataaseq inorlugu sulisuusimasut. Aammalu Avannaani kommunip suliffiutaani sulisut ilaat aalaakkaasumik sulisut tassaasut sulisut pingajorarterutaat sinnilaarlugu amerlassusillit ukiut tallimat sinnerlugit sulisuusimasuusut.

Tabelip taassuma takutippaa kommunip sulisui assorsuaq allanngorartuusut. Taamaattumik kommuni sukkakuluttumik kommunimi sulisunik ikililerisinaassaaq, assersuutigalugu atorfinitsiunnaarnikkut, kisiannili tamanna kipungasumik eqquisussaavoq, pissutigalugu tamatumuuna

salliutillugu eqqorneqartussaammata sulisut suliaqaqatigiilluunniit nalunaquttap akunnarsiaqartillugit atorfinitsinneqartartut.

Naatsorsukkat qulaaniittut sulisut qassit sulisorineqarnerat tunngavigalugu naatsorsorneqarput. Sulisut ilarpassui, assersuutigalugu ullup affaannaa sulisartutut atorfinitsinneqartarput sulisullu ilaat kommunimi kvartalip ilaannaanni ukiumiluunniit ataatsimi sulisorineqartarlutik. Taa-maattumik kommunip sulisoqarnera tamakkerlugu ukiunik suliffinngorlugu tabel 48-mi naatsorneqarpoq.

Tabel 47. Avannaani kommunimi sulisut, ukiumut sulininngorlugu, 2004-2008

Ukioq	2004	2005	2006	2007	2008
Ukiumut sulinerit					
Avannaa	1861,8	2107,4	2176,4	2133,2	2152,0

Pissarsiffik: Paasissutissat Akissarsiarnit pissarsiat tunngavigalugit nammineq naatsorsukkat, november 2009.

Akissarsiani takuneqarsinnaavoq nalunaquttap akunneri qassit sulisut nalinginnaasumik suliffigisaraat. Ukiumut sulineq nalunaquttap akunnerinik 2080-inik sivilissuseqarpoq, ukiumullu sulineq naatsorneqarpoq ukiumut nalunaquttap akunneri suliffiusimasut nalunaquttap akunnerinik 2080-inik agguarlugit.

Tabellip takutippaa kommunip sulisitsinera ukiumut sulininngorlugu aallaakkaasorujussuusoq. Ukiq 2004 allaassuteqarpoq, ukiunulli allanut naleqqiullugu ukiumut sulinernik amerlanerpaamit, 2006-imit ukiumut sulinernik minnerpaamit, 2005-imit, ukiumut sulinernik 69-iinnarnik nikingassuteqarluni.

6.2 Siornatigut kommuniusimasuni kommunip sulisitsinera

Kommunip tamarmiusumik sulisitsinera tassaavoq suliassaqaqtitsinerup kommunini arfineq pingasuni ataasiakkaani ukioq 2008 ilanngullugu allanngoriartorsimanera. Tabel 48-mi kommunip sulisitsinera naatsorsorneqarpoq ukiumi kvartalimut siullermut ukiuni 2004-miit 2008-mut.

Ilulissat kommunimi tamarmi kommunimi suliassaqaqtitsinerpaavoq. Kommunip sulisui Avannaani kommunimi tamarmiusut sisamararterutigaat (24,4 pct.) 2008-mi kvartalimi siullermi.

Kommunip sulisitsinerani 2004-mut naleqqiullugu alleriarneq annerpaaq Ilulissat kommunianiippoq. Ukioq 2004 aallaavigalugu kommunimi tassani kommunip suliaqartitsinera 2008-mi indeks 149,7-iuvoq, nunalli ilaa tamanna tamakkerlugu 2008-mi indeks 118,2-innaavoq.

Tabel 48. Kommuniusimasuni sulisut, 2004-2008

Kommuniusimasooq	1. kvar- tal 2004	1. kvar- tal 2005	1. kvar- tal 2006	1. kvar- tal 2007	1. kvar- tal 2008
Kangaatsiaq	263	306	338	300	290
Aasiaat	401	539	518	465	457
Qasigiannnguit	196	241	234	225	230
Ilulissat	578	690	864	859	865
Qeqertarsuaq	181	213	190	204	208
Uummannaq	565	658	638	577	564
Upernavik	570	669	664	725	672
Qaanaaq	243	307	290	235	256
Avannaa	2.997	3.623	3.736	3.590	3.542

Pissarsiffik: Paasissutissat Akissarsiarnit pissarsiat tunngavigalugit nammineq naatsorsukat, november 2009.

Takussutissaq soqutiginarloq tassa kommunimi sulisut innuttaasunut 100-inut naatsorsorlugit. Kisitsit taanna Tabel 49-mi naatsorsorneqarpoq kommuniusimasunut tamanut 2008-mi 1. kvartalimut.

Tabel 49. Kommunimi sulisut innuttaasunut 100-inut agguarlugit, 1. kvartal 2008

Kommuniusimasooq	2008
Kangaatsiaq	19,3
Aasiaat	13,4
Qasigiannnguit	15,0
Ilulissat	18,7
Qeqertarsuaq	18,5
Uummannaq	20,3
Upernavik	23,5
Qaanaaq	30,2
Avannaa	19,0

Pissarsiffik: Paasissutissat Akissarsiarnit pissarsiat tunngavigalugit nammineq naatsorsukat, november 2009.

Naak Ilulissat kommunini sulisoqarnerpaagaluartoq ukiunilu kingullerni kommunit sulisoqarneranni alliarlornerpaagaluartoq kommunit mikisut uissuumminanngitsumik innuttaasunut 100-nut agguarlugu sulisoqarnerpaapput. Qaanaap kommunia taamaalluni innuttaasunut 100-inut 30,2-nik kommunimi sulisoqarpoq, Aasiaalli kommuniat tassaalluni sulusukinnerpaaq. Aasiaat kommuniat 1. kvartal 2008-mi innuttaasunut 100-inut 13,4-aannarnik sulisoqarpoq.

Qaasuitsup Kommunia tamakkerlugu 1. kvartal 2009-mi innuttaasunut 100-inut 20,6-inik kommunimi sulisoqarpoq.

2008-mi kommuniusimagaluartunut aammalu Avannaanut akissarsiat tamarmiusut Tabel 50-imi naatsorsorneqarput.

Tabel 50. Kommuniusimagaluartuni sulisunut akissarsiarititat, 2008

Kommuniusimagaluartoq	Mio. kr.
Kangaatsiaq	30,4
Aasiaat	70,2
Qasigiannguit	31,4
Ilulissat	119,3
Qeqertarsuaq	26,8
Uummannaq	63,7
Upernavik	69,0
Qaanaaq	19,9
Katillugit	430,6

Pissarsiffik: Paasissutissat Akissarsiarnit pissarsiat tunngavigalugit nammineq naatsorsukat, november 2009.

Avannaani kommunini arfineq pingasuusimagaluartuni akissarsiatut akilerneqarsimapput 430,6 million kr. Ilulissat kommuniani, annerpaallutik akissarsiat taakkua 27,7 pct.-ii, kommuninili sulisunut minnerpaamik akiliutaasimasoo Qaanaap kommunianiippoq. Kommunimi tassani taamaallaat Avannaani kommunimi sulisunut aningaasartuutaasimasut 4,6 pct.-ii akilerneqarsimapput.

6.3 Inoqarfinni kommunit suliaqartitsinerat

Kommunimi sulisut kommunimut tamarmut agguataarsimapput. Qitiu-sumik kommunip allaffissornera aqutsinalalu illoqarfinniippoq, kisiannili kommunip ingerlatarpassui, assersuutigalugu atuarfiit kommunimi inoqarfinnut allanut siammarsimallutik.

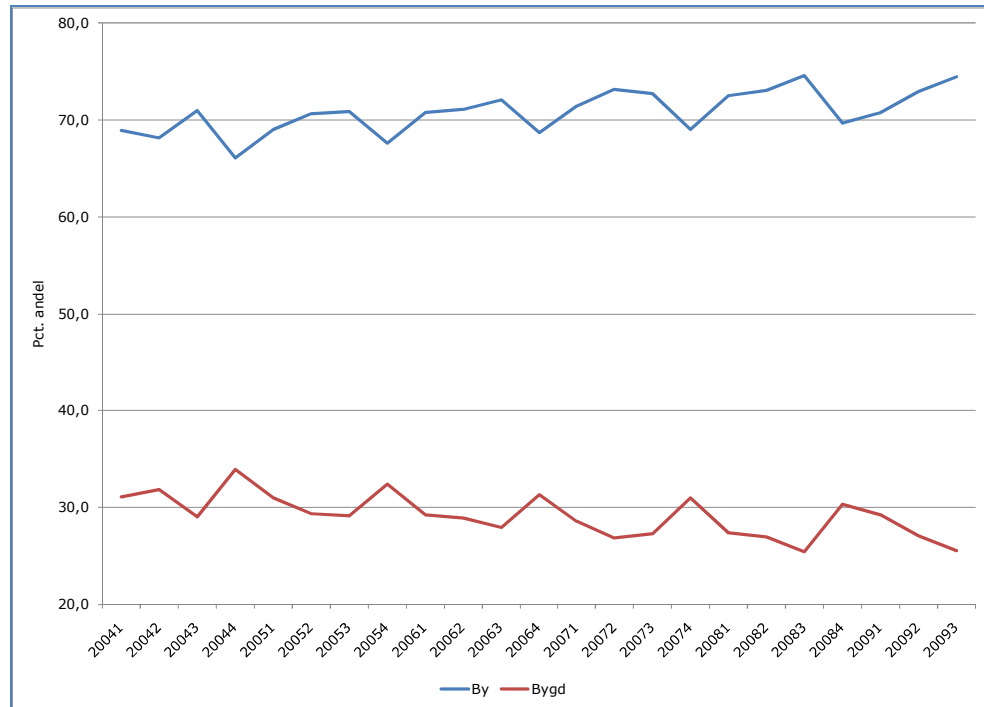
Tamanna agguataarnermik pilersitsivoq Figur 22-imi takutinneqartumik. 1. kvartal 2009-mi taamaalilluni kommunimi sulisut 2.603 illoqarfinniippoq, 1.078-illu nunaqarfinniillutik. Imaappoq kommunimi sulisut 74,4 pct.-ii illoqarfinni suliffeqarput 25,6 pct.-illu nunaqarfinni suliffeqarlutik.

Erseqqippoq kommunip suliassaatai illoqarfinnut eqiteriartorneqarmata. Taamatuttaaq 1. kvartal 2004-mi inoqarfinnut agguataarsimaneq sulisut 68,9 pct.-ii illoqarfinniippoq sulisullu 31,1 pct.-ii nunaqarfinniillutik.

Aningaasanngorlugu Qaasuitsup kommuniani illoqarfinni kommunimi sulisut 89,6 million kr. akissarsisimapput nunaqarfinni sulisut 19,8 million

kr. akissarsisimasut. Tassa kommunimi sulisut akissarsiaasa tamarmiut 81,9 pct. illoqarfinni akissarsiaasimallutik nunaqarfimmiut 18,1 pct.-innattut.

Figur 22. Kommunimi sulisut inoqarfinnut agguarlugit, 2004-2009

Pissarsiffik: Paasissutissat Akissarsiarnit pissarsiat tunngavigalugit nammineq naatsorsukat, november 2009.

Tabel 51-imi kommunimi ukiuni 2004-miit 2009-mi kvartalimi siullermut sulisut inoqarfinnut ataasiakkaanut agguataarneqarput.

Kommunimi sulisut Ilulissani amerlanersaapput. Tassanimi 1. kvartal 2009 kommunimi sulisut 736-iupput. Kommunip sulisoqarnikkut tullersortaavoq Aasiaat 446-nik kommunimi sulisoqarluni. Tabelimi Nunaqarfinni kommunimi sulisut ataasiakkaannguaniit nunaqarfimmi Tasiusami 76-iupput.

Tabel 51. Kommunimi sulisut inoqarfinnut agguataarlugit, 2004-2009

Inoqarfik	1. kvar- tal 2004	1. kvar- tal 2005	1. kvar- tal 2006	1. kvar- tal 2007	1. kvar- tal 2008	1. kvar- tal 2009
KANGAATSIAQ	115	142	170	141	131	167
ATTU	51	51	56	50	47	48
IGINNIARFIK	16	23	21	19	23	23
NIAQORNAARSUK	62	60	68	61	58	62
IKERASAARSUK	19	30	23	29	31	29
AASIAAT	350	483	462	409	415	446
AKUNNAQ	26	31	31	29	21	24
KITSISSUARSUIT	25	25	25	27	21	27
QASIGIANNGUIT	185	229	225	217	220	227
IKAMIUT	11	12	9	8	10	11
ILULISSAT	488	568	739	749	765	736
OQAATSUT	14	15	18	12	10	14
QEQERTAQ	27	39	36	30	31	32
SAQQAQ	31	42	46	43	41	37
ILIMANAQ	18	26	25	25	18	19
QEQERTARSUAQ	173	198	171	189	193	205
KANGERLUK	8	15	19	15	15	14
UUMMANNAQ	291	331	326	310	317	320
NIAQORNAT	22	30	28	25	20	24
QAARSUT	52	65	64	52	47	52
IKERASAK	60	55	60	56	47	52
SAATTUT	44	63	52	41	49	46
UKKUSISSAT	45	57	46	41	35	48
ILLORSUIT	32	25	32	25	25	25
NUUGAATSIAQ	19	32	30	27	24	28
UPERNAVIK	269	310	322	362	331	317
UPERNAVIK KUJ.	47	54	40	51	36	45
KANGERSUATSIAQ	52	49	48	56	51	59
AAPPILATTOQ	33	53	46	48	47	53
TUSSAAQ	1	1	-	-	-	-
TASIUSAQ	52	70	65	72	70	76
NUUSSUAQ	40	43	44	41	46	58
KULLORSUAQ	42	54	60	50	52	72
NAAJAAT	5	6	7	11	4	5
INNARSUIT	29	29	32	34	35	36
QAANAAQ	194	240	228	187	198	185
SAVISSIVIK	18	24	27	19	25	23
SIORAPALUK	17	28	21	20	22	24
MORIUSAQ	6	7	5	-	3	2
QEQERTAT	8	8	9	9	8	10
AVANNAA	2.997	3.623	3.736	3.590	3.542	3.681

Pissarsiffik: Paasissutissat Akissarsiarnit pissarsiat tunngavigalugit nammineq naatsorsukat, november 2009.

6.4 Sulisut isumaqatigiissuteqarfinnut immikkoortiterlugit

Kommunimi sulisut atorfinitsitaanikkut pisstutsitigut akissarsianillu isumaqatigiissuteqarnikkut assigiinngitsunut inissisimapput. Immikkoortumi

uani Qaasuitsup kommuniani kommunimi sulisunut tunngatillugu takus-
sutissiiniarluta misilissavarput

Siullermik kommunimi sulisut nalunaaquttap akunnersialinnut qaam-
mammusialinnullu avissimapput. Taamatut avissimaneq Tabel 52-
imiippoq sulisunut ukiumullu suliatut takussutissiorneqarpoq.

**Tabel 52. Sulisut amerlassusiat ukiumullu suliaq, akissarsiat
suunerannut immikkoortillugu, 2004-2008**

Akissarsiat suu- nerat	2004	2005	2006	2007	2008
Sulisut amerlassusiat					
Nal. akunneranut	3.582	2.354	4.146	4.038	4.143
Qaammammut	1.288	1.269	1.599	1.587	1.534
Katillugit	4.870	3.623	5.745	5.625	5.677
Ukiumut suliat amerlassusiat					
Nal. akunneranut	787	866	898	872	909
Qaammammut	1.075	1.242	1.279	1.261	1.244
Katillugit	1.862	2.107	2.176	2.133	2.152

Pissarsiffik: Paasissutissat Akissarsiarnit pissarsiat tunngavigalugit nammineq naatsorsuk-
kat, november 2009.

Tabeli kommunit suliaqartitsineranik paasineqarnissaanut tunngavissalii-
voq. Tassanimi inuit assigiinngitsut annertuumik atorneqarput, piffissami
sivikitsumi imaluunnit sivikitsumik sap.akunneranut sulisartunik, nalu-
naaquttap akunnermusiaqarlutik sulisunik.

Peqatigitillugulu qaammammusialinnik sulisoqarpoq, akunnermusialinnit
ikinneroqisunik, kisiannili ukiut suliamut taatsorsorlugu naleqarnerujus-
suarnik. Taamaalluni kommuni nunap ilaani tamaani akunnermusiaqar-
lutik akissarsiortunik sulisoqarnerup allanngorarnerannut annertuumik
sunniuteqarpoq.

Tabel 53-imi Avannaani kommunimi sulisut 2004-miit 2008-mut akissar-
sianik isumaqatigiissuteqarfinnut pingaarnernut agguataarneqarput.

Tabel 53. Kommunimi sulisut akissarsianik isumaqatigiissuteqarfinnut agguataarlugit, 2004-2008

Akissarsianik isumaqatigiissuteqarfiit	2004	2005	2006	2007	2008
	Ukiumut suliat amerlassusiat				
Tjenestemænd	256,2	263,7	260,1	247,8	243,1
Tjenestemandinut assingusut	36,2	45,4	52,3	57,6	56,8
S.I.K. -miittut	1.260,3	1.412,0	1.465,8	1.432,1	1.444,9
Akademikerit	7,6	13,9	14,9	15,1	13,1
Ilinniartitsisut	209,6	265,1	277,0	267,1	270,4
Pædagogit	47,5	52,7	57,9	57,1	65,4
Teknikerit	9,5	9,5	8,5	9,2	9,0
Peqqinnissaqarfimmi sulisut	7,1	10,3	10,5	12,4	12,1
Allat	27,7	32,5	26,6	28,3	30,1
Katillugit	1.861,8	2.105,1	2.173,7	2.126,7	2.144,9

Oqaaseqaat: Akissarsialeriffimmi Akissarsiani anisitat siuliini tabelit aniatinneqarnerannit piffissaq alla atorlugu pissarsiaapput, taamaattumik naleqqussaaneri a<taatsimut innerneq allanngortinneqarpoq ukiumut suliat ukiunut ikittuinnarnut tunngatilerlugu.

Pissarsiffik: Paasissutissat Akissarsiarnit pissarsiat tunngavigalugit nammineq naatsorsukat, november 2009.

Tabelip takutippaa S.I.K.-p ataani isumaqatigiissutillit amerlanerpaajusut, S.I.K.-oormiummi ukiumut sulinerit 2008-mi pingajorarterutai marlunnik amerlassuseqarput.

Amerlanerpaat tulleraat ilinniartitsisut. Taakkua Avannaani 2008-mi kommunimi sulisut tamarmiusut ukiumut sulininngortinnerisa 12,6 pct.-iinik amerlassuseqarput. Tjenestemandit aamma taama amerlatigingajalluinnarput. Tassami uliumut sulinernit tamarmiusut 11,3 pct.-ii tjenestemandiupput.

6.5 Kommunimi sulisut arnanut, angutinit utoqqaasutsinullu agguataarnerat

Kommunimi sulisut ataatsimut isigalugit arnat amerlanerupput. 2. kvartal 2009-mi sulisut 65,0 pct.-ii, tassa pingajorarterutai marlungajalluinnaat arnaapput.

**Tabel 54. Kommunimi sulisut arnanut, angutitut utoqqaassutsi-
nullu agguarlugit, 2. kvartal 2009**

Utoqqaassutsit	Angutit		Katillu- git		Angutit		Katillu- git	
	Antal				Pct.			
0-19 ukiullit	94	178	272	7,3	7,5	7,4		
20-29 ukiullit	245	494	739	19,1	20,8	20,2		
30-39 ukiullit	247	525	772	19,3	22,1	21,1		
40-49 ukiullit	390	744	1.134	30,4	31,3	31,0		
50-59 ukiullit	240	358	598	18,7	15,1	16,4		
60-69 ukiullit	62	74	136	4,8	3,1	3,7		
70 ukiullit								
utooqqaanerillu	3	3	6	0,2	0,1	0,2		
Katillugit	1.281	2.376	3.657	100,0	100,0	100,0		

Pissarsiffik: Paasissutissat Akissarsiarnit pissarsiat tunngavigalugit nammineq naatsorsukat, november 2009.

Taanna Qaasuistup kommuniani suliffeqarnerup qanoq immikkuullaritsigineranut, aammalumi arnat angutillu suliffissaminnik toqqaasarnernut takussutissatsialaavoq. Kommunit suliassaqartitsiviinik annikillileroqassappat annerpaamik arnanik soraarartitsisoqartussaavoq, arnallu taakkua allamik suliffinni allani suliffissarsineqassappata, immaqa aatsitassarsiornermi taava arnaanerpup ajornartorsiutitat erseqqissisussaammata taava angutaannaanerusunik sulisoqartarneq allanngorttariaqalisaaq.

Kommunimi sulisuni utoqqaassutsini tamani arnat amerlanerulluarput. Assersuutigalugu inuusuttut, tassa sulisut 30 inorlugit ukiullit, qiviarutsigit taava takuneqarsinnaavoq sulisut taakkua pingajorarterutaat marlorpiaat arnaasut. Imaappoq arnanut angutinullu nutaamik avissimajartorneqalersimanngilaq. Sulisorineqalersut inuusunnerpaat amerlanersaat arnaapput.

Tabelikkuttaaq takuneqarsinnaavoq pisortat suliffeqarfiini annikillisaaneqassagualuarpat qanoq annertutigisumik utoqqalineq namminerlu piu-massuseq pissutigalugu soraartarneq atorneqarsinnaasoq. Sulisut pikkorissusi, sumi sulinerat il.il. isiginngitsuusaarutsigit taava kommunimi sulilertarneq soraatarnerlu qanoq nalinginnaatigisoq takutereerparput. Tabelillumi uuma qulaaniittup aamma takutippaa sulisut tamarmiusut tallimararterutaat 50-it sinnerlugit ukioqartut. Taakkumi sulisinnaanertik naangajalerpaat taamaattumillu kommunimi sulisutut nammineerlutik soraartussanngungajalerlutik.

6.6 Sulisut suliaqarfinnut assigiinngitsunut agguataarnerat

Naggasiullugu kommunimi suliassaqtitsinermik misissuinermi misilinniarparput sulisut tamarmiusut kommunip ingerlatsinerani ingerlatsivinnut agguataarniarlugit.

Pisortat akissarsialeriffiata, Akissarsiat, aningaasartuuteqarfinnut tunngatillugu paasissutissaatai atorlugit. Aningaasartuuteqarfik iluaqutigalugu sulisut imatut ingerlatsivinnut agguataarsimapput:

- Allaffissorneq
- Teknikikkut ingerlatsineq
- Suliffissaqartitsineq inuussutissarsiutillu
- Inunnik ikiuinermut suliffiit
- Atuartitsineq kulturilu
- Pilersuineq

Nalunaarsuineq nalorninartortaqaarsinnaavoq, akissarsialerinermi tassunga tunngatillugu erseqqilluinnanngimmat, agguataarneq pisumiit pisumut ingerlanneqartarluni.

Tabel 55. Kommunimi sulisut ingerlatsivimmut agguataarlugit, 2. kvartal 2009

Ingerlatsivik	Ukiumut suliaq	
	Amerlassuseq	Pct.
Allaffissorneq	368,0	17,7
Teknikikkut ingerlatsineq	95,7	4,6
Suliffissaqartitsineq inuussutissarsiutillu	58,2	2,8
Inunnik ikiuinermut suliffiit	624,9	30,1
Atuartitsineq kulturilu	887,2	42,7
Pilersuineq	45,6	2,2
Katillugit	2.079,7	100,0

Pissarsiffik: Paasissutissat Akissarsiarnit pissarsiat tunngavigalugit nammineq naatsorsukat, november 2009.

2009-mi 2. kvartal Qaasuitsup kommuniani naatsorsuinerit kingulliit mallilugit ukiut sulinerit 2.079,7-iusimapput. Ingerlatsivik annerpaaq tassavoq Atuartitsineq kulturilu, meeqqammi atuarfiat tassaniippoq. Ukiumut suliata tamarmiusut 42,7 pct.-iat ingerlatsivimmi tassaniippoq. Tulleraa Inunnik ikiuinermut suliffiit 30,1 pct.-iusoq. Allaffissorneq ukiu-

mut sulianik 368-inik annertussueqarpoq, tassa kommunimi suliassaqar-
titsinerup ukiumut suliangortinnerata 17,7 pct.-iulluni.

7 Eqikkaaneq

Qaasuitsup kommunia atulerpoq 1. januar 2009. Qaasuitsup kommunia nunatamigut nunarsuarmi kommuninit annerpaavoq. Kommunimiipput illoqarfiit angisoorsuunngitsut arfineq pingasut nunaqarfiillu 31-t inoqarfiillu allat marlussuit. Taamaannera nunap ilaata aningaasaqarnikkut ineriartortinnissaanut piumasaqaatinik allarluinnarnik pilersitsivoq.

7.1 Ineriartortitsissagaanni periaasiusartut pingaarnert

Nunap ilaanut allanut naleqqiullugu nunap ilaa immikkuullarinnerusok periaasiliortariaqarpoq sanngiequtinik, avinngarusimasumiinnerup pilersitaanik, illuatungiliisimaartussanik aammalu nunap ilaata tamatuma allaassusianik annertuumik pingaartitsisumik, assersuutigalugu pinngortitap pisuussutaanik iluaquteqarnissamut periarfissanik il.il.:

- Pinngortitap pisuussutaanik iluaquteqarnermik pingaartitsineq aammalu naliliutinik sapinngisaq tamakkerlugu najukkami isumalluutinik naleqarnerulersitsinissap qularnaarneqarnissa.
- Aqqissuussineq eqaatsoq, pisortat namminersortullu ingerlatsiviini. Annertunerusumik nammineersinnaanermik pisariaqartitsineq (aaqqissugassanut, sullissinissanut il.il.).
- Inoqarfiit sumiinnerat tunngavigalugu sullissinerup assigiinngisitaarsinnaaneranik nalinginnaasumik akuersornermik pilersitsilluni.
- Ungasissutit pissutigalugit ajornartorsiutaasut, atassuteqaatitigut atortortissaarutit nutaaliat atortoralugit, annikillisinnissaat pingaartillugu sammissallugu.
- Inuiaqatigiit allanngornissamut piareersimasut toqqissisimasut pilersissallugit. Inuussutissarsiutitigut suliffissaqartitsinikkullu allanngorarsinnaaneq pitsaasunik periarfississallugu. Ingerlatsiviit sulisinnasullu inuussutissarsiutitigut periarfissalimmut nuuttariaqarput.
- Nunap ilaata tamatuma avataani suleqatinik suleqateqarnermik ajunngitsimik pilersitsiartuaarneq, taakkua tassaasimappata pisortat oqartussaasut imaluunniit ingerlatsiviit pisortanit pigineqartut, avataaniit aningaasaliisartut imaluunniit kattuffiit ingerlatsiviillu allat.

2. Amerlanerit isumaqartarput aningaasaqarneq atuutereersoq anner-tuumik avataaniit toqqaannartumik toqqaannanngitsumilluunniit tapiiffi-gineqarnermik tunngaveqartoq ungasinnerusoq isigalugu illersorneqar-tuarsinnaanngitsoq. Taamaattumik pingaartuuvoq Avanna maannangaag-piareersalissasoq aningaasaqarnikkut imminut nammannerusumik in-geerlalnissaq anguniarlugu iliuuseqarnissamut.

7.2 Aningaasaqarnikkut imminut nammannerup ine-riartortinneqarnera

Nunap ilaatui illuni ullumikkut Qaasuitsup kommunia aningaasaqarnikkut imminut nammattunngilaq. Ullumikkutut atugarissaaneq attatiinnarne-qassappat Landskassemik kommunip bloktilskudimik aningaasatigullu tapiissutinik allanik pisarnissaq pisariaqartippaa.

Inuiaqatigiit imminnut nammattut ineriartortinnerannut aningaasaqar-neq kisimi apeqqutaanngilaq. Soorlu kingusinnerusukkut tikikkumaarip-put, aamma taamaappoq nunamut tamarmut tunngatillugu, Qaasuitsup-kommunia avataaniit suliartortunik pisariaqartitsivoq najukkami sulisin-naasut sulisunik immikkut piginnaasalinnik pisortani namminersortunilu suliassanut arlalissuarnut tunngatillugu pisariaqartitsineq tamakkerlugu matusinnaanngimmagu.

Aningaasaqarnikkut imminut nammattunngornissamik anguniagaqarneq inuit tamarmik akiligassaminnik akilisinnaalernissaannut ineriartorner-mik paasineqassanngilaq. Nunarsuarmiunut sukkanerujartuinnartumik akulerukkiartornerummi tamatuma akerlianik takutippaa nalinginnaa-sumik aningaasaqarneq, nunat ataasiakkaat sapinngisamik annertuner-paamik imminnut pilersorniarfigisaat suleqatigiinnermik niueqatigiin-nermillu taarserneqariartulersoq, nunat nunallu immikkoortui tamarmik pikkoriffiginerusaminnik tunisassiulieriartorfigisaannik.

Naalagaaffeeramut Kalaallit Nunaatuut ittumut, sulilu annerusumik nu-nap ilaanut Qaasuistsup kommuniatut ittumut atuuttuassaaq nammineq ilumini niuerneq annikitsuujuassasoq nioqqutissanillu tikiorartitsineq an-nertoorujussuujuassasoq. Aningaasaqarnikkut imminut nammanneq oqimaaqatigiinnerlu aatsaat pilersinneqarsinnaavoq nunap ilaata tama-tuma inuussutissarsiutitigut ingerlataanut tamanut atatillugu avammut

niuerneq imminut annertunerusmik pilersornermik ilallugu tunaartarine-qarpat.

Namminersorneq pillugu ataatsimiititaliarsuup suleriaasissaani annertunerusumik namminiilernissaq aningaasaqarnikkut imminut nammanne-rusumik ingerlalnissap anguniarnissaanik kissaateqarneq ilaatinneqar-poq. Pisinnaatitaaffiit pisussaaffiillu oqimaaqatigiittariaqarput.

Pisinnaatitaaffiit pisussaaffiillu oqimaaqatigiinnerat Namminersorneq pil-lugu ataatsimiititaliarsuup nassuiarpaa tassaasoq annertunerusumik nammineerneq tunngaveqassasoq aningaasaqarnikkut imminut nam-mannerunermik. Aningaasaqarnikkut imminut nammanneq Namminer-sorneq pillugu ataatsimiititaliarsuaq malillugu paasineqartariaqarpoq aningaasaqarneq inuiaqatigiit kalaallit naalagaaffiup tapissutaanik Ka-laallit Nunaannilu aaqitassanut tunngatillugu naalagaaffiup tapissutaanik aaqqiissutaanillu pisariaqartitsinerminnik annikillileriffigisaat.

Taamatuttaaq Qaasuitsup kommiuniani aningaasaqarnikkut imminut nammanneq imatut oqaatigineqarsinnaavoq tassaasoq kommunip pisin-naatitaaffii annertusissasut (assersuutigalugu nammineerluni aqutsinis-samut pinnaatitaaneq, tassunga ilanngullugu sullissinissamik isumaqati-giissutinik aqutsineq) tamannalu pissasoq piffissaq ungasinnerusoq isi-galugu kommunip Landkassemitt tapiissutinik pisariaqartitsinnginnerujar-tussasoq.

Kommunip aningaasartuutai eqqartorutsigit taakkua tasaanerupput su-liaqartitsinermut aammalu pisortani sulisunut akissarsiat. Akissarsianut aningaasartuutit ilarpassui pisortat karsiinut akissarsianik akileraarutiti-gut utertarput.

Atuartitsineq tassaavoq meeqqat atuarfiat ilinniartitsinerillu allat. Tas-sunga aningaasartuutit kommunip aningaasartuutaasa tallimararterutaat sinnerlugit amerlassuseqarput 260,4 million kr.-ullutik. Aningaasartuutit taakkua akissarsiartaat 2009-mi aningaasartuutissanut missingersuum-mi naatsorsorneqarpoq 78,2 pct.-iussasoq.

Inunnik ikiuinermut ilaapput pisortaniit tapissutit assigiinngitsorpassuit. Ilagaat napparsimasunut suliffissaqanngitsunullu ikiuutit, soraarnerussu-tisiat ineqarnermut tapissutit il.il. Taakkua kommunip aningaasartuutaa-sa tamarmiusut 47,9 pct.-eraat. 2009-mi aningaasartuutissat missiner-suutaanni inunnut ikiluutit milliardit qeqqi sinnilaarlugit amerlassueqar-

put. Tassani sulisut akissarsiaat 205,3 million kr.-iupput, tassa inunnut ikiuinnermut aningaasartuutit tamarmiusut 36,4 pct.-iullutik.

Qaasuitsup kommuniani 2009-mut aningaasartuutissat missingersorne-ranni kommunip isertitassaatur ilanngunneqarsimapput 983,8 million kr. Taakualu Kalaallit Nunaata kaajalukaartitaasa 10 pct.-ii missiliorpaat.

Bloktilskudip assigiissaarutillu perneqarnerata sunniutissaa tasaan-naangilaq 53,0 pct. soorlu kommunip isertitaani angissutsit taakkua marluk taanna katinnerigaat. Avataaniit tapissutit kommunip aningaasa-tigut kaajalukaartitaanut ilaapput taammalillutillu toqqaannartumik sun-niutimik saniatigut kommunip aningaasanut missinersuutaani takune-qarsinnaalluni kinguneqartarput toqqaannartumik isertitaqaatitut, soorlu akileraarutitigut isertitat annertusineratigut aamma pisortat suliassaqa-rtitsinerulerneratigut.

Naatsorsuinerit takutippaat kommunip isertitaasa tamarmiusut 983,8 million kr.-isut ilaat milliardip affaa sinnerlugu, tassa 57,6 pct. tassaasut avataanit tapiissutit.

Nuna tamakkerlugu nunap immikkoortui assigiinngitsut assigiinngitsunik sammisaqarput. Taamaattumik ajunngilaq kommunit namminersorlutik oqartussat ingerlatsiviinik annertuunik qanittumiititaqanngitsut, taa-maattumillu ingerlatsivinnit tamakkuninngaanneersunik akissarsiatigut akileraarutitigut iluaquteqanngitsut kommunit akornanni assigiissaari-nikkut taarsiivigineqartarput. Assersuutigalugu namminersorlutik oqar-tussat ingerlatsiviisa Nuummi eqiterusimanagerat Kommuneqarfik Sermer-suumut annertoorujussuarmik isertitaqartitsivoq. Qaasuitsup kommu-niani aningaasaqarneq imminut nammattoq taamaalilluni nuna tamak-kerlugu sulianik agguataarisimaneq pissutigalugu taarsiiffigineqatussaa-voq.

2009-mi kommunip tamakkiisumik akissarsianit akileraarut isertitassaa nalilerneqarpoq 420,6 million kr.-iussasoq. Avataaniit tapiissutit ta-marmik peerneqaraluarpata taakkualu akissarsianit akileraarutit qaffar-neqarnerannik taarserneqarluni, taava tassuuna akissarsianit akileraaru-tip qaffarnera 2009-mi kommunip pilersaarusiugaanit 234,8 pct.-imik naleqassagaluarpoq.

7.3 Aningaasaqarnerup allanngortiterneqarnera

Taamaattumik aningaasaqarnikkut imminut nammannermik pilersitsinierneq inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik tamarmiusumik annertoorejussuarmik taarserneqartariaqassaaq. Kalaallit namminersorneq pillugu ataatsimiititaliarsuata periaasissaq pingasunik pingaarnerusunik imalik, imaluunniit periaasertalik tikkuarpaa:

1. Periaaseq pingaarneq: Pisortat sammisaqarfiinik allanngortiterineq: Pisortat sammisaqarfiinut aningaasartuutit inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut pisinnaasaannut naapertuuttuussapput.

2. Periaaseq pingaarneq: Kikkut tamarmik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut peqataassapput.

3. Periaaseq pingaarneq: Inuussutissarsiorneq imminut qiteritittoq ineriartortinneqassaaq.

Taakkua pingasut tamarmik Qaasuitsup kommuniata aningaasaqarnikkut imminut nammattunnerusunngortitsiniarnermi aamma atorneqarsinnaapput.

Pisortat ingerlataqarfiat taamaallaat atasinnaavoq naalagaaffiup Kalaallit Nunaannut tapiissutai bloktilskudit tunuliaqutigalugit. Tassaa taamaappoq Kalaallit Nunaat tamaat aammalu kommunit ataasiakkaat eqqarsaatigalugit. Ajornartorsiut unaavoq najukkami aningaasaqarneq taamaanneranut aaqqigusimasuummat. Innuttaasut ilarparujussui pisortanit ingerlatsiviini akissarsiorneq imaluunniit tapiissutineersunik pisarneq inuussutigaat, ilami namminersorlutik inuussutissarsiornerup ilarujussuanut pisortat nioqqutissanik sullissinernillu pisariaqartitsinerat apequtaalluinnarpoq.

Bloktilskudi inuiaqatigiit inuiaqatigiittut atugarissaartutut ineriartorsinnaanerannut pingaarutilerujussuuvoq, assersuutigalugu inunnik ikiuisinnaanerup qularnaarneqarneranut aammalu annertunerusumik ilinniartitsinikkut ingerlatsilernermut.

Bloktilskudili aamma ajortunik sunniuteqarpoq. Inuussutissarsiutit avataanit tapiissutini taarsiisinnaasumik ineriartortinnissaraluannut 'naamagisimaarinnineqaleqqajaavoq' pisortallu ingerlasiveqarfii annertoorejussuannngorsimapput. Nalinginnaasumik gineqarsimagaluarpoq inuussutissarsiutiniq alliertortunik ineriartortitsinissaq politikikkut kissaatigine-

qarsimagaluarpoq ukiukkuutaartumilli bloktilskudeqarnerali pissutaalluni nutarterinerit pisariaqartitat piviusunngortinnissaannut naammattumik piumassuseqartoqartarsimanani.

Aningaasaqarnikkut imminut nammattumik pilersitsinissamut atatillugu periaaseq pingaarneq siulleq pisortat imaaliinnarluni ingerlataqarfiisa annikillisinissaannaannik imaqanngilaq. Tassami eqqarsarluarnerus-sanngilaq nunata tamakkerlugu suliffissaaleqineqareersillugu sulisunik soraarsitsiortussagaanni. Akerlianilli pineqartoq tassaavoq ingerlatanik ullumikkut namminersorlutik oqartussanit kommuninillu tigummisaannik namminersortut inuussutissarsiorneranni ingerlatsivinnik nutaanik ingerlatsivinngortitsisumuk pilersitsissalluni.

Taamaattumik pilersitsineq ingerlatsivinnut alliaartortussanut periarfissanik pitsaasunik niuerfissamillu annerusumik pilersitsissaaq.

Qaasuitsup kommuniani pisortat ingerlatsiveqarnerat nunani allani nunap ilaanut allanut naleqqiullugu anngajaarsuujuarumaarpoq. Sullissineq siamasissuuvoq, innuttaasut ikikulunnerat nukissanik amerlanerusunik piumasaqartuassaaq illoqarfimmi anginerusumi sullissinermut naleqqiullugu. Tassungali atatillugu pingaartoq unaavoq taamatut ingerlajartornerup ukiuni aggersuni annertusiaartortinnissaa.

Periaatsip pingaarnerup aappaa kikkut tamarmik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut peqataanissaannik piumasaqarpoq. Oqartariaqarpormi kikkut tamarmik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut ilaasut, kisiannili tassunga atatillugu taama oqartorqarpoq pisinnaatitaaffiit pisussaaffiillu sapinngisamik oqimaaqatigiissinneqartariaqarnerat erseqqissarumallugu.

Innuttaasut ilarparujussui inuussutissarsiorsinnaasuupput naammattumilli ataatsimoorullugu aningaasaqarnermut isertitatigut akileraarutitigut il.il. naammattumik pilersueqataanatik, aammalumi innuttaasut ilarpassui sivikitsumik ataavartumilluunniit pisortaniit aningaasaqartinneqarnissamik pisariaqartitsillutik.

Periaatsip pingaarnerup imaa inuussutissarsiornermik imminut qiterititumik ineriartortitsinissaq aamma najukkami aningaasaqarniarnermut pingaaruteqarpoq. Soorlu nunamut tamarmut aamma taamaattoq nunap ilaani najukkami kommunimiluunniit aningaasaqarnertut ataatsimoorus-satut aningaasaqarniarneq isigineqarsinnaavoq, nammineq ilumini avammullu niuernikkut oqimaaqatigiinnerminik iluaquteqartoq, tamak-

kiisumik suliassaqartitsisoq aammalu sapinngisamik annertunerpaamik najukkami nalilinnik pilersitsisoq.

Aningaasaqarneq imminut nammattoq ukua pingasut anguniarlugit suli-soqarpat pilersinneqarsinnaavovq:

4) Sapinngisamik annertunerpaamik iliuuseqarfinnut pingaarutilinnut akissarsiaqartitsinikkut, imaappoq inuit isumalluutit pinngortitamilu isumalluutit salliutillugit.

5) Tamakkiisumik suliassaqartitsinikkut.

6) Nunanut allanut niuernermit oqaimaatigiinneqarneratigut.

Anguniakkat taakkua pingasut ataatsimoorlutik tassaapput aningaasa-qarnikkut imminut nammannerup ineriartortinniarneqarnerani periaatsit pingajuat:

Sapinngisamik annertunerpaamik iliuuseqarfinnut pingaarutilinnut akissarsiaqartitsinikkut siunertaavoq ataasiakkaat akissarsiarissaarnissaat qularnaassavarput, inuup taassuma nammineq soqutigisaa piinnarnagu, kisiannili inuiaqatigiit tamakkerlutik, tassami akissarsiatigut isertitaqarnerugaanni kingunerisarmagu akissarsiatigut akileraarutit inuup isertitaqarneruneratigut annerusarmata.

Pinngortitami isumalluutini iliuuseqarfiit akilersorneqarnerat sapinngisaaq tamakkerlugu annertusineqassaaq. Ileqquusumik isumalluutini pinngortitameersunik avammut nioqquteqarneq sapinngisamik taarserniarneqassaaq tunisassianik suliareriikkanik nunap tamatuma ilaalut Kalaallit Nunaatalu ilaanut allanut. Peqatigitillugulu inuussutissarsiutit attuumasuteqartut pilersinneqarlutillu ineriartortinneqassapput taamaalluni isumalluutini pinngortitamiittunik atuinikkut aningaasaqarniarneq taamaani najugaqartunut pitsaanerulersinneqassalluni.

Tamakkiisumik suliassaqartitsinissap siunertaa erseqqereerpooq. Aningaasaqarnerit allat tamaasa assigalugit isumalluutit pigineqartut tamarmik isumatuumik atorneqassapput. Sulisinnaasut suliffeqanngfitsulli imaluunniit sulisoqarnermit peersinneqarsimasut isertitsissutaasinnaagaluamik pingaarutilerujussuarmik atulussinnaanerpuput. Inuussutissarsiutitut pioreersunut pikkorissutsimik amigaateqarneq peqqutaasimappat taava ullumikkornit annertunerujussuarmik pikkorissaanissamik iliuuseqartoqartariaqarpoq pikkoriffiit pineqartut anguneqarsinnaaqqullugit. In-

nuttaasut avinngarusimasumiittut amerlanngeqisullu tamakkiisumik ilin-niarluarsimasuutsimik peqalernavianngillat nunap ilaani allanisullit, ki-siannili siunertaqartumik tamaani sulisut sapinngisamik pitsaanerpaamik ilinniagaqarsimanissaat anguniagaasariaqarpoq.

Nunanut allanut tunngatillugu aningaasarsiornikkut oqimaaqatigiinneq Qaasuitsup kommunianut isumaqarpoq Kalaallit Nunaanni nunap ilaanik allanik nunanilluunniit allanik niueqateqarnermi oqimaaqatigiinnermik. Oqimaaqatigiinneq pilersinneqassanngilaq imminut pilersorsinnaaleriar-tornerinnakkut, kisiannili kommunip periarfissaasa tamarmiusut tamak-kiisumik atorneqarnerisigut. Tamanna aatsaat anguneqarsinnaavoq iliuuseqarfinni sulisunik isumalluutinillu pinngortitameersunik pitsaane-rusumik akilersuiniarluni siunertaq anguneqarpat tamakkiisumillu sulias-saqartitsisoqalerpat.

7.4 Nunap pissusiata malillugu aaqqissuussaanermik qanorlu inoqarneranik nutaamik aaqqissuussinissamik piumasaq

Qaasuitsup kommunia nunarujussuuvoq. Angissusia 660.000 km²-iterinut naatsorsorneqarpoq. Taamaattumik kommuni, Kalaallit Nunaan-niinnaanngitsoq, nuanarsuarmili tamarmi angissutsigut kommuninit an-nerpaajulerpoq.

Nuna taama nalinginnaanngitsigisoq aaqqissuussinissamut annertooru-jussuarnik piumasaqarpoq. Tulliullugu Avannaata nunataanut qanorlu inulersorsimaneranut tunngatillugu pissutsit misissorneqassapput.

Nunap pissusiata annersaa sineriarujussuuvoq avannaaniit kujataanut ikittunnguakkuutaanik inulinnik siamaseqisunillu inoqarfeqartoq. Inoqar-fiit sumiinnerat qangaanilli immami isumalluutit tunaartaralugit inissitsi-tersimapput. Kimmut kommunip tamarmiusup nunataata ilarujussua sermersuarmit qallersimaneqarpoq. Inoqarfiit sinerissamiillutilluunniit tamaani sineriak sinerlugu qeqertani angisuuni mikisunilu inissititersi-mapput.

Inoqarfiit sumiinnerat annerusumik oqaluttuarisaaneq malillugu allan-ngoriartorallarumaarpoq. Illoqarfiit nunaqarfiillu ilaannut inuussutissar-siutissanik amigaateqarnek tunngavigalugu peeruttarumaarput allalli immaqa atareersut nunassiffiilluunniit nutaat alliartulersarumaarlutik.

Pingaaruteqarpoq inoqarfinnut ataasiakkaanut tunngatillugu ineriartornikkut anguniagassanik assigiinngitsunik pilersitsinissaq, inoqarfiit ataasiakkaat ineriartornissamut periarfissaat taamatullu ingerlatanik sunik salliutitsillutik ingerlaqassanersut kommunip pilersaarusiorterani inissisinnajumallugit.

Qaasuitsup kommuniani illoqarfinnit pingaarnersaavoq ilulissat. 1. januar 2009 4.528-nik inoqarluni Ilulissat illoqarfinnit annerpaavoq. Nunap ilaani tamaani illoqarfiup annerup tullianut, Aasiannut, naleqqiullugu Ilulissat 53,6 pct.-imik annerupput. 2000-imiilli Ilulissat Aasiannit alliarternerusimapput taamaalillunilu illoqarfiup siuttuunera malunnarsiartuinarsimalluni.

Ilulissat saniatigut kommuni allanik arfineq marlunnik illoqarfeqarpoq 31-nillu nunaqarfeqarluni. Nunap ilaa tamanna isorartoqimmat nunap ilaa ataqatigiinnerusoq, inoqarfinni assigiinngitsuni najugallit sullissinnernut assigiinngitsunut namminersorlutik oqartussat kommunillu atugasannngortitaannut ajornarpallaanngitsumik periarfissaqarfigisaat ineriartortissallugu ajornakusoorpoq.

Nunap ilaata aningaasaqarnikkut indeksia naatsorsorneqarpoq kommunimi inoqarfinnut tamanut tunngatillugu. Kommunimi Ilulissat qitiuvoq ilorleq Aasiaalli qitiullutik avalleq. Illoqarfiit allat arfinillit taakkua akornanni inissisimapput. Nunaqarfiit assigiimmik sinaanut ilorlermut avallermullu avinneqarput. Taamaaliorneq qitiusumik siniusumillu agguataarisarnertut nalinginnaasutut oqaatigineqarsinnaanngilaq, tassa taamaalilluni sinaaniinnerup annertusiartuinnarneranik pilersoqarluni, qitiusumit ilorlermit ungasilliarortilluni sinaanngoriartorneqarnerusarluni. Tamatumunnga pissutaavoq inoqarfiit ilaasa mikivallaarnerat ungasippallaarnerallu, tassami inoqarfik anngajaarsimagaluarpalluunniit nunap inaata aningaasaqarneranut indeksimi qitiusumut inissinneqartariaqartarluni.

Qitiusumik inissisimasut tassa illoqarfiit arfinillit. Sinaani avallermiipput nunaqarfiit 15-it, sinaanulli avallermut ilaallutik inoqarfiit sinneruttut. Taamatut agguataarinermi sinaaniittut ilorliit avalliillu tamarmik nunaqarfiupput.

Aningaasaqarnermik imminut nammattumik pilersitsissagaanni innuttaasut ataasiakkaat qanoq nunap ilaani qitiusumi sinaaniluunniit najoqqutaralugu sumi najugaqarneq tunngavigalugu assigiinngisitaartumik qanoq

sullinneqarnissaannik paasinnissimaninnermik pilersitsisimanissaq pingaarluinnartuuvoq. Kikkut tamarmik "assigiimmik pineqarnissaat" tunngavigalugu agguaassineq aningaasaqarnermik imminut nammattumik pilersitsisinnaangilluinnarpoq. Taamatut agguaassineq tamaangaannit, tassa isorliunerusuinnaangitsoq aammali illoqarfinnit, nunap ilaani tamaani kalittutut ineriartorfiunngitsuniit aallarartoqarneruleranik kinguneqartussaavoq.

Qaasuitsup kommuniani innuttaasut katitigaanerata sunami tamarmi innuttaasut katitigaanerat assigisorujussuuva.

Pingaartumik maluginiartariaqarpoq 30-39-nik ukiullit 40-49-nut ukiullinnit malunnartumik ikinnerummata.

Malugisariaqarportaaq inunni sulisinnaangorsimasuni angutit arnanit amerlanerujussuummata.

Taakkua marluk kommunip siunissami aningaasaqarniarneranut pingaarutilerujussuusussaapput. Arnat meeqqisinnaangorsimasut ikinnerunerata meeqqat inuujortut ikinnerulernerat kingunerissavaa. Peqatigitillugulu sulisinnaasut amerlassusiat annertuumik allannguuteqassaaq 40-49-nut ukiullit soraarninngorpata utoqqaassuserlu tulliuuttoq minneroreermat. Imaappoq sulisinnaasut ikileriarnerannik tamanna kinguneqartussaavoq.

Aningaasaqarnikkut imminut nammattunngortitsiniarnerup ilungersuutiginerani kommunimut kommunip inuusuttunik tigumminniinnarniarnerminik taakkunungalugu soqutiginnilersitsiniarnerminik pingaartitsinerunnissaa pingaaruteqartussaavoq. Peqatigitillugulu pingaartuuvoq siunissami sulisuujuumaartut atorluaanerusumik atorneqarnissaat sulisinnaasut ikiliartortussatut isikkoqareermata.

Innuttaasuni tamarmiusuni nuttarneq amerlanerpaat ilimagisaannit tunaartaqarnerujussuuvoq. Nunammi ilaani tamaani innuttaasut katitigaanerata ukiut tamaasa allannguuteqarujussuuartarpoq. Ilaat toqusarput allalli inunngortarlutik. Ilaat nunap ilaanut allamut nunanulluunniit allanut nuuttarput, massali ilaat nunap ilaata tamatuma iluani nunanulluunniit allanut nuuttarlutik.

Allannguutit tamakkua kommunip aningaasaqarnerata qanoq isumatuumik atorneqarnissaanut sunniuteqartorujussuussapput. inoqarfinni

meeqqat ikinneruppata taava meeqqanik paaqinnittarfinnik atuarfinnillu pisariaqartitsineq minnerussaaq. Utoqqaat amerlanerulersimappata utoqqarnik paaqinninnermik pisariaqartitsineq anertusissaaq il.il. Ajornartorsiummiuna uaniittoq sukkasuumik "erngup ammarnernunissaa matuuminissaaluunnit" ajornakusoortarmat, tassanimi apeqqutaammat kommunimi sulisut ilassanersut soraarsitsineqassanersorluunniit. Illutimmi atortullu naleqquttumik annertussuseqalersinniarnarat arriisaarnartuusarmat.

Erseqqereerpoq kommunip sullissinernik neqeroorutigineqartunik aqutsinnaanera innuttaasuni allannguutitut tunngatillugu eqaannerugaangat taava aningaasaqarnera pitsaanerusarmat. Taamaaliorsinnaassagaanni aamma pisut assigiinngitsut ilisimalluartariaqarput, taamaakkaangammi politikikkut aalajangiinissanut tunngavissarissaarnarnerusarmat. Allangornernik nakkutilliilluannigikkaanni sattaateqarlunilugooq ingerlatsisoqartarpoq. Allatut oqaatigalugu: Nammineq isumallutit iliuutsillu iluamik ilisimanngikkaanni taava isumalluutitik pitsaasumik atuisoqarsinnaannigilaq.

Innuttaasut allanngorarnarat, nunap ilaata tamatuma pisariaqartitai pitsaanerpaamik isumagisinnaajumallugit sunniuteqarfiginiarneq ajornangilaq. Soorlu siusinnerusukkut eqqartoreeripput ilaqutariit meerallit atugaanik pitsanngorsaaneq aqqutigalugu inuusuttut tamaaniginartinneqarsinnaapput. Aamma taamaappoq assersuutigalugu kulturikkut inuunermik pingaartitsinikkut.

Innuttaasunili pissutsit sunniiviginiarnernanut piffissaq sivisooq atortariaqartarpoq. Massakkorpiaq Avannaani inuit nutserlutik ikiliartorput, aammalu tamaani inuussutissarsiornikkut pitsanngorsaatinik pisoqangippat ukiuni aggersuni nutserneq annertuseriapiloorsinnaasoq ilimagineqarsinnaavoq. Tamanna siumut eqqoriarneqarsinnaavoq tassami inuusuttoqatigiit inuussutissarsiummut pikkorissarnermik ilinniagaqarumaartut ilimagisariaqarmat. Ilinniarnerit amerlanertigut nunap ilaata tamatuma avataani ingerlanneqarumaarput, inuusuttullu ilinniarnermik nalaani angerlarsimaffimmik qimassimanerani ilaqutartaarajupput. Inuusuttunut suliffissanik marlunnik, inissanillu pitsaasunik kulturikkullu neqerooruteqanngippat ilinniarfigisimasaminnisut pitsaatigisunik taava inuusuttut ilaat ikittuinnaat uterlutik aallarfinminni nunassikkumaarput.

Naak amerlanertigut innuttaasunik sunniiniarneq siviluujusaraluartoq taamaattoq aallartarneq piffissap sivikitsup ingerlanerinnaani annertoo-rujussuarmik allannguuteqartitsisinnaavoq.

Inuit ataasiakkaat amerlanertigut pingaarnertullu inooriaaseriumasartagaat tassa ilaqutarinni inoqutigiinniluunnit ilaqutaaffigisani najugaqarneq. Aningaasaqarnerup tunngaani isigalugu, assersuutigalugu suliffisaqarnermut ulluinnarnilu pisiassanik atuinermut inuit ataasiakkaat qanoq periaaseqarnerannut tunngatillugu inoqutigiit apeqqutaalluinnartarput. Inoqutigiit tassaasarpur inuup inuunermini takorluugaanut angunia-
gaanullu periarfissiisut.

Taamaattumik inoqutigiit qanoq katitigaanerat qanorlu aningaasaqarnerat kommunip aningaasaqarnerata paasinissaanut pingaarutilerujussu-
voq. Inoqutigiimmiuku ataatsit ataatsimut isigalugu tassaasut qanoq sullissisoqarnissaanik pisariaqartitsisut, ulluinnarni inuunermi allanngu-
teqarnissamik kissaateqartoqaraangat kissaateqarnermik pilersitsisut tassaasarpur inoqutigiit kattuttut.

Avannaani 1. januar 2007 inuit 18.243-t najugaqarput. Taakkua inoquti-
giinnut 6.649-nut agguataarsimapput. Imaappoq inoqutigiit ataatsit 2,7-
inik inuttaqarput.

Inoqutigiit qassinik inuttaqarnerat kommunip aningaasaqarnerani pin-
gaarutilerujussuuvuq. Erseqqippormi inoqutigiit nalinginnaasumik ilaqu-
tariittut angissuseqaraangat, assersuutigalugu ataataq, anaanaq meeq-
qallu arlaliusinnaasut, taava taakkua imminnut aningaasaqarnikkut
nammassinnaanerusarpur inoqutigiinnit ataasiinnarmik pilersuisulinnit
immaqalu meeqqanik arlaliusinnaasunik pilersugalinnit.

Avannaani najugaqarfiit pingajorarterutaat angunngilaarlugt ataasiin-
narmik innisimasoqarput. Marlunnik amerlanerusunit innisimasullit naju-
gaqarfiit affaat ataallugit 2007-imi inigineqartut naatsorsuutigalugit
amerlassuseqarput (45,6 pct.).

Pilersuinikkut nammatap innuttaasut katitigaanerat imatut nassuiarpaa,
inuit sulisinnaasutut utoqqaassusillit inuusuttunut utoqqaanerusunullu
sanilliussuullugit.

Naatsorsuinerit takutippaat Avannaani pilersusisuunermi nammatat nu-
nap sinnerani pilersuisuunermi nammatatigut allanngoriartorneq assigi-
pajaaginnaraa. Piffissarli pineqartoq tamaat Avannaani pilersusisuunermi

nammatat nunap sinneranit tamarmit annertunerusimapput. Avannaanili inuusuttunik utoqqarnillu pilersuisussat Kalaallit Nunaata sinneranit ikinerullutik. Taamaannera pitsaanngitsutut aatsaallu nunap sinnerata aningaasatigut assigiissaarutitigut il.il. aaqqinneqarsinnaasutut isigisariaqarpoq.

Qujanartutulli oqaatigisariaqarpoq pilersuinermi nammattassat ukiuni kingullerni aqqaneq marlunni appariartortusaaginnarsimasut naatsorsuinerit takutimmassuk.

Utoqqaanerusut piffissami namminersornerlutik oqartussa qarfiusumi anikitsuunngitsumik amerliartuinnarsimapput. Amerliartorneq taanna illuatungilerneqarpoq meeqqat ikilineratigut, kisiannili sulisinnaasutut utoqqaassusillit 1980-imiit 1990-imut amerliartorsimariarlutik ullumimut ikiliartorusaarinnarsimapput.

Malunnartumik tamatumuuna inuit katitigaaneratigut allannguuteqanngippat tamanna Avannaani aningaasaqarnikkut imminut nammannermik pilersitsinissamut periarfissamut annikitsuunngitsumik akornutaasaaq.

Taamaaliartornermik illuatungiliiniarluni iliuusissanik assigiinngitsorpasuarnik siunnersuuteqartoqarsinnaagaluarpormi. Soorunami pingaarnerpajuvoq inuussutissarsiutit ineriartortinnissaannut pitsaanerpaanik periarfissiinikkut aammalu atortutigut sullissinikkullu pitsaanagerusunik inuusuttunit ullumikkut ornigineqartunik periarfissiinikkut inuusuttut ilinniareersut utertinniarneqarsinnaapput.

Avannaani sulisinnaasut amerlassusiat ukiuni 30-ingajalluinnarni annikitsuinnarmik allannguuteqarsimavoq. Namminersornerulerup ukiuni siullerni 1980-imiit 1989-imut amerliartorusaarneqarsimavoq. Ukiuni taakkunani sulisinnaasut 2.139-inik amerlisimapput. Sulisinnaasutut utoqqaassusillit Avannaani amerlanerpaapput 1990-imi 12.402-jugamik. Tamatumali kingornatigut ikiliartorusaaginansimapput taamalu 1. januar 1009-mi 11.763-inngorsimallutik.

Sulisinnaasut ikiliartornerat nammineq ajornartorsiutaavortaaq. Sulisinnaasut tassaapput nunap ilaata tamatuma isumalluutaanit pingaarnarpaat, taamaattumik ikiliartornerata nunap ilaata tamatuma aningaasaqarnerata nalinginnaasumik appariarnera kingunerisussaava.

Ajornartorsiut suli annerussaaq sulisinnaasut ikiliartornerat tamaaanittut eqqaamiuisa annaasaqarnerannut ersiutaasimassappat. Naatsorsuinerit takutippaat Avannaata nunap sinnerani tamarmi ineriartorneq malittuar-simagaluaraa, kisiannili tamanna 1990-ikkut naajartorneranni allanngor-simasoq. Nuna tamaat isigalugu sulisinnaasut 1990-imiit 2004-mut amerliartorsimapput kingornalu taamaaginnalersimallutik, Avannaanili misigineqarsimalluni sulisinnaasut 2003-miit ikileriasimallutik. Ukiut kingulliit arfinillit ingerlaneranni tamaani sulisinnaasut 403-nik ikileriar-simapput.

Namminersornerullutik Oqartussaqaalernerani piffissap aallaqqaataani sulisinnaasut amerliartornerat illoqarfinni nunaqarfinnilu pivoq, kisiannili illoqarfinni amerliartorneq nunaqarfinniit annertunerusimalluni. Sulisinnaasut amerlassusiat tassanngaannit Avannaani illoqarfinni nunaqarfinnilu assigiimmik allanngoriartorsimavoq.

Sulisinnaasut utoqqaassutsimikkut katitersimanerata ukiut aggersut qanoq neriuteqarfigisinnaanerigut ilaatigut ersersippaa. Utoqqaatigiip-passuit sulisinnaasuniit qimagukkiartornerput aammalu inuusunnerusut sulisinnaasuni utoqqaassutsinut allanut sanilliullugit qanoq isikkoqarpat?

15-19-inut ukiullit taakkunani inuusunnerpaasut sulilernissamut piareersarlutik aallartisimalerput. Ilaat ilinniarput praktikkerlutillu, allaallu suliffeqalereersimapput. Ataatsimut isigalugu sulisinnaasut 13,4 pct.-ii utoqqaassutsimi tassaniipput. Inuusuttut taamatut utoqqaassusillit tallimaagaangata ataaseq sinnilaarlugut Ilulissani najugaqartarpoq, kisiannili inoqarfiit allarpassuit Ilulissaninngarnit amerlassutsiminnut naleqqiullugu Ilulissanit inuusuttortaqarnerujussuupput.

50-62-inut ukiulinni utoqqalinertik pissutigalugu soraaninngortitertuni paarlangavoq. Taakunannga inuit sisamaagaangata ataaseq Ilulissat illoqarfianni najugaqartarpoq. Nunap ilaa tamaat isigalugu sulisinnaasut taakkua ukiualunnguit ingerlaneranni soraaninngortussat sulisinnaasut tamarmiusut 18,7 pct.-eraat.

Sulisinnaasuni sulisinnaanngortartussat soraaninngortussallu qimerlooraanni soqutiginarporujussuarmik takusaqartariaqarpoq. Takutippaami inuusuttunik ilinniartitsiniarneq iluatsissagaluarpat taava Avannaani sulisinnaasut piffissap sivisoorsuunngitsup ingerlanerani piginnaasaqarnikut allatorluinnaq katitigaalerumaartut.

Ukiumi makkunani sulisinnaasut qanoq pikkorissuseqarnerat isiginiarneqartorujussuuvoq. Ullumikkulli qanoq piginnaasaqartiginerannut aamma lu pingaartumik inuusuttunik annertunerusumik ilinniartitsinikkut iliuuseqarnek qanoq angusaqaataasimanersoq pillugu ilisimasat killeqarput.

Naatsorsuinerit takutippaat 20-62-inut ukiullit 23,1 pct.-ii nalunaarsorsimasut inuussutissarsiummut pikkorissarnertalimmik ilinniagaqartut. Im-aappoq, inuit sisamaagaangata ataaseq inorlugu ilinniagaqartuuvoq sammisat arlaannik ilikkagaqarfiusumik.

16,9 pct.-it ilinniagaasa annersaraat suliamut tunngatillugu ilinniarsima-neq, katillugillu 6,9 pct.-it ingerlaqqittumik, annertunerusumik ilinniari-simasuusut.

Naatsorsuinerit aamma takutippaat 30-39-inut ukiullit utoqqaanerusunit ilinniarluarsimanerujussuusut. Ilimagisariaqarpoq 20-29-inut ukiullit minnerpaamik 30-39-nut ukiulittut ilinniagaqarsimalerumaartut. Tas-suuna takuneqarsinnaavoq sulisinnaasut akornanni ilinniartitseriaaseq 2004-imi aallatinneqartoq atollugu ilinniarsimassutsikkut siumukarne-qartorujussuusooq angusassatullu ilimagisat anguneqarsimasut.

Pikkoriffeqassuseq eqqarsaatigalugu Avannaani arnat angutinit ilinniar-luarsimanerupput. Aamma nunap ilaani tamarmi taamaappoq.

Sulisinnaasut alliartorfigisimasaat qanoq ilinniarluarsimatigissutsimut apeqqutaalluinnarpoq. Inuit Danmarkimi allisarsimappata taava ilinniar-simasusiat malunnartumik Kalaallit Nunaanni allisarsimasunit qaffasin-nerusarpoq. Taamaannera Kalaallit Nunaanni, Avannaanilumi sulisussar-siornermi atorluarneqartarpoq. Tamaani najugallit akornanni aalajanger-sumik pikkoriffillit atorfissaqartinneqartut pigineqanngikkaangata nuna-nit allaniit pissarsiarineqartarput. Aningaasarsiornermut tunngatillugu immikkortuni tamani taamaappoq.

Kalaallit sulisinnaasut 79,8 pct.-ii inuussutissarsiummut tunngatillugu ilinniarsimasutut nalunaarsorsimanngillat, kisiannili Kalaallit Nunaata avataani inuusimasut taama amerlatigisut akornanni 39,7 pct. ilinniaga-qarsimanngitsutut nalunaarsorsimallutik. Assigiinngissut suli angineru-voq annertunerusumik ingerlaqqittumik ilinniarsimassutsimut tunngatil-lugu. Kalaallit Nunaata avataani inunngorsimasut akornanni annertune-rusumik ilinniagallit 31,2 pct.-iupput, Kalaallit Nunaannili inunngorsima-sut akornanni taakkua 5,6 pct.-iinnaallutik.

2007-imut tunngatillugu kisitsisinik misissuinnermi ukiuni kingullerni allannguuteqarsimanissaa iligineqanngilaq. Pikkorissutimut tunngatillugu misissuinnerit taamaalillutik takutippaat kalaallit suliffeqarneranni tamaa-nimiut akornanni ilinniarluarsimassutsimik amigaateqarnek, taamaattu-millu avataanit sulisussarsiorneqartariaqartarnera ajornartorsiutit pi-ngaarnerit ilagigaat.

7.5 Najukkami akissarsiat annerulernissaannik pisa-riaqartitsineq

1. januar 2007 kommunimi innuttaasut 18.243-upput. Katillutik ukiumut isertittarpaat 1,8 milliard kronit akileraarut ilanngaatinagu. Taassuma assigiinnarpaa inoorlaamiit utoqqaanersamut tamarmik akileraarutaa-sussat 100.000 kr. inulaarlugit ukiumut isertittaraat.

Naak kommunimi inuit 25,8 pct.-ii nunaqarfinni najugaqaraluartut taa-maallaat akileraarutaasussamik isertitat 17,1 pct.-ii taamaallaat nuna-qarfinneersuusut naatsorsuinerup takutippaa. Agguaqatigiissillugu akile-raarutaasussamik illoqarfinni isertitat 110.594-iusut nunaqarfinni 65.490-iupput.

Inuit nunaqarfinni najugallit mikinerusumik akileraarutaasussamik iserti-taat illoqarfinni isertitamit mikinerunera aamma nunaqarfimmiut illoqar-fimmiunit minnerusumik akileraarutitigut isaatitsinerannut tamanna ta-kussutissaavoq. Misissuinnermili ilaatittariaqarparput nunaqarfimmiut il-loqarfimmiutulli kommunimut akissaajaatitaqartiginersut takussutissis-sallugu.

Inuit pisortat suliassaataannik suliaqartut illoqarfinni nunaqarfinnit amerlanerugaangata, tamanna annertoorujussuarmik akileraarutaasus-sanik isertitatigut tamarmiusutigut illoqarfimmi isertitatigut saqqummer-sarpoq nunaqarfinnilu annikinnerusumik saqqummersarluni. Pisortani sulisut inuussutissarsiutini namminersortuni sulisunit nalinginnaasumik akissarsiarinnerusarput. Agguaqatigiissillugu isertitat akilerarutaasussat inoqarfinni assigiinngitsuni assigiinngissutaata ilarujussua illoqarfinni pi-sortani suliffeqartut nunaqarfinnut naleqqiullugit amerlanerunerannik nassuiarneqarsinnaavoq.

Naatsorsuinerit takutippaat agguaqatigiissillugu akileraarutaasussamik isertitat inummiit inummut assigiinngisitaartorujussuusut, illoqarfiit nu-

naqarfillu akornanniinnaanngitsoq aammali illoqarfinni nunaqarfinnilu namminermi.

Agguaqatigiissillugu akileraarutissamik innuttaasut isertitaat Ilulissat illoqarfianni annerpaavoq. Tassani agguaqatigiissillugu akileraarutaasussamik isertitaq 120.899 kr.-iuvoq. Illoqarfiit minnerpaamik agguaqatigiissillugu akileraarutaasussamik isertitaqarfiusut tassaapput Kangaatsiaq Qaanaarlu. Taakkua marluk agguaqatigiissillugu isertitaat 83.000 kr. missaanniippoq.

Nunaqarfiit arlaannaalluunnit illoqarfinnut tassuuna qaninnguunngilaq. Nunaqarfinni agguaqatigiissillugu akileraarutaasussamik annerpaamik isertitaqarpoq Qaarsut, 81,977 kr. missaannik, nunaqarfiilli arlalissuit appasinnerpaamik agguaqatigiissillugu akileraarutaasussamik isertitaat 47.000 kr. missaannaanniippoq.

Innuttaasut Avannaani 1. januar 2007 najugaqartut taamaalillutik akissarsiatigut agguataarsimapput inoqarfiit akissarsiatigut atugarliornerusut akileraarutaasussamik agguaqatigiissillugu isertitaqarlutik Ilulissani isertitaasartup pingajorarterutingajaannaanik angissusilimmik.

Nammineq pissarsiornikkut isertitat assigiinngissut annikinnerulersissimassagaa ilimagineqarsinnaavoq, ataatsimulli isigalugu oqartariaqarluni Avannaani inoqarfinni assigiinngitsuni aningaasarsiornikkut pissutsit assigiinngitsorujussuunnguatsiartut

Tassunga atatillugu innuttaasut akissarsiorfiginnerusumukartarusulernissaannut tunngavissamik pilersitsinissaq pingaarluinnarpoq. Misissuinerummi takutippaa nunap ilaata tamatuma iluani sumiiffinni aningaasarsiorneq taama assigiinngisitaartigisinnaappat taava inuit aningaasaqarnmut tunngatillugu isumatuumik ilornissaannut akornutissarpassuaqarsimassasoq.

Nikerarnerup amigaataaneranut – taammalu akissarsiat nalimuatsinnissaannut pissutaasoq pingaartoq – tassaasinnaavoq nutsernissamut pile-ritsatitsisinnaasunik amigaateqarneq, aammalumi kulturimut tunngassutillit soorlu piniartutut misigisimaneq allamut akissarsiorfiginnerusumut nuukkusunnginnermut pissutaasinnaavoq. Kiisalu nuuffigisami inissaqannginneq inoqutigiinnut ataasiakkaanut aporferujussuusinnaavoq.

7.6 Inoqutigiit aningaasaqarnerat

Inuit ataasiakkaat aningaasaqarnikkut atugaat nalilersussagaanni inoqutigiit pingaarutilerujussuupput. Inuummi ataatsip aningaasatigut ilijuu-saanut inoqutigiit taassuma inooqatigisaasa qanoq katitigaanerat apeq-quterujussuussaaq.

Naatsorsuinerit takutippaat inoqutigiit akissarsiaat (akileraarutaasussamik isertitaat) qanoq assigiinngisitaarlunnartigisut. Inoqutigiikkuutaat amerlanerpaat marluk tassaapput agguaqatigiissillugu inoqutigiinni isertitap 50 pct.-ianik annerusumik imaluunniit 50 pct.-ianik minnerusumik isertitallit.

Naatsorsuinerilli taakkua inoqutigiit ataasiakkaat qanoq ittumik atugarissaaruteqarnersut takutinngilaat. Atugarissaarnermummi apeqqutaavoq qanoq inoqutigiit qanoq katitigaanersut. Assersuutigalugu pilersuisoq kissermaa pingasunik meeralik allatorluinnaq aningaasatigut atugaqartussaavoq inoqutigiinnut marluusunut meerartaqanngitsunut naleqqiullugu.

Inoqutigiit sorliit atugarissaakannernerusersut aammalu sorliit nalinginnaasumik atugarissaarnissamut ajornartorsiuteqarnersut takutinneqarnissaat siunertarineqarsimappat aammalu inoqarfiit ataasiakkaat isertitativ atorlugit nunaqqatiminnut naleqqiullugu qanoq inuuniarnersut, taava inoqutigiit inersimasutigut, pilersuisutigut meeqqatigut il.il. qanoq katitigaanerat naatsorsuinerimut ilaattittariaqassaaq.

Assersuutigalugu oqartoqarsinnaavoq aappariit pingasunik meerallit kissermaatut meeraqanngitsutut atugarissaartigijumallutik akissarsiaqarnerusariaqassasut. Peqatigitillugulu "amerlaarsuuneq" iluaqutissartaqassaaq inoqutigiinni arlaliunikkut, taamaalilluni inoqutigiit meeraqqortuut qulaani assersuutitut tallimariaammik isertitaqarnerusariaqassallutik kissermaatut atugarissaartigijumallutik.

OECD-p tassunga atugassatut oqaaseq *ækvivalensindkomst* ineriartortissimavaa. Ækvivalensindkomstip inoqutigiit amerlassusiat qanoqlu katitigaanerat naatsorsuutigaa.

Avannaa tamakkerlugu najugallit agguaqatigiissillugu 1. januar 2007 ækvivalensindkomstiat 156.823 kr.-iuvoq. Illoqarfinni agguaqatigiissillugu ækvivalensindkomsti 168.174 kr.-iuvoq, nunaqarfinnili appasinne-rungaatsiaqaluni, tassa 113.878 kr.-iulluni.

Naatsorsuinerit taakutippaat illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni atugarissaarnikkut nioqqutssanillu atuisinnaanikkut annertuumik assigiinngissuteqarunartoq. Illoqarfinni ækvivalensindkomsti nunap ilaani tamaani tamarmi ækvivalensindkomstip agguaqatigiissinneranit 3,5 pct.-imik qafasinneruvoq, nunaqarfinnili agguaqatigiissillugu ækvivalensindkomstimit 27,4 pct.-imik appasinnerulluni. Taamaakkaluartoq ilimagineqarpoq nunaqarfinni imminut pissaqartinneq illoqarfinniit annertunerusoq, tassuunalu illoqarfiit nunaqarfiillu assigiinngitsorujussuupput.

Illoqarfiit nunaqarfiillu assigiinnginnerujussuat aamma sanilliutassaavoq inoqarfinni taakkunani assigiinngitsuni marlunni najugaqartuni inoqutigiit ataasiakkaat akornanni ækvivalensindkomsti aamma assigiinngisitaartorujussuummat.

Naatsorsuinerit takutippaat inoqarfinni taakkunani assigiinngitsuni assorujussuaq assigiinngisitaarneqartoq. Illoqarfinni inoqutigiit ilarpaalorujussui nunap ilaa tamanna tamakkerlugu agguaqatigiissillugu ækvivalensindkomsti 50 pct.-imik sinnerlugu isertitaqarput. Aammali kisianni illoqarfinni inoqutigiit ilarpasui isertitaat tamatuma illuatungerluinnaanniipput.

Nunaqarfinni inoqutigiit 20-ugaangata ataaseq tamaani agguaqatigiissillugu ækvivalensindkomsti 50 pct.-imik sinnerlugu isertitaqartarpoq. Kisiannili nunaqarfinni inoqutigiit pingasuugaangata ataasingajalluinnaq agguaqatigiissillugu ækvivalensindkomsti 50 pct.-imik ataallugu isertitaqartarpoq.

Ækvivalensindkomstip assigiinngisitaartorujussunera inoqarfiit ataasiakkaat akornanni aamma atuuppoq.

Avannaani indeksi 100-ngortillugu Upernaiup illoqarfia qutsinnerpaamik agguaqatigiissillugu ækvivalensindkomsteqarpoq 118,7-imik. Appasinnerpaat nunaqarfiit arlaqartut 56-iinnaallutillu 57-iinnaapput. Agguaqatigiissillugu ækvivalensindkomstip inoqarfinni pisuunerpaami piitsuunerpaamilu assigiinngissutaa ima angitigaaq 97.060 kr.-iulluni.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu aningaasarsiornikkut tunngaviusup assigiinngisitaarnera ataasiinnaanerarneqarsinnaanngilaq. Ilami nunaqarfiit ilaat tamatumuuna illoqarfinnit ajornartorsiornerusunit pitsaaneruppulluunniit.

Ukiumut 2007-imut tunngatillugu Avannaani innuttaasut tamakkerlutik akileraarutaasussamik isertitaat 1. januar 2007 naatsorsorneqarpoq 1,8 milliard kroniusoq. Taamaalillulni kommunimi inoqutigiit ataatsit agguaqatigiissillugu isertitaqarlutik 98.939 kr.

Innuttaasut isertitaqarfigisimasaat assignngisitaartorujussuupput. Akileraarutininik pissarsiffiunerpaamik isertitaqarfiit annerpaartaat pisortani namminersortunilu A- aamma B-indkomstinit pisuupput. Katillugu 2007-imi akissarsiatut 1,7 milliard kr. akilernerqarsimapput. Taannalu inoqutigiit tamakkerlutik 249.537 kr.-inik isertitaqaroqaatigineqarsinnaavoq.

Akissarsianit tamarmiusunit 836,3 million kr.-nit pisortat suliffeqarfiinit, taamanikkut namminersornerullutik oqartussaasunit kommuninillu akilernerqarsimapput.

Taamaalilluni Avannaani 2007-imi akissarsiat 50,4 pct-ingajalluinnaat pisortat sulliviineersuupput. Sinneri ingerlatsivinnit pisortanit pigineqartunit namminersortullu ingerlataanni pisuupput. Pisortat namminersortullu ingerlatsiviisa Avannaani 2007-imi akilersimavaat 822,9 million kr.-nit.

Pisortat akissarsianik 2007-imi akiliinerisa saniatigut aningaasaliissutininngaannit 266,7 million kr.-nit akilernerqarput. Taakkua aningaasaliissutinik kapitalip uuma aallaqqaataani taaneqartunik ilaqarput. Aningaasaliissutit sulii amerlanerupput kisiannili annertussusii pineqartumut tunngatillugu annikitsuarsuarnik.

Pisortat akiliutaat taamaalillutik 2007-imi 1,1 milliard kr. missiliorlugit angissisueqarput. Tassa Avannaani ukioq taanna akileraarutaasussamik isertitat 61,1 pct.-eralugit. Tassunga ilaatinneqanngillat pilersuiffinnit pisortat pigisaanniit akissarsiat.

Taamaalillutik pisortat Avannaanni innuttaasut akissarsiorfiinit pingaarnarpaalerput. Inunnik ikiuutitigut 2007-imi isertitat Avannaani inoqutigiinnut tamarluinnarnut akilernerqartut 40.113 kroniusut pisortaneersuupput.

Pisortat ikiuutitut aningaasartuutaat malunnaateqarnerpaat tassaapput utoqqaleinesiutit soraarninngujaarutisiallu, aammali ineqarnermut tapisutit ikiuutitut aningaassaliissutit tamarmiusut 10 procentii sinnerlugit annertussuseqarput.

Illoqariit Avannaani 2007-imi innuttaasut 74,2 pct.-iinit najorneqarput. Ataatsimut isigalugu illoqarfiit inunnut ikiuutitut aningaasaliissutit tamarmiusut 76,8 pct.-ii pisarpaat.

Nunaqarfiit innuttaasut 25,8 pct.-iinit inoqutigiillu 20,9 pct.-iinit najorneqarput. Nunaqarfiit inunnut ikiuutitut aningaasaliissutit tamarmiusut 23,2 pct.-ii pisarpaat.

Naatsorsuinerit takutipaat inoqarfik sorleq ilaminit pinerusarnersoq imaaliinnarlugu oqaatigineqarsinnaanngitsoq. Ikiuutitut aningaasaliissutit innuttaasumut ataatsimut tunngatillugu uuttorneqarpata nunaqarfiit inuttussutsertik malillugu pisinnaanaasaminnit mikinerusumik pissagaluarpud, akerlianilli inoqutigiit tunngavigalugit naatsorsuineqartuuppat paarlangassagaluarluni.

Illoqarfinnut tunngatillugu Kangaatsiaq, Ilulissat aamma Uummannaq inunnut ikiuutitut inuttussutsiminnut naleqqiullugu annikinnerusunik pisarput. Illoqarfiit allat tallimat inuttussutsiminnut naleqqiullugu annertunerusumik inunnut ikiuutitut tamarmiusunit pissarsisarput.

Nunaqarfinni aamma assigiinnginneqarpoq. Nunaqarfiit arfineq marluk agguaqatigiissillugu inutsussutsiminnut naleqqiullugu annerusumik pisarput, nunaqarfiilli allat annikinnerusumik pisarlutik.

Inunnut ikiuutitut tunniussinissamut pissutsit tunngaviusut arlaliupput. Ikiuutit ilaat aalajangerneqartarput inoqarnermut tunngasuinnaat pissutigalugit. Erninq pissutigalugu sulinngiffeqarneq utoqqalinersiutillu taamaattunut ilaapput. Allalli inuup ataatsip inoqutigiilluunniit ataatsit ajorsarlunnaanginnissaanik qularnaarinissamik siunertaqarput.

Avannaani inoqutigiit tamarmiusut 29,4 pct.-ii ikiuutit arlaannaannilluunniit pineq ajorput. Inoqarfiit ilaanni kisitsit taanna illoqarfinnut ataasiakkaanut nunaqarfinnullu ataasiakkaanut assigiinngisiterorujussuvoq. Nunaqarfinni kujallerpaani inoqutigiit ikittuinnaat ikiuutisineq ajorput, avannarpasinnerusumiittunili killormorluinnaq sammilluni.

Ikiuutit aamma illoqarinnik assigiinngitsumik eqquippud. Assersuutigalugu Ilulissani inoqutigiit 31,2 pct.-ii ikiuutitut pineq ajorput, kisiannili illoqarfiit annersaata tulliani, Aasianni, kisitsit taanna 22,2 pct.-iinnaavoq.

Inoqarfinni assigiinngitsuni inunnik ikiuinnermut tunngatillugu ikiuutaa-sartutigut assigiinngisitingaatsiarnerujussuup takutippaa ikiuutit 266,7 million kr.-nit Avannaani agguaannissaat imaannaanngitsoq.

Ikiuutini agguaanermi tunngaviusartooq nalinginnaasumik tassaasarpooq inuiaqatigiinni atugarliornerusunut ikiuutini tunniussinissaq. Naatsorsuinerilli takutippaat inoqutigiinni atugarissaarnerpaani (10. decil) inoqutigiit tallimaagaangata inoqutigiit ataatsit ikiuutini pisartut. Akerlianilli inoqutigiit atugarliornerpaat arfiniliugaangata inoqutigiit ataatsit ikiuutini pisarlutik.

Ikiuutini agguaassinermik nalunaarsuutit nalilersornerannut pingaaruteqarlunnarpooq inoqutigiinni amerlaqisuni isertitat ilarpalussui tassaammata aningaasaliissutineersut, aningaasalissutillu amerlanersaat akileraarutaasussanik isertitanut taamalu aamma ækvivalensindkomstimut ilaasarpot. Peqatigitillugulu naliliinnermut ilaasussaavoq inoqutigiit ilaat isertitaqartarmata isertitanut akileraarutaasussanut ilaanngitsunik.

7.7 Inuussutissarsiutitigut ineriartortitsinissamik piasariaqartitsineq

Qaasuistsup kommuniani aningaasaqarnermik imminut nammattumik ineriartortitsinissamut apeqqutit pingaarnersaasa ilaat tassaavoq inuussutissarsiornikkut ingerlatat tamarmiusut annertusitinnissaat.

Aningaasaqarneq imminut nammattoq pilersikkiartuaarneqassappat tamanna ilaatigut inuussutissarsiuteqarnermut tunngaveqartinneqartariaqarpoq:

- Inuussutissarsiuteqarnermik imminut qiteritittumik ineriartortitsineq, tassa inuussutissarsiutini pitsanngorsaaneq, taamaallunilu inuussutissarsiutinut tunngaviusunut, soorlu aalisarnertut, aalisakkanik suliffissuaqarnertut aatsitassarsiornertullu ittunut atasunik inuussutissarsiutini ineriartortitsisariaqarpoq tamannalu tunngavigalugu najukkami, nunani allani pinnani, nalillit pigineqartut annertusartariaqarput.
- Kommunip aningaasartuutai annikillilertariaqarput, tassungalu atatilugu pisortat suliffeqarfii annertuumik annikillilertariaqarluni aammalu najukkami ingerlatsivinnut suliassanik tunniussuisariaqarluni.

- Innuttaasut akissarsiaat malunnartumik qaffartariaqarput. Akissarsianik qaffaaneq sulisinnaasut pisinnaasaannik pitsanngorsaannermik tunngaveqartoq, taamaalilluni najukkami inuussutissarsiut naammassisaqarnerulersillugit tassuunalu nalunaaquttap akunneranut akissarsiaq malunanrtumik qaffatsillugu.
- Najukkami sulisinnaasutut utoqqaassuseqalersimasunik pitsaanerumik atuineq, tassungalu atatillugu suliffissaqangitsunik ikilisitsineq, ikilisitsineq aamma inunnik ikiutisisartunik tamanik pisinnaangortitsineq siunertalimmik pikkorissaaneq aqqutigalugu. Tamanna pissaaq najukkami inuussutissarsiutit qanimut suleqatgalugit.
- Inuussutissarsiutit aningaasartuutaasa nalinginnaasumik appartinneqarnerisigut.

Taamaattumik takuneqarsinnaavoq kommuni ukiuni aggersuni pilersaarusiornikkut suliassarpassuaqartoq, minnerunngitsumik inuussutissarsiornermut politikkip tungaatigut.

Kisiannili siunertaq anguneqarsinnaavoq. Iliuusissammi arlaqarput piffissap siviisoorsuunngitsup ingerlanerani najukkami inuussutissarsiornermik annertusisitsinerumut peqataanissamut taamalu aningaasarsiornerup imminut nammattup tungaanut malunnaatilimmik alloriarnissap qularnaarnissaanut.

Inuussutissarsiutaareersunut attuumasunik nutaanik inuussutissasiuteqalernissamut iliuuserineqarsinnaasut ilagaat ingerlatsivinnut nutaanut periarfissanik, imaluunniit ingerlatsivinnut pioreersunut attuumasumik ingerlatat siunissamilu tunngaviusumik aalisarnikkut aatsitassarsiornikkullu inuussutissarsiutaalerumaartunut attuumassuteqalerumaartumik qulaajaaneq.

Kommunip ingerlatai annikillilerneqarsinnaapput suliassanik tamakku-ninnga allanut tunniussuinikkut. Tamanna marlunnik pitsaaquteqarpoq: Siullermik kommunip akissarsiutitigut aningaasartuutai toqqaannartumik annikillisinneqassapput. Aappasaanillu kommuni pilersaarusiornermini eqaannerusumik "imeq kuuttoq ammaamisarlugulu annikillisittarsinnaavaa" sullissinissamik isumaqatigiissutit imaasa annertussusiisalu isumaqatigiinniutigeqqinneqartarneranni.

Taama allanut suliassanik tunniussuineq aamma kinguneqassaaq najukkami sullissinikkut assigiinngitsinik suliassaqarnerup annertusineranik, taamaalillunilu ingerlatsivinnik mikisunut akunnattunullu inissaqalissalluni peqatigitillugulu suliassat taamaattut ingerlatsiviit namminersortut pisortallu pigisaasa saniatigut ingerlatsivigilersinnaallugit.

Inatsisartut ilinniartitsinermik nutaterinerat tamakkiisumik atorluarneqarpat taava kommuni piffissaq sivisoorsuunngitsoq atorlugu sulisinnaasunik mikigisassaannngitsumik pikkorissisitsinnaavoq. Tamanna kommunip aningaasaqarneranut arlalitsigut iluaqutaassaaq: Siullermik najukkami sulisinnaasut siornagornit annertunerusumik suliassanik tikisitanit sularineqartarluartunik tiguisinnaalissapput. Aappasaanillu suliffissaqanngitsunut aningaasartuutit ikiuutillu allaat malunnartumik annikillisinneqassapput. Tamatuma piumasaraa ilinniartitsinissap qanoq tulleriariffigineqarnissaata pilersaarusiornissaa, tassuuna sulisussat suliassallu maannakkut nikingassutaat appartinneqassammat. Kommuni Landskassimit aningaasaliissutit atorneqarnissaanni ullumikkornit qitiunerujussuarmik inissisimasariaqarpoq.

Inuussutissarsiutit alliatorsinnaasut nutaat aamma pingaartinneqartariaqarput. Tassunga tunngatillugu aatsitassarsiorneq soqutiginarpoq. Tassunga tunngatillugu ingerlatat ukiuni kingullerpaani annertuseriarijussuareersimapput. Nunat allat uuliamik aatsitassatigullu suliffissuaqarnerat millionerpassuarnik tamaani aningaasaliisimapput, apeqqutaaginalerporlu aningaasaliissutaasimasut qaqugu aatsitassanik iluaquteqarinnngortinneqarnissaat.

Tamaani inuussutissarsiutit kommunilu aatsitassanut inatsisip tamaani najugalinnik ingerlatsivinnillu tamaaniittunik salliutitsinerata qularnaarneqarnissaanut tunngatillugu annertuumik akisussaaffeqarput. Kommuni tamatumunnga tunngatillugu ilisimasaqarluartunik suleqatigiinnik pilersitsisariaqarpoq taamaalilluni inuussutissarsiornikkut suliassanut angikuluttunut tiguisinnaaneq sapinngisamik annertunerpaaqqullugu. Pingaarportaaq najugallit tungaanniit nunat allamiut ingerlatsiviinut kalaallilu pisortaannut inuuniarnermi pissutsinut sunniutit nalilersorneqarnerannut (social impact assessments) ilusilersuinermut piviusunngortitsinermullu atatillugu piumasaqaateqarnissaaq. Aaammalu kommuni tamaanilu inuussutissarsiorneq peqatigiillutik kommunip ilaani annikitsumik aatsitassar-

siornikkut ingerlatsinermut (small scale mining) tunngatillugu periarfissaanik pitsaanerpaamik ilisimasaqarnissaq qularnaartariaqarpaat.

Asserssuutitut kingullertut taaneqartariaqarput najukkami inuussutissarsiornerup aningaasartuutaasa tamarmiusut qanoq isikkoqarnerannut tunngatillugu massakkorpiaq iliuuseqarnissamut periarfissat sukumiisumik misissuiffigineqartariaqarnerat. Ingerlatsivinnik pisortanit pigineqartunik sullissinissamut isumaqatigiissutaareersimasut ungasinnerusoq isigalugu kommunerujussuarnut nunneqarumarmata taava nunap ilaata tamatuma attaveqarnikkut angallassinikkullu atugai ullumikkumut naleqqunnersut, imaluunniit allanngortiterinikkut nutaamillu eqqarsarnikkut tamatumuuna pitsanngorsaasoqarsinnaanersoq peqatigitillulgulu najukkami najujalinnut aningaasartuutit annikillilerneqarsinnaanersut nallersuiffigisariaqarpoq.

Pissutsit qulaani tikinneqartut tassaapput iliuuseqarfiginissaannut Qaasuitsup kommuniata pilersarusiorfigisariaqagaasa ilaat. Tamannali naammassisinnaajumallugu ingerlatsinissamullu pilersaarutitik tulluurtunik suliaqassaguni ilisimasaqarluarnissaa pisariaqarluinnarpoq. Tamannaluuna, ilaatigut nalunaarutikkut ugguuna siunertarineqartoq, tamannaluuna pillugu kapitalimi uani najukkami inuussutissarsiorneq sukumiisumik misissuiffigineqartoq.

Avannaani inuussutissarsiorneq ineriartortuarpoq. Sammisagarfiit ilaat alliarternermik pilersitsipput, allalli taamaarusaaginnarlutilluunniit annikilliarternarlutik. Allanngornerit ukiuni makkunani takusinnaasagut qangaanilli ingerlatsivitsinnik, aammalu innuttaasut suliaqarnerannik isertitaqarfigisinnaasaannillu allanngorartitsiuarsimapput.

Nalinginnaasumik akit akissarsiallu allanngoriartortarnerisa akissarsiatut tamaani akilerneqartut ukiumoortumik qaffarnissaat qularnaartarpaat. Tassami piffissaq pineqartoq tamakkerlugu qaffariartorneqarsimavoq, 2006-imili appariarneqarsimalluni. Ukioq 2000-imi akissarsiat akilerneqartut tamarmiusut 1,6 milliard kr.-iupput. Akissarsiat taakkua 2007-imi 1,7 milliardinut qaffarsimapput, tassa 7,3 pct.-imik ukiut arfeq marluk ingerlaneranni qaffarsimallutik. Imaappoq ukiumut annikitsunnguamik qaffariarneqartarluni.

Taamatut ineriartorneq inuussutissarsiornerup tamarmiusup ilusilersugaaneratigut pilersinneqarpoq, kisiannili inuussutissarsiutini ataasiak-

kaani ineriartorneq assigiinngisitaartorujussuuvoq. Naatsorsuinerit takutippaat inuussutissarsiutit ilaanni (niuernermi, sullissinermi pisortallu ingerlatsiviini) annertujaarujussuarmik alliartorneqartoq. Inuussutissarsiutini pingaannginnerusuni (pingaartumik aalisakkanik suliffissuaqarni sanaartornermilu) 2004-p tungaanut taamaarusaaginnarneqarpoq tassanngaanniillu inuussutissarsiutit taakku aamma alliartulersut malunnarlutik. Inuussutissarsiut pingaarnert, piffissami tassani tassaasut aalisarneq piniarnerlu 2004-p tungaanut nakkariarujussuarsimapput kingornatigulli nakkariartorneq annikinnerulersimalluni, kisiannili 2000-imiilli nakkariaat suli matusinnaasimanagu. Naatsorsuinermi aalisartut piniartullu isertitaat ilaatinneqanngillat taakkua tamarmik akissarsianik akiliinerummata.

Naak kisitsisit ilaatinneqartut inuussutissarsiutinit pingaarnernit pingasuinnarneeraluartut naatsorsuinerit takutippaat ukiuni taakkunani akissarsiatigut suliffissatigullu inuussutissarsiutini annertujaarujussuarmik allanngorarneqartoq. Sullivissat annaaneqartarput nutaallu saqqummersarlutik – sulliviit nutaat najukkami sulisinnaasut nutaanik pikkoriffeqarnissannik piumasaqartut.

2007-imi sammisaqarfiit sisamaapput akissarsianik 100 million kr. sinerlugit akiliisimasunik. Tassa Sanaartorneq, Engromik niurneq, Niuertarfiit Pisortallu aqutsinerat. Sammisaqarfik annerpaartaat tassaavoq Pisortallu aqutsinerat akissarsianik 834,1 million kr.-inik akiliisimalluni.

Ataatsimut isigalugu annertuseriarneq 2000-imiit 2007-imut 7,3 pct.-iuvoq. Sammisaqarfinni annerumaani annertuumik annertuseriarneq Niuertarfinni pivoq. Tassani 2000-imi akissarsiat 62,2 million kr.-iniit 2007-imi 148,4 million kr.-inut qaffassimapput. Pisortat sammisaqartisiviini piffissami tassani qaffariaat 9,3 pct.-iuvoq.

Paasissallugu pingaaruteqarpoq sammisaqarfiit namminnerlutik alliartortut, tassa namminneerlutik ineriartorfigisinnaasaminnik pitsanngorsaat, tassani pineqanngimmata. Sammisaqarfiit ingerlatsiviillu taakkununga ilaasut nunap ilaani tamaani sammisaqarfinnit immersorneqarlutillu namminneq taakkuninnga immersuipput nioqqutissanik sullissinernillu piumasoqarnera malittarlugu, peqatigitillugulu nunanut allanut nioqquteqarnermi nunanit allaniillu nioqqutissanik sullissinernillu tikerartitsinermut ilaallutik.

Aalisarnek annikilleriarsimagaangat taava inuussutissarsiutit tassunga atasut aamma annikilleriarnernit kalinneqartarput. Taamatuttaaq inuussutissarsiutit nutaat alliartortut aatsitassarsiornertut ittut iliorsinnaapput najukkami ingerlatsiviit niuernermut tassunga peqataasinnaassuseqarsimappata.

Tassaluuna taammatut pisariusumik aaqqissuussaanermut tunngatillugu nunap ilaani inuussutissarsiornikkut politikki suliarineqartariaqartoq najukkami ingerlatsiviit pitsaanerpaamik periarfissinneqarnissaat qularnaarneqassappat. Inuussutissarsiornikkut politikki iluatsissappat tammaani sammisaqarfit akunnerminni pissusiinik tamanik paasinnilluarluni tamanna pisariaqarpoq, aammalu alliartorfiusinnaanermut periarfissanik tamaaniittunik nioqutissanik sullissinernillu tikerartitsinermut assersimaneqartunik misissuilluni tamanna pisariaqarpoq.

Avannaani 2007-imi ingerlatsiveqarpoq arfineq marlunnik akissarsianik 50 million kr. sinnerlugit akiliisimasunik. Taakkua arfineq marluk tassasut pisortat ingerlatsivii (namminersornerullutik oqartussat kommunilu) aammalu ingerlatsiviit pisortanit pigineqartut ilanngullugit taamaallaat ingerlatsiviit 1 pct.-eraat, kisiannili Avannaani akissarsiat akilerneqartut affarpiaat akilersimallugit. Ingerlatsiviit aqqanillit akissarsiat 345,5 million kr. akilersimavaat. Taakkua ingerlatsiviit 18-it taamaalillutik ukioq taanna Avannaani akissarsiat akilerneqartut tamarmiusut 71,3 pct.-ii akilersimavaat.

Ingerlatsiviit akunnattumik angissusillit akissarsiarnik 1-imiit 20 million kr.-inik akiliisimasut 107-iupput. Ingerlatsiviit taakkua katillugu akissarsianik 366,4 million kr. akiliisimapput, tassa Avannaani 2007-imi akissarsiat akilerneqartut 22,1 pct.-iinik.

Ingerlatsiviit mikisut misissoruminaapput, kisitsisilli takutippaat Avannaanni ingerlatsiveerarpassuarqartoq. Ingerlatsiveeqqat tamakkua 1 million kr. ataallugu akissarsianik akiliisimasut 589-iupput, kisiannili Avannaani akissarsiat 2007-imi akilerneqartut tamarmiusut 6,6 pct.-innaalluni.

Pisortat aqutsinerata saniatigut sammisaqarfiit arfineq pingasut ingerlatsiveqarput 2007-imi akissarsianik 20 million kr. sinnerlugit akiliisimasunik. Ingerlatsiviit mikisut akunnallullu sammisaqarfinnut amerlanernut agguataarsimapput. Ingerltsiviit akunnattu ilaat (akissarsianik 10-20

million kr. akiliisimasut) tassaapput sanaartornermik sammisallit ingerlatsiviit 107-iusut ilagisaat 25-iupput.

Misissuinerup takutippaa ingerlatsiviit amerlassusiat allanngorartuarluni lu allanngortiterneqartuartsuq. Ingerlatsiviit ilaat alliartortarput allalli taamaarusaaginnarlutik kinguariartarlutillunniit. Ingerelatsiviit ilaat unitarput nutaallu saqqummersarlutik.

Naatsorsuinerit takutippaat ingerlatsiviit annerugaangamik ataannarsinnaassuseqarnerusartut. Ingerlatsiverujussuit mikisuninngarnit allanngujaannerujussuusarput. Avannaani ingerlatsivissuit atteniusut tamarmik minnerpaamik ukiut arfineq pingasut ingerlasimapput. Taakkununga soorunami ilaavoq pisortat aqutsiveqarnerat.

Akerlianilli ingerlatsiviit 5 millionit inorlugilluunniit akissarsianut akiliisartut allanngorartorujussuupput. Tamatumunga pissutaasor pingaartoq tassaavoq ingerlatsiviit inummit ataatsimit pigineqarnerat, piginnittoq assassornerit arlaannut paasisimasaqarluartuusarluni, immaqali ingerlatsivimmik aqutsinissamut pisariaqartinneqartumik piginnaaneqartuusarnani aammalu aningaasaatit toqqammavigineqartut amerlanertigut amerlasoorsuussanatik ajornartorsiulerfimmi ingerlatsiviup isumannaarnissanut naammattarnatik.

Siunissamissaaq ingerlatsiveeqqat akornanni annertoorujussuarmik allanngorartoqarnissaa ilimagisariaqarpoq. Allanngorarneq taanna immikkut sorutigisariaqartuuvoq. Politikkip tungaaniit ingerlatsiviit tamakkua pikkorissarnissaannut periarfissat ikiutissallu pitsanngortinneqarsinnaanerput aammalu suliffinnik annertujaamik aallartitsisarneq attanniarlugu kiisalu nunap ilaani tamaani sulliveeqqat uniinnartarnerat killilersimaarniarlugu iluatsissagaluarpat tamanna nunap ilaanut tamaani suliffissaqartitsinermut tamarmiusumut isertitaqartarnermullu tunngavissanngussagaluarpoq.

Sammisagarfiit tamarmik amerlassusiat allanngorartorujussuuvoq. Assersuutigigaanni sanaartorneq, taava ingerlatsivinnit 109-iusunit 43-t 2007-imi minnerpaamik ukiuni arfineq pingasuni ingerlasimapput. Imaappoq sammisap taassuma ingerlatsiviisa 60,6 pct.-ii ukiut arfineq pingasut inorlugit ingerlasimapput.

Ataatsimut isigalugu ingerlatsiviit 45,5 pct.-ii minnerpaamik ukiuni arfineq pingasuni atasimapput.

Ingerlatsiviit 2005-imi 2007-imilu ingerlasimasut katillugit 481-iupput.

Ingerlatsiveeqqat 43,9 pct.-ii (2007-imi 1 mio.kr. inorlugit akissarsisitsimasut) agguaqatigiissitsineq sinnerlugu allisimapput, taava ingerlatsivinnut akunnattunut (1 mio. 2 mio.kr.-illu akornanni akissarsisitsimasut) tunngatillugu kisitsit 64,6 pct.-iuvoq. Ingerlatsiverujussuarnut (20 mio.kr. sinnerlugit akissarsisitsimasut) agguaqatigiissitsineq sinnerlugu alleriarsimasunut tunngatillugu kisitsit 50,0 pct.-iuvoq. Takoqqinneqarsinnaavoq akissarsisitsinikkut alliartroneq ingerlatsivinni annerusuniittoq.

Ingerlatsiviit sammisaqarfimmut ataatsimut atasut misissoraanni paasinarsisarpaq ineriartornermut ersiutit sammisaqarfimmut taassungaannaq tunngasuunngitsut. Sammisaqarfik ataaseq ataatsimut isigalugu siuariartorsinnaavoq, ingerlatsivippassuillu iluminni agguaqatigiissitsinnermit annerusumik alleriarsimasinnaapput piffissami 2005-2007-imut. Sammisaqarfimmili tassani aamma ingerlatsiveqarsinnaavoq kinguaritortunik.

Sanaartorneq saaqqeriarutsigu ersissaaq ingerlatsivinni katillugit 64-iusuni amerlaqatigiinngajalluinnartut alleriartorput taamaaqataalli kinguaritortut.

Paasissallugu pingaarluinnarpaq ingerlatsiveqarneq allanngorartortujussuummat, Avannaaniinnaanngitsaq nunali tamakkerlugu. Tamatumalu erseqqissumik takutippaa Qaasuitsup kommunia akileraarutitigut isertitaminik amerlisaassappat aammalu suliffissaqanngitsunut aningaasartuutit appartinneqassappata taava politikikkut aqutsinikkullu aqutsineq qanoq pisoqarneranik qanimut malinnaajuartariaqartut sukkullu iliuuseqartoqartariaqartillugu iliuuseqartariaqartassallutik.

Misissuinerup takutippaa ukiup ataasiinnaap ingerlanerani (2006) inuusutissarsiornermi qanoq pisoqartoq. 2006-imi akissarsiat 1,8 milliard kr.-nit akilerneqarput. 2007-imi aningaasat taakkua 1,7 milliard kr.-inut apparput.

Inuusutissarsiorfinni akissarsiat annerpartaat, tassa 1,5 milliard kr.-nit, tigummiinnarneqarput. Ingerlatsinerup ilaa ukiup 2006-ip ingerlanerani unippoq. Tamanna Avannaata akissarsiatigut 93,1 million kr.-inik annaasaqaatigaa. 2006-imili ingerlatsiviit ilanngarput ingerlatsiviit ilaasa

218,6 million kr.-inik annaasaqarnerisigut. Peqatigitilluguli ingerlatsiviit ilaat 132,1 million kr.-inik siuariarput.

Ukiullu ingerlanerani ingerlatsiviit nutaat takkussorput. Taakualu akisarsianik 35,9 million kr.-inik pilersitsipput.

Misissuineq inuussutissarsiornikkut allanngoranermik erseqqissumik takussutissiivoq. Inuussutissarsiornierup allanngorannerata oqimaaqatigiinermik alaakkaanermillu pissuteqartinneqartarneranik isuma pisoqalisoornikuuvoq. Nunarsuarmut ammaakkiartuinnarneq annertunerusumillu niuernermik sunniinerup ingerlatsiviit tamarmik allanngortitsinissamut piareersimasuunissaat pisariaqartilernikuuvaa.

Allanngortitsinissamut piareersimanerup taassuma najukkami inuussutissarsiornermik allanngortitsilluinnarsinnaanermik piumasaqartoq allanut tamakkua periarfissaasa pitsaanerpaanissaannut akisussaasunut tuniluutipallattarpoq. Aamma taamaappoq Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussanut kommunimullu aammalu nuna tamakkerlugu sulisitsisut kattugffiinut inuussutissarsiornikkullu kattuffinnut. Tammakua pissutsit pitsaanerpaamik iluaqutiginiarnissaat nakkutigiuannanngippassuk inuussutissarsiornermut inatsitsinik, sulinermi ilinniartitsinermilu pissutsinik, akileraartarnermi pissutsinik il.il. allanngortitsinissamut peqataanngippata taava nunap ilaata tamatuma erniinnarluinnaq pisariaqanngikkaluartumik kinguariartuutigilissavaa.

Allanngortitsinissamut piareersimanermik takutitsinissamut pingaaruteqarnerpaat ilagaat politikikkut aqutsinikkullu aammalumi inuussutissarsiutit sinniisaasa pissutsinut tunngasunut nutaanut malinnaaluartuartaariaqarput. Tamakkiisumik najukkami inuussutissarsiornikkut sumut killinnermut malinnaanngikkaanni taava allanngortitsinissamut piareersimanermik takutitsisoqarsinnaanngilaq, sunamitaavaana allanngortittassaasoq? Taamaattumik pissutsinik kommunip aningaasaqarneranut tunngasuinnaanngitsunik nunalli ilaata tamatuma aningaasarsiornikkut ineriartorneranut sukumiisumik nakkutilliinissaq inassutigineqassaaq.

7.8 Suliffissaqarnerup ineriartortinneqarnissaanik pisariaqartitsineq

Avannaani suliffissaqartitsineq annertuunik ajornartorsiuteqarpoq:

- Tamaani sumik sammisaqarneq apeqqutaalluni annertujaarujussuarmik suliffissaaleqineqarpoq.
- Tamaani suliffissaqarniarneq ukiup qanoq ilineranit sunnersimaneqarpoq aammalu ukiup ilaani suliffissaarunneqartarpoq.
- Sulisinnaasut ilarparujussui pisortat ingerlataannit tigummineqarput, taakkununga ilaallutik Namminersorlutik Oqartussat, kommunip ingerlatai aammalu pinersuineramik ingerlatsiviit pisortanit pigineqartut.
- Sulisinnaanngorsimasut ilarpaalorujussui suliffissaqarnermit peersineqartarput soraaningujaaruserneqartarlutillu.
- Pisinnaasat amigaateqarnerat pissutaalluni avataanit sulisussanik pissarsisariaqartarneq annertujaarujussuuvoq, tassami najukkami suliffissaqanngitsut atorfissaqartinneqartunik piginnaaneqarfeqartanngimmata.
- Suliassaqartitsineq suliffinnut assigiinngitsunut sumiiffinnullu assigiinngitsunut agguataarsimasorujussuuvoq. Pisinnaasanut aalajangersunut najukkanullu allanut aallartarnermik amigaateqarnerup naammaginatsumik allami atorfissaqartitsineqartillugu tamatumuuna nalimuassaanissaq ajornartippaa.
- Sulisorineqarsinnaasut ikissusiata assigiinngitsunut tunngatillugu immikkut ilisimasalinnik najukkami pissarsinissaq ajornakusoortippaa ajornativilluguluunniit. Innuttaasut taamma ikitsigigaluartut pisariaqarpoq pisortani namminersortunillu pigineqartuni suliffissat innuttaasunik sullissinermiittut inuussutissarsiutinilu pingaarnerniittut tamakkunungalugu attumasunik ingerlatsivinni sulisoqartariaqarpoq

Allanngortitsisinnaassagaanni ajornartorsiutinik tamakkuninnga annikillilerillutilluunniit peersisunik taava suliffissaqartitsinermi pissutsinik paasisimasaqarluarnissaq pisariaqarpoq. Issumalluutit ilisimanngikkaanni taava isumalluutit aqunneqarsinnaanngillat. Minnerunngitsumik Namminersorlutik Oqartussat kommunillu suliffissaqartitsineramik aqutsineranni. Pissutsinik paasisimasaqarneq amigaataasorujussuuvoq, tamatumalu kinguneranik inuussutissarsiornermut suliffissaqartitsinermullu tunngasunik annertujaarujussuarnik iliuuseqartoqarpoq, iliuuserneqartulli pisariaqartinneqartumik angusaqaataanngillat.

2007-imi katillugu 21.493-inik atorfinititsineqarpoq. Taakkua 40 pct.-ingajalluinnaat pisortat sammisaqarfiiniipput, ingerlatsiviilli pisortat pigisaat ilanngunnagit.

Taassuma saniatigut taamaallaat sammisaqarfik Niuertarfiit 10 pct. sinnerlugu atorfinititsisimavoq. Tunisineq, akissarssianik akiliinerunngitsoq sammisaqartisiviit taamatut uuttortaanermi annernut pingajuuvoq. Tamatuma saniatigut malugissallugu soqutiginarpoq qanoq aalisarneq aalisakkanillu suliffissuaqarneq (inuussutissanik suliffissuaqarneq) sammisagarfinnut allanut naleqqiullugu qanoq appasitsigisoq.

Aalisarneq tamakkerluni, tunisineq ilanngunnagu atorfinititsinerit tamarmiusut 7 pct.-iinnaanni atorfinititsivoq, aalisakkanillu suliffissuaqarneq 3,7 pct.-iinnarmik atorfinititsilluni. Aalisarnermut attuumassuteqartut (aalisarneq aalisakkanillu suliffissuit) tunisineq ilanngunnagu Avannaani Niuertarfinnisut 2007-imi angitigaaq.

Inuit akornanni oqallinnermi, pingaartumik politikerit oqallinneranni ima isumaqarnarpoq aalisarnikkut ajornartorsiutit tassaasut Avannaani ajornartorsiutinio pingaaruteqarnerpaasut, atorfinititsinertigulli uuttortaa-gaanni sammisaqarfiit allat suliffissaqartitsinermi pingaaruteqarnerat annerujussuuvoq.

Aalisarnermulli attuumassuteqartut aningaasarsiornikkut suliffissaqartitsinikkullu pingaaruteqangaatsiartorujussuuput aalisarnerup tunngaviusumik inuussutissarsiutaanera ingerlatsivinnillu allanik pilersitsisuunera, taamaattumillu inuppassuarnut akissarsianik suliffinnillu nuna ilaani tamamani pilersitsinerat pissutigalugu.

Naatsorsuinerit takutippaat atorfinititsinerit affaat sinnerlugit, 57,2 pct., atorfinititsinerusut 40.000 kr. inorlugit akissarsiaqartitsisut.

40.000 kr. inorlugit atorfinititssinerit taamaattut ilarparujussui sammisaqartitsivinni annerusuni tamani takuneqarsinnaapput.

Atorfinititat tamakkerlutik 2009-mi 9.189-iupput. Taakkunannga 44,9 pct. pisortat aqutsineranni atorfinittuupput. Sammisagarfik annerup tullia tassa Niuertarfiit 899-nik. Tunissineqa sanaartornerlu aamma 500 sinnerlugit atorfeqartitaqarput.

Soqutiginarpoq aalisarnermut attuumassutilinnut ilaammata Tunisineq, Avataasiorluni Sinerissallu qanittuani aalisarneq, aalisarnerit allat aam-

malu aalisakkanik suliffissu8t 1.543-nik sulisoqarmata, imaappoq Avannaani 2007-imi sulisut tallimaagaangata ataaseq inorlugu taakkunani sulisuusarluni. Sulili soqutiginarneruvoq sulisut akornanni inuusuttut (30 inorlugit ukiullit) akuunerat aamma taamaammata. Imaappoq inuussutissarsiummi tassani annikilliartuinnarnerup inuusuttut annikitsuunngitsumik eqqortussaassavai.

Suliat angutaannaanerusunik arnaannaanerusunillu sulisullit amerlaqaat. Angutit arnallu suliffii 80 pct. sinnerlugu arnaannarnik angutaannarnilluunniit sulisulinnut sammisaqarfinnut aalajangerutsigu taava assersuutigalugu, Tunisineq, aalisarnek, Nukissiornek imermillu pilersuineq Sanaartornerlu tassaasut angutinit suliffiusut takuneqarsinnaalissaaq.

Naatsorsuinerit takutippaat Tunisineq pingaartumik nunaqarfinni inuussutissarsiutaasoq. Tunisisartut tamarmiusut 65,3 pct.-ii nunaqarfinmiuupput. Aalisakkanik suliffissuit aamma nunaqarfinni illoqarfinnit sulisoqarnerupput. Aalisarnermut tunngatillugu paarlangavoq.

Pisortat aqutsineranni sulisut 81,6 pct.-ii illoqarfinmiuupput. Imaappoq Pisortat aqutsinerat illoqarfinmiunit inuussutissarsiutaanervuvoq.

Inoqassuseq tamaat sanilliukkaanni 2007.imi inuit 74,2 pct.-ii illoqarfinniipput. Pisortat suliffiutaasa sumi inissisimanerat taamaalilluni ukiuni makkunani illoqarfiit alliarbornerannut apeqqutaasorujussuuvuq.

Illoqarfiit pingaarnersaanni Ilulissani 2007-imi sulisut tamarmik 40,7 pct.-ii pisortani suliffeqarput. Aasiaanni kisitsit taanna 47,3 pct.-iuvoq. Illoqarfiit aakkua marluk, nunap ilaani tamaani annersaasut, katillutik 2007-imi Avannaani pisortani sulisut 42,5 pct.-ii sulisoraat, Avannaali tamakkerlugu kisitsit taanna 44,2 pct.-iuvoq.

Aammalumi sullissinikkut inuussutissarsiutit oqaatigisariaqarput tassasut illoqarfinni inuussutissarsiutaasut.

Suliffissaaruttarneq Avannaani ajornartorsiutit pingaarnarit ilagaat ukiuni qulikkuutaani arlalinni atuussimasoq. Tamanna nunap ilaata tamatuma aningaasaqarneranut ilungersunartorujussuarmik sunniuteqarpoq. Siullermik, inuit suliffeqanngitsut akissarsiaminnik atuinertik aqqutigalugu kikkut tamarmik aningaasaqarnerannut akissarsiatigullu akileraarutigut peqataasinnaanngillat. Aappasaanillu, suliffissaaruttoq annertussusileriiikkanik pisartagaqartittariaqarpoq. Annerussusileriiikkanik ikiuti-

sineq atorluarneqarpoq aammalumi akileraarutaasarluni, kisiannili pisortat aningaasaqarnerannut akissaaajaataavoq artorsartitsisoq. Aammalumi misilittakkat takutippaat suliffissaqanngitsut ikiuutunik allanik pisariaqartitsilersartut, suliffissaaruttullu ataatsimut isgalugit inuttut peqqinnissakkullu allanit ajornerusunik atugaqartarput.

Ukiuni qulini misissuinermi sammineqartuni Avannaani suliffissaaleqineq annertoorujussuusimavoq. Pitsaasortaali unaavoq 2003-miit suliffissaaleqineq annikilleriarujussuarsimammat. Taamaallilluni 2007-imi 2000-mi amerlassuseq anguneqarsimavoq, 2008-milu suliffissaaleqisut 561-iinnaasimallutik (Qaanaaq ilanngunnagu).

Suliffissaaleqisut ikiliartornerannut suliassaqtitsinerup annertuseriar-simanera pissutaanerpaajunngilaq. Ikiliartorneralli inuit qanoq katitigaaneranni pissutsinik aammalu suliffissaqanngitsut amerlasuut sulisinnaajunaajaarnersiuteqartilernerannik pissuteqarpoq. Faldet

Suliffissaaleqineq eqqumiiginarsinnaavoq nalunnginnatsigumi sulisitsisut allatut ajornartumik sulisussanik avataaniit tikisitsisariaqartartut. Taama pisoqartarnera siornatigut oqaatigineqareersutut piginnaanerit pisariaqartinneqartut piginnaanillillu assignnginnerujussuannik pissuteqarpoq, aammalumi najukkami sulissorineqarsinnaasut ilinniarsimanerat anner-tunngilaq.

2007-imi sulisut 677-it Kalaallit Nunaata avataani inunngorsimasuupput. Tassa sulisut 8,1 pct.-ii.

Kalaallit Nunaata avataani inunngorsimasut assignngisitaartuupput. Ilaatigut tassaapput nunami maani najugaqavissut, aammalu sulisinnaanertik tamaat tamaanimiuuniartut. Ilaat sivikitsuinnarmik maani suliniarput (maanili najugaqartutut nalunaarsorsimallutik) nunaminnut uteqqinnissamik tungaanut.

Tikisitanik sulisoqartarnerup qanoq annertutigisumik atorneqarnera assignngisitaartorujussuuvoq. Pisortat suliffeqarfiisa sulisuisa 6,9 pct.-ii avataaniit tikisitaapput, sanaartornermilli ingerlatsisut tikisitanik atuinerat suli annertuneruvoq. Taamaallilluni sammisaqarfimmi tassani sulisut tallimaagaangata ataaseq tikisitaasarpog. Avannaata anguniagassaa pingaartoq tassaavoq pikkorissaanikkut ilinniartitsinikkullu iliuuseqarnikkut suliffiit ullumikkut tikisitanik inuttaqartut tamaanimiunik taarserneqarnissaat qularnaassallugu. Taamaalippat tamanna kommunip aningaa-

saqarneranut pitsannguuterujussuussaaq, suliffissaqannginnermummi aningaasartuutit annertuumik tassuuna malunnartumik annikillisinneqassammata.

Suliffissaaruttarnerup ilarujussua inuussutissarsiutini ataasiakkaani ukiup ilaatigut suliassaaleqilersarnermik pissuteqarpoq. Sammisaaqarfinni sulisussaqarnermik pisariaqartitsisorujussuarni, soorlu aalisarnermi aalisakkanik suliffissuarni sanaartornermi il.il. ukiup qaammataasa ilaanni suliassaaleqinerujussuaqartarpoq. Tamanna suliffissaaleqisut nalunaarsorfianni takuneqarsinnaavoq.

Ukiuni qulini misissuinermi sammineqartuni suliffissaaleqineq ukiumut sulininngorlugu ukiumut ukiut 821-iuvoq. Ukiup ilaa suliffissaaleqisarneq piffissami tassani agguaqatigiissllugu ukiumut ukiut 103-iuvoq. Suliffissaaleqineq tamakkeraanni 12,5 pct. ukiup ilaa suliffissaaleqineruvoq.

Ukiup ilaa suliffissaaleqineq pingaartumik qaammatini ukiout minnerata eqqaaniittuni pisarpoq, pingaartumik januarimi februarimilu.

Misissuinermi uani sulisussaqarnermit peersinneqarnermik taagorneqartumi pineqarput inuit soraaningujaaruteqartinneqalersimasut.

Sulisussaqarnermit peersinneqarneq amerlanertigut pisarpoq inuk suli-lersinniartaraluarlugu suna arlaat pissutigalugu ajornarsimagaangat taamalu inuk taanna sulisinnaajunnaarsinneqarluni.

Nalinginnaasumik isumaavoq suliffissaqarnermut inatsisip pitsanngorsarneqarneratigut aammalu najukkami aqutsinikkut sulisinnaanngortitseqqinniarnikkut periarfissat pitsanngorsarnerisigut sulisinnaajunnaartartut malunnartumik ikilisinneqarsinnaagaluartut. Ullumikkut angusaq unaavoq sulisinnaagaluartut ilarpassui aningaasaqarnermut ilapittuutajunnaarsimallutik akerlianilli nunap tamarmiusup kommunilluunniit aningaasaqarneranut nanertuutaalersimallutik.

Soraaningujaarutillit amerlanerpaartaat 50-it sinnerlugit ukioqarput. Avannaani taakkunannga 50-inik ukiullit utoqqaanerusulluunniit 53,4 pct.-iupput. Taakkua amerlanerujussuanngorumaartut ilimagisariaqarpoq soraarninngornissami utoqqaassusissaq sivitsorneqarpat.

Kisiannili soraaningujaarutillit inuusuttorpassuarnik ilaqarput. 2007-imimi katillugit inuit 72-it 30-t inorlugit ukiullit soraaningujaaruteqartinneqalersimapput. Nalinginnaasumik inuk ukiut 40-t sinnerlugit suli-

suusinnaasarmat taamatut ukiulitsigut taakkunuuna ukiumut suliarpassusinnaagaluartut annaaneqartarput.

Soraaninngujaarutilinni angutit arnallu amerlaqatigiingajapput. Arnalli soraaninngujaarutilinni amerlanerulaarput, naak arnat sulisinnaasutut utoqqaassusillit angutinit sulisinnaanngorsimasunit ikinnerugaluartut. Pingaartunik utoqqaanerusut akornanni arnat amerlanerulluarput.

Sulisinnaasut 75,7 pct.-ii illoqarfimmiuupput. Aamma soraaninngujaaruteqarsimasut taakkua taamaaqatingajaat illoqarfinniipput (75,9 pct.).

Naatsorsuinerit takutippaat najukkamiit najukkamut sulisinnaasut tamarmiusut ilaat qassit soraaninngujaaruteqarsimasut allanngorartorujussuusoq. Soraaninngujaarutilit amerlanersaat nunaqarfimmi Naajaaniiipput sulisinnaanngorsimasut 18,2 pct.-eralugit. Inoqarfinni allani aq-qanilinni sulisinnaasut 10 pct.-ii sinnerlugit soraaninngujaaruteqarput.

Illuatungaanili aamma inoqarfeqarpoq sulisinnaasut 3-4 pct.-iinnai soraaninngujaaruteqartunik.

Soraaninngujaaruteqarneq Avannaani 2007-imi aningaasatigut toqqam-mavigineqarpoq inunnit 1.008-nit. Soraaninngujaaruteqarneq nunap ilaani tamaani inoqutigiit 13,7 pct.-iisa tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit aningaasaqarnerminnut tunngavigaat.

Inoqutigiit 909-iusut, 2007-imi soraaninngujaarutininik pisartut 42,5 pct. illoqarfiit annersaanni marlunniipput, tassa Ilulissani Aasiannilu.

Inoqarfinni tallimani inoqutigiit allaat sisamararterutaat sinnerlugit soraaninngujaarutininik pisarput.

7.9 Kommunimi suliasaqartitsinerup naleqqussarne-garnissaanik pisariaqartitsineq

Qaasuitsup kommuniani aningaasaqarnermik imminut nammattumik pilersitsisinnaanermut apeqqutaalluinnartut ilaat tassa kommunimi suliasaqartitsinerup kommunip aningaasaqarneranut naleqqussarnissaa.

Namminersorluik Oqartussani aningaasaqarnertulli kommuni allaffissor-nikkut annertoorujussuanngorsimavoq taamaatsinniarnearlunilu avataaniit tapiissutit tunngavigalugit. Aningaasaqarnerup taamaattup kingunerisa ilagaat Qaasuitsup kommuniani pisortat sammisaqarfiata annertoorujussuup pilersinneqarsimanera.

Misissuinnermi siusinnerusukkut oqarpugut Qaasuitsup kommuniani 2009-mi sulisut akissarsiaannut 0,6 milliard kr.-nit, imaappoq kommunip aningaasartuutaasa tamarmiusut 47,4 pct.-ii, atorpeqarsimasut.

Kommunip suliassaqtitsinera 2009-mi 3. kvartalimi 3.847-nik sulisoqarpoq. Piffissami mississuiffigineqartumi sulisut amerlanerpaapput 2009-mi 1. kvartalimiit 3. kvartalimut.

Naatsorsuinerit takutippaat kommunip suliassaqtitsinera ukiup qanoq ilinera apeqqutaalluni nikerartorujussuusoq. Tamanna aningaasartuutisani siumut missingersuusiornermi (budget) pissuteqarsimassaaq; Ukiup kvartaliisa sisamaanni atorfinnut inuttaleqqitassanut kvartalini allanisut akissaqartigisoqarneq ajorpoq. Imaappoq kvartalit sisamaanni, oktoberimiit decemberimut, suliffissaaleqineqartarpoq sulisoqarnerpaasarlunilu kvartalit pingajuanni, julimiit septemberimut.

Kommunip suliffissaqtitsinerani allanngorarneq taanna sulisut qanoq sivilisutigisumik sulisuusimanerannut sunniuteqarpoq. 2009-mi 3. kvartalimi sulisut tamarmiusut 27,8 pct.-ii ukioq ataaseq inorlugu sulisimapput. Sivilisunerusumilli Avannaani sulisuusimasut, tassa sulisut pingajorarterutaat sinnerlugit, ukiut tallimat sinnerlugit sulisuusimallutik.

Naatsorsuinerit takutippaat kommunimi sulisut annertoorujussuarmik allanngorartuusut. Imaappoq kommuni piffissaq sivilisunngitsoq atorlugu sulisumi amerlassusii ikilisissinnaavai assersuutigalugu atorfinnitseqqu-siunnaarneq atorlug, kisiannili tamanna equngasumik eqquissaaq, tassami tamanna eqqueqqaassammat inunnik nalunaaquttap akunnersiaqarlutik sulisuusartunik.

Naatsorsuinerit takutip kommunimi suliassaqtitsineq ukiumut sulininngorlugu assut aalaakkaasoq. Pingaartumik 2004-mi ukiunili allani tamani nikingassut ukiunut ukiumut sulinikinnerpaanut, 2006-imut ikinerpaaffimmullu 2005-imut sanilliullugu taamaallaat ukiuni 69-ini sulinernik nikingammat.

Kommunip suliassaqtitsinera tamakkerluni tassaavoq kommunini arfi-neq pingasuusuni tamani 2008-mi suliassaqtitsinerup allanngoriartornerata katinnera.

Kommunimi tamarmi Ilulissat annertunerp kommunimi annertunerpaamik suliassartitsisuuvoq. Kommunimi sulisut Avannaani kommunimi sulisut tamarmiusut sisamararterutigaat 1. kvartat 2008-mi.

Kommunip suliassaqtitsinerani 2004-mut naleqqiullugu ilulissat kommuniat suliassaqtitsinikkut annertuseriarnerpaajuvoq. Ukioq 2004 aallartiffigalugu kommunimi tassani kommunip suliassaqtitsinera 2008-mi indeks 149,7-iuvoq, nunalli ilaa tamanna tamakkerlugu indeksi 2008-mi 118,2-innaalluni.

Takuusutissaq soqutiginartoq tassa kommunip innuttaasunut 100-inut qassinik sulisoqarnera.

Naak Ilulissat kommuniat tassaagaluartoq kommunimi sulisoqarnerpaaq aammalu kommunimi suliassaqtitsinikkut ukiuni kingullerni annertusiartornerpaagaluartoq uisaallaatissaanngitsumik kommunit mikisut innuttaasunut 100-inut sulisui amerlanerupput. Qaanaap kommunia taamaalluni innuttaasunut 100-inut 30,2-nik kommunimi sulisoqarpoq, Aasiaat kommuniat minnerpaamik kommunimi sulisoqarluni. Aasiaat kommuniani 1. kvartal 2008-mi innuttaasunut 100-inut kommuniimi sulisut 13,4-aannaapput.

Qaasuitsup kommunia tamakkerlugu 1. kvartal 2009-mi innuttaasut 110-iuugaangata kommunimi sulisut 20,6-iusarput.

Avannaani kommunini arfineq pingasuusuni kommunimut sulisunut akilerneqarsimapput 430,6 million kr. Ilulissat kommuniatta aningaasat taakkua 27.7 pct.-ii akiliinerpaalluni akilersimavai, kommuninilu sulisunut annikinnerpaamik akiliineq Qaanaap kommuniani pisimalluni. Kommunip taassuma Avannaani kommunimi sulisunut akiliutip tamarmiusup 4,6 pct.-ia kisiat atorsimavaa.

Kommunimi sulisut kommuni tamakkerlugu siammarsimapput. Kommunip qitiusumik ingerlatssinera illoqarfinniippoq, kisiannili kommunip ingerlatsivippassuit, assersuutigalugu atuarfiit kommunimi inoqarfinni tamani inissisimallutik.

1. kvartal 2009-mi illoqarfinni kommunip sulisui 2.603 illoqarfinniipput, nunaqarfinniittulli 1.078-iullutik. Imaappoq piffissami tassani kommunimi sulisut 74,4 pct.-ii illoqarfinni, nunaqarfinnilu 25,6 pct.-ii sulillutik.

Kommunimi sulisut amerlanerpaat Ilulissani suliffeqarput. Tassani 1. kvartal 2009 736-t kommunimi sulipput. Kommunimi sulisoqarnerpaat tulleraa Aasiaat 446-nik sulisoqartoq. Misissuinikkut takuneqarsinnaavoq Avannaani inoqarfinni tamani pisortani sulisoqartoq. Nunaqarfiit ilaanni ataasiakkaaginnaasinnaariarlutik nunaqarfimmi Tasiusami kommunimi sulisut 76-iupput.

Kommunip sulisui atorfinitsitaanikkut akissarsiatigullu isumaqatigiissutitut arlalialussuarnut agguataarsimapput. Naatsorsuinerit tunngaviusumik kommunip suliassaqartitsinerata qanoq allanngorarneqarnera paasinarsisippaa. Atorneqartorujussuupput inuit assigiinngitsut sivikitsumik imaluunnit sivikitsumik sapaatip akunneranut sulisartut nalunaaquttap akunnersiaqarlutik suliffeqartinneqartut.

Aammali qaammammusialeqarpoq nalunaaquttap akunnersialinnit ikinneralaannguanik, kisiannili ukiumut suliatut naatsorsoraanni sivilisunerujussuarmik sulisuusunik. Tiguinnakkanik nalunaaquttap akunnersialinnik kommuni sulisoqarnermigut sulisoqarnermi allanngorarnermut assorujussuaq sunniuteqarpoq.

Naatsorsuinerit takutippaat S.I.K.-koormiut sulisuni isumaqatigiissuteqarfinnut allanut sanilliullugit amerlanerujussuusut. S.I.K.-koormiut sulisut 2008-mi sulisut ukiumut sulininngorikkaanni sulisut pingajorarterutaannik amerlassuseqarput.

Amerlanerpaat tulli tassa ilinniartitsisut. Taakua Avannaani 2008-mi sulisut ukiumut sulininngortikkaanni 12,6 pct.-iinik amerlassuseqarput. Tjenestemandit aamma taama amerlatigingajalluinnaq. Ukiumut sulininngorlugu tjenestemandit 11,3 pct.-iupput.

Kommunimi atorfilinni arnat amerlanerujussuupput. 2. kvartal 2009-mi 65 pct.-iullutik, tassa sulisut pingajorarterutaat marlungajalluinnaat arnaapput.

Taamaannera suliffeqarfimmut Qaasuitsup kommuniatut ittumi taama agguataarsimatigisumi arnat angutillu suliaasa agguataarsimanerannut tunngatillugu paasisaavoq pingaarutillik. Kommunip suliassaqartitsinera annikillilerneqassappat soraartussat ilarpassui arnaasussaapput, taavalu arnat soraarsitat allamik suliffiisarsineqassappata inuussutissarsiutini allani, soorlu aatsitassarsiornermi angutini sulisunnaaqarneq allanngortit-tariaqassaaq.

Kommunimi sulisut ukioqassuseq malillugu agguataaraanni immikkoortuni tamani arnat amerlanerujuarput. Taava, assersuutigalugu inuusuttut, tassa 30-t inorlugit ukiullit qiviarutsigit, taava takuneqarsinnaavoq taakkua pingajorarterutaat marlorpiaat arnaasut. Imaappoq angutitut arnanullu agguataarsimaneq allanngulertornavianngilaq. Sulisussarsiat inuusunnerit amerlanerpaartaat arnaasarput.

Misissuineq aamma imaalillugu paasineqarsinnaavoq, pisortat ingerlatsiviini annikillilerineqassagaluarpas tamanna pisinnaavoq utoqqalineeq pililugu soraarartutigit. Misissuinerummi takutippaa sulisut tallimararterutaat 50-it sinnerlugit ukioqartut. Taakkua tassaapput sulisinnaanerninik naasiartulersut taamaattumillu kommunimi sulinerminniit utoqqalinentik pissutigalugu soraarninngortussanngortut.

2. kvartal 2009-mi Qaasuitsup kommuniani nalunaarsukkat kingulliit malillugit ukiumut sulinerit 2.079,7-iupput. Sulliviit annersaat tassavoq Atuartitsineq kulturilu, meeqqammi atuarfiat taakkununga atammat. Ingerlatsivik taanna ukiumut suliat 42,7 pct.-iinik annertussuseqarpoq. Tulleraa Inunnik ikiuineq 30,1 pct.-iusoq. Aqutsinermiipput ukiumut sulinerit 368-it aammalu kommunip suliaaqaartitsinerata 17,7 pct.-ia.

8 Naqitat paasisutissallu atorneqartut

Akissarsiat, pisortat akissarsialeriffiat. Data kommunip akissarsianut data-neersoq KIMIK IT A/S-miit suliarineqarpoq, november 2009.

Asiaq, nunap assinginiq suliaqarnermi tunngavigineqarput programmimi Mapinfo-miittut.

Asiaq, Qaasuitsup kommuniani inoqarfiit ungasissusiisa naatsorsorneqarneranni, oktober 2009.

Grønlands Statistik, Indkomststatistik 2007, 2009:1.

Grønlands Statistik, Nationalregnskab 2004.

Grønlands Statistik, Statistikbanken.

Grønlands Statistik, Grønlands Statistikip registeriinit immikkut anillatsitat.

Inuit Ataqatigiit, Demokraterne aamma Kattusseqatigiit Partiiat, 2009-2013-imut Naalakkersuisooqatigiinnissamik isumaqatigiissut, 10. juni 2009.

Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat S.I.K.-llu akornanni isumaqatigiissut.